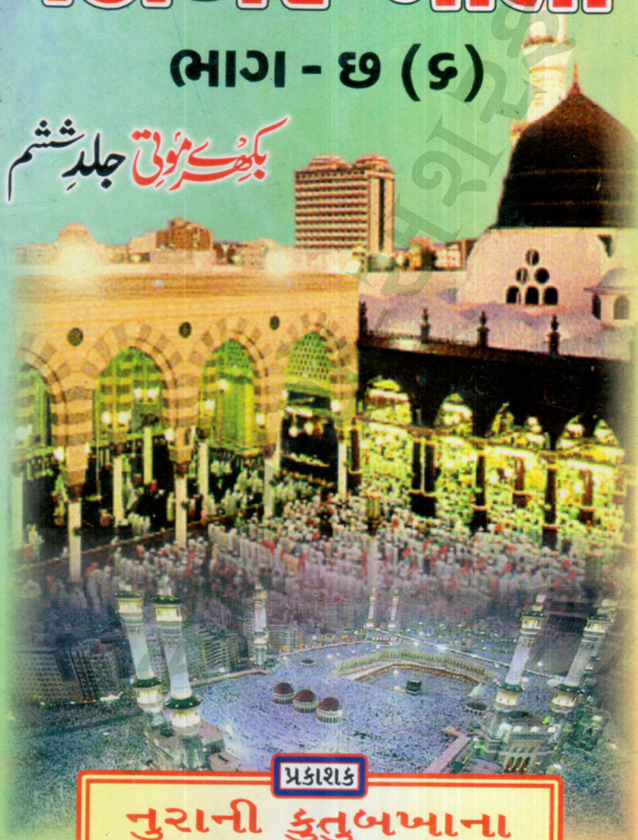
બિખરે મોતી

ભાગ - છ (૬)

بکھرے موتی جلدِ ششم

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

સિર્ફ એહસાસે નદામત, ચંદ આંસૂ, એક સિજદહ
અય ખુદા તુઝકો મનાના તો બહોત આસાન હે

બિખરે મોતી

ભાગ - ૭ (૬)

بکھرے موتی جلد ششم

❋ ઈન્તિખાબ વ તરતીબ ❋

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી

❋ લિપ્યાંતર ❋

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ. પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

અપની બાત

આજકે ઝમાનેમેં ઈન્સાન જહાં ખાને-પીને ઔર લિબાસ વગૈરહમેં મુખ્તલિફ કિસમકી ચીઝોંકા મિઝાજ રખતા હૈ, વહાં દીની મઆમલાતમેં ભી મુખ્તલિફ કિસમકે વાકેઆત, મુફીદ ઔર નાયાબ બાતેં સુનનેકા શૌક રખતા હૈ. મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સા. પાલનપુરીકી કઈ સાલકે કિતાબોંકે મુતાલઆકે દૌરાન નઝરસે ગુઝરી હુઈ મુખ્તલિફ મઝામીનકી મુફીદ ઔર અનમોલ બાતેં અપની કાપીમેં મહેફૂઝ ફરમાકર આપને "બિખરે મોતી" કે નામસે પેશ કિયા હૈ, જિસમેં ઉમ્મતકે દીની મઆમલાતમેં મુખ્તલિફ મિઝાજ રખનેવાલે લોગોંકે લિયે મુફીદ મા'લૂમાત હાસિલ કરનેકા કીમતી ઝખીરા મૌજૂદ હૈ.

ઈસ દુનિયામેં જહાં ઈન્સાનોંકે મિઝાજ જુદા જુદા હૈં ઈસી તરહ ઝબાનેં ભી જુદા જુદા હૈં. લિહાઝા ગુજરાતી ઝબાન જાનનેવાલોંકી દીની પ્યાસ બુઝાનેકે લિયે હમને ગુજરાતી લીપીમેં **"બિખરે મોતી ભાગ છ (૬)"** (તસ્હીહકે સાથ) શાએઅ કિયા હૈ જો આપકે હાથોંમેં હૈ.

ઔર અબ અન્કરીબ બિખરે મોતી જિલ્દ નંબર સાત (૭) અગર ખુદા તઆલાકી તૌફીક ઔર આપકી તલબ ઔર દુઆએં શામિલે હાલ રહીં તો બહોત જલ્દ ઈન્શા અલ્લાહ મંઝરે આમ પર આ જાએગી. જિસમેં ખ્વાબોંકી તા'બીરકે સિલસિલેમેં મા'લૂમાત હાસિલ હોંગી. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા ઉઠાનેકી તૌફીક અતા ફરમાવે. આમીન!

મૌ. સુલેમાન મજાદરી
નુરાની કુતુબખાના છાપી.

બિખરે મોતી - ભાગ - ૭ (૬)

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

તકરીઝ

મુફસ્સિરે કુરઆન, મુહદ્દિસે કબીર, ફકીહુન નફસ હઝરત મૌલાના મુફતી સઈદ અહમદ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ, ઉસ્તાઝે હદીસ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ઔર શારેહ હુજ્જતુલ્લાહુલ બાલિગા

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન, વલ આકિબતુ લિલ્ મુત્તકીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ્ મુર્સલીન, વ અલા આલિહી વ સહ્બિહી અજ્મઈન, અમ્મા બા'દ :

"બિખરે મોતી" મેં જનાબ મુકર્રમ મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરીને ગુલ્હાએ રંગ રંગ ચુનકર હસીન ગુલદસ્તા તૈયાર કિયા હૈ. યે કિતાબ મૌલાના સાહબકા કશ્કોલ હૈ જિસમેં આપને કીમતી મોતી ઈખઠ્ઠા કિયે હૈં. યે એક હસીન દસ્તરખ્વાન હૈ જિસ પર કિસમ કિસમકે લઝીઝ ખાને ચુને ગયે હૈં. ઈસ કિતાબમેં જહાં તફસીરી ફવાઈદ ઔર નુકાત હૈં, હદીસી નસાએહ વ ઈરશાદાત ભી હૈં. દઅવતી ઔર તબ્લીગી ચાશની લિયે હુએ સહાબા ઔર બાદકે અકાબિરકે વાકિઆત ભી હૈં જિનસે દિલ જલ્દ અસર પઝીર હોતા હૈ. નીઝ ઐસી દુઆએં ભી કિતાબમેં શામિલ કી ગઈ હૈં જો મુખ્તલિફ અમલિયાતકા રંગ લિયે હુએ હૈં. ઈસ તરહ કિતાબ બહોત દિલચસ્પ બન ગઈ હૈ.

નીઝ મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકી નઝરે સાનીને ઈસકી એ'તિબારિયતમેં ઈઝાફા કિયા હૈ, ગોયા કિતાબમેં ચાર ચાંદ લગાએ હૈં. ઈસ લિયે ઉમ્મીદ હૈ કે કિતાબ લોગોંકે લિયે બેહદ મુફીદ સાબિત હોગી. અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએં ઔર મુસન્નિફકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએં ઔર ઉમ્મતકો ઈસસે ફૈઝયાબ ફરમાએં. વસ્સલામ.

સઈદ અહમદ અફલ્લાહુ અન્હુ પાલનપુરી
ખાદિમે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૬/ સફર ૧૪૨૬/ હિજરી

તઆરૂફ વ તબ્સિરહ

અઝ : હઝરત મૌલાના શમ્સુલ હક સાહબ નદવી

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, દઅવત વ તબ્લીગકે નામવર ખતીબ વ વાઈઝ મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (જિન્હોંને અપની પૂરી ઉમર દઅવત વ તબ્લીગકે લિયે વક્ફ ફરમા દી થી, જો હઝરત જી મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ (રહ.) કે ખાસ તરબિયત યાફતા થે, ઔર હઝરત જીકી વફાતકે બાદ તો બડે ઈજતિમાઆતકો ઉમૂમન મૌલાના હી ખિતાબ ફરમાતે થે, મૌલાનાકી તકરીર બડી મુઅસ્સિર ઔર લોગોંકો સમઝમેં આનેવાલી હોતી થી, દુઆ ભી લંબી ફરમાતે થે, મૌલાના યૂનુસ સાહબ ઉનહી) કે ફરઝંદ (બેટે) હૈં ઔર મૌલાનાકી વફાતકે બાદ અપને વક્તકા બડા હિસ્સા મરકઝ નિઝામુદીનમેં ગુઝારતે હૈં, મૌલાનાકો મુફક્કિરે ઈસ્લામ હઝરત મૌલાના સૈયદ અબુલ હસન અલી નદવી (રહ.) સે બૈઅત વ ખિલાફતકા શર્ફ ભી હાસિલ હૈ જિસકી વજહસે હઝરતકી તસ્નીફાતકા (કિતાબોંકા) ભી ઝૌક વ શૌકકે સાથ મુતાલઆ ફરમાતે હૈં, બડે ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકા પૂરા એહતિમામ રેહતા હૈ. જિસ વક્ત યે સતરેં લિખ્ખી જા રહી હૈં, દો અહમ ઈજતિમાઆતમેં શિરકતકે બાદ ઉસ વક્ત યાની ૯/ ઝિલ હજ્જહકો ઈશ્ક વ સરમસ્તીકે આલમમેં અરફાતમેં હોંગે. અલ્લાહ તઆલા હજ્જે મબરૂર નસીબ ફરમાએ. યે એક દૂર ઉફતાદાકી દુઆ હૈ. **રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના, ઈન્નક અન્તસ્સમીઉલ અલીમ.**

મૌલાના અપની તકારીરમેં અહાદીસે શરીફા ઔર તકારીર ઔર બુઝુર્ગોંકે તઝકિરોંમેં મઝકૂર મુઅસ્સિર વાકિઆત વ હિકાયાત ઔર નસાએહ વ હિકમકો બયાન કરતે ઔર સામિઈનકે દિલોંકો ગરમાતે ઔર દીની ગૈરત વ હમિય્યતકો જગાતે હૈં. મૌલાના અરસાસે ઐસે મુઅસ્સિર વાકિઆત તા'લીમાત ઔર બા'ઝ ઝરૂરી મસાઈલ ઔર ફતાવાકી બયાઝ (કાપી) ભી

તૈયાર કરતે જાતે હૈં, જો વાકઈ બિખરે મોતિયોંકા બડા ખૂબસૂરત વ દિલકશ હાર હૈ, જો પઢનેવાલેકે દિલકો ખીંચતા હૈ ઔર રૂહકો બાલીદગી અતા કરતા હૈ, ખુસૂસન રમઝાનુલ મુબારકમેં મૌલાના મૌસૂફકા તરાવીહકે બાદ મુંબઈમેં દો જગહ વઅઝ ઔર તફસીરે કુરઆન પાક કરનેકા મા'મૂલ હૈ, જિસકા સિલસિલા ૧૨ બજે રાત તક જારી રેંહતા હૈ ઔર ખતમ ગ્લોગીર આવાઝમેં લંબી દુઆ પર હોતા હૈ, લોગોંને દૂર દૂર કનેકશન લે રખ્ખે હૈં જિસસે ઘરોંમેં ઔરતેં ભી શૌકકે સાથ મૌલાનાકે મુઅસ્સિર વઅઝકો સુનતી હૈં, ઉન તકરીરોં ઔર બયાનમેં મૌલાના ઈનહીં બિખરે મોતિયોંકો મૌકા વ મુનાસિબતસે ઝીનતે બયાન વ તકરીર બનાતે જાતે હૈં જો અબ કિતાબી શકલમેં આ ગયે હૈં, ઈન બિખરે મોતિયોંકા મુતાલઆ બડા મુફીદ ઔર દિલકો ગરમાનેવાલા હૈ, ઝબાન વ બયાન આસાન હૈ, અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે ઈસસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ફાઈદા પહોંચાએ.

(તામીરે હયાત, ૨૫/જાન્યુઆરી ૨૦૦૫, સફા ૨૬)

તકરીઝ

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ, ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વહ્દહૂ, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા મન્ લા નબિય્ય બઅ્દહૂ, અમ્મા બઅ્દ :

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બડે સાહબઝાદા હૈં, મૌસૂફને સન ૧૩૯૩/ હિજરી મુતાબિક સન ૧૯૭૩ ઈસવીમેં મઝાહિરે ઉલૂમ સહારનપુરસે ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગત હાસિલ કી હૈ, તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનાસે આપકા મહેબૂબ મશ્ગલા અસ્લાફ વ અકાબિરકી કિતાબોંકા મુતાલઆ ઔર પસંદીદા બાતોંકો કાપીમેં મહેફૂઝ કરના હૈ.

ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગતકે બાદ એક લંબે અરસા તક વાલિદે મોહતરમકે ઝેરે સાયા દઅવત વ તબ્લીગકે કામમેં શબો રોઝ (રાત-દિન) લગે રહે, ઔર વાલિદે મોહતરમકે ઔસાફ વ કમાલાતકો જઝબ કરતે રહે, જિન હઝરાતને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બયાનાત સુને હૈં ઔર ઉનકો કરીબસે દેખા હૈ, વો ઈસ બાતકી ખુલે દિલસે ગવાહી દેંગે કે મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ અખ્લાક વ આદાત ઔર ઔસાફ વ કમાલાતમેં ઉમરે સાની હૈં.

દઅવત વ તબ્લીગકે કામસે મૌલાના જો દિલચસ્પી રખતે હૈં વો સૂરજસે ઝિયાદહ રોશન હૈ, ઔર રમઝાનુલ મુબારકમેં તરાવીહકે બાદ મુંબઈમેં મૌસૂફકે જો બયાનાત હોતે હૈં ઉનસે આપકી ઉલૂમે કુરઆનકે સાથ મુનાસિબત ઝાહિર હૈ. હઝારોં આદમી અપને ઘરોંમેં કનેક્શન સિર્ફ મૌલાનાકે બયાનાત સુનનેકે લિયે રખતે હૈં. ઈસી તરહ મરદોંકે સાથ મસ્તૂરાત (ઔરતેં) ભી આપકે બયાનોંસે ખૂબ ફાઈદા ઉઠાતી હૈં.

દૂસરી તરફ મૌલાના સાહબ ઉન પસંદીદા બાતોંકો જો આપ તાલિબે

ઈલ્મીકે ઝમાનાસે અબ તક મુન્તખબ વ મહેફૂઝ ફરમા રહે હૈં "બિખરે મોતી" કે નામસે શાએઅ ફરમાકર પૂરી ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો ફાઈદા પહોંચા રહે હૈં, બિલાશુબહ યે કિતાબ ઈસ્મે બા-મુસમ્મા હૈ, જો ખૂશ કિસ્મત ઈસકો દેખતા હૈ ખતમ કિયે બગૈર દમ નહીં લેતા. યે કિતાબ સહાબએ કિરામ, અઈમ્મએ ઈઝામ ઔર બુઝુર્ગાને દીનકે ઈબરત આમોઝ વાકિઆત, પરેશાન હાલ લોગોંકે લિયે મુજર્રબ, વઝાઈફ ઔર નબવી નુસ્ખોં, તબ્લીગી ઔર ઈસ્લાહી બયાનોં ઔર ઉમદા નસીહતોંકા હસીન ગુલદસ્તા હૈ.

ઈસ કિતાબકે પાંચ (૫) હિસ્સે શાએઅ હો ચુકે હૈં. અબ છટ્ઠા હિસ્સા પેહલી બાર શાએઅ હો રહા હૈ, અગલે હિસ્સોંકી તરહ ઈસ હિસ્સામેં ભી મૌલાનાને ઈબરત આમોઝ વાકિઆત, નિહાયત મુફીદ મઝામીન ઔર કાર આમદ (કામકી) બાતેં જમા કર દી હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો ઉમ્મતકે લિયે રુશ્દ ઔર હિદાયતકા ઝરીઆ બનાએ ઔર મૌસૂફકો અજરે અઝીમ અતા ફરમાએ. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૦/ મુહર્રમુલ હરામ સન ૧૪૨૭/ હિજરી

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

દુઆકી કબૂલિયતકા મુજર્રબ નુસ્ખા

અઈમ્મએ હદીસ ઔર ઉલમાએ સિયરને અપની અપની તસાનીફમેં અસ્માએ બદરિય્યીનકે ઝિક્રકા ખાસ એહતિમામ ફરમાયા હૈ મગર હુરૂફે તહજ્જીકે લિહાઝસે સબસે પેહલે ઈમામ બુખારી (રહ.) ને અસ્માએ બદરીય્યીનકો મુરત્તિબ ફરમાયા ઔર અહલે બદરિય્યીનસે સિર્ફ ચવાલીસ (૪૪) નામ અપની જામેઅ સહીહમેં ઝિક્ર ફરમાએ જો ઉનકી શરાઈતે સિહ્હત વ ઈસ્તિનાદકે મુતાબિક થે. અલ્લામા દવ્વાની (રહ.) ફરમાતે હૈં : હમને મશાઈખે હદીસસે સુના હૈ કે સહીહ બુખારીમેં મન્કૂલ અસ્માએ બદરીય્યીનકે ઝિક્રકે વક્ત દુઆ મકબૂલ હોતી હૈ ઔર બારહા ઈસકા તજુર્બા હો ચુકા હૈ.

હઝરાતે બદરિય્યીન મુહાજિરીન (રદિ.)

સૈયિદુલ મુહાજિરીન, ઈમામુલ બદરિય્યીન, અશરફુલ ખલાઈકે અજમઈન, ખાતિમુલ અંબિયા વલ મુરસલીન સૈયિદના વ મૌલાના મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ અલા આલિહી વ અસ્હાબિહી અજમઈન.

(૧) અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.)
(૨) અબૂ હફસ ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.)
(૩) અબૂ અબ્દુલ્લાહ ઉસમાન બિન અફ્ફાન (રદિ.)
(૪) અબૂલ હસન અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.)
(૫) હમઝા બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ (રદિ.)
(૬) ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.)
(૭) અન્સા હબ્શી મૌલા રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ

(૮) અબૂ કબ્શા ફારસી મૌલા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.)
(૯) અબૂ મરસદ કન્નાઝ બિન હસન (રદિ.)
(૧૦) મરસદ બિન અબી મરસદ (રદિ.) યાની કન્નાઝ બિન હસનકે બેટે
(૧૧) ઉબૈદા બિન હારિસ (રદિ.)
(૧૨) તુફેલ બિન હારિસ (રદિ.)
(૧૩) હુસેન બિન હારિસ (રદિ.)
(૧૪) મિસ્તહ ઔફ બિન અસાસા (રદિ.)
(૧૫) અબૂ હુઝેફા બિન ઉત્બા બિન રબીઆ (રદિ.)
(૧૬) સાલિમ મૌલા અબી હુઝેફા (રદિ.)
(૧૭) સબીહ મૌલા અબીલ આસ ઉમૈયા (રદિ.)
(૧૮) અબ્દુલ્લાહ બિન જહશ (રદિ.)
(૧૯) અક્કાશા બિન મોહસિન (રદિ.)
(૨૦) શુજાઅ બિન વહબ (રદિ.)
(૨૧) ઉકબહ બિન વહબ (રદિ.)
(૨૨) યઝીદ બિન રકીશ (રદિ.)
(૨૩) અબૂ સનાન બિન મોહસિન (રદિ.) યાની અક્કાશા બિન મોહસિનકે ભાઈ
(૨૪) સનાન બિન અબી સનાન (રદિ.) યાની અબૂ સનાન બિન મોહસિનકે બેટે ઔર અક્કાશાકે ભતીજે
(૨૫) મહરઝ બિન નઝલહ (રદિ.)
(૨૬) રબીઅહ બિન અકતમ (રદિ.)
(૨૭) સકફ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૮) માલિક બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૯) મદલજ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૩૦) સુવેદ બિન મખ્શી (રદિ.)
(૩૧) ઉત્બા બિન ગઝવાન (રદિ.)

(૩૨) જનાબ મૌલા ઉત્બા બિન ગઝવાન (રદિ.)
(૩૩) ઝુબેર બિન અવ્વામ (રદિ.)
(૩૪) હાતિબ બિન અબી બલ્તઆ (રદિ.)
(૩૫) સઅદ કલ્બી મૌલા હાતિબ બિન અબી બલ્તઆ (રદિ.)
(૩૬) મુસ્અબ બિન ઉમેર (રદિ.)
(૩૭) સુવૈબિત બિન સઅદ (રદિ.)
(૩૮) અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.)
(૩૯) સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.)
(૪૦) ઉમેર બિન અબી વક્કાસ (રદિ.)
(૪૧) મિકદાદ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૪૨) અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.)
(૪૩) મસઊદ બિન રબીઆ (રદિ.)
(૪૪) ઝુશ શિમાલૈન બિન અબ્દ અમ્ર (રદિ.)
(૪૫) ખબ્બાબ બિન અલ અરિત (રદિ.)
(૪૬) બિલાલ બિન રિબાહ મૌલા અબીબક્ર (રદિ.)
(૪૭) આમિર બિન ફુહૈરા (રદિ.)
(૪૮) સુહેબ બિન સનાન રૂમી (રદિ.)
(૪૯) તલહા બિન ઉબૈદુલ્લાહ (રદિ.)
(૫૦) અબૂ સલમા બિન અબ્દુલ અસદ (રદિ.)
(૫૧) શમાશ બિન ઉસમાન (રદિ.)
(૫૨) અરકમ બિન અબી અરકમ (રદિ.)
(૫૩) અમ્માર બિન યાસિર (રદિ.)
(૫૪) મઅતબ બિન ઔફ (રદિ.)
(૫૫) ઝૈદ બિન ખત્તાબ (રદિ.) યાની હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કે ભાઈ
(૫૬) મહજઅ મૌલા ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.)
(૫૭) અમ્ર બિન સુરાકા (રદિ.)

(૫૮) અબ્દુલ્લાહ બિન સુરાકા (રદિ.)
(૫૯) વાકિદ બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.)
(૬૦) ખૌલા બિન અબી ખૌલા (રદિ.)
(૬૧) માલિક બિન અબી ખૌલા (રદિ.)
(૬૨) આમિર બિન રબીઆ (રદિ.)
(૬૩) આમિર બિન બકીર (રદિ.)
(૬૪) આકિલ બિન બકીર (રદિ.)
(૬૫) ખાલિદ બિન બકીર (રદિ.)
(૬૬) અયાસ બિન બકીર (રદિ.)
(૬૭) સઈદ બિન ઝૈદ બિન અમ્ર બિન નુફેલ (રદિ.)
(૬૮) ઉસમાન બિન મઝઊન જમહી (રદિ.)
(૬૯) સાઈબ બિન ઉસમાન (રદિ.)
(૭૦) કુદામા બિન મઝઊન (રદિ.)
(૭૧) અબ્દુલ્લાહ બિન મઝઊન (રદિ.)
(૭૨) મુઅમ્મર બિન હારિસ (રદિ.)
(૭૩) ખનીસ બિન હુઝાફા (રદિ.)
(૭૪) અબૂ સબરહ બિન અબી રહમ (રદિ.)
(૭૫) અબ્દુલ્લાહ બિન મખ્રમા (રદિ.)
(૭૬) અબ્દુલ્લાહ બિન સુહેલ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૭૭) ઉમેર બિન ઔફ મૌલા સુહેલ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૭૮) સઅદ બિન ખૌલા (રદિ.)
(૭૯) અબૂ ઉબૈદા આમિર બિન જર્રાહ (રદિ.)
(૮૦) અમ્ર બિન હારિસ (રદિ.)
(૮૧) સુહેલ બિન વહબ (રદિ.)
(૮૨) સફવાન બિન વહબ (રદિ.)
(૮૩) અમ્ર બિન અબી સરહ (રદિ.)
(૮૪) વહબ બિન સઅદ (રદિ.)

(૮૫) હાતિબ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૮૬) અયાઝ બિન અબી ઝુહેર (રદિ.)

હઝરાતે બદરિય્યીન અન્સાર (રદિ.)

(૮૭) સઅદ બિન મઆઝ (રદિ.)
(૮૮) અમ્ર બિન મઆઝ (રદિ.) સઅદ બિન મઆઝકે ભાઈ
(૮૯) હારિસ બિન ઔસ બિન મઆઝ (રદિ.) યાની સઅદ બિન મઆઝકે ભતીજે
(૯૦) હારિસ બિન અનસ (રદિ.)
(૯૧) સઅદ બિન ઝૈદ (રદિ.)
(૯૨) સલમા બિન સલામા બિન વકશ (રદિ.)
(૯૩) ઉબાદ બિન બશર બિન વકશ (રદિ.)
(૯૪) સલમા બિન સાબિત બિન વકશ (રદિ.)
(૯૫) રાફેઅ બિન યઝીદ (રદિ.)
(૯૬) હારિસ બિન ખઝમા (રદિ.)
(૯૭) મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમહ (રદિ.)
(૯૮) સલમા બિન અસ્લમ (રદિ.)
(૯૯) અબૂલ હૈસમ બિન અલ તૈહાન (રદિ.)
(૧૦૦) ઉબૈદ બિન અલ તૈહાન (રદિ.)
(૧૦૧) અબ્દુલ્લાહ બિન સહલ (રદિ.)
(૧૦૨) કતાદહ બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૧૦૩) ઉબૈદ બિન ઔસ (રદિ.)
(૧૦૪) નસર બિન હારિસ (રદિ.)
(૧૦૫) મોઅતબ બિન ઉબૈદ (રદિ.)
(૧૦૬) અબ્દુલ્લાહ બિન તારિક (રદિ.)
(૧૦૭) મસઊદ બિન સઅદ (રદિ.)

(૧૦૮) અબૂ અબ્સ બિન જુબેર (રદિ.)
(૧૦૯) અબૂ બુરદા હાઈ બિન નયાર (રદિ.)
(૧૧૦) આસિમ બિન સાબિત (રદિ.)
(૧૧૧) મોઅતબ બિન કશીર (રદિ.)
(૧૧૨) અમ્ર બિન મઅબદ (રદિ.)
(૧૧૩) સહલ બિન હનીફ (રદિ.)
(૧૧૪) મુબશ્શિર બિન અબ્દુલ મુન્ઝિર (રદિ.)
(૧૧૫) રિફાઅહ બિન અબ્દુલ મુન્ઝિર (રદિ.)
(૧૧૬) સઅદ બિન ઉબૈદ બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૧૧૭) ઉવૈમ બિન સાએદા (રદિ.)
(૧૧૮) રાફેઅ બિન અન્જદહ (રદિ.)
(૧૧૯) ઉબેદ બિન અબી ઉબેદ (રદિ.)
(૧૨૦) સઅ્લબહ બિન હાતિબ (રદિ.)
(૧૨૧) અબૂ લુબાબહ બિન અબ્દુલ મુન્ઝિર (રદિ.)
(૧૨૨) હારિસ બિન હાતિબ (રદિ.)
(૧૨૩) હાતિબ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૨૪) આસિમ બિન અદી (રદિ.)
(૧૨૫) અનીસ બિન કતાદા (રદિ.)
(૧૨૬) મઅન બિન અદી (રદિ.)
(૧૨૭) સાબિત બિન અકરમ (રદિ.)
(૧૨૮) અબ્દુલ્લાહ બિન સલમા (રદિ.)
(૧૨૯) ઝૈદ બિન અસલમ (રદિ.)
(૧૩૦) રબઈ બિન રાફેઅ (રદિ.)
(૧૩૧) અબ્દુલ્લાહ બિન જુબેર (રદિ.)
(૧૩૨) આસિમ બિન કૈસ (રદિ.)
(૧૩૩) અબૂ ઝય્યાહ બિન સાબિત (રદિ.)
(૧૩૪) અબૂ હન્નાહ બિન સાબિત (રદિ.) યાની અબૂ ઝિયાહકે ભાઈ

(૧૩૫) સાલિમ બિન ઉમેર (રદિ.)
(૧૩૬) હારિસ બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૧૩૭) ખવાત બિન જુબેર બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૧૩૮) મુન્ઝિર મુહમ્મદ (રદિ.)
(૧૩૯) અબૂ અકીલ બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.)
(૧૪૦) સઅદ બિન ખૈસમહ (રદિ.)
(૧૪૧) મુન્ઝિર બિન કુદામહ (રદિ.)
(૧૪૨) માલિક બિન કુદામહ (રદિ.)
(૧૪૩) હારિસ બિન અરફજહ (રદિ.)
(૧૪૪) તમીમ મૌલા સઅદ બિન ખૈસમહ (રદિ.)
(૧૪૫) જઅબર બિન અતીક (રદિ.)
(૧૪૬) માલિક બિન નમીલહ (રદિ.)
(૧૪૭) નોઅમાન બિન અસર (રદિ.)
(૧૪૮) ખારિજહ બિન ઝૈદ (રદિ.)
(૧૪૯) સઅદ બિન રબીઅ (રદિ.)
(૧૫૦) અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા (રદિ.)
(૧૫૧) ખલ્લાદ બિન સુવૈદ (રદિ.)
(૧૫૨) બશીર બિન સઅદ (રદિ.)
(૧૫૩) સમ્માક બિન સઅદ (રદિ.)
(૧૫૪) સબીઅ બિન કૈસ (રદિ.)
(૧૫૫) ઉબાદ બિન કૈસ (રદિ.)
(૧૫૬) અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્સ (રદિ.)
(૧૫૭) યઝીદ બિન હારિસ (રદિ.)
(૧૫૮) ખુબૈબ બિન અસાફ (રદિ.)
(૧૫૯) અબ્દુલ્લાહ બિન ઝૈદ બિન સઅ્લબહ (રદિ.)
(૧૬૦) હરીસ બિન ઝૈદ બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૧૬૧) સુફયાન બિન બશર (રદિ.)

(૧૬૨) તમીમ બિન યુઆર (રદિ.)
(૧૬૩) અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમેર (રદિ.)
(૧૬૪) ઝૈદ બિન મઝીન (રદિ.)
(૧૬૫) અબ્દુલ્લાહ બિન અરફતહ (રદિ.)
(૧૬૬) અબ્દુલ્લાહ બિન રબીઅ (રદિ.)
(૧૬૭) અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય (રદિ.)
(૧૬૮) ઔસ બિન ખૌલા (રદિ.)
(૧૬૯) ઝૈદ બિન વદીઅહ (રદિ.)
(૧૭૦) ઉકબહ બિન વહબ (રદિ.)
(૧૭૧) રિફાઅહ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૭૨) આમિર બિન સલમા (રદિ.)
(૧૭૩) મઅબદ બિન ઈબાદ (રદિ.)
(૧૭૪) આમિર બિન બકીર (રદિ.)
(૧૭૫) નૌફલ બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.)
(૧૭૬) ઉબાદહ બિન સામિત (રદિ.)
(૧૭૭) ઔસ બિન સામિત (રદિ.)
(૧૭૮) નોઅમાન બિન માલિક (રદિ.)
(૧૭૯) સાબિત બિન હિઝાલ (રદિ.)
(૧૮૦) માલિક બિન દઅસમ (રદિ.)
(૧૮૧) રબીઅ બિન અયાસ (રદિ.)
(૧૮૨) વરકહ બિન અયાસ (રદિ.)
(૧૮૩) અમ્ર બિન અયાસ (રદિ.)
(૧૮૪) મજઝર બિન ઝિયાદ (રદિ.)
(૧૮૫) ઉબાદ બિન ખશખાશ (રદિ.)
(૧૮૬) નહાબ બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૧૮૭) અબ્દુલ્લાહ બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૧૮૮) ઉત્બહ બિન રબીઆ (રદિ.)

(૧૮૯) અબૂ દુજાના સમ્માક બિન ખરશહ (રદિ.)
(૧૯૦) મુન્ઝિર બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૯૧) અબૂ ઉસૈદ માલિક બિન રબીઆ (રદિ.)
(૧૯૨) માલિક બિન મસઊદ (રદિ.)
(૧૯૩) અબ્દરબહ બિન હક (રદિ.)
(૧૯૪) કઅબ બિન જમ્માઝ (રદિ.)
(૧૯૫) ઝમુરહ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૯૬) ઝિયાદ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૯૭) બસબસ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૧૯૮) અબ્દુલ્લાહ બિન આમિર (રદિ.)
(૧૯૯) કરાશ બિન સિમહ (રદિ.)
(૨૦૦) હુબાબ બિન મુન્ઝિર (રદિ.)
(૨૦૧) ઉમેર બિન હમામ (રદિ.)
(૨૦૨) તમીમ મૌલા ખરાશ (રદિ.)
(૨૦૩) અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન હરામ (રદિ.)
(૨૦૪) મઆઝ બિન અમ્ર બિન જમૂહ (રદિ.)
(૨૦૫) મુઅવ્વઝ બિન અમ્ર બિન જમૂહ (રદિ.)
(૨૦૬) ખલ્લાદ બિન અમ્ર બિન જમૂહ (રદિ.)
(૨૦૭) ઉકબા બિન આમિર (રદિ.)
(૨૦૮) હબીબ બિન અસ્વદ (રદિ.)
(૨૦૯) સાબિત બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૨૧૦) ઉમેર બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૧૧) બશર બિન બરાઅ (રદિ.)
(૨૧૨) તુફેલ બિન માલિક (રદિ.)
(૨૧૩) તુફેલ બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૨૧૪) સનાન બિન સૈફી (રદિ.)
(૨૧૫) અબ્દુલ્લાહ બિન જઝ બિન કૈસ (રદિ.)

(૨૧૬) ઉત્બહ બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.)
(૨૧૭) જબ્બાર બિન સખ્ર (રદિ.)
(૨૧૮) ખારિજહ બિન હમીર (રદિ.)
(૨૧૯) અબ્દુલ્લાહ બિન હમીર (રદિ.)
(૨૨૦) યઝીદ મુન્ઝિર (રદિ.)
(૨૨૧) મઅકલ બિન મુન્ઝિર (રદિ.)
(૨૨૨) અબ્દુલ્લાહ બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૨૨૩) ઝહ્હાક બિન હારિસા (રદિ.)
(૨૨૪) સઆદ બિન ઝરીક (રદિ.)
(૨૨૫) મઅબદ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૨૬) અબ્દુલ્લાહ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૨૭) અબ્દુલ્લાહ બિન મુનાફ (રદિ.)
(૨૨૮) જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ બિન રિયાબ (રદિ.)
(૨૨૯) ખલીદ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૩૦) નોઅમાન બિન સનાન (રદિ.)
(૨૩૧) અબૂલ મુન્ઝિર યઝીદ બિન આમિર (રદિ.)
(૨૩૨) સલીમ બિન આમિર (રદિ.)
(૨૩૩) કુત્બહ બિન આમિર (રદિ.)
(૨૩૪) અન્તરહ મૌલા સલીમ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૩૫) એૈસ બિન આમિર (રદિ.)
(૨૩૬) સઅલબહ બિન ગનમહ (રદિ.)
(૨૩૭) અબૂ યુસ્ર કઅબ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૩૮) સહલ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૩૯) અમ્ર બિન તલક (રદિ.)
(૨૪૦) મઆઝ બિન જબલ (રદિ.)
(૨૪૧) કૈસ બિન મોહસિન (રદિ.)
(૨૪૨) હારિસ બિન કૈસ (રદિ.)

(૨૪૩) જુબેર બિન અયાસ (રદિ.)
(૨૪૪) સઅદ બિન ઉસમાન (રદિ.)
(૨૪૫) ઉકબહ બિન ઉસમાન (રદિ.)
(૨૪૬) ઝકવાન બિન અબ્દે કૈસ (રદિ.)
(૨૪૭) મસઊદ બિન ખલદહ (રદિ.)
(૨૪૮) ઉબાદ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૪૯) અસ્અદ બિન યઝીદ (રદિ.)
(૨૫૦) ફાકહ બિન બશર (રદિ.)
(૨૫૧) મઆઝ બિન માઈસ (રદિ.)
(૨૫૨) આઈઝ બિન માઈસ (રદિ.)
(૨૫૩) મસઊદ બિન સઅદ (રદિ.)
(૨૫૪) રિફાઅહ બિન રાફેઅ (રદિ.)
(૨૫૫) ખલ્લાદ બિન રાફેઅ (રદિ.)
(૨૫૬) ઉબૈદ બિન ઝૈદ (રદિ.)
(૨૫૭) ઝિયાદ બિન લબીદ (રદિ.)
(૨૫૮) ફરવહ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૫૯) ખાલિદ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૬૦) જબલહ બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૨૬૧) અતિય્યા બિન નુવૈરહ (રદિ.)
(૨૬૨) ખલીફહ બિન અદી (રદિ.)
(૨૬૩) ગમારહ ખરમ (રદિ.)
(૨૬૪) સુરાકા બિન કઅબ (રદિ.)
(૨૬૫) હારિસા બિન નોઅમાન (રદિ.)
(૨૬૬) સલીમ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૬૭) સુહેલ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૬૮) અદી બિન ઝગબાર (રદિ.)
(૨૬૯) મસઊદ બિન ઔસ (રદિ.)

(૨૭૦) અબૂ ખુઝૈમા બિન ઔસ (રદિ.)
(૨૭૧) રાફેઅ બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૭૨) ઔફ બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૭૩) મુઅવ્વઝ બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૭૪) મઆઝ બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૭૫) નોઅમાન બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૭૬) આમિર બિન મુખલ્લદ (રદિ.)
(૨૭૭) અબ્દુલ્લાહ બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૭૮) અસીમહ અશ્જઈ (રદિ.)
(૨૭૯) વદીકહ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૮૦) અબૂલ હમરા મૌલા હારિસ બિન અફરા (રદિ.)
(૨૮૧) સઅલબહ બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૮૨) સુહેલ બિન અતીક (રદિ.)
(૨૮૩) હારિસ બિન સમહ (રદિ.)
(૨૮૪) ઉબય બિન કઅબ (રદિ.)
(૨૮૫) અનસ બિન મઆઝ (રદિ.)
(૨૮૬) ઔસ બિન સાબિત (રદિ.)
(૨૮૭) અબૂ શેખ ઉબય બિન સાબિત (રદિ.) યાની હસ્સાન બિન સાબિત (રદિ.) કે ભાઈ
(૨૮૮) અબૂ તલહા ઝૈદ બિન સહલ (રદિ.)
(૨૮૯) હારિસા બિન સુરાકા (રદિ.)
(૨૯૦) અમ્ર બિન સઅલબહ (રદિ.)
(૨૯૧) સલીત બિન કૈસ (રદિ.)
(૨૯૨) અબૂ સલીત બિન અમ્ર (રદિ.)
(૨૯૩) સાબિત બિન ખન્સાઅ (રદિ.)
(૨૯૪) આમિર બિન ઉમૈયા (રદિ.)
(૨૯૫) મહરઝ બિન આમિર (રદિ.)

(૨૯૬) સવાદ બિન ગઝિયહ (રદિ.)
(૨૯૭) અબૂ ઝૈદ કૈસ બિન સકન (રદિ.)
(૨૯૮) અબૂલ અઅવર બિન હારિસ (રદિ.)
(૨૯૯) સલીમ બિન મલહાન (રદિ.)
(૩૦૦) હરામ બિન મલહાન (રદિ.)
(૩૦૧) કૈસ બિન અબી સઅસઅહ (રદિ.)
(૩૦૨) અબ્દુલ્લાહ બિન કઅબ (રદિ.)
(૩૦૩) અસીમહ અસદી (રદિ.)
(૩૦૪) અબૂ દાઉદ ઉમેર બિન આમિર (રદિ.)
(૩૦૫) સુરાકા બિન અમ્ર (રદિ.)
(૩૦૬) કૈસ બિન મુખલ્લદ (રદિ.)
(૩૦૭) નોઅમાન બિન અબ્દે અમ્ર (રદિ.)
(૩૦૮) હમ્માક બિન અબ્દે અમ્ર (રદિ.)
(૩૦૯) સલીમ બિન હારિસ (રદિ.)
(૩૧૦) જાબિર બિન ખાલિદ (રદિ.)
(૩૧૧) સઅદ બિન સુહેલ (રદિ.)
(૩૧૨) કઅબ બિન ઝૈદ (રદિ.)
(૩૧૩) બજીર બિન અબી બજીર (રદિ)
(૩૧૪) ઉત્બાન બિન માલિક (રદિ.)
(૩૧૫) મલીલ બિન દબરહ (રદિ.)
(૩૧૬) અસ્મહ બિન હસીન (રદિ.)
(૩૧૭) બિલાલ બિન મુઅલ્લા (રદિ.)

(સીરતે મુસ્તફા, જિલ્દે દોમ, સફા ૧૩૬ સે ૧૪૫)

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલિયે, સૂરજ ગુરૂબ હોતે હી આપકે ગુનાહ મઆફ

રૂવિય અન સહલ બિન સઅદ રદિયલ્લાહુ અન્હુ કાલ, કાલ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ, મા રાહ મુસ્લિમુન્ ફી સબીલિલ્લાહિ મુજાહિદન્ ઔ હાજજમ્ મુહિલ્લન્ ઔ મુલબ્બિયન્ ઈલ્લા ગરબતિ શશમ્સુ બિઝુનૂબિહી. (તરગીબ વ તરહીબ, જિ. ૨, સફા ૨૬૯)

સહલ બિન સઅદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો મુસલમાન ભી અલ્લાહકે રાસ્તેમેં શામ કરતા હૈ ઈસ હાલમેં કે વો જિહાદ કર રહા હો યા હજ કરતે હુએ તેહલીલ (લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ) પઢ રહા હો, યા તલ્બિયહ (લબ્બૈક અલ્લાહુમ્મ લબ્બૈક...આખિર તક) પઢ રહા હો તો સૂરજ ઉસ મુસલમાનકે ગુનાહોંકો લેકર ડૂબતા હૈ.

નમાઝીકી નમાઝકા અસર સારે જહાં પર પડતા હૈ

જિસ તરહ બચ્ચેકે રોનેકા અસર પૂરે ઘરકે માહોલ પર પડતા હૈ. ઈસી તરહ નમાઝીકી નમાઝકા અસર સારે જહાં પર પડતા હૈ. બારિશ ન હોનેકી સૂરતમેં નમાઝે ઈસ્તિસ્કાઅ પઢના, સૂરજ ગિરહનકે વક્ત નમાઝે કુસૂફ પઢના ઔર ચાંદ ગિરહનકે વક્ત નમાઝે ખુસૂફ પઢના ઉસકી સાફ દલીલ હૈ.

ઈન્સાની ઝિંદગીકી મુખ્તલિફ મરાહિલકો ઔકાતે નમાઝકે સાથ ખુસૂસી મુનાસિબત હૈ. મસલન :

- નમાઝે ફજરકો બચપનકે સાથ મુનાસિબત હૈ.

(દિનકી શરૂઆત હોતી હૈ)

● નમાઝે ઝોહરકો જવાનીકે સાથ મુનાસિબત હૈ.

(સૂરજ અપની બુલંદી પર હોતા હૈ)

● નમાઝે અસરકો બુળ્હાપેકે સાથ મુનાસિબત હૈ.

(દિન ઢલ જાતા હૈ)

● નમાઝે મગરિબકો મૌતકે સાથ મુનાસિબત હૈ.

(ઝિંદગીકા સૂરજ ડૂબ જાતા હૈ)

● નમાઝે ઈશાકો અદમકે સાથ મુનાસિબત હૈ.

(ઈન્સાનકા દુનિયાસે નામો નિશાન મિટ જાતા હૈ)

ઈસ લિયે નમાઝે ઈશાકો રાતકે તીસરે હિસ્સે તક પળ્હના મુસ્તહબ હૈ, ચૂંકે રોશનીકા નામો નિશાન મિટ જાતા હૈ, ઔર રાતકે બાદ ફિર દિન હોતા હૈ ઈસી લિયે કિયામતકે દિનકા તઝકિરા હૈ. **યૌમુદ્દીન** ઔર **યૌમુલ કિયામહ** કે અલ્ફાઝ ઈસ્તે'માલ કિયે ગયે હૈં. **લૈલુલ કિયામહ** નહીં કહા ગયા.

(નમાઝકે અસરાર વ રૂમૂઝ સફા ૮૩)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કી ઝબાન પર ફરિશ્તે બાત કરતે થે

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) ફરૂમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જિસને ઉમર (રદિ.) સે બુગ્ઝ કિયા, ઉસને મુઝસે બુગ્ઝ કિયા. ઔર જિસને ઉમર (રદિ.) સે મુહબ્બત કી ઉસને મુઝસે મુહબ્બત કી. ઔર અરફાતકી શામકો અલ્લાહને મુસલમાનોં પર આમ તૌરસે ફખ્ર કિયા લેકિન ઉમર (રદિ.) પર ખાસ તૌરસે ફખ્ર કિયા. ઔર અલ્લાહને જો નબી ભી ભેજા ઉસકી ઉમ્મતમેં એક **મુહદ્દષ** ઝરૂર પૈદા કિયા, ઔર અગર મેરી ઉમ્મતમેં કોઈ **મુહદ્દષ** હોગા તો વો ઉમર (રદિ.) હોંગે. સહાબા (રદિ.) ને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! **મુહદ્દષ** કૌન હોતા હૈ? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જિસકી ઝબાન પર ફરિશ્તે બાત કરતે હૈં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૬૧૦)

હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) કો શાનદાર મુનાજાત સિખાઈ

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં. એક મરતબા ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ને ફરમાયા, મૈં મસ્જિદમેં જાઉંગા ઔર અલ્લાહકી ઐસી તા'રીફ કરૂંગા કે વૈસી તા'રીફ કિસીને નહીં કી હોગી. ચુનાંચે જબ વો નમાઝ પઢકર અલ્લાહકી હમ્દો સના બયાન કરનેકે લિયે બૈઠે તો ઉનહોંને અચાનક અપને પીછેસે એક બુલંદ આવાઝ સુની કે કોઈ કેહનેવાલા કેહ રહા હૈ. અય અલ્લાહ! તમામ તા'રીફેં તેરે લિયે હૈં ઔર સારી બાદશાહત તેરી હૈ ઔર સારી ખૈરેં તેરે હાથમેં હૈં ઔર સારે છુપે ઔર પોશીદા ઉમૂર તેરી તરફ હી લૌટતે હૈં, સારી તા'રીફેં તેરે લિયે હૈં. તૂ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ, મેરે પિછલે સારે ગુનાહ મઆફ ફરમા ઔર આઈન્દા ઝિંદગીમેં હર ગુનાહ ઔર હર નાગવારીસે મેરી હિફાઝત ફરમા. ઔર ઉન પાકીઝા આ'માલકી મુઝે તૌફીક અતા ફરમા જિનસે તૂ મુઝસે રાઝી હો જાએ ઔર મેરી તૌબા કબૂલ ફરમા. હઝરત ઉબય (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર સારા વાકિઆ સુનાયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા યે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) થે.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૬૧૦)

મોમિનકી મૌત પર ફરિશ્તેકી નરમી

હઝરત સલમા બિન અતિય્યા અસદી (રહ.) કેહતે હૈં, હઝરત સલમાન (રદિ.) એક આદમીકી ઈયાદતકે લિયે ગયે, વો નઝઅકી હાલતમેં થા તો હઝરત સલમાન (રદિ.) ને ફરમાયા, અય ફરિશ્તે! ઉનકે સાથ નરમી કરો. ઉસ બીમાર આદમીને કહા, વો ફરિશ્તા કેહ રહા હૈ મૈં હર મોમિનકે સાથ નરમી કરતા હૂં. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૬૦૯)

"યા અરહમર્રાહિમીન" કેહકર દુઆ માંગિયે, ઝાલિમકે ઝુલ્મસે નજાત મિલેગી

હઝરત લૈસ બિન સઅદ (રદિ.) કેહતે હૈં મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે હઝરત ઝૈદ બિન હારિસા (રદિ.) ને અપના વાકિઆ ઈસ તરહ સુનાયા કે મૈંને તાઈફમેં એક આદમીસે કિરાયા પર ખચ્ચર લિયા, કિરાયા પર દેનેવાલેને યે શર્ત લગાઈ કે વો રાસ્તેમેં જિસ મંઝિલ પર ચાહેગા મુઝે ઠહેરાએગા. ચુનાંચે વો મુઝે એક વૈરાને (જંગલ) કી તરફ લેકર ચલ પડા ઔર વહાં પહોંચકર ઉસને કહા, યહાં ઉતર જાઓ. મૈં વહાં ઉતર ગયા તો દેખા કે બહોતસે લોગ વહાં કતલ હુએ પડે થે. જબ વો મુઝે કતલ કરને લગા તો મૈંને કહા મુઝે ઝરા દો રકા'ત નમાઝ પઢને દો, ઉસને કહા પઢ લો, તુમસે પેહલે ઈન લોગોંને ભી નમાઝ પઢી થી લેકિન નમાઝસે ઉનહેં કોઈ ફાઈદા ન હુવા થા. જબ મૈં નમાઝ પઢ ચુકા તો વો મુઝે કતલ કરનેકે લિયે આગે બઢા તો મૈંને કહા **યા અર્હમર્રાહિમીન!** તો ઉસને એક આવાઝ સુની કે ઉસે કતલ ન કરો, વો એક દમ ડર ગયા ઔર ઉસ આવાઝવાલેકો તલાશ કરને ગયા તો ઉસે કોઈ ન મિલા, વો વાપસ આયા તો મૈંને ઊંચી આવાઝસે કહા **યા અર્હમર્રાહિમીન** ઈસ તરહ તીન મરતબા હુવા. ફિર અચાનક ઘોડે પર એક સવાર નમૂદાર હુવા, ઉસકે હાથમેં લોહેકા એક નેઝા થા ઉસ નેઝેકે સિરેસે આગકા શોઅલા નિકલ રહા થા. ઉસ સવારને ઉસકો ઈસ ઝોરસે નેઝા મારા કે પાર હોકર કમરકી તરફ નિકલ આયા ઔર વો મરકર જમીન પર ગિર ગયા. ફિર મુઝસે કહા જબ તુમને પેહલી દફા **યા અર્હમર્રાહિમીન** કેહકર પુકારા થા તો મૈં ઉસ વક્ત સાતવેં આસમાન પર થા, જબ તુમને દો બારહ પુકારા થા તો મૈં આસમાને દુનિયા પર થા, જબ તુમને તીસરી બાર પુકારા તો મૈં આપકે પાસ પહોંચ ગયા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૬૦૯)

દુશ્મન પર ગાલિબ હોનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબૂ તલહા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમ લોગ એક ગઝવહમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ થે. દુશ્મનસે મુકાબલા હુવા, મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે દુઆ કરતે હુએ સુના : **યા માલિકિ યૌમિદ્દીનિ ઈય્યાક નઅ્બુદુ વ ઈય્યાક નસ્તઈન** "અય રોઝે જઝાકે માલિક! હમ તેરી હી ઈબાદત કરતે હૈં ઔર તુઝ હીસે મદદ માંગતે હૈં." મૈંને દેખા કે દુશ્મનકે આદમી ગિરતે ચલે જા રહે હૈં ઔર ફરિશ્તે ઉનહેં આગેસે પીછેસે માર રહે હૈં.

લોગ ચાર કિસમકે હોતે હૈં

હઝરત હસન બિન અલી (રદિ.) ને ફરમાયા, લોગ ચાર કિસમકે હોતે હૈં.

(૧) એક તો વો જિસે ભલાઈમેંસે બહોત હિસ્સા મિલા લેકિન ઉસકે અખ્લાક અચ્છે નહીં.

(૨) વો જિસકે અખ્લાક તો અચ્છે હૈં લેકિન ભલાઈકે કામોંમેં ઉસકા કોઈ હિસ્સા નહીં.

(૩) વો જિસકે ન અખ્લાક અચ્છે હૈં ઔર ન ભલાઈકે કામોંમેં ઉસકા કોઈ હિસ્સા હૈ.

(યે તમામ લોગોંમેં સબસે બુરા હૈ)

(૪) ચોથા વો જિસકે અખ્લાક ભી અચ્છે હૈં ઔર ભલાઈકે કામોંમેં ઉસકા હિસ્સા ભી ખૂબ હૈ, યે લોગોંમેં સબસે અફઝલ હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૯૦)

અય ગુનાહ કરનેવાલે, ગુનાહકે બુરે અંજામસે મુત્મઈન ન હો જાના

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા, અય ગુનાહ કરનેવાલે,

ગુનાહકે બુરે અંજામસે મુત્મઈન ન હો જાના, ગુનાહ કરનેકે બાદ બા'ઝ ઐસી બાતેં હોતી હૈં જો ગુનાહસે ભી બડી હોતી હૈં. ગુનાહ કરતે હુએ તુમહેં અપને દાએં બાએંકે ફરિશ્તોંસે શરમ ન આઈ, તુમને જો ગુનાહ કિયા હૈ યે ઉસસે ભી ઝિયાદા બડા ગુનાહ હૈ. તુમહેં મા'લૂમ નહીં કે અલ્લાહ તુમહારે સાથ ક્યા કરેંગે ઔર ફિર તુમ હંસતે હો, તુમહારા યે હંસના ગુનાહસે ભી બડા હૈ. ઔર જબ તુમહેં ગુનાહ કરનેમેં કામિયાબી હાસિલ હો જાતી હૈ ઔર તુમ ઉસ ગુનાહ પર ખૂશ હોતે હો તો તુમહારી યે ખૂશી ઉસ ગુનાહસે ભી બડી હૈ. ઔર જબ તુમ ગુનાહ ન કર સકો ઔર ઉસ પર તુમ ગમગીન હો જાઓ તો તુમહારા યે ગમગીન હોના ઉસ ગુનાહકે કર લેનેસે ઝિયાદા બડા હૈ. ગુનાહ કરતે હુએ હવાકે ચલનેસે તુમહારે દરવાઝાકા પરદા હિલ જાએ, ઉસસે તુમ ડરતે હો ઔર અલ્લાહ તુમહેં દેખ રહા હૈ ઉસસે તુમહારા દિલ પરેશાન નહીં હોતા તો યે કૈફિયત ઉસ ગુનાહકે કર લેનેસે બડા ગુનાહ હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૮)

દુશ્મનસે દૂર રહો ઔર દોસ્તકે સાથ ચોકન્ના હોકર ચલો

એક આદમીને હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) કી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા, અય અબૂલ મુન્ઝિર! આપ મુઝે કુછ વસિય્યત ફરમા દેં. ફરમાયા : લા યાની વાલે કામમેં હરગિઝ ન લગો ઔર દુશ્મનસે કિનારાકશ (દૂર) રહો. ઔર દોસ્તકે સાથ ચોકન્ને હોકર ચલો (દોસ્તીમેં તુમસે ગલત કામ ન કરવાલે) ઝિંદા આદમીકી ઉનહીં બાતોં પર રશ્ક કરો જિન બાતોં પર મર જાનેવાલે પર રશ્ક કરતે હો યાની નેક આ'માલ ઔર અચ્છી સિફાત પર, ઔર અપની હાજત ઉસ આદમીસે ન તલબ કરો જિસે તુમહારી હાજત પૂરી કરનેકી પરવાહ નહીં હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૭)

મોમિન ચાર હાલતોંકે દરમિયાન રેહતા હૈ

હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ને ફરમાયા, મોમિન ચાર હાલતોંકે દરમિયાન રેહતા હૈ. અગર કિસી તકલીફમેં મુબ્તલા હોતા હૈ તો સબ્ર કરતા હૈ, ઔર અગર કોઈ નેઅમત મિલતી હૈ તો શુક્ર કરતા હૈ, ઔર અગર બાત કરતા હૈ તો સચ બોલતા હૈ, ઔર અગર કોઈ ફૈસલા કરતા હૈ તો ઈન્સાફવાલા ફૈસલા કરતા હૈ. ઔર ઐસે મોમિનકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ: નૂરૂન્ અલા નૂર. (સૂરએ નૂર, આયત : ૩૫)

મોમિન પાંચ કિસમકે નૂરોંમેં ચલતા ફિરતા હૈ. ઉસકા કલામ નૂર હૈ ઔર ઉસકા ઈલ્મ નૂર હૈ, મોમિન અંદર જાતા હૈ તો નૂરમેં ઔર બાહિર આતા હૈ તો નૂરસે, ઔર કિયામતકે દિન યે નૂરકી તરફ લૌટકર જાએગા. ઔર કાફિર પાંચ કિસમકી ઝુલ્મતોં (અંધેરોં) મેં ચલતા ફિરતા હૈ. ઉસકા કલામ (બોલના) ઝુલ્મત હૈ, ઉસકા ઈલ્મ ઝુલ્મત હૈ, કાફિર અંદર જાતા હૈ તો ઝુલ્મતમેં ઔર બાહિર આતા હૈ તો ઝુલ્મતસે. ઔર કિયામતકે દિન યે બેશુમાર ઝુલ્મતોંકી તરફ લૌટકર જાએગા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૬)

ફિત્ના તીન આદમિયોંકે ઝરીઆસે આતા હૈ

હઝરત હુઝૈફા (રદિ.) ને ફરમાયા, ફિત્ના તીન આદમિયોંકે ઝરીઆસે આતા હૈ. એક તો ઉસ માહિર ઔર તાકતવર આલિમકે મુલ્હિદ (બે-દીન) હો જાનેકે ઝરીઆસે જો ઉઠનેવાલી હર ચીઝકા તલવારકે ઝરીઆસે કિલઅ કમઅ કર દેતા હૈ, દૂસરે ઉસ બયાનવાલેકે ઝરીઆસે જો ફિત્નાકી દઅવત દેતા હૈ. તીસરે સરદાર ઔર હાકિમકે ઝરીઆસે. આલિમ ઔર બયાન કરનેવાલેકો તો ફિત્ના મુંહકે બલ ગિરા દેતા હૈ અલબત્તા સરદારકો ફિત્ના ખૂબ કુરેદતા હૈ ઔર ફિર જો કુછ ઉસકે પાસ હોતા હૈ ઉસ સબકો ફિત્નામેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૫)

ફિત્ના જબ આતા હૈ તો બિલકુલ હક જૈસા લગતા હૈ

હઝરત હુઝેફા (રદિ.) ને ફરમાયા, ફિત્નોંસે બચકર રેહો ઔર કોઈ આદમી ખૂદ ઉઠકર ફિત્નેકી તરફ ન જાએ. ક્યૂંકે અલ્લાહકી કસમ! જો ભી અઝ ખૂદ ઉઠકર ફિત્નોંકી તરફ જાએગા ઉસે ફિત્ને ઐસે બહાકર લે જાએંગે જૈસે સૈલાબ કોડેકે ઢેરકો બહાકર લે જાતા હૈ. ફિત્ના જબ આતા હૈ તો બિલકુલ હક જૈસા લગતા હૈ યહાં તકકે જાહિલ કેહતા હૈ કે યે તો હક જૈસા હૈ (ઈસ વજહસે લોગ ફિત્નામેં મુબ્તલા હો જાતે હૈં) લેકિન જબ જાતા હૈ તો ઉસ વક્ત સાફ પતા ચલ જાતા હૈ કે યે તો ફિત્ના થા. લિહાઝા જબ તુમ ફિત્નાકો દેખો તો ઉસસે બચકર રહો ઔર ઘરોંમેં બૈઠ જાઓ ઔર તલવારેં તોડ ડાલો ઔર કમાનકી તાંતકે ટુકડે કર દો. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૫)

દિલ ચાર કિસમકે હોતે હૈં

હઝરત હુઝેફા (રદિ.) ને ફરમાયા, દિલ ચાર કિસમકે હોતે હૈં :

(૧) એક વો દિલ જિસ પર પરદા પડા હુવા હૈ. યે તો કાફિરકા દિલ હૈ.

(૨) દૂસરા દો મુંહવાલા દિલ યે મુનાફિકકા દિલ હૈ.

(૩) તીસરા વો સાફ સુથરા દિલ હૈ જિસમેં ચિરાગ રોશન હૈ યે મોમિનકા દિલ હૈ.

(૪) ચોથા વો દિલ જિસમેં નિફાક ભી હૈ ઔર ઈમાન ભી. ઈમાનકી મિસાલ દરખ્ત જૈસી હૈ જો ઉમદા પાનીસે બઢ્હતા હૈ. ઔર નિફાકકી મિસાલ ફોડે જૈસી હૈ જો પીપ ઔર ખૂનસે બઢ્હતા હૈ. ઈમાન ઔર નિફાકમેંસે જિસકી સિફાત ગાલિબ આ જાએંગી વોહી ગાલિબ આ જાએગા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૪)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) કા દર્દભરા ખત-હઝરત સલમાન (રદિ.) કે નામ

હઝરત મુઅમ્મર (રહ.) અપને એક સાથીસે રિવાયત કરતે હૈં કે હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને હઝરત સલમાન (રદિ.) કો ખતમેં લિખ્ખા કે અય મેરે ભાઈ! અપની સિહ્હત ઔર ફરાગતકો ઉસ બલાકે આનેસે પેહલે ગનીમત સમઝો, જિસકો તમામ બંદે મિલકર નહીં ટાલ સકતે (ઉસ બલાસે મુરાદ મૌત હૈ) ઔર મુસીબતઝદાકી દુઆકો ગનીમત સમઝો. ઔર અય મેરે ભાઈ! મસ્જિદ તુમહારા ઘર હોના ચાહિયે, યાની મસ્જિદ હર મુત્તકીકા ઘર હૈ, ઔર મસ્જિદ જિન લોગોંકા ઘર હોગી ઉનકે લિયે અલ્લાહને યે ઝિમ્મેદારી લે રખ્ખી હૈ કે ઉનહેં ખૂશી ઔર રાહત નસીબ હોગી ઔર વો પુલ સિરાતકો પાર કરકે અલ્લાહકી રઝામંદી હાસિલ કરેંગે. ઔર અય મેરે ભાઈ! યતીમ પર રહમ કરો ઉસે અપને કરીબ કરો ઔર ઉસે અપને ખાનેમેંસે ખિલાઓ. ક્યૂંકે એક મરતબા એક આદમીને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર અપને દિલકી સખ્તીકી શિકાયત કી તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ક્યા તુમ ચાહતે હો કે તુમહારા દિલ નરમ હો જાએ? ઉસને કહા, જી હાં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, યતીમકો અપનેસે કરીબ કરો ઔર ઉસકે સર પર હાથ ફેરો ઔર ઉસે અપને ખાનેમેંસે ખિલાઓ, ઉસસે તુમહારા દિલ નરમ હો જાએગા ઔર તુમહારી હર ઝરૂરત પૂરી હોગી. અય મેરે ભાઈ! ઈતના જમા ન કરો જિસકા તુમ શુક્ર અદા ન કર સકો. ક્યૂંકે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના કે વો દુનિયાવાલા ઈન્સાન જિસને ઈસ દુનિયાકે ખર્ચ કરનેમેં અલ્લાહકી ઈતાઅત કી થી ઉસે કિયામતકે દિન ઈસ હાલમેં લાયા જાએગા કે વો આગે આગે હોગા ઔર ઉસકા માલ પીછે હોગા, વો જબ ભી પુલસિરાત પર લડખડાએગા તો ઉસકા માલ ઉસસે કહેગા કે તુમ બેફિક્ર હોકર ચલતે રહો (તુમ જહન્નમમેં નહીં ગિર સકતે, ક્યૂંકે માલકા જો હક

તુમહારે ઝિમ્મે થા વો તુમને અદા કિયા થા. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જિસ આદમીને ઈસ દુનિયાકે બારેમેં અલ્લાહકી ઈતાઅત નહીં કી થી ઉસે ઈસ હાલમેં લાયા જાએગા કે ઉસકા માલ ઉસકે કંધોંકે દરમિયાન હોગા ઔર ઉસકા માલ ઉસે ઠોકર મારકર કહેગા, તેરા નાસ હો તૂને મેરે બારેમેં અલ્લાહકે હુકમ પર અમલ ક્યૂં નહીં કિયા? યે માલ ઉસકે સાથ બારબાર ઐસા હી કરતા રહેગા, યહાં તકકે વો હલાકતકો પુકારને લગેગા. ઔર અય મેરે ભાઈ! મુઝે યે બતાયા ગયા હૈ કે તુમને એક ખાદિમ ખરીદા હૈ હાલાંકે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે બંદાકા અલ્લાહસે ઔર અલ્લાહકા બંદેસે તઅલ્લુક ઉસ વક્ત તક રેહતા હૈ જબ તક કે ઉસકી ખિદમત ન કી જાએ. અપને કામ વો ખૂદ કરે, ઔર જબ ઉસકી ખિદમત હોને લગતી હૈ તો ઉસ પર હિસાબ વાજિબ હો જાતા હૈ. ઉમ્મે દરદા (રદિ.) ને મુઝસે એક ખાદિમ માંગા થા ઔર મૈં ઉન દિનોં માલદાર ભી થા લેકિન મૈંને ચૂંકે હિસાબવાલી હદીસ સુન રખ્ખી થી ઈસ વજહસે મુઝે ખાદિમ ખરીદના પસંદ ન આયા. ઔર અય મેરે ભાઈ! મેરે લિયે ઔર તુમહારે લિયે કૌન ઈસ બાતકી ઝમાનત દે સકતા હૈ કે હમ કિયામતકે દિન એક દૂસરેસે મિલ સકેંગે ઔર હમેં હિસાબકા કોઈ ડર ન હોગા? ઔર અય મેરે ભાઈ! હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સહાબી હોનેકી વજહસે ધોકેમેં મત આ જાના, ક્યૂંકે હમને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ બહોત લંબા અરસા ગુઝાર લિયા હૈ ઔર અલ્લાહ હી ખૂબ જાનતા હૈ કે હમને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ ક્યા કિયા હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૦)

અપની મુસીબતકા કિસીસે શિકવા ન કરો

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા, તીન કામ ઐસે હૈં જિનકો કરનેસે ઈબ્ને આદમકે સારે કામ કાબૂમેં આ જાએંગે. (૧) તુમ અપની મુસીબતકા કિસીસે શિકવા ન કરો. (૨) અપની બીમારી કિસીકો મત બતાઓ

ઔર અપની ઝબાનસે અપની ખૂબિયાં બયાન ન કરો (૩) અપને આપકો મુકદ્દસ ઔર પાકીઝા મત સમઝો. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૮૦)

ઝિંદગી ભર ખૈરકો તલાશ કરતે રહો

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા, ઝિંદગી ભર ખૈરકો તલાશ કરતે રહો. અલ્લાહકી રહમતકે ઝોંકોંકે સામને ખૂદકો લાતે રહો, ક્યૂંકે અલ્લાહકી રહમતકે ઝોંકે ચલતે રેહતે હૈં, જિનહેં અલ્લાહ અપને જિન બંદોં પર ચાહતે હૈં ભેજ દેતે હૈં, ઔર અલ્લાહસે યે સવાલ કરો કે વો તુમહારે ઐબોં પર પરદા ડાલે ઔર તુમહારી ખૌફકી જગહોંકો અમન વાલા બનાએ. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૯)

જનાઝા એક ઝબરદસ્ત ઔર મુઅસ્સિર નસીહત હૈ

હઝરત શુરહબીલ (રહ.) કેહતે હૈં, હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) જબ કોઈ જનાઝા દેખતે તો ફરમાતે, તુમ સુબહકો જા રહે હો, શામકો હમ ભી તુમહારે પાસ આ જાએંગે, યા તુમ શામકો જા રહે હો સુબહકો હમ ભી આ જાએંગે. જનાઝા એક ઝબરદસ્ત ઔર મુઅસ્સિર નસીહત હૈ લેકિન લોગ કિતની જલ્દી ગાફિલ હો જાતે હૈં, નસીહત હાસિલ કરનેકે લિયે મૌત કાફી હૈ. એક એક કરકે લોગ જા રહે હૈં ઔર આખિરમેં ઐસે લોગ રેહતે જા રહે હૈં જિનહેં કુછ સમઝ નહીં હૈ. (જનાઝા દેખકર ફિર અપને દુન્યવી કામોંમેં લગે રેહતે હૈં). (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૮)

વો કૌમ જિંસકે ઘર કબ્રમેં બદલ ગયે

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ફરમાતે થે, અય દમિશ્ક વાલો! ક્યા

તુમહેં શરમ નહીં આતી? ઈતના માલ જમા કર રહે હો જિસે તુમ ખા નહીં સકતે, ઔર ઈતને ઘર બના રહે હો જિનમેં તુમ રેહ નહીં સકતે, ઔર ઈતની બડી ઉમ્મીદેં લગા રહે હો જિન તક તુમ પહોંચ નહીં સકતે. ઔર તુમસે પેહલેકી કૌમેં માલ જમા કરકે મહેફૂઝ કર લેતી થીં ઔર ઉનહોંને બડી લંબી ઉમ્મીદેં લગા રખ્ખી થીં ઔર બડી મઝબૂત ઈમારતેં બનાઈ થીં લેકિન અબ વો સબ હલાક હો ચુકી હૈં ઔર ઉનકી ઉમ્મીદેં ધોકા સાબિત હુઈ ઔર ઉનકે ઘર કબ્ર બન ચુકે હૈં, યે "કૌમે આદ" હૈ જિનકે માલ ઔર ઔલાદસે અદનસે ઉમ્માન તકકા સારા ઈલાકા ભરા હુવા થા લેકિન અબ મુઝસે "આદ" કા સારા તરકા દો દિરહમમેં ખરીદનેકે લિયે કૌન તૈયાર હૈ?

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૭)

જો લોગોંકે ઐબ તલાશ કરેગા ઉસકા ગમ લંબા હોગા

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા, તુમ લોગોંકો ઉન ચીઝોંકા મુકલ્લફ ન બનાઓ જિનકે વો (અલ્લાહકી તરફસે) મુકલ્લફ નહીં હૈં, લોગોંકા રબ તો ઉનકા મુહાસબા ન કરે ઔર તુમ ઉનકા મુહાસબા કરો, યે ઠીક નહીં. અય ઈબ્ને આદમ! તૂ અપની ફિક્ર કર ક્યૂંકે જો લોગોંમેં નઝર આનેવાલે ઉયૂબ તલાશ કરેગા, ઉસકા ગમ લંબા હોગા ઔર ઉસકા ગુસ્સા ઠંડા નહીં હો સકેગા.

જમીન કિસીકો પાક નહીં બનાતી, ઈન્સાન તો અપને અમલસે પાક ઔર મુકદસ બનતા હૈ

હઝરત યહયા બિન સઈદ (રદિ.) કેહતે હૈં હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) (દમિશ્કમેં રેહતે થે ઉનહોંને) હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.)

કો ખતમેં લિખ્ખા કે આપ (દમિશ્કકી) પાક સર જમીનમેં તશરીફ લે આએં. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને ઉનહેં જવાબમેં લિખ્ખા કે જમીન કિસીકો પાક નહીં બનાતી ઈન્સાન તો અપને અમલસે પાક ઔર મુકદ્દસ બનતા હૈ. ઔર મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે આપકો વહાં તબીબ (યાની કાઝી) બના દિયા ગયા હૈ અગર આપકે ઝરીઆસે બીમારોંકો સિહ્હત મિલ રહી હૈ યાની આપ અદલ વ ઈન્સાફવાલે ફૈસલે કર રહે હૈં તો ફિર તો બહોત અચ્છી બાત હૈ, શાબાશ હો આપકો, ઔર અગર આપકો તિબ નહીં આતી ઔર ઝબરદસ્તી હકીમ વ તબીબ બને હુએ હૈં તો ફિર આપ કિસી ઈન્સાનકો (ગલત ફૈસલા કરકે) માર ડાલનેસે બચેં વરના આપકો જહન્નમમેં જાના હોગા. ચુનાંચે હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) જબ ભી દો આદમિયોંમેં ફૈસલા કરતે ઔર વો દોનોં પુશ્ત ફેરકર જાને લગતે તો ઉનહેં દેખકર ફરમાતે, મૈં તો અલ્લાહકી કસમ! અનાડ઼ી હકીમ હૂં તુમ દોનોં મેરે પાસ વાપસ આકર અપના સારા વાકિઆ દો બારા સુનાઓ (યાની બારબાર તેહકીક કરકે ફૈસલા કરતે).

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૫)

તીન આદમિયોં પર હંસી આતી હૈ ઔર તીન ચીઝોંસે રોના આતા હૈ

હઝરત જઅફર બિન બુરકાન (રહ.) કેહતે હૈં કે હમેં યે બાત પહોંચી હૈ કે હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે મુઝે તીન આદમિયોં પર હંસી આતી હૈ ઔર તીન ચીઝોંસે રોના આતા હૈ. એક તો ઉસ આદમી પર હંસી આતી હૈ જો દુનિયાકી ઉમ્મીદેં લગા રહા હૈ હાલાંકે મૌત ઉસે તલાશ કર રહી હૈ. દૂસરે ઉસ આદમી પર જો ગફલતમેં પડ઼ા હુવા હૈ ઔર ઉસસે ગફલત નહીં બરતી જા રહી હૈ. યાની ફરિશ્તે ઉસકા હર બુરા અમલ લિખ રહે હૈં ઔર ઉસે હર અમલકા બદલા

મિલેગા. તીસરે મુંહ ભરકર હંસનેવાલે પર જિસે માલૂમ નહીં હૈ કે ઉસને અપને રબકો ખૂશ કર રખ્ખા હૈ યા નારાઝ. ઔર મુઝે તીન ચીઝોંસે રોના આતા હૈ. પેહલી ચીઝ મહેબૂબ દોસ્તોં યાની હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ઔર ઉનકી જમાઅતકી જુદાઈ, દૂસરી મૌતકી સખ્તીકે વક્ત આખિરતકે નઝર આનેવાલે મનાઝિરકી હોલનાકી. તીસરી અલ્લાહ રબ્બુલ આલમીનકે સામને ખડા હોના જબકે મુઝે યે માલૂમ નહીં હોગા કે મૈં જહન્નમમેં જાઉંગા યા જન્નતમેં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૪)

હક વઝની હોતા હૈ ઔર બાતિલ હલકા હોતા હૈ

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, હક (નફસ પર) ભારી હોતા હૈ લેકિન ઉસકા અંજામ અચ્છા હોતા હૈ ઔર બાતિલ હલકા લગતા હૈ લેકિન ઉસકા અંજામ બુરા હોતા હૈ ઔર ઈન્સાનકી બહોતસી ખ્વાહિશેં ઐસી હોતી હૈં કે જિનકે નતીજેમેં ઈન્સાનકો બડે લંબે ગમ ઉઠાને પડતે હૈં.

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, કભી દિલોંમેં નેક આમાલકા બડા શૌક ઔર જઝબા હોતા હૈ ઔર કભી શૌક ઔર જઝબા બિલકુલ નહીં રેહતા. તો જબ દિલમેં શૌક ઔર જઝબા હો તો ઉસે તુમ લોગ ગનીમત સમઝો, ઔર જબ શૌક ઔર જઝબા બિલકુલ ન હો તો દિલકો ઉસકે હાલ પર છોડ દો. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૭૧)

દુનિયાકા સાફ હિસ્સા ચલા ગયા ઔર ગદલા (મેલા) હિસ્સા રેહ ગયા હૈ

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, મુઝે ઉસ આદમી પર બહોત ગુસ્સા આતા હૈ જો મુઝે ફારિગ નઝર આતા હૈ ન આખિરતકે કિસી

અમલમેં લગા હુવા હૈ ઔર ન દુનિયાકે કિસી કામમેં. હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને ફરમાયા, મુઝે તુમમેંસે કોઈ આદમી ઐસા નહીં મિલના ચાહિયે જો રાતકો મુરદા પડા રહે ઔર દિનકો "કતરબ" કીડેકી તરહ ફિદકતા ફિરે યાની રાત ભર તો પડા સોતા રહે ઔર દિનમેં દુનિયાકે કામોંમેં ખૂબ ભાગ દૌડ કરે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને ફરમાયા. દુનિયાકા સાફ હિસ્સા તો ચલા ગયા ઔર ગદલા હિસ્સા રેહ ગયા હૈ લિહાઝા આજ તો મૌત હર મુસલમાનકે લિયે તોહફા હૈ.

(અબૂ નઈમ ફીલ હુલ્યહ, જિલ્દ ૧, સફા ૧૩૨)

સબસે ઝિયાદા ડર ઔરતોંકી આઝમાઈશકા હૈ

હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) ને ફરમાયા, તીન કામ ઐસે હૈં જો ઉનહેં કરેગા વો અપને આપકો બેઝારી ઔર નફરતકે લિયે પેશ કરેગા યાની લોગ ઉસસે બેઝાર હોકર નફરત કરેંગે, ગૈર તઅજ્જુબકી બાત પર હંસના ઔર બગૈર જાગે રાત ભર સોના ઔર બગૈર ભૂકકે ખાના.

(અબૂ નઈમ ફી હુલ્યહ, જિલ્દ ૧, સફા ૨૩૭)

હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) ને ફરમાયા, તંગદસ્તીકી આઝમાઈશસે તુમ લોગોંકા ઈમ્તિહાન લિયા ગયા. ઉસમેં તો તુમ કામિયાબ હો ગયે, તુમને સબ્રસે કામ લિયા, અબ ખૂશહાલીકી આઝમાઈશમેં ડાલકર તુમહારા ઈમ્તિહાલ લિયા જાએગા. ઔર મુઝે તુમ પર સબસે ઝિયાદા ડર ઔરતોંકી આઝમાઈશકા હૈ. જબ વો સોને ચાંદીકે કંગન પહેન લેંગી ઔર મુલ્કે શામકી બારીક ઔર યમનકી ફૂલદાર ચાદરેં પહેન લેંગી તો વો માલદાર મર્દકો થકા દેંગી ઔર ફકીર મર્દકે ઝિમ્મે ઐસી ચીઝેં લગા દેંગી જો ઉસે હાસિલ નહીં હોંગી.

(અબૂ નઈમ ફીલ હુલ્યહ, જિલ્દ ૧, સફા ૨૩૭)

અપને ઝિમ્મેદારોંકી ખૈરખ્વાહી કરો ઉનકો ધોકા ન દો

હઝરત સઈદ બિન અબી સઈદ મકબરી (રદિ.) ફરમાતે હૈં, હઝરત અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહ (રદિ.) કી કબ્ર ઉર્દુનમેં હૈ, જબ વો તાઊનમેં મુબ્તલા હુએ તો વહાં જિતને મુસલમાન થે ઉન સબકો બુલાકર ફરમાયા, મૈં તુમહેં વસિય્યત કરને લગા હૂં અગર તુમ ઉસે કબૂલ કરોગે તો હમેશા ખૈર પર રહોગે. નમાઝકો કાઈમ કરો, ઝકાત અદા કરો, રમઝાનકે રોઝે રખ્ખો, સદકા ખૈરાત દો, હજ ઔર ઉમરહ કરતે રહો, એક દૂસરેકો વસિય્યત કરો, અપને અમીરોંકી ખૈરખ્વાહી કરો, ઉનકો ધોકા ન દો, ઔર દુનિયા તુમહેં અલ્લાહકી યાદસે ગાફિલ ન કરને પાએ, અગર કિસી આદમીકો હજાર બરસકી ઝિંદગી ભી મિલ જાએ તો આખિર ઉસે ઉસી જગહ જાના હોગા જહાં આજ તુમ મુઝે જાતા હુવા દેખ રહે હો. અલ્લાહ તઆલાને તમામ બની આદમ પર મૌતકો લિખ દિયા હૈ. લિહાઝા ઉન સબકો મરના હૈ, ઔર ઉનમેં સબસે ઝિયાદા અકલમંદ વો હૈ જો અપને રબકી સબસે ઝિયાદા ઈતાઅત કરનેવાલા ઔર અપની આખિરતકે લિયે સબસે ઝિયાદા અમલ કરનેવાલા હૈ વસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહ. અય મઆઝ બિન જબલ! આપ લોગોંકો નમાઝ પઢ઼ાએં ઔર ફિર હઝરત અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. ફિર હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને લોગોંમેં ખડે હોકર ફરમાયા, અય લોગો! તુમ અલ્લાહકે સામને અપને ગુનાહોંસે સચ્ચી તૌબા કરો. ક્યૂંકે જો બંદા ભી ગુનાહોંસે તૌબા કરેગા અલ્લાહકે સામને હાઝિર હોગા તો ઉસકા અલ્લાહ પર યે હક હોગા કે અલ્લાહ ઉસકે સારે ગુનાહ મઆફ કર દે, લેકિન ઉસ તૌબાસે કર્ઝ મઆફ નહીં હોગા વો તો અદા હી કરના હોગા ક્યૂંકે બંદા અપને કઝકિ બદલેમેં ગિરવી રખ દિયા જાએગા, તુમમેંસે જિસને અપને ભાઈકો છોડા હુવા હૈ, ઉસે ચાહિયે કે વો ખૂદ જાકર અપને

ભાઈસે મુલાકાત કરે ઔર ઉસસે મુસાફહા કરે, કોઈ મુસલમાન અપને મુસલમાન ભાઈકો તીન દિનસે ઝિયાદા ન છોડે ક્યૂંકે યે બહોત બડા ગુનાહ હૈ.

(ઈબ્ને અસાકિર કઝા ફી મુન્તખબ કંઝ, જિલ્દ ૫, સફા ૭૪)

હઝરત અબૂ ઉબૈદા (રદિ.) ને ફરમાયા, મોમિનકે દિલકી મિસાલ ચિડિયા જૈસી હૈ જો હર દિન નામાલૂમ કિતની મરતબા ઈધર ઉધર પલટતા રેહતા હૈ (ઈસ લિયે આદમી મશ્વરાકે તાબેઅ હોકર ચલે).

(અબૂ નઈમ ફીલ હુલ્યહ, જિલ્દ ૧, સફા ૧૦૨)

પુરાને ગુનાહોંકો નઈ નેકિયોંકે ઝરીઆસે ખતમ કરો

હઝરત નમરાન બિન મિખમર અબૂલ હસન (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહ (રદિ.) લશ્કરમેં ચલે જા રહે થે. ફરમાને લગે બહોતસે લોગ ઐસે હૈં જો અપને કપડોંકો તો ખૂબ ઉજલા ઔર સફેદ કર રહે હૈં, લેકિન અપને દીનકો મૈલા કર રહે હૈં યાની દીનકા નુકસાન કરકે દુનિયા ઔર ઝાહિરી શાનો શૌકત હાસિલ કર રહે હૈં, ગૌરસે સુનો! બહોતસે લોગ દેખનેમેં તો અપને નફસકા ઈકરામ કરનેવાલે હોતે હૈં લેકિન હકીકતમેં વો અપને નફસકી બેઈઝ્ઝતી કરનેવાલે હોતે હૈં, પુરાને ગુનાહોંકો નઈ નેકિયોંકે ઝરીઆસે ખતમ કરો. અગર તુમમેંસે કોઈ ઈતને ગુનાહ કર લે જિસસે જમીન વ આસમાનકે દરમિયાનકા ખલા ભર જાએ ઔર ફિર વો એક નેકી કર લે તો યે નેકી ઉન સબ ગુનાહોં પર ગાલિબ આ જાએગી.

(ઈન્દ ઈબ્ને સમ્આની કઝા ફીલ કંઝ, જિલ્દ ૮, સફા ૨૩૬)

અપની રાયકો વહીકી તરહ હક ન સમઝિયે

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, હઝરત ઉમર (રદિ.)

ને હઝરત અલી (રદિ.) સે ફરમાયા, અય અબૂલ હસન! મુઝે કુછ નસીહત કરો. હઝરત અલી (રદિ.) ને કહા. (૧) આપ અપને યકીનકો શક ન બનાએં (યાની મસલન રોઝીકા મિલના યકીની હૈ, ઉસકી તલાશમેં ઈસ તરહ ઔર ઈતના ન લગેં કે ગોયા આપકો ઉસમેં કુછ શક હૈ). (૨) ઔર અપને ઈલ્મકો જહાલત ન બનાએં (જો ઈલ્મ પર અમલ નહીં કરતા વો ઔર જાહિલ દોનોં બરાબર હોતે હૈં). (૩) ઔર અપને ગુમાનકો હક ન સમઝેં (યાની આપ અપની રાયકો વહીકી તરહ હક ન સમઝેં). ઔર યે બાત આપ જાન લેં કે આપકી દુનિયા તો સિર્ફ ઈતની હૈ કે જો આપકો મિલી ઔર આપને ઉસે આગે ચલા દિયા યા તકસીમ કરકે બરબાદ કર દિયા યા પહેનકર પુરાના કર દિયા. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, અય અબૂલ હસન! આપને સચ કહા.

(ઈબ્ને અસાકિર કઝા ફીલ કંઝ, જિલ્દ ૮, સફા ૨૨૧)

ઉલમાએ કિરામ ઈસ મઝમૂનકો ઝરૂર પઢ્હેં

હમારે ઈસ ઝમાનેમેં એક નિહાયત હી અહમ દીની ઝરૂરત યે હૈ કે હમારે સલાહિયતવાલે ઉલમાએ કિરામ છોટે છોટે બચ્ચોંકો ઈંગ્લિશ ઔર હિન્દી ઔર મકામી ઝબાન સિખાનેકે લિયે ઈસ્લામી તર્ઝ પર એક કોર્સ તૈયાર કરેં, જિસમેં જાનદારોંકી તસ્વીરેં બિલકુલ ન હોં ઔર ગૈર ઈસ્લામી નામોંકે બજાએ ઈસ્લામી નામ હોં, ઔર સ્કૂલોંમેં રાઈજ કોર્સમેં જો ગૈર ઈસ્લામી મઝામીન હોતે હૈં ઉનસે ભી વો કોર્સ પાક વ સાફ હો, બલ્કે ઈસ્લામી અકાઈદ ઔર હમારે અસ્લાફકે વાકિઆત વ કારનામોંસે વો આરાસ્તા હો, જિસસે બચ્ચે ઝબાનદાનીકે સાથ ઈસ્લામકે અકાઈદ વ આદાબસે ભી વાકિફ હોં બલ્કે હમારે અસ્લાફકે કારનામોંસે ભી આગાહ હોં.

ચુનાંચે કુછ હસ્સાસ બેદાર મગ્ઝ ઉલમાએ કિરામને ઈસ દીની ઝરૂરતકો મહેસૂસ કરકે ઈસ્લામી તર્ઝ પર મકામી ઝબાન સિખાનેવાલી

ઈબ્તિદાઈ વ બુન્યાદી કિતાબેં લિખના શુરૂ ભી કર દિયા હૈ ઔર કુછ હઝરાતને ઐસી હી કુછ કિતાબેં શાએઅ ભી કર દી હૈં. અલ્લાહ તઆલા ઉનકી મુબારક મહેનતોંકો કબૂલ ફરમાએ ઔર તકમીલ તક પહોંચાએ ઔર હમારે અવામકો ઉનકી કદરદાની નસીબ ફરમાએ. આમીન.

ઈસ કામકી બડી અહમિયત ઈસ બિના પર હૈ કે સ્કૂલોંમેં રાઈજ કોર્સકો પઢકર હમારે બચ્ચોંકા ઝહન ગૈર ઈસ્લામી બનતા હૈ, મસલન હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો સૂલી દેનેકી તસ્વીર દેખકર ઔર ઉનકો સૂલી દેનેકા મઝમૂન પઢકર બચ્ચોંકા ઝહન કુરઆનકે ખિલાફ બનતા હૈ, કુરઆન તો સાફ અલ્ફાઝમેં કેહતા હૈ : "વમા કતલૂહુ વમા સલબૂહુ" (સૂરએ નિસાઅ, આયત ૧૫૭) યાની હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો ઉનકે દુશ્મનોંને કતલ નહીં કિયા ઔર ન સૂલી દી. ઈસી તરહ દૂસરે ગૈર ઈસ્લામી મઝામીન પઢકર અકાઈદ ખરાબ હોતે હૈં, હાલાંકે અકાઈદ હી અસલ ઈમાન હૈ.

અન્કરીબ બચ્ચે હાકિમ બન જાએંગે ઔર લોગોંમેં અપની મરઝી ઔર ખ્વાહિશકે ફૈસલે કરેંગે

હઝરત અબૂ ઝૈદ મદીની (રહ.) કેહતે હૈં, હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને મદીનામેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે મિમ્બર પર ખડે હોકર બયાન ફરમાયા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ખડે હોનેકી જગહસે એક સીડી નીચે ખડે હુએ ઔર ઈરશાદ ફરમાયા, તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને અબૂ હુરૈરહકો ઈસ્લામકી હિદાયત દી ઔર તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને અબૂ હુરૈરહકો કુરઆન સિખાયા, ઔર તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી સોહબતમેં રેહનેકા મૌકા ઈનાયત ફરમાકર અબૂ હુરૈરહ પર બડા એહસાન ફરમાયા. તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મુઝે

ખમીરી રોટી ખિલાઈ ઔર અચ્છા કપડા પહેનાયા, તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને બિન્તે ગઝવાનસે મેરી શાદી કરા દી. હાલાંકે પેહલે મૈં પેટ ભર ખાનેકે બદલે ઉસકે પાસ મઝદૂરી પર કામ કરતા થા ઔર વો મુઝે સવારી દિયા કરતી થી ઔર અબ મૈં ઉસે સવારી દેતા હૂં જૈસે વો દિયા કરતી થી, ફિર ફરમાયા અરબોંકે લિયે હલાકત હો કે એક બહોત બડા શર કરીબ આ ગયા હૈ, ઔર ઉનકે લિયે હલાકત હો કે અન્કરીબ બચ્ચે હાકિમ બન જાએંગે ઔર લોગોંમેં અપની મરઝી ઔર ખ્વાહિશકે ફૈસલે કરેંગે ઔર ગુસ્સામેં આકર લોગોંકો નાહક કતલ કરેંગે.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૪૫)

દુનિયાને અપને ખતમ હોનેકા એ'લાન કર દિયા હૈ ઔર પીઠ ફેરકર તેઝીસે જા રહી હૈ

હઝરત ખાલિદ બિન ઉમેર અદવી (રહ.) કેહતે હૈં, હઝરત ઉત્બા બિન ગઝવાન (રદિ.) બસરાકે ગવર્નર થે. એક મરતબા ઉનહોંને હમ લોગોંમેં બયાન કિયા તો પેહલે અલ્લાહકી હમ્દો સના બયાન કી, ફિર ફરમાયા અમ્મા બાદ! દુનિયાને અપને ખતમ હો જાનેકા એલાન કર દિયા હૈ ઔર પીઠ ફેરકર તેઝીસે જા રહી હૈ ઔર દુનિયામેંસે બસ થોડાસા હિસ્સા બાકી રેહ ગયા હૈ જૈસે બરતનમેં અખીરમેં થોડાસા રેહ જાતા હૈ ઔર આદમી ઉસે ચૂસ લેતા હૈ ઔર તુમ યહાંસે મુન્તકિલ હોકર ઐસે જહાંમેં ચલે જાઓગે જો કભી ખતમ નહીં હોગા, લિહાઝા જો અચ્છે આમાલ તુમહારે પાસ મૌજૂદ હૈં ઉનકો લેકર અગલે જહાંમેં જાઓ, હમેં યે બતાયા ગયા હૈ કે જહન્નમકે કિનારેસે એક પત્થર ફેંકા જાએગા જો સત્તર (૭૦) સાલ તક જહન્નમમેં ગિરતા રહેગા લેકિન ફિર ભી ઉસકી તેહ (પાતાળ) તક નહીં પહોંચ સકેગા, અલ્લાહકી કસમ! યે જહન્નમ ભી એક દિન ઈન્સાનોંસે ભર જાએગી, ક્યા તુમહેં ઈસ બાત પર તઅજ્જુબ હો રહા

હે? ઔર હમેં યે ભી બતાયા ગયા હૈ કે જન્નતકે દરવાઝેકે દો પટોંકે દરમિયાન ચાલીસ સાલકા ફાસલા હૈ લેકિન એક દિન ઐસા આએગા કે જન્નતિયોંકે હુજૂમકી વજહસે ઈતના ચૌડા દરવાઝા ભી ભરા હુવા હોગા. ઔર મૈંને વો ઝમાના ભી દેખા હૈ કે હમ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ સિર્ફ સાત આદમી થે ઔર મૈં ભી ઉનમેં શામિલ થા ઔર હમેં ખાનેકો સિર્ફ દરખ્તોંકે પત્તે મિલતે થે જિનહેં મુસલસલ ખાનેકી વજહસે હમારે જબડે ભી ઝિખ્મી હો ગયે થે ઔર મુઝે એક ગિરી પડી ચાદર મિલી થી, મૈંને ઉસકે દો ટુકડે કિયે, એક ટુકડેકો મૈંને લુંગી બના લિયા ઔર એકકો હઝરત સઅદ બિન માલિક (રદિ.) ને. એક ઝમાનેમેં તો હમારે ફક્રો ફાકાકા યે હાલ થા ઔર આજ હમમેંસે હર એક કિસી ન કિસી શહેરકા ગવર્નર બના હુવા હૈ ઔર મૈં ઈસ બાતસે અલ્લાહકી પનાહ ચાહતા હૂં કે મૈં અપની નિગાહમેં તો બડા હૂં ઔર અલ્લાહકે યહાં છોટા હૂં.

(મુસ્લિમ કઝા ફી ત્તરગીબ, જિલ્દ ૫, સફા ૧૭૯)

હાકિમકી રિવાયતકે આખિરમેં યે મઝમૂન ભી હૈ કે હર નબુવ્વતકી લાઈન દિન બદિન કમ હોતી ચલી ગઈ હૈ ઔર બિલ આખિર ઉસકી જગહ બાદશાહતને લે લી હૈ ઔર મેરે બાદ તુમ ઔર ગવર્નરોંકા તજુર્બા કર લોગે. (હાકિમ ફીલ મુસ્તદરક, જિલ્દ ૩, સફા ૨૬૧)

સાંપ મારનેકી અજીબ ફઝીલત

હઝરત અબૂલ અહવસ જુશ્મી (રહ.) કેહતે હૈં એક દિન હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) બયાન ફરમા રહે થે કે ઈતનેમેં ઉનહેં દીવાર પર સાંપ ચલતા હુવા નઝર આયા, ઉનહોંને બયાન છોડકર છડીસે ઉસે ઈતના મારા કે વો મર ગયા, ફિર ફરમાયા મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે જિસને કિસી સાંપકો મારા તો ગોયા ઉસને ઐસે મુશરિક આદમીકો મારા હૈ જિસકા ખૂન બહાના હલાલ હો ગયા હો.

(અખ્રજહૂ અહમદ, જિલ્દ ૧, સફા ૪૨૧)

લોગોંમેં લગકર અપનેસે ગાફિલ ન હો જાઓ

એક મરતબા હઝરત ઉમર (રદિ.) ને એક આદમીકો યે નસીહત ફરમાઈ કે લોગોંમેં લગકર અપને આપસે ગાફિલ ન હો જાઓ. ક્યૂંકે તુમસે અપને બારેમેં પૂછા જાએગા, લોગોંકે બારેમેં નહીં પૂછા જાએગા. ઈધર ઉધર ફિરકર દિન ન ગુઝાર દિયા કરો. ક્યૂંકે તુમ જો ભી અમલ કરોગે વો મહેફૂઝ કર લિયા જાએગા. જબ તુમસે કોઈ બુરા કામ હો જાયા કરે તો ઉસકે બાદ ફૌરન કોઈ નેકીકા કામ કર લિયા કરો. ક્યૂંકે જિસ તરહ નઈ નેકી પુરાને ગુનાહકો બહોત ઝિયાદા તલાશ કરતી હૈ ઔર ઉસે જલ્દીસે પા લેતી હૈ ઈસ તરહ ઉસસે ઝિયાદા તલાશ કરનેવાલી મૈંને કોઈ ચીઝ નહીં દેખી.

(અખ્રજહૂ દીનોરી કઝા ફીલ કંઝ, જિલ્દ ૮, સફા ૨૦૮)

આપસકા જોડ સરાસર રહમત હૈ ઔર આપસકા તોડ અઝાબ હૈ

હઝરત નોઅમાન બિન બશીર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મિમ્બર પર ઈરશાદ ફરમાયા. જો થોડે પર શુક્ર નહીં કરતા વો ઝિયાદા પર ભી નહીં કર સકતા. ઔર જો ઈન્સાનોંકા શુક્ર નહીં કરતા વો અલ્લાહકા ભી નહીં કર સકતા. ઔર અલ્લાહકી નેઅમતોંકો બયાન કરના ભી શુક્ર હૈ ઔર ઉનહેં બયાન ન કરના નાશુક્રી હૈ, આપસકા જોડ સરાસર રહમત હૈ ઔર આપસકા તોડ અઝાબ હૈ. રાવી કેહતે હૈં હઝરત અબૂ ઉમામહ બાહિલી (રદિ.) ને કહા, તુમ સવાદે આ'ઝમકો ચિમટે રહો યાની ઉલમાએ હકસે જુડે રહો.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૪૫૬)

ફર્ઝ નમાઝોંકે પાંચ હોનેકી હિકમત

સવાલ : નમાઝેં પાંચ હી ક્યૂં ફર્ઝ હુઈ, ક્યા હિકમત હૈ?

જવાબ : દસ્તૂર યે હૈ કે **ફિઅ્લુલ્ હકીમિ લા યખ્લૂ અનિલ્ હિક્મતિ** (દાનાકા કામ દાનાઈસે ખાલી નહીં હોતા) પાંચ નમાઝોંકી ચંદ હિકમતેં નીચે હૈ.

હિકમત (૧) : જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) મેઅરાજકે લિયે તશરીફ લે ગયે તો અલ્લાહ તઆલાને ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા (સ.અ.વ.) કે લિયે પચાસ નમાઝોંકા તોહફા અતા ફરમાયા. ફિર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી બારબાર શફાઅત પર પૈંતાલીસ (૪૫) નમાઝેં મઆફ કર દી ગઈ. મગર ઉસૂલ બના દિયા ગયા કે **મન્ જાઅ બિલ્ હસનતિ ફલહૂ અશ્રુ અમ્ષાલિહા.** (સૂરએ અન્આમ : આયત : ૧૬૦) "જો એક નેકી લાયા ઉસે દસ ગુના અજર દિયા જાએગા." અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી શાને રહમતકા અંદાઝા લગાઈયે કે ઉમ્મત પાંચ નમાઝેં પઢેગી મગર પચાસકા અજરો સવાબ પાએગી.

અરબી ઝબાનમેં સિફર (ઝીરો) કો નુકતાકી તરહ લિખતે હૈં. પરવરદિગારે આલમને નુકતા હટા દિયા ઔર ઉમ્મતકે લિયે આસાની પૈદા કર દી. કિયામતકે દિન રબ્બે કરીમકી નુકતા નવાઝીકા ઝુહૂર હોગા. રહમતકા નુકતા શામિલ કરકે પાંચકે બજાએ પચાસ નમાઝોંકા સવાબ હોગા. ઉર્દૂ ઝબાનમેં સખીકી સખાવત બયાન કરનેકે લિયે નુકતા નવાઝીકા મહાવરા શાયદ ઈસી વાકિઆસે મશ્હૂર હુવા હૈ. અગર પચાસ નમાઝેં હોતીં તો હજારોંમેં કોઈ એક નમાઝી હોતા. પાંચકી વજહસે કમઝોરોંકે લિયે ભી આસાની હો ગઈ. હજારોં લોગ નમાઝી બન ગયે. બડા બોઝ ગરદનોંસે ઉઠ ગયા.

હિકમત (૨) : ઈન્સાનકે જિસ્મમેં હવાસે ખમ્સા મૌજૂદ હૈં :-

(૧) દેખનેકી હિસ (કુવ્વતે બાસિરા)

(૨) સુનનેકી હિસ (કુવ્વતે સામિઆ)

(૩) સૂંઘનેકી હિસ (કુવ્વતે શામ્મા)

(૪) ચખનેકી હિસ (કુવ્વતે ઝાઈકા)

(૫) છૂનેકી હિસ (કુવ્વતે લામેસા)

અલ્લાહ તઆલાને પાંચ હવાસકે બદલે પાંચ નમાઝેં અતા ફરમાઈ તાકે હર હિસ અતા હોને પર અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કિયા જા સકે.

હિકમત (૩) : ઈન્સાની ઝિંદગીકી પાંચ નેઅમતેં નુમાયાં હૈં :

(૧) ખાના પીના. (૨) લિબાસ. (૩) મકાન. (૪) બીવી બચ્ચે. (૫) સવારી.

જાનકા શુક્રિયા ઈમાન લાના ઔર લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કા ઈકરાર કરના હૈ જબકે બકિય્યા પાંચ નેઅમતોંકે શુક્રાનેકે તૌર પર પાંચ નમાઝેં અતા કર દી ગઈ. જો શખ્સ પાંચ નમાઝેં બાકાઈદગીસે અદા કરતા હૈ વો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકે શુક્રગુઝાર બંદોંમેંસે હૈ.

રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ તવાફકે દૌરાન દુઆ માંગ રહા થા કે અય અલ્લાહ! મુઝે કલીલ લોગોંમેંસે બના દે. કિસીને પૂછા કે કલીલ લોગોંમેંસે કા ક્યા મતલબ હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે ફરમાને બારી તઆલા હૈ : **વ કલીલુમ્ મિન્ ઈબાદિયશ્શકૂર.**

(સૂરએ સબા, આયત : ૧૩)

“મેરે બંદોંમેંસે થોડે મેરે શુક્ર ગુઝાર હૈં.”

હિકમત (૪) : હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે જિસ શખ્સકો પાંચ નેઅમતેં મિલ ગઈ વો સમઝ લે કે મુઝે દુનિયાકી સબ નેઅમતેં મિલ ગઈ. (૧) શુક્ર કરનેવાલી ઝબાન. (૨) ઝિક્ર કરનેવાલા દિલ. (૩) મશક્કત ઉઠાનેવાલા બદન. (૪) નેક બીવી. (૫) સહૂલતકી રોઝી.

પાંચ નમાઝેં ઈન પાંચ નેઅમતોંકા શુક્રિયા અદા કરનેકે લિયે કાફી હૈં.

હિકમત (૫) : ઈન્સાની ઝિંદગીકી પાંચ હાલતેં મુમકિન હૈં.

(૧) ખડા હોના. (૨) બૈઠના. (૩) લેટના. (૪) જાગના. (૫) સોના.

ઈન પાંચ હાલતોંમેં ઈન્સાન પર અલ્લાહ તઆલાકી રહમતોં ઔર નેઅમતોંકી બારિશ હો રહી હોતી હૈ. અગર ઈન્સાન હર નેઅમતકા હક અદા કરના ચાહે તો વો હક અદા કર હી નહીં સકતા. સોચનેકી બાત હૈ કે જબ હમ નેઅમતોંકો ગિન હી નહીં સકતે તો ઉનકા શુક્ર કૈસે અદા કર સકતે હૈં. ઈન્સાનકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોંકા શુક્ર અદા કરના ઝાહિરન નામુમકિન નઝર આતા હૈ. પરવરદિગારે આલમને એહસાન ફરમાયા કે ઈન્સાન પર પાંચ નમાઝેં ફર્ઝ ફરમા દીં.

પસ જો શખ્સ એહતિમામકે સાથ પાંચ નમાઝેં અદા કરેગા વો ઝિંદગીકી હર હાલતમેં હોનેવાલી અલ્લાહ તઆલાકી હર હર નેઅમતકા શુક્ર અદા કરનેવાલા બન જાએગા.

હિકમત (૬) : શરીઅતે મુહમ્મદિયામેં નજાસતસે પાકી હાસિલ કરનેવાલે ગુસલ પાંચ હૈં.

(૧) જનાબતકા ગુસલ. (૨) હૈઝકા ગુસલ (૩) નિફાસકા ગુસલ. (૪) ઈસ્લામ લાનેકા ગુસલ. (૫) મય્યિતકા ગુસલ.

યે પાંચ ગુસલ હર કિસમકી હકીકી નજાસતોં ઔર હુકમી નજાસતોંકો દૂર કરનેકે લિયે કાફી હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઈન્સાન પર પાંચ નમાઝેં ફર્ઝ ફરમા દીં તાકે જો શખ્સ પાંચ નમાઝેં બાકાઈદગીસે અદા કર લે વો હર કિસમકી બાતિની નજાસતોંસે પાક હો જાએ. બુખારી શરીફકી રિવાયતમેં હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : પાંચ નમાઝોંકી મિસાલ એક નહરકી તરહ હૈ જો મોમિનકે ઘરકે સામને જારી હો. ફિર વો મોમિન ઉસમેં રોઝાના પાંચ મરતબા ગુસલ કરે. ક્યા ઉસકે જિસ્મ પર મેલ કુચેલ બાકી રેહ સકતા હૈ? સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે હરગિઝ નહીં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઈસી તરહ જો શખ્સ પાંચ નમાઝેં અદા કર લેતા હૈ ઉસકે ઝિમ્મે ગુનાહોંકા મેલ કુચેલ નહીં રેહ સકતા. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ : **ઈન્નલ્ હસનાતિ યુઝ્હિબ્ન સ્સય્યિઆતિ.** (સૂરએ હૂદ, આયત : ૧૧૪) "બેશક નેકિયાં ગુનાહોંકો

મિટા દેતી હૈં."

હિકમત (૭) : કિબ્લે પાંચ તરહકે હૈં : (૧) બૈતુલ્લાહ. ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકા કિબ્લા. (૨) બૈતુલ મુકદસ. યહૂદિયોંકા કિબ્લા. (૩) મકાનન્ શરકિય્યા. યાની મશરિકી સિમ્ત. નસારાકા કિબ્લા. (૪) બૈતુલ મઅમૂર. ફરિશ્તોંકા કિબ્લા. (૫) વજહુલ્લાહ. રાહ ગુમકરદા મુતહય્યર ઈન્સાનકા કિબ્લા. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ : **ફઐનમા તુવલ્લૂ ફષમ્મ વજહુલ્લાહિ.**

(સૂરએ બકરહ, આયત : ૧૧૫)

ગોયા ઈબાદત કરનેવાલે પાંચ કિસમકે લોગ થે, અલ્લાહ તઆલાને ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા પર પાંચ નમાઝેં ફર્ઝ કીં તાકે ઉનકો તમામ ઈબાદત ગુઝારોંસે મુનાસિબત હો ઔર સબકી ઈબાદતકે બકદ્ર ઉનકો ઈબાદત કરનેકા અજરો સવાબ હાસિલ હો.

હિકમત (૮) : ઈન્સાનકી દુન્યાવી ઝિંદગી ખતમ હોને પર ઉસે પાંચ મુસીબતોંકા સામના કરના પડેગા. (૧) સકરાતે મૌત (૨) અઝાબે કબ્ર. (૩) રોઝે મેહશર નામએ આમાલકા મિલના. (૪) પુલસિરાતસે ગુઝરના. (૫) જન્નતકે દરવાઝેસે ગુઝરના.

જો શખ્સ પાંચ નમાઝેં અદા કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકી પાંચ મુસીબતોંકો આસાન ફરમા દેંગે. હાફિઝ ઈબ્ને હજર (રહ.) ને ઝવાજિરમેં હદીસ નકલ કી હૈ :

મન્ હાફઝ અલસ્સલવાતિ અક્રમહુલ્લાહુ બિખમ્સિ ખિસાલિન. યરફઉ ઈન્દ ઝીકિલ્ મૌતિ વ અઝાબિલ્ કબ્રિ વ યુઅ્તીહુલ્લાહુ બિયમીનિહી વ યમુર્રુ અલસ્સિરાતિ કલ્ બર્કિ વ યદ્ખુલુલ્ જન્નત બિગૈરિ હિસાબ.

"જિસને નમાઝોંકી હિફાઝત કી, અલ્લાહ તઆલા પાંચ ખસ્લતોંસે ઉસકા ઈકરામ ફરમાએગા. અવ્વલ મૌતકી સખ્તીસે બચાએગા. દૂસરે કબ્રકે અઝાબસે મહેફૂઝ રખ્ખેગા. તીસરે હશ્રકે દિન નામએ આમાલ દાએં હાથમેં મિલેગા. ચોથે પુલસિરાતસે બિજલીકી તરહ પાર હો જાએગા. પાંચવેં જન્નતમેં બગૈર હિસાબ દાખિલ કર દિયા જાએગા.

(નમાઝકે અસરાર વ રૂમૂઝ, સફા ૮)

ગમ હલ્કા કરનેકા મુજર્રબ અમલ

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) એક મરતબા કુફ્ફારકી તકલીફોંકી વજહસે બડે ગમગીન થે. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કિતને પ્યારે અંદાઝમેં ફરમાયા : **વસ્બિર્ વમા સબ્રુક ઈલ્લા બિલ્લાહિ વલા તહ્ઝન્ અલૈહિમ્ વલા તકુ ફી ઝૈકિમ્ મિમ્મા યમ્કુરૂન. ઈન્નલ્લાહ મઅલ્લઝીન ત્તકૌ વલ્લઝીન હુમ્ મુહ્સિનૂન.** (સૂરએ નહલ, આયત : ૧૨૭-૧૨૮)

કભી આપ બહોત પરેશાન હોં તો ઈસ આયતકો ઝરા ચંદ બાર પઢકર દેખા કીજિયે, આઝમૂદા ચીઝ હૈ, બડે બડે ગમ ઔર મુસીબતેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઈસ આયતકે પઢનેસે બંદેકે સરસે દૂર ફરમાએંગે, દિલમેં ઠંડક આ જાએગી, અલ્લાહકે ઈસ કલામમેં અજીબ તાસીર હૈ. પરેશાન બંદેકો ખૂશ કરનેકે લિયે યે આયત અકસીર હૈ, ઈસ પર આપ ખૂદ ભી અમલ કર લીજિયેગા કભી ભી કોઈ પરેશાની આએ આપ ઈસ આયતકો પઢિયે. દેખિયે ફિર અલ્લાહ તઆલા દિલકી હાલતકો કૈસે બદલતે હૈં.

ખત
મસ્જિદકી ખિદમત કીજિયે અલ્લાહ આપકો નેક ખાદિમા બીવી દેગા

સવાલ :- મુકર્રમ.....

બંદા બહોત દિનોંસે બીવી ઢૂંઢ રહા હૈ, કોઈ લડકી દેનેકે લિયે તૈયાર નહીં હોતા, કોઈ વઝીફા બતાઈયે.

જવાબ :- (૧) ઈસ્તિગ્ફારકી કસરત કરો.

(૨) યા જામિઉ, ૫૦૦ મરતબા પઢા કરો.

(૩) ઉલમાને લિખ્ખા હૈ કે જિસ નૌજવાનકી શાદીમેં રૂકાવટ હો. અગર વો મસ્જિદમેં ઝાડૂ દે ઔર ખિદમત કરે તો ઉસ ખિદમતકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા ઉસ નૌજવાનકો ખાદિમા અતા ફરમા દેતે હૈં.

(૪) અગર આપ ઐસી બીવીકી તલાશમેં હૈં કે જિસમેં કોઈ ઐબ ન હો તો આપકો બીવી મિલના મુશ્કિલ હૈ. વો તો ઈન્શા અલ્લાહ જન્નતમેં મિલેગી, ઈસ લિયે અલ્લાહકી બંદી મિલ જાએ તો ઉસે અપની શરીકે હયાત (બીવી) બના લીજિયે.

(૫) સૂરએ અહઝાબ લિખ દીજિયે ઔર ઘરમેં રખિયે.

● અગર ઔરતકો શૌહરકી ઝરૂરત હો તો ભાઈકો મસ્જિદકી સફાઈકે લિયે ભેજે.

અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા સય્યિદિના મુહમ્મદિંવ્ વ અલા આલિ સય્યિદિના મુહમ્મદિંવ્ વ બારિક્ વ સલ્લિમ. રબ્બના ઝલમ્ના અન્ફુસના, વ ઈલ્લમ્ તગ્ફિર્લના વ તર્હમ્ના લનકૂનન્ન મિનલ્ ખાસિરીન.

દિલ હિલા દેનેવાલી દુઆ

રબ્બે કરીમ! હમ ઝાહિરમેં બંદે હૈં હકીકતમેં નિહાયત ગંદે હૈં, અલ્લાહ હમારે અંદરકી ગંદગિયોંકો દૂર ફરમા, હમારે દિલોંકી ઝુલ્મતકો દૂર ફરમા. હમારે દિલોંકી સખ્તીકો દૂર ફરમા, અલ્લાહ હમારે દિલોંકો મુનવ્વર ફરમા, હમારે દિલકી દુનિયાકો આબાદ ફરમા, મેરે માલિક હમારી નિગાહોંકો પાક ફરમા. હમારે દિલોંકો સાફ ફરમા, હમારે સીનોંકો અપની મુહબ્બતસે લબરેઝ ફરમા.

અપને ઈશ્કકી આતિશ હમારે સીનોંમેં પૈદા ફરમા. હમારે અંગ અંગસે અપને ઝિક્રકો જારી ફરમા, રૂએં રૂએંસે અપને ઝિક્રકો જારી ફરમા, હમારી હડ્ડી હડ્ડી, બોટી બોટીમેં અપની મુહબ્બત પૈદા ફરમા. અય માલિક હમારે અમલમેં ઈખ્લાસ પૈદા ફરમા, રિઝકમેં બરકત પૈદા ફરમા, સિહ્હતમેં બરકત પૈદા ફરમા, કામોંમેં બરકત પૈદા ફરમા, કદમ કદમ પર અપની

બરકતેં શામિલે હાલ ફરમા.

અય માલિક! હમારી જિસ્માની બીમારિયોંકો દૂર ફરમા, હમારી રૂહાની બીમારિયોંકો દૂર ફરમા, નફસ વ શયતાનકે મકો ફરેબસે હિફાઝત ફરમા. બુરા ચાહનેવાલોંકી બુરાઈસે મહેફૂઝ ફરમા, અય અલ્લાહ! હમેં દુશ્મનોંકી દુશ્મનીસે મહેફૂઝ ફરમા, ઈઝ્ઝત વ આબરૂકી હિફાઝત ફરમા, અય અલ્લાહ હમારે ઈમાનકી હિફાઝત ફરમા, અય માલિક! હમેં બુરે કામોંસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરે દિનસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરી રાતસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરે વક્તસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરે કામોંસે મહેફૂઝ ફરમા, અય અલ્લાહ! હમેં બુરે અંજામસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરે દોસ્તોંસે મહેફૂઝ ફરમા, બુરે હાલાતસે મહેફૂઝ ફરમા.

રબ્બે કરીમ હમારે હાલ પર રહમતકી નઝર ફરમા, અલ્લાહ હમેં નમાઝકી હુઝૂરી નસીબ ફરમા, મસ્જિદોંકા સુરૂર નસીબ ફરમા, કુરઆને પાક પઢનેકા લુત્ફ નસીબ ફરમા, રાતકે આખરી પહેર મુનાજાતકી લઝ્ઝત નસીબ ફરમા, અય માલિક! ઈમાને હકીકીકી તિલાવત નસીબ ફરમા, રબ્બે કરીમ હમારે સાથ રહમતકા મઆમલા ફરમા, અય અલ્લાહ જિસ તરહ માં બાપ અપને કમઝોર બચ્ચેકા ઝિયાદા લિહાઝ કરતે હૈં, અય અલ્લાહ હમ આપકે કમઝોર બંદે હૈં હમારા ઝિયાદા લિહાઝ ફરમાઈયે, હમ પર ખુસૂસી રહમતકી નઝર ફરમા દીજિયે.

અલ્લાહ તેરી એક નિગાહકી બાત હૈ
મેરી ઝિંદગીકા સવાલ હૈ

આપકી એક રહમતકી નઝર હોગી હમારા બેડા પાર હો જાએગા, અય અલ્લાહ આપકો ઉસ વક્ત તક મનાના ઝરૂરી હૈ જબ તક કે આપ રાઝી નહીં હો જાતે, અય અલ્લાહ હમસે રાઝી હો જાઈયે, અય માલિક! રઝા અતા ફરમા દીજિયે, અય માલિક! હમારે ગુનાહોંકે સબબ હમસે નારાઝ ન હોઈયે, હમારે સાથ રહમતકા મઆમલા ફરમા દીજિયે, અય અલ્લાહ! જબ બચ્ચા પરેશાન હોતા હૈ અપને માં બાપકી તરફ દૌડતા હૈ, જબ બંદે પરેશાન હોતે હૈં અપને પરવરદિગારકે દર પર આતે હૈં,

અય બેકસોંકે દસ્તગીર, અય ટૂટે દિલોંકો તસલ્લી દેનેવાલે, અય ઝખ્મી દિલોં પર મરહમ રખનેવાલે, ઔર ગમઝદા દિલોંકે ગમોંકો દૂર કરનેવાલે, અય ફૈલે હુએ દામનોંકો ભર દેનેવાલે, અલ્લાહ હમારી તૌબાકો કબૂલ ફરમા.

અય માલિક! હમારી દુઆઓંકો કહીં ફટે કપડેકી તરહ મુંહ પર ન માર દેના, અલ્લાહ હમ આપકી શાને બેનિયાઝીસે ડરતે હૈં, અય માલિક! જબ આપકી બેનિયાઝીકી નિગાહ ઉઠતી હૈ તો બલ્અમ બાઉરાકી ચારસો સાલકી ઈબાદતકો ઠોકર લગા દેતે હૈં, અલ્લાહ હમારે પલ્લે તો ઈબાદતેં ભી નહીં જો આપકી ખિદમતમેં પેશ કર સકેં, અલ્લાહ હમ તો ગુનાહોંકે ગઠ્ઠર લેકર આગે ખડે હૈં, અય માલિક! ઈસ ઉમ્મીદકે સાથ કે જબ કોઈ શહેનશાહકે દરવાઝે પર જાતા હૈ તો શહેનશાહ યે નહીં પૂછતા કે તુમ ક્યા લેકર આએ હો, હમેશા યે પૂછતા હૈ કે ક્યા લેનેકે લિયે આએ હો, અય મૌલા હમારે પાસ કોઈ ઐસા અમલ નહીં કે જો આપકી ખિદમતમેં પેશ કર સકેં. હમ તો લેનેકે લિયે આએ હૈં, માંગનેકે લિયે આએ હૈં, રબ્બે કરીમ રહમતકી નઝર કર દીજિયે, અય માલિક! હમ પર એહસાન ફરમા દીજિયે, અય અલ્લાહ! જબ કોઈ માં બચ્ચેકો નજાસતમેં (ગંદગીમેં) લથડા (હુવા) દેખતી હૈ, વો બચ્ચેકો ફેંક નહીં દેતી, નફરત નહીં કરતી, સમઝતી હૈ યે નાદાન હૈ, નજાસતમેં (ગંદગીમેં) લથડા પડા હૈ ઉસકો ધો લેતી હૈ સીનેસે લગા લેતી હૈ, મૌલા હમ ભી ગુનાહોંકી નજાસતમેં લથડે હુએ હૈં, મૌલા હમ બડે નાદાન, બડે જાહિલ બનકર ઝિંદગી ગુઝારતે ફિર રહે હૈં, મગર બંદે તો આપ હીકે હૈં, અય અલ્લાહ! અપની રહમતકી નઝર કર દીજિયે, ઔર હમારે ગુનાહોંકી નજાસતકો ધો દીજિયે ઔર અપની રહમતકી ચાદરમેં છુપા લીજિયે.

અય માલિક! હમારે જૈસે તો આપકે અરબોં ખરબોં બંદે હૈં, લેકિન હમારા તો તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, અય અલ્લાહ હમ કસમ ખાકર કેહતે હૈં, તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, હમેં તો આપ હીકે દરસે માંગના હૈ, અલ્લાહ અપને દરવાઝે ખોલ દીજિયે, રહમતકી નઝર ડાલ દીજિયે,

અય માલિક! હમારે લિયે રહમતકા મઆમલા ફરમા દીજિયે, અય અલ્લાહ! યૂસુફ (અલૈ.) ને અપને ભાઈયોંકો મઆફ કર દિયા થા, આપ તો ઉનસે ઝિયાદા કરીમ હૈં, આપ અપને બંદોંકો મઆફ ફરમા દીજિયે, મેરે માલિક! કરમકા મઆમલા ફરમા દીજિયે.

રબ્બે કરીમ! એહસાનકા મઆમલા ફરમા દીજિયે ઔર હમારી ઝિંદગીકે પિછલે ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દીજિયે, યહાં જિતની બચ્ચિયાં તાલીમ હાસિલ કરનેકે લિયે આઈ હૈં, જિતની મુઅલ્લિમાત હૈં, યા ખાદિમાત હૈં, અલ્લાહ સબકી મહેનતોંકો કબૂલ ફરમા, સબકો અપને મુકર્રબ બંદોંમેં શામિલ કર લીજિયે, રબ્બે કરીમ હમને તો યે મામૂલ દેખા કે અગર કિસીસે કોઈ લડાઈ હો ઔર કિસીકી ઔરતેં મઆફી માંગને ઘર પર આ જાએં તો દુનિયાદાર લોગ ભી ચલકર આનેવાલી ઔરતોંકા લિહાઝ કર લેતે હૈં. કતલકે મુકદમે તક મઆફ કર દેતે હૈં. અલ્લાહ જબ લોગ ઔરતોંકે ચલકર આનેકા ઈતના લિહાઝ કરતે હૈં, આપકી યે બંદિયાં અપને ઘરોંસે ચલકર યહાં આઈ બૈઠી હૈં, દામન ફૈલાએ બૈઠી હૈં, અલ્લાહ રહમતકી સવાલી હૈં, આપસે આપકી રહમત માંગતી હૈં, મૌલા ઉનકે ગુનાહોંકો બખ્શ દીજિયે, ઉનકી ખતાઓંકો મઆફ કર દીજિયે, રબ્બે કરીમ એહસાન ફરમા દીજિયે.

અય અલ્લાહ! હમને ઉલમાસે યે મસ્અલા સુના હૈ કે જબ બાપ કોઈ ચીઝ ખાને પીનેકી ખરીદકર લાએ ઉસકે બેટે ભી હોં, બેટિયાં ભી હોં, વો બેટીકો પેહલે દે, ઈસ ઈઝ્ઝતકી વજહસે જો આપને બેટીકો અતા કી હૈ, અય અલ્લાહ! જબ આપને હમેં યે હુકમ દિયા, હમ બેટિયોંકા ઈકરામ કરેં, અય અલ્લાહ! આપકી બંદિયાં આપકે સામને હૈં, દામન ફૈલાએ બૈઠી હૈં, આપ ઉન પર કરમ ફરમા દીજિયે. મેરે મૌલા! યે અપને દિલકે ગમ કિસકે સામને ખોલેં, મૌલા આપ તો સીનેકે ભેદ જાનનેવાલે હૈં, અય અલ્લાહ! ઉનહેં શયતાની વસાવિસસે બચા લીજિયે. નફસાની વસાવિસસે બચા લીજિયે, ઉનકો ઈઝ્ઝત વ પાકદામનીકી ઝિંદગી અતા કર દીજિયે, અય અલ્લાહ! ઉનકી ઈઝ્ઝત વ નામોસ (આબરૂ) કી

હિફાઝત ફરમાઈયે, રબ્બે કરીમ! એહસાન ફરમાઈયે ઔર ઉનકો નેકોકારીકી ઝિંદગી અતા ફરમા દીજિયે, ઝેવરે ઈલ્મસે ઉનકો આરાસ્તા ફરમા દીજિયે, ઉનકે સીનોંકો કુરઆન વ હદીસકે નૂરસે મુનવ્વર ફરમા દીજિયે, ઉનકો કામિયાબી અતા ફરમા દીજિયે, ઝિંદગી ઔર આખિરતકે હર ઈમ્તિહાનમેં કામિયાબ ફરમા દીજિયે, અય અલ્લાહ! યે અપને માં બાપસે દૂર, રિશ્તેદારોંસે દૂર તેરે દીનકા ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે ઈન જામિઆતમેં આઈ હૈં, પરવરદિગાર આપ તો મુસાફિરકી દુઆઓંકો કબૂલ ફરમાતે હૈં, અય અલ્લાહ! ઈન તાલિબાતકી દુઆઓંકો કબૂલ કર લીજિયે, અય અલ્લાહ! ઉનકે જો નેક મકાસિદ હૈં ઉનકો પૂરા ફરમા દીજિયે, ઔર જો ઈનકી મુશ્કિલાત હૈં ઉનકો આસાન કર દીજિયે, અય અલ્લાહ! આફિયતવાલા પાકીઝા રિઝ્ક અતા ફરમા દીજિયે, દુગલી દોરંગી ઝિંદગીસે મહેફૂઝ ફરમા દીજિયે, અય અલ્લાહ હમારી ઈન દુઆઓંકો કબૂલ ફરમાઈયે.

રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના, ઈન્નક અન્તસ્સમીઉલ્ અલીમ. વ તુબ્ અલૈના યા મૌલાના ઈન્નક અન્ત ત્તવ્વાબુર્રહીમ. વ સલ્લલ્લાહુ તઆલા અલા ખૈરિ ખલ્કિહી સય્યિદિના મુહમ્મદિંવ્ વ અલા આલિહી વ સહ્બિહી અજ્મઈન બિરહ્મતિક યા અર્હમ ર્રાહિમીન.

હઝરત હસન બસરી (રહ.) કો એક ધોબનને તૌહીદ સિખાઈ

હઝરત હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે થે કે મુઝે એક ધોબનને તૌહીદ સિખાઈ, કિસીને પૂછા હઝરત વો કૈસે? ફરમાને લગે કે મેરે પડોસમેં એક ધોબી રેહતા થા. મૈં એક મરતબા અપને ઘરકી છત પર બૈઠા ગરમીકી રાતમેં કુરઆન પાકકી તિલાવત કર રહા થા. પડોસમેં મૈંને ઝરા ઊંચા ઊંચા બોલનેકી આવાઝ સુની, પૂછા કે ભાઈ ખૈરિયત તો હૈ, ક્યૂં ઊંચા બોલ રહે હો? જબ ગૌરસે સુના તો મુઝે પતા ચલા કે બીવી

અપને મિયાંસે ઝગડ રહી થી, વો અપને ખાવિંદકો કેહ રહી થી કે દેખ તેરે ખાતિર મૈંને તકલીફેં ગુઝારીં, ફાકે કાટે, સાદા લિબાસ પહેના, મશક્કતેં ઉઠાઈ, હર દુઃખ સુખ તેરે ખાતિર મૈંને બરદાશ્ત કિયા ઔર મૈં તેરે ખાતિર હર દુઃખ બરદાશ્ત કરનેકે લિયે અબ ભી તૈયાર હૂં. લેકિન અગર તૂ ચાહે કે મેરે સિવા કિસી ઔરસે નિકાહ કર લે, તો ફિર મેરા તેરા ગુઝારા નહીં હો સકતા. મૈં તેરે સાથ કભી નહીં રેહ સકતી. ફરમાતે હૈં કે યે બાત સુનકર મૈંને કુરઆન પર નઝર ડાલી તો કુરઆન મજીદકી આયત સામને આઈ :

ઈન્નલ્લાહ લા યગ્ફિરુ અંય્યુશ્રક બિહી વ યગ્ફિરુ મા દૂન ઝાલિક લિમંય્યશાઉ.
(સૂરએ નિસાઅ, આયત ૧૧૬)

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે અય બંદે તૂ જો ભી ગુનાહ લેકર આએગા મૈં ચાહૂંગા સબ મઆફ કર દૂંગા, લેકિન મેરી મુહબ્બતમેં કિસીકો શરીક બનાએગા તો ફિર મેરા તેરા ગુઝારા નહીં હો સકતા.

(તમન્નાએ દિલ, સફા ૩૮)

ટપક પડતે હૈં આંસૂ જબ તુમહારી યાદ આતી હૈ
યે વો બરસાત હૈ જિસકા કોઈ મોસમ નહીં હોતા

દીની પેશવા અગર ફિસલ જાએ તો કૌમકા ક્યા હોગા

હઝરત હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે થે કે મુઝે કુછ વાકિઆત ઝિંદગીમેં બડે અજીબ લગે, લોગોંને પૂછા કે હઝરત વો કૌનસે? કેહને લગે કે

(૧) એક મરતબા દસ બારહ સાલકી એક લડકી આ રહી થી ઉસકી બાતને મુઝે હૈરાન કર દિયા. બારિશ હુઈ થી, ફિસલન થી, મૈં મસ્જિદ જા રહા થા ઔર વો બાઝારસે કોઈ ચીઝ લેકર આ રહી થી, જબ ઝરા મેરે કરીબ આઈ તો મૈંને કહા કે બચ્ચી ઝરા સંભલકર કદમ ઉઠાના કહીં ફિસલ

ન જાના, તો જબ મૈંને યે કહા તો ઉસને આગેસે યે જવાબ દિયા, હઝરત! મૈં ફિસલ ગઈ તો મુઝે નુકસાન હોગા આપ ઝરા સંભલકર કદમ ઉઠાના, અગર આપ ફિસલ ગયે તો કૌમકા ક્યા બનેગા? કેહને લગે કે ઉસ લડકીકી બાત મુઝે આજ તક યાદ હૈ, ઉસ લડકીને કહા થા કે આપ સંભલકર કદમ ઉઠાના આપ ફિસલ ગયે તો ફિર કૌમકા ક્યા બનેગા.

(૨) એક આદમી નમાઝ પઢ રહા થા ઉસકે સામનેસે એક ઔરત રોતી હુઈ ખુલે ચેહરે ઔર ખુલે સરકે સાથ આગેસે ગુઝરી, ઉસને સલામ ફેરા તો ઉસ ઔરત પર બડા નારાઝ હુવા. કેહને લગા કે તુઝે શરમ નહીં આતી. ધ્યાન નહીં, નંગે સર ઔર ખુલે ચેહરેકે સાથ ઈસ હાલમેં કે મૈં નમાઝ પઢ રહા થા તૂ મેરે આગેસે ગુઝર ગઈ. ઉસ ઔરતને પેહલે તો મઆફી માંગી ઔર મઆફી માંગકર કેહને લગી કે દેખો મેરે મિયાંને મુઝે તલાક દે દી ઔર મૈં ઈસ વક્ત ગમઝદા હૂં, મુઝે પતા હી નહીં ચલા કે આપ નમાઝ પઢ રહે હૈં યા નહીં, મૈં ઈસ હાલતમેં આપકે સામનેસે ગુઝર ગઈ, મગર હૈરાન ઈસ બાત પર હૂં કે મૈં ખાવિંદકી મુહબ્બતમેં ઈતની ગિરિફતાર કે મુઝે સામનેસે ગુઝરનેકા પતા ન ચલા, ઔર તુમ અલ્લાહકી મુહબ્બતમેં કૈસે ગિરિફતાર હો કે પરવરદિગારકે સામને ખડે હો ઔર મેરા ચેહરા દેખ રહે હો. હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઉસ ઔરતકી યે બાત મુઝે આજ તક યાદ હૈ ઔર વાકઈ હમારી નમાઝોંકા યેહી હાલ હૈ, નીચેકી મંઝિલ પર અગર નમાઝ પઢ રહે હોં ઔર ઉપરકી મંઝિલમેં અગર કોઈ હમારા નામ લે દે તો હમેં નમાઝમેં પતા ચલ જાતા હૈ કે હમારા નામ પુકારા ગયા, હમારી નમાઝકી તવજ્જોહકા યે આલમ હોતા હૈ.

(તમન્નાએ દિલ, સફા ૪૦)

મરદોંકા ફિત્ના જમાલ હૈ,
ઔરતોંકા ફિત્ના માલ હૈ

અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બતકે હાસિલ હોનેમેં દો ચીઝેં રૂકાવટકા

સબબ બનતી હૈં.

(૧) જમાલ. (૨) માલ.

● જમાલ કૈસે રૂકાવટ બનતા હૈ? યે હર એકકો પતા હૈ, મસ્જિદમેં નમાઝ પઢી, બાહિર નિકલતે હૈં તો આંખ કાબૂમેં નહીં રેહતી. ઈધર ભી હવસસે નિગાહ પડ રહી હૈ ઔર ઉધર ભી હવસકી નિગાહ પડ રહી હૈ. ઈધર ઉધર હવસકી નિગાહોંકા ઉઠના ઈસ બાતકી દલીલ હૈ કે જમાલ ઉસકે લિયે ફંદા બન ગયા હૈ, આંખેં ગૈર મહરમસે કાબૂમેં નહીં રેહતીં, આજકલ મરદોંકે લિયે યે સબસે બડા ફિત્ના હૈ.

● દૂસરા ફિત્ના માલ હૈ ઔર યે મરદોંકી નિસ્બત ઔરતોંકે લિયે ઝિયાદા બડા ફિત્ના હૈ. માલકી મુહબ્બત ઔરતકે દિલમેં ઝિયાદા હોતી હૈ ઔર જમાલકી મુહબ્બત મર્દકે દિલમેં ઝિયાદા હોતી હૈ, ઔર આજકે નૌજવાનોંકો માલ ઔર જમાલકે ફંદોંને ફંસા દિયા ઔર અલ્લાહસે દૂર કર દિયા, ઈસ લિયે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને કુરઆન પાકમેં દો ચીઝોંસે નઝરેં હટાનેકા હુકમ દિયા હૈ.

(૧) ઈરશાદ ફરમાયા : (**વલા તમુદન્ન ઐનૈક ઈલા મા મત્તઅ્ના બિહી અઝ્વાજમ્ મિન્હુમ્ ઝહ્રતલ્ હયાતિદ્દુન્યા**) (સૂરએ તાહા, આયત : ૧૩૧) અય મહેબૂબ! આપ કાફિરોંકે માલકો ન દેખેં, ઉનસે અપની નિગાહોંકો હટા લીજિયે, યે ચંદ દિનકી ચાંદની હૈ, ઉનસે અપની નિગાહેં હટા લીજિયે, તો એક તો માલસે નિગાહેં હટાનેકા હુકમ દિયા ઉસકી તરફ દેખો હી નહીં.

(૨) ઔર દૂસરા ગૈર મહરમકી તરફસે નિગાહેં હટાનેકા હુકમ ફરમાયા : (**કુલ્ લિલ્ મુઅ્મિનીન યગુઝ્ઝૂ મિન્ અબ્સારિહિમ**) (સૂરએ નૂર, આયત : ૩૦) ઈમાનવાલોંસે કેહ દીજિયે કે અપની નિગાહોંકો નીચા રખ્ખેં યાની જમાલસે ઔર માલસે નિગાહોંકા પરહેઝ કરનેકા હુકમ દિયા.

ઔર એક ચીઝ ઐસી હૈ જિસકી તરફ નિગાહેં જમાનેકા હુકમ દિયા. પરવરદિગારે આલમ ફરમાતે હૈં : (**વસ્બિર્ નફસક મઅલ્લઝીન યદ્ઊન રબ્બહુમ્ બિલ્ગદાતિ વલ અશિય્યિ યુરીદૂન વજ્હહૂ વલા તઅ્દુ ઐનાક અન્હુમ**) (સૂરએ કહફ, આયત : ૨૮) અય મહેબૂબ! અપને આપકો

સબર દીજિયે, અપને આપકો બિઠાઈયે, અપને આપકો શામિલ રખિયે ઉન લોગોંકે સાથ જો સુબહ વ શામ અલ્લાહકી રઝાકે લિયે ઉસકી યાદ કરતે હૈં. ઔર અય મહેબૂબ! આપકી નિગાહેં ઉનકે ચેહરોંસે ઈધર ઉધર હટને ન પાએં, ઉન પર નિગાહેં જમાએ રખિયે, તો એક ચીઝ પર નિગાહેં જમાનેકા હુકમ દિયા. કુરઆને અઝીમુશ્શાન હમેં યે સબક દે રહા હૈ કે **"વલા તઅ્દુ ઐનાક અન્હુમ"** તુમહારી નિગાહેં ઉનકે ચેહરોંસે હટેં નહીં, હર વક્ત ઉનકી તરફ નિગાહેં લગી હુઈ હોં. માલૂમ હુવા કે યે નિગાહેં અગર અલ્લાહવાલોંકે ચેહરોં પર લગી રહેંગી તો ફિર બંદેકા રાસ્તા ભી સીધા રહેગા, વો ખૂદ ભી અલ્લાહકે કરીબ હોતા ચલા જાએગા, તો દો ચીઝોંસે નિગાહેં હટાનેકા હુકમ દિયા, એક માલસે ઔર એક જમાલસે, ઔર એક ચીઝ પર નિગાહ જમાનેકા હુકમ દિયા ઔર વો હૈ અલ્લાહ વાલોંકે ચેહરોં પર નિગાહેં જમાનેકા હુકમ **(વલા તઅ્દુ ઐનાક અન્હુમ)** અગર આપ નિગાહેં હટાએંગે" **(તુરીદુ ઝીનતલ્ હયાતિદુન્યા)** ફિર આપ દુનિયાકી ઝીનતકે ચાહનેવાલે બન જાએંગે.

રાબિઆ બસરિયાને ફરમાયા "અલ્જારુ ષુમ્મદારુ"

કિસીને રાબિઆ બસરિયાકો દુઆ દી થી કે "અલ્લાહ તઆલા તુમહેં જન્નતમેં ઘર અતા કર દે, કેહને લગીં કે **"અલ જારુ ષુમ્મદારુ"** પેહલે પડોસીકી બાત કરો બાદમેં ઘરકી બાત કરના. અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી અપને પડોસકી જગહ અતા ફરમા દે.

મજનૂન, બેહરા ઔર છોટે બચ્ચે જન્નતમેં જાએંગે યા જહન્નમમેં

મુકર્રમ વ મોહતરમ હઝરત મૌલાના સાહબ!

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહ્મતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ

બાદ સલામ અર્ઝ કરના ચાહતા હૂં કે હમારા ભાઈ કાનોંસે બેહરા હૈ, ઈસી તરહ હમારી ચચાઝાદ બહેન દિમાગસે મા'ઝૂર હૈ, અબ બતાઈયે મરનેકે બાદ ઐસે લોગોંકા કહાં ઠિકાના હોગા, જન્નતમેં યા જહન્નમમેં? જવાબસે મુત્તલેઅ ફરમાઈયે ઔર ખૂશીકા મૌકા દીજિયે.

ફક્ત વસ્સલામ

જવાબે ખત

દેખિયે ભાઈ! અલ્લાહકે યહાં યકીનન કિસીકે સાથ ઝુલ્મ નહીં હોગા, ઈસ લિયે બેહરા, પાગલ, ફાતિરૂલ અકલ (જિસકી અકલ ખરાબ હો ઈ હો) ઔર ઝમાનએ ફિતરત યાની દો નબિયોંકે દરમિયાની ઝમાનેમેં ફૌત હોનેવાલે લોગોંકા મસ્અલા હૈ, ઉનકી બાબત બા'ઝ રિવાયાતમેં આતા હૈ કે કિયામતવાલે દિન અલ્લાહ તઆલા ઉનકી તરફ ફરિશ્તે ભેજેગા ઔર વો ઉનહેં કહેંગે કે જહન્નમમેં દાખિલ હો જાઓ, અગર વો અલ્લાહકે ઉસ હુકમકો માનકર જહન્નમમેં દાખિલ હો જાએંગે તો જહન્નમ ઉનકે લિયે ગુલે ગુલઝાર બન જાએગી, બસૂરતે દીગર (વરના) ઉનહેં ઘસીટકર જહન્નમમેં ફેંક દિયા જાએગા. (મુસ્નદે અહમદ, જિલ્દ ૪, સફા ૨૪, ઈબ્ને હબ્બાન, જિલ્દ ૯, સફા ૨૨૬)

છોટે બચ્ચોંકી બાબત ઈખ્તિલાફ હૈ. મુસલમાનોંકે બચ્ચે તો જન્નતમેં હી જાએંગે, અલબત્તા કુફ્ફાર વ મુશ્રિકીનકે બચ્ચોંમેં ઈખ્તિલાફ હૈ, કોઈ તવક્કુફકા કાઈલ હૈ, કોઈ જન્નતમેં જાનેકા ઔર કોઈ જહન્નમમેં જાનેકા કાઈલ હૈ. ઈમામ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને કહા હૈ કે મૈદાને મેહશરમેં ઉનકા ઈમ્તિહાન લિયા જાએગા, જો અલ્લાહકે હુકમકી ઈતાઅત ઈખ્તિયાર કરેગા વો જન્નતમેં જાએગા, ઔર જો નાફરમાની કરેગા જહન્નમમેં જાએગા. ઈમામ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને ઈસી કૌલકો તરજીહ દી હૈ ઔર કહા હૈ કે ઈસસે મુતઝાદ રિવાયાતમેં તત્બીક ભી હો જાતી હૈ (તફસીલકે

લિયે તફસીર ઈબ્ને કસીર મુલાહિઝા કીજિયે) મગર સહીહ બુખારીકી રિવાયતસે માલૂમ હોતા હૈ કે મુશરિકીનકે બચ્ચે ભી જન્નતમેં જાએંગે.

(દેખિયે સહીહ બુખારી ૩ : ૧૨, ૨૫૧ : ૩૪૮, તફસીરે મસ્જિદે નબવી, સફા ૭૭૦)

સૂરએ કહફ પઢનેસે ઘરમેં સકીનત વ બરકત નાઝિલ હોતી હૈ

સૂરએ કહફ પઢનેસે ઘરમેં સકીનત વ બરકત નાઝિલ હોતી હૈ, એક મરતબા એક સહાબી (રદિ.) ને સૂરએ કહફ પઢી, ઘરમેં એક જાનવર ભી થા, વો બિદકના શુરૂ હો ગયા, ઉનહોંને ગૌરસે દેખા કે ક્યા બાત હૈ? તો ઉનહેં એક બાદલ નઝર આયા, જિસને ઉનહેં ઢાંપ રખ્ખા થા, સહાબી (રદિ.) ને ઉસ મૌકાકા ઝિક્ર જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે કિયા, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઉસે પઢા કરો, કુરઆન પઢતે વક્ત સકીનત નાઝિલ હોતી હૈ. (સહીહ બુખારી, ફસલ સૂરએ કહફ, મુસ્લિમ, કિતાબે સલાત, બાબે નુઝૂલે સકીનહ બિ કિરાઅતિલ કુરઆન, તફસીરે મસ્જિદે નબવી, સફા ૭૯૯)

દિન ઔર રાત- યે દોનોં અલ્લાહકી બહોત બડી નેઅમતેં હૈં

દિન ઔર રાત, યે દોનોં અલ્લાહકી બહોત બડી નેઅમતેં હૈં. રાતકો તારીક (અંધેરા) બનાયા તાકે સબ લોગ આરામ કર સકેં. ઈસ અંધેરેકી વજહસે હર મખ્લૂક સોને ઔર આરામ કરને પર મજબૂર હૈ. વરના અગર આરામ કરને ઔર સોનેકે અપને અપને ઔકાત હોતે તો કોઈ ભી મુકમ્મલ તરીકેસે સોનેકા મૌકા ન પાતા, જબ કે મઆશી દૌડ

ધૂપ ઔર કારોબારકે લિયે નીંદકા પૂરા કરના ઝરૂરી હૈ. ઉસકે બગૈર તવાનાઈ બહાલ નહીં હોતી. અગર કુછ લોગ સો રહે હોતે ઔર કુછ જાગકર દૌડ ધૂપ કરતે, તો સોનેવાલોંકે આરામ વ રાહતમેં ખલલ પડતા, નીઝ લોગ એક દૂસરેકે તઆવુન (મદદ) સે ભી મહેરૂમ રેહતે, જબકે દુનિયાકા નિઝામ એક દૂસરેકે તઆવુન વ ઔર મદદકા મોહતાજ હૈ ઈસ લિયે અલ્લાહને રાતકો તારીક કર દિયા તાકે સારી મખ્લૂક બયક વક્ત આરામ કરે ઔર કોઈ કિસીકી નીંદ ઔર આરામમેં ખલલ ન ડાલ સકે. ઈસી તરહ દિનકો રોશન બનાયા તાકે રોશનીમેં ઈન્સાન અપના કારોબાર બેહતર તરીકેસે કર સકે. દિનકી યે રોશની ન હોતી તો ઈન્સાનકો જિન મુશ્કિલાતકા સામના કરના પડતા, ઉસે હર શખ્સ આસાનીસે સમઝતા ઔર ઉસકા ઈદરાક રખતા હૈ.

અલ્લાહ તઆલાને અપની ઈન નેઅમતોંકે હવાલેસે અપની તૌહીદકા ઈસ્બાત ફરમાયા હૈ કે બતલાઓ અગર અલ્લાહ તઆલા દિન ઔર રાતકા યે નિઝામ ખતમ કરકે હમેશાકે લિયે તુમ પર રાત હી મુસલ્લત કર દે તો ક્યા અલ્લાહકે સિવા કોઈ ઔર મા'બૂદ ઐસા હૈ જો તુમહેં દિનકી રોશની અતા કર દે? યા અગર વો હમેશાકે લિયે દિન હી દિન રખ્ખે તો ક્યા કોઈ તુમહેં રાતકી તારીકીસે બેહરાવર કર સકતા હૈ જિસમેં તુમ આરામ કર સકો? નહીં, યકીનન નહીં. યે સિર્ફ અલ્લાહકી કમાલ મહેરબાની હૈ કે ઉસને દિન ઔર રાતકા ઐસા નિઝામ કાઈમ કર દિયા હૈ કે રાત આતી હૈ તો દિનકી રોશની ખતમ હો જાતી હૈ ઔર તમામ મખ્લૂક આરામ કર લેતી હૈ, ઔર રાત જાતી હૈ તો દિનકી રોશનીસે કાઈનાતકી હર ચીઝ નુમાયાં (ઝાહિર) ઔર વાઝેહતર હો જાતી હૈ ઔર ઈન્સાન કસબ વ મહેનતકે ઝરીએસે અલ્લાહકા ફઝલ (રોઝી) તલાશ કરતા હૈ. (તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૦૯૩)

દિલકી બીમારિયાં

યાની દિલકી વો દસ બાતેં જિનકી ઈસ્લાહસે દિલકી દૂસરી બીમારિયાં

દૂર હો જાતી હૈં :-

(૧) ઝિયાદા ખાનેકી હવસ, (૨) ઝિયાદા બોલનેકી ફિક્ર, (૩) બેજા ગુસ્સા, (૪) હસદ કરના, (૫) બુખ્લ ઔર માલકી મઝમ્મત (૬) શોહરત ઔર જાહકી મુહબ્બત, (૭) દુનિયાકી મુહબ્બત, (૮) તકબ્બુર કરના, (૯) ઉજ્બ યાની ખૂદ પસંદી, (૧૦) રિયા યાની દિખલાવા

મુનવ્વરાતે ઝાહિરી

યાની વો દસ આ'માલ જિનકા ઈન્સાનકે ઝાહિરી આ'ઝાસે તઅલ્લુક હૈ ઉનકા એહતિમામ કરનેસે દૂસરે હુકમોં પર અમલ કરના આસાન હો જાતા હૈ.

(૧) નમાઝ, (૨) ઝકાત વ ખૈરાત, (૩) રોઝા, (૪) હજ, (૫) તિલાવતે કુરઆન પાક, (૬) કસરતે ઝિક્ર, (૭) તલબે હલાલ (૮) મુસલમાનોંકે હુકૂકકી હિફાઝત, (૯) ઈત્તિબાએ સુન્નત, (૧૦) અચ્છી બાત કેહના ઔર બુરી બાતોંસે રોકના

મુનવ્વરાતે બાતિની

યાની વો દસ આ'માલ જિનકા તઅલ્લુક ઈન્સાનકે દિલસે હૈ. ઉનકા એહતિમામ કરનેસે દિલકે દૂસરે અહકામ પર અમલ કરના આસાન હો જાતા હૈ.

(૧) તૌબા, (૨) ખૌફ, (૩) ઝહદ, (૪) સબ્ર, (૫) શુક્ર, (૬) ઈખ્લાસ વ સિદ્દક, (૭) તવક્કુલ, (૮) અલ્લાહકી મુહબ્બત, (૯) રઝા બર કઝા, (૧૦) સફરે વતનકી અસલી તૈયારી

બારિશકો બારિશકે ઉન રાસ્તોંસે તલબ કરો જો આસમાનોંમેં હૈં

ફકુલ્તુસ્તગ્ફિરૂ રબ્બકુમ, ઈન્નહૂ કાન ગફફારા, યુરસિલિ સ્સમાઅ

અલૈકુમ્ મિદ્‌રારા વયુમ્દિદ્‌કુમ્ બિઅમ્વાલિંવ્ વ બનીન વ યજ્અલ્લકુમ્ જન્નાતિંવ્ વ યજ્અલ્લકુમ્ અન્હારા.

(સૂરએ નૂહ, પારા : ૨૯, આયત : ૧૦ થી ૧૨)

ઔર મૈંને કહા કે અપને રબસે અપને ગુનાહ બખ્શવાઓ (ઔર મઆફી માંગો) વો યકીનન બડા બખ્શનેવાલા હૈ. વો તુમ પર આસમાનકો ખૂબ બરસતા હુવા છોડ દેગા. ઔર તુમહેં ખૂબ પૈ દર પૈ માલ ઔર ઔલાદમેં તરક્કી દેગા ઔર તુમહેં બાગાત દેગા ઔર તુમહારે લિયે નેહરેં નિકાલ દેગા.

બા'ઝ ઉલમા ઈસી આયતકી વજહસે નમાઝે ઈસ્તિસ્કામેં સૂરએ નૂહકે પળ્હનેકો મુસ્તહબ સમઝતે હૈં. મરવી હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ભી એક મરતબા નમાઝે ઈસ્તિસ્કાકે લિયે મિમ્બર પર ચળ્હે તો સિર્ફ આયાતે ઈસ્તિગ્ફાર (જિનમેં યે આયાત ભી થી) પળ્હકર મિમ્બરસે ઉતર આએ ઔર ફરમાયા કે મૈંને બારિશકો, બારિશકે ઉન રાસ્તોંસે તલબ કિયા હૈ જો આસમાનોંમેં હૈ, જિનસે બારિશ જમીન પર ઉતરતી હૈ. (ઈબ્ને કસીર)

હઝરત હસન બસરી (રહ.) કે મુતઅલ્લિક મરવી હૈ કે ઉનસે આકર કિસીને કહતસાલીકી શિકાયત કી તો ઉનહોંને ઉસે ઈસ્તિગ્ફારકી તલ્કીન કી, કિસી દૂસરે શખ્સને ફક્રો ફાકાકી શિકાયત કી, ઉસસે ભી ઉનહોંને યેહી નુસ્ખા બતલાયા. એક ઔર શખ્સને અપને બાગકે ખુશ્ક હોનેકા શિકવા કિયા, ઉસસે ભી ફરમાયા, ઈસ્તિગ્ફાર કર. એક શખ્સને કહા, મેરે ઘર ઔલાદ નહીં હોતી, ઉસે ભી કહા અપને રબસે ઈસ્તિગ્ફાર કર. કિસીને જબ ઉનસે કહા કે આપને ઈસ્તિગ્ફાર હી કી તલ્કીન ક્યૂં કી? તો આપને યેહી આયત તિલાવત કરકે ફરમાયા કે મૈંને અપને પાસસે યે બાત નહીં કી, યે વો નુસ્ખા હૈ જો ઈન સબ બાતોંકે લિયે અલ્લાહને બતલાયા હૈ.

(ઐસરૂત્તફાસીર, તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૬૩૩)

ઈસ્તિગ્ફારસે મુતઅલ્લિક કુછ અહાદીસ પળ્હ લીજિયે

(૧) મુસ્નદે અહમદમેં યે રિવાયત હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.)

સે મરવી હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં જબ કોઈ શખ્સ ગુનાહ કરતા હૈ ફિર ખુદાકે સામને હાઝિર હોકર કેહતા હૈ કે પરવરદિગાર મુઝસે ગુનાહ હો ગયા તૂ મઆફ ફરમા, અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ મેરે બંદેસે ગો ગુનાહ હો ગયા લેકિન ઉસકા ઈમાન હૈ કે ઉસકા રબ ગુનાહ પર પકડ ભી કરતા હૈ ઔર અગર ચાહે તો મઆફ ભી ફરમા દેતા હૈ. મૈંને અપને બંદેકા ગુનાહ મઆફ ફરમાયા. ઉસસે ફિર ગુનાહ હોતા હૈ, ફિર તૌબા કરતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ફિર મઆફ ફરમાતા હૈ, ફિર તીસરી મરતબા ઉસસે ગુનાહ હો જાતા હૈ યે ફિર તૌબા કરતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ફિર બખ્શતા હૈ, ચોથી મરતબા ફિર ગુનાહ કર બૈઠતા હૈ ફિર તૌબા કરતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા મઆફ ફરમાકર કેહતા હૈ અબ મેરા બંદા જો ચાહે કરે. (મુસ્નદે અહમદ) યે હદીસ સહીહૈન (બુખારી-મુસ્લિમ) મેં ભી હૈ.

(૨) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં હમને એક મરતબા જનાબ રસૂલે ખુદા (સ.અ.વ.) સે કહા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! જબ હમ આપકો દેખતે હૈં તો હમારે દિલોંમેં રિક્કત (નરમી) તારી હો જાતી હૈ ઔર હમ અલ્લાહવાલે બન જાતે હૈં લેકિન જબ આપકે પાસસે ચલે જાતે હૈં તો વો હાલત નહીં રેહતી, ઔરતોં, બચ્ચોંમેં ફંસ જાતે હૈં, ઘરબારકે ધંધોંમેં લગ જાતે હૈં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, સુનો જો કૈફિયત તુમહારે દિલોંકી મેરે સામને હોતી હૈ અગર યેહી કૈફિયત હર વક્ત રેહતી તો ફિર ફરિશ્તે તુમસે મુસાફહા કરતે ઔર તુમહારી મુલાકાતકો તુમહારે ઘરોં પર આતે. સુનો! અગર તુમ ગુનાહ ન કરો તો અલ્લાહ તઆલા તુમહેં યહાંસે હટા દે ઔર દૂસરી કૌમકો લે આએ જો ગુનાહ કરે ફિર બખ્શિશ માંગે ઔર ખુદા ઉનહેં બખ્શે. હમને કહા, હુઝૂર! યે તો ફરમાઈયે કે જન્નતકી બિના ક્યા હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, એક ઈંટ સોનેકી એક ચાંદીકી, ઉસકા ગારા મુશ્કે ખાલિસ હૈ, ઉસકે કંકર લૂઅલૂઅ ઔર યાકૂત હૈં, ઉસકી મિટ્ટી જાફરાન હૈ, જન્નતિયોંકી નેઅમતેં કભી ખતમ ન હોંગી, ઉનકી ઝિંદગી હમેશગીવાલી

હોગી, ઉનકે કપડે પુરાને ન હોંગે, ઉનકી જવાની ફ઼ના ન હોગી. તીન શખ્સોંકી દુઆ રદ નહીં હોતી. (૧) આદિલ બાદશાહ. (૨) રોઝેદાર. (૩) મઝલૂમ. ઉસકી દુઆ બાદલોંમેં ઉઠાઈ જાતી હૈ ઔર ઉસકે લિયે આસમાનોંકે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં, ઔર જનાબે બારી ઈરશાદ ફરમાતા હૈ, મુઝે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ! મૈં તેરી ઝરૂર મદદ કરૂંગા, અગરચે કુછ વક્તકે બાદ હો. (મુસ્નદે અહમદ)

(૩) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જો શખ્સ કોઈ ગુનાહ કરે ફિર વુઝૂ કરકે દો રકા'ત નમાઝ અદા કરે ઔર અપને ગુનાહકી મઆફી ચાહે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહ મઆફ ફરમા દેતા હૈ. (મુસ્નદે અહમદ)

(૪) સહીહ મુસ્લિમમેં બરિવાયત અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) મરવી હૈ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, તુમમેંસે જો શખ્સ કામિલ વુઝૂ કરકે **અશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહૂ લા શરીક લહૂ વ અશહદુ અન્ના મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ** પઢે, ઉસકે લિયે જન્નતકે આઠોં દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં, જિસસે ચાહે અંદર ચલા જાએ.

(૫) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત ઉસમાન બિન અફફાન (રદિ.) સુન્નતકે મુતાબિક વુઝૂ કરતે હૈં ફિર ફરમાતે હૈં, મૈંને આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે સુના, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હૈ જો શખ્સ મુઝ જૈસા વુઝૂ કરે ફિર દો રકા'ત નમાઝ અદા કરે જિસમેં અપને દિલસે બાતેં ન કરે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે તમામ ગુનાહ મઆફ ફરમા દેતા હૈ. (બુખારી વ મુસ્લિમ)

પસ યે હદીસ તો હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે, ઉસસે અગલી રિવાયત હઝરત ઉમર (રદિ.) સે, ઉસસે અગલી રિવાયત હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) સે ઔર ઈસ તીસરી રિવાયતકો હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) સે હઝરત અલી (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં. તો અલ્હમ્દુલિલ્લાહ, અલ્લાહ

તઆલાકી વસીઅ મગફિરત ઔર ઉસકી બેઈન્તિહા મહેરબાનીકી ખબર સૈયિદુલ અવ્વલીન વલ આખિરીનકી ઝબાની આપકે ચારોં બરહક ખુલફાકી મઅરિફત હમેં પહોંચી.

આઓ! ઈસ મૌકા પર હમ ગુનેહગાર ભી હાથ ઉઠાએં ઔર અપને મહેરબાન રહીમ વ કરીમ ખુદાકે સામને અપને ગુનાહોંકા ઈકરાર કરકે ઉસસે મઆફી તલબ કરેં. ખુદાયા! અય માં બાપસે ઝિયાદા મહેરબાન! અય અફવ વ દરગુઝર કરનેવાલે ઔર કિસી ભિખારીકો અપને દરસે ખાલી ન ફેરનેવાલે! તૂ હમ ખતાકારોંકી સિયાહકારિયોંસે ભી દરગુઝર ફરમા ઔર હમારે કુલ ગુનાહ મઆફ ફરમા દે. આમીન (મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી)

(૬) મુસ્નદે અબૂ યઅલામેં હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં **લા ઈલાહ ઈલ્લલાહુ** કસરતસે પઢા કરો ઔર ઈસ્તિગ્ફાર પર પાબંદી કરો, ઈબ્લીસ ગુનાહોંસે લોગોંકો હલાક કરના ચાહતા હૈ ઔર ઉસકી અપની હલાકત **લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ** ઔર ઈસ્તિગ્ફારસે હૈ, યે હાલત દેખકર ઈબ્લીસને લોગોંકો ખ્વાહિશ પરસ્તી પર ડાલ દિયા. પસ વો અપને તઈ રાહે રાસ્ત પર જાતે હૈં, હાલાંકે હોતે હૈં હલાકત પર.

(૭) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે ઈબ્લીસને કહા અય રબ! મુઝે તેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ! મૈં બની આદમકો ઉનકે આખરી દમ તક બેહકાતા રહૂંગા. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા મુઝે ભી મેરે જલાલ ઔર મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ! જબ તક વો મુઝસે બખ્શિશ માંગતે રહેંગે મૈં ભી ઉનહેં બખ્શતા રહૂંગા.

(૮) મુસ્નદે બઝ્ઝારમેં હૈ કે એક શખ્સને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે કહા, મુઝસે ગુનાહ હો ગયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તૌબા કર લે. ઉસને કહા, મૈંને તૌબા કી ફિર ગુનાહ હો ગયા. ફરમાયા, ફિર તૌબા કર લે. ઉસને કહા, મુઝસે ફિર ગુનાહ હો ગયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ફિર ઈસ્તિગ્ફાર કર. ઉસને કહા, મુઝસે ઔર ગુનાહ હુવા, ફરમાયા ઈસ્તિગ્ફાર કિયે જા. યહાં તકકે શયતાન થક જાએ. ફિર

ફરમાયા, ગુનાહકો બખ્શના અલ્લાહ હીકે ઈખ્તિયારમેં હૈ.

(૯) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ એક કૈદી આયા ઔર કેહને લગા, યા અલ્લાહ! મૈં તેરી તરફ તૌબા કરતા હૂં, મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી તરફ તૌબા નહીં કરતા. (યાની ખુદાયા મૈં તેરી હી બખ્શિશ ચાહતા હૂં) આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઉસને હક હકદારકો પહોંચાયા.

(૧૦) એક આદમીને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર દો મરતબા યા તીન મરતબા કહા, હાય મેરે ગુનાહ! હાય મેરે ગુનાહ! હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, યે કહો : **"અલ્લાહુમ્મ મગ્ફિરતુક ઔસઉ મિન્ ઝુનૂબી વ રહ્મતુક અર્જા ઈન્દી મિન્ અમલી"** અય અલ્લાહ! તેરી મગફિરત મેરે ગુનાહોંસે ઝિયાદા વુસ્અતવાલી હૈ ઔર મુઝે અપને અમલસે ઝિયાદા તેરી રહમતકી ઉમ્મીદ હૈ, ઉસને યે કહા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કહા, દો બારહ કહો, ઉસને દો બારહ કહા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કહા, ફિર કહો, ઉસને ફિર કહા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કહા, ઉઠ જા, અલ્લાહને તેરી મગફિરત કર દી હૈ. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૫૦)

મા બકિય્યા ઝખીરએ મગફિરત જો તકરીબન તીનસો તેરહ (૩૧૩) અહાદીસ પર મુશ્તમિલ હૈ, જો કિતાબી શકલમેં "માયૂસ ક્યૂં ખડા હૈ, અલ્લાહ બહોત બડા હૈ" નામસે ઈન્શા અલ્લાહ જલ્દ અઝ જલ્દ મંઝરે આમ પર આ રહી હૈ ઉસમેં પૂરી તફસીલ મૌજૂદ હૈ, ઉસે પઢ લિયા જાએ.

મર્દ બીવીસે બેપનાહ પ્યાર કરતા હૈ યે અલ્લાહકી એક નિશાની હૈ

વમિન્ આયાતિહી અન્ ખલક લકુમ્ મિન્ અન્ફુસિકુમ્ અઝવાજલ્ લિતસ્કુનૂ ઈલૈહા વ જઅલ બૈનકુમ્ મવદ્દતંવ્ વ રહ્મહ. ઈન્ન ફી ઝાલિક લઆયાતિલ્ લિકૌમિંય્ યતફક્કરૂન.

(પારા ૨૧, સૂરએ રૂમ, આયાત : ૨૧)

ઔર ઉસકી નિશાનિયોંમેંસે હૈ કે તુમહારી હી જિન્સસે બીવિયાં પૈદા કીં, તાકે તુમ ઉનસે આરામ પાઓ, ઉસને તુમહારે દરમિયાન મુહબ્બત ઔર હમદર્દી કાઈમ કર દી, યકીનન ગૌરો ફિક્ર કરનેવાલોંકે લિયે ઉસમેં બહોતસી નિશાનિયાં હૈં.

તશરીહ :- મવદ્દતન્ સે મુરાદ યે હૈ કે મર્દ બીવીસે બેપનાહ પ્યાર કરતા હૈ ઔર ઐસે હી બીવી શૌહરસે. જૈસાકે આમ મુશાહિદા હૈ, ઐસી મુહબ્બત જો મિયાં બીવીકે દરમિયાન હોતી હૈ, દુનિયામેં કિસી ભી દો શખ્સોંકે દરમિયાન નહીં હોતી. ઔર રહમત યે હૈ કે મર્દ બીવીકો હર તરહકી સહૂલત ઔર આસાઈશેં બહમ પહોંચાતા હૈ. જિસકા મુકલ્લફ ઉસે અલ્લાહ તઆલાને બનાયા હૈ ઔર ઐસે હી ઔરત ભી અપને કુદરત વ ઈખ્તિયારકે દાઈરેમેં. તાહમ ઈન્સાનકો યે સુકૂન ઔર બાહમી પ્યાર ઉનહી જોડોંસે હાસિલ હોતા હૈ જો કાનૂને શરીઅતકે મુતાબિક બાહમ નિકાહસે કાઈમ હોતે હૈં ઔર ઈસ્લામ ઉનહીકો જોડા કરાર દેતા હૈ. ગૈર કાનૂની જોડોંકો વો જોડા હી તસ્લીમ નહીં કરતા બલ્કે ઉનહેં ઝાની ઔર બદકાર કરાર દેતા હૈ ઔર ઉનકે લિયે સખ્ત સઝા તજવીઝ કરતા હૈ. આજ કલ મગરિબી તેહઝીબકે અલમબરદાર ઈન મઝમૂમ કોશિશોંમેં મસરૂફ હૈં કે મગરિબી મઆશરોંકી તરહ ઈસ્લામી મુલ્કોંમેં ભી નિકાહકો ગૈર ઝરૂરી કરાર દેતે હુએ બદકાર મર્દ વ ઔરતકો "જોડા" (Couple) તસ્લીમ કરવાયા જાએ ઔર ઉનકે લિયે સઝાકે બજાએ વો હુકૂક મનવાએ જાએં જો એક કાનૂની જોડેકો હાસિલ હોતે હૈં. **કાતલહુમુલ્લાહુ અન્ના યુઅ્ફકૂન.**

(તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૧૨૮)

દુનિયામેં ઈતની ઝબાનોંકા પૈદા કરના ભી અલ્લાહકી કુદરતકી એક બડી નિશાની હૈ

વ મિન્ આયાતિહી ખલ્કુસ્સમાવાત્તિ વલ અર્ઝિ વખ્તિલાફુ

અલ્સિનતિકુમ્ વ અલ્વાનિકુમ. ઈન્ન ફી ઝાલિક લઆયાતિલ્ લિલ્ આલિમીન. (પારા ૨૧, સૂરએ રૂમ, આયત : ૨૨)

ઉસકી કુદરતકી નિશાનિયોંમેંસે આસમાનોં ઔર જમીનકી પૈદાઈશ ઔર તુમહારી ઝબાનોં ઔર રંગતોંકા ઈખ્તિલાફ (ભી) હૈ, દાનિશમંદોંકે લિયે ઉસમેં યકીનન બડી નિશાનિયાં હૈં.

દુનિયામેં ઈતની ઝબાનોંકા પૈદા કર દેના ભી અલ્લાહકી કુદરતકી એક બહોત બડી નિશાની હૈ, અરબી હૈ, તુર્કી હૈ, અંગ્રેજી હૈ, ઉર્દૂ, હિન્દી હૈ, પુશ્તૂ, ફારસી, સિંધી, બલોચી વગૈરહ હૈ. ફિર એક એક ઝબાનકે મુખ્તલિફ લેહજે ઔર ઉસ્લૂબ હૈં, એક ઈન્સાન હજારોં ઔર લાખોંકે મજમામેં અપની ઝબાન ઔર અપને લેહજેસે પહેચાન લિયા જાતા હૈ કે યે શખ્સ ફલાં મુલ્ક ઔર ફલાં ઈલાકા કા હૈ. સિર્ફ ઝબાન હી ઉસકા મુકમ્મલ તઆરૂફ કરા દેતી હૈ. ઈસી તરહ એક હી માં બાપ (આદમ વ હવ્વા અલૈ.) સે હોનેકે બાવજૂદ રંગ એક દૂસરેસે મુખ્તલિફ હૈં. કોઈ કાલા હૈ, કોઈ ગોરા કોઈ નીલગૂં હૈ તો કોઈ ગંદુમી રંગકા, ફિર કાલે ઔર સફેદ રંગમેં ભી ઈતને દરજાત રખ દિયે હૈં કે બેશ્તર ઈન્સાની આબાદી દો રંગોંમેં તકસીમ હોનેકે બાવજૂદ ઉનકી બીસિયોં કિસ્મેં હૈં ઔર એક દૂસરેસે બિલકુલ અલગ ઔર મુમતાઝ. ફિર ઉનકે ચહેરોંકે ખદો ખાલ, જિસ્માની સાખ્ત ઔર કદો કામતમેં ઐસા ફર્ક રખ દિયા ગયા હૈ કે એક એક મુલ્કકા ઈન્સાન અલગસે પહેચાન લિયા જાતા હૈ. યાની બાવજૂદ ઈસ બાતકે કે એક ઈન્સાન દૂસરે ઈન્સાનસે નહીં મિલતા, હત્તા કે એક ભાઈ દૂસરે ભાઈસે મુખ્તલિફ હૈ લેકિન અલ્લાહકી કુદરતકા કમાલ હૈ કે ફિર ભી કિસી એક હી મુલ્કકે બાશિંદે, દૂસરે મુલ્કકે બાશિંદોંસે મુમતાઝ હોતે હૈં. (તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૧૨૯)

આપ (સ.અ.વ.) ને હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કો કર્ઝ અદા કરનેકી દુઆ સિખાઈ

સોતે વક્ત નીચેવાલી દુઆ પળ્હના મસ્નૂન હૈ, લિહાઝા અપને

મુતઅલ્લિકીન ઔર મુતઅલ્લેકાતકો યે દુઆ સિખા દીજિયે.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને અપની સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા (રદિ.) કો યે દુઆ પઢનેકી તાકીદ ફરમાઈ થી.

અલ્લાહુમ્મ! રબ્બસ્સમાવાતિ સ્સબ્ઈ વ રબ્બલ્ અર્શિલ્ અઝીમ. રબ્બના વ રબ્બ કુલ્લિ શૈઈન, મુન્ઝિલ ત્તૌરાતિ વલ્ ઈન્જીલિ વલ ફુરકાનિ ફાલિકલ્ હબ્બિ વન્નવા, અઊઝુબિક મિન્ શર્રિ કુલ્લિ શૈઈન્ અન્ત આખિઝુમ્ બિનાસિયતિહી. અલ્લાહુમ્મ અન્તલ્ અવ્વલુ ફલૈસ કબ્લક શૈઉંવ્ વ અન્તલ્ આખિરુ ફલૈસ બઅ્દક શૈઉન. વ અન્તઝ્ ઝાહિરુ ફલૈસ ફૌકક શૈઉન. વ અન્તલ્ બાતિનુ ફલૈસ દૂનક શૈઉન, ઈકઝિ અન્નદૈન વ અગ્નિના મિનલ્ ફક્રિ.

(સહીહ મુસ્લિમ, તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૫૩૨)

અય અલ્લાહ! અય સાતોં આસમાનોંકે ઔર અર્શે અઝીમકે રબ! અય હમારે ઔર હર ચીઝકે રબ! અય તૌરાત વ ઈન્જીલ ઔર કુરઆનકે ઉતારનેવાલે! અય દાનોં ઔર ગુઠલિયોંકે ઉગાનેવાલે! તેરે સિવા કોઈ લાઈકે ઈબાદત નહીં, મૈં તેરી પનાહમેં આતા હૂં હર ઉસ ચીઝકી બુરાઈસે કે ઉસકી ચોટી તેરે હાથમેં હૈ, તૂ અવ્વલ હૈ કે તુઝસે પેહલે કુછ ન થા, તૂહી આખિર હૈ કે તેરે બાદ કુછ નહીં, તૂ ઝાહિર હૈ કે તુઝસે ઊંચી કોઈ ચીઝ નહીં, તૂ બાતિન હૈ કે તુઝસે છુપી કોઈ ચીઝ નહીં, હમારે કર્ઝ અદા કરા દે ઔર હમેં ફકીરીસે ગિના દે.

હઝરત અબૂ સાલેહ (રહ.) અપને મુતઅલ્લિકીનકો યે દુઆ સિખાતે ઔર ફરમાતે, સોતે વક્ત દાહની કરવટ પર લેટકર યે દુઆ પઢ લિયા કરો. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૨૯૮)

નોટ : દુઆકે અલ્ફાઝમેં રિવાયાતકા ફર્ક હૈ, મુલાહિઝા કીજિયે મુસ્લિમ શરીફ, ઈસ લિયે ઝિયાદા હૈરાનીમેં ન પડેં. ઔર અપને બચ્ચોંકો ભી મઝકૂરા દુઆ પઢનેકી તાકીદ કીજિયે.

બેહતરીન હદિયા સલામ હૈ

હઝરત અબુલ બખ્તરી (રહ.) કેહતે હૈં કે હઝરત અશઅષ બિન

કૈસ ઔર હઝરત જરીર બિન અબ્દુલ્લાહ બજલી (રદિ.) હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) સે મિલને આએ ઔર શહેર મદાઈનકે એક કિનારેમેં ઉનકી ઝગીકે અંદર ગયે. અંદર જાકર ઉનહેં સલામ કિયા, ઔર યે દુઆઈયા કલિમાત કહે, "હય્યાકલ્લાહ" અલ્લાહ આપકો ઝિંદા રખ્ખે. ફિર ઉન દોનોંને પૂછા, ક્યા આપ હી સલમાન ફારસી હૈં? હઝરત સલમાનને કહા, જી હાં! ઉન દોનોં હઝરાતને કહા, ક્યા આપ (સ.અ.વ.) કે સાથી હૈં? ઉનહોંને કહા, મા'લૂમ નહીં. ઉસ પર ઉન દોનોં હઝરાતકો શક હો ગયા ઔર ઉનહોંને કહા, શાયદ યે વો સલમાન ફારસી નહીં હૈં જિનસે હમ મિલના ચાહતે હૈં. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને ઉન દોનોંસે કહા, મૈં હી તુમહારા વો મતલૂબા આદમી હૂં જિસસે તુમ મિલના ચાહતે હો, મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો દેખા હૈ ઔર ઉનકી મજલિસમેં બૈઠા હૂં, લેકિન હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા સાથી વો હૈ જો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ જન્નતમેં ચલા જાએ (યાની ઉસકા ઈમાન પર ખાતિમા હો જાએ ઔર મુઝે અપને ખાતિમાકે બારેમેં પતા નહીં હૈ) આપ લોગ કિસ ઝરૂરતકે લિયે મેરે પાસ આએ હૈં? ઉન દોનોંને કહા, મુલ્કે શામમેં આપકે એક ભાઈ હૈં હમ ઉનકે પાસસે આપકે પાસ આએ હૈં. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને પૂછા, વો કૌન હૈં? ઉન દોનોંને કહા, વો હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) હૈં. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને કહા, ઉનહોંને જો હદિયા તુમ દોનોંકે સાથ ભેજા હૈ વો કહાં હૈ? ઉન દોનોંને કહા, ઉનહોંને હમારે સાથ કોઈ હદિયા નહીં ભેજા. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને કહા, અલ્લાહસે ડરો ઔર જો અમાનત લાએ હો વો મુઝે દે દો. આજ તક જો ભી ઉનકે પાસસે મેરે પાસ આયા હૈ વો અપને સાથ ઉનકી તરફસે હદિયા ઝરૂર લાયા હૈ. ઉન દોનોંને કહા, આપ હમ પર કોઈ મુકદ્દમા ન બનાએં, હમારે પાસ હર તરહકા માલ વ સામાન હૈ આપ ઉનમેંસે જો ચાહેં લે લેં. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને કહા, મૈં તુમહારા માલ યા સામાન લેના નહીં ચાહતા, મૈં તો વો હદિયા લેના ચાહતા હૂં જો ઉનહોંને તુમ દોનોંકે સાથ ભેજા હૈ, બસ હમસે ઈતના

કહા થા કે તુમ લોગોંમેં એક સાહબ (ઐસે કાબિલે એહતિરામ) રેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) જબ ઉનસે તન્હાઈમેં બાત કિયા કરતે થે તો કિસી ઔરકો ઉનકે સાથ ન બુલાતે થે, જબ તુમ દોનોં ઉનકે પાસ જાઓ તો ઉનહેં મેરી તરફસે સલામ કેહ દેના. હઝરત સલમાન (રદિ.) ને કહા, મૈં ઈસકે અલાવા ઔર કૌનસા હદિયા તુમ દોનોંસે ચાહતા થા? ઔર કૌનસા હદિયા સલામસે અફઝલ હો સકતા હૈ? યે અલ્લાહકી તરફસે એક બાબરકત ઔર પાકીઝા સલામ હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૬૨૮)

જિનકે દિલ ખ્વાહિશોંકે ફેરમેં રેહતે હૈં ઉનકી અકલોં પર પરદે પડ જાતે હૈં

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) પર વહી આઈ કે અપને સાથિયોંકો હોશિયાર કર દો કે વો અપની નફસાની ખ્વાહિશોંસે બાઝ રહેં. જિનકે દિલ ખ્વાહિશોંકે ફેરમેં રેહતે હૈં, મૈં ઉનકી અકલોં પર પરદે ડાલ દેતા હૂં, જબ કોઈ બંદા શહવતમેં અંધા હો જાતા હૈ તો સબસે હલકી સઝા મૈં ઉસે યે દેતા હૂં કે અપની ઈતાઅતસે ઉસે મહેરૂમ કર દેતા હૂં.

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ, મુઝે અપની ઉમ્મત પર દો ચીઝોંકા બહોત હી ખૌફ હૈ, એક તો યે કે લોગ ઝૂઠકે ઔર બનાવકે ઔર શહવતકે પીછે પડ જાએંગે ઔર નમાઝોંકો છોડ બૈઠેંગે, દૂસરે યે કે મુનાફિક લોગ દુનિયા દિખાવેકો કુરઆનકે આમિલ બનકર સચ્ચે મોમિનોંસે લડેં ઝગડેંગે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૩૦૯)

શબે મેઅરાજમેં આપ (સ.અ.વ.) ને એક અજીબ તસ્બીહ આસમાનોંમેં સુની

તબરાનીમેં મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો મકામે ઈબ્રાહીમ

ઔર ઝમઝમકે દરમિયાનસે જિબ્રઈલ (અલૈ.) વ મીકાઈલ (અલૈ.) મસ્જિદે અકસા તક શબે મેઅરાજમેં લે ગયે. જિબ્રઈલ (અલૈ.) આપકે દાએં થે ઔર મીકાઈલ (અલૈ.) બાએં. આપકો સાતોં આસમાનોં તક ઉડા લે ગયે વહાંસે આપ લૌટે, આપ ફરમાતે હૈં કે જબ મૈંને બુલંદ આસમાનોંમેં બહોતસી તસ્બીહોંકે સાથ યે તસ્બીહ સુની કે **સબ્બહતિ સ્સમાવાતુલ્ ઉલા મિન્ ઝીલ્ મુહાબતિ મુશ્ફિકાતિઝ્ ઝવિલ્ ઉલુવ્વિ બિમા અલા સુબ્હાનલ્ અલિય્યિલ્ અઅ્લા. સુબ્હાનહૂ વ તઆલા** મખ્લૂકમેં હર ચીઝ ઉસકી પાકીઝગી ઔર તારીફ બયાન કરતી હૈ લેકિન અય લોગો! તુમ ઉનકી તસ્બીહકો નહીં સમઝતે ઈસ લિયે કે વો તુમહારી ઝબાનમેં નહીં. જાનવર, દરખ્ત, પહાડ સબ ઉસકે તસ્બીહ પઢનેવાલે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૨૦૨)

ખાના ભી ઝિક્ર કરતા હૈ

ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) સે સહીહ બુખારીમેં સાબિત હૈ કે ખાના ખાનેમેં ખાનેકી તસ્બીહ હમ સુનતે રેહતે હૈં. હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) વાલી હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપની મુઠ્ઠીમેં ચંદ કંકરિયાં લીં. મૈંને આપ (સ.અ.વ.) સે સુના કે વો શહદકી મખ્ખિયોંકી ભિનભિનાહટકી તરહ ખુદાકી તસ્બીહ કર રહી થીં, ઈસી તરહ હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) કે હાથમેં ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) ઔર હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કે હાથમેં ભી. યે હદીસ સહીહમેં ઔર મુસ્નદોંમેં મશ્હૂર હૈ કુછ લોગોંકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપની ઊંટનિયોં ઔર જાનવરોં પર સવાર ખડે હુએ દેખકર ફરમાયા કે સવારી સલામતીકે સાથ લો ઔર ફિર અચ્છાઈસે છોડ દિયા કરો, રાસ્તોં ઔર બાઝારોંમેં લોગોંસે બાતેં કરનેકી કુરસિયાં અપની સવારિયોંકો ન બના લિયા કરો, સુનો! બહોતસી સવારિયાં અપને સવારોંસે ભી ઝિયાદા ઝિક્રુલ્લાહ કરનેવાલી ઔર ઉનસે અફઝલ હોતી હૈં.

(મુસ્નદે અહમદ)

સુનને નસાઈમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મેંડકકે માર ડાલનેકો મના ફરમાયા ઔર ફરમાયા ઉસકા બોલના તસ્બીહે ખુદા હૈ.

(તફસીર ઈબને કસીર, જિલ્દ ૨૦૨)

શહદકી મખ્ખિયોંકો ખુદા તઆલાકી તરફસે એક અજીબ બાત સમઝાઈ ગઈ હૈ

શહદકી મખ્ખિયોંકો ખુદા તઆલાકી જાનિબસે યે બાત સમઝાઈ ગઈ હૈ કે વો પહાડોંમેં, દરખ્તોંમેં ઔર છતોંમેં શહદકે છત્તે બનાએં. ઉસ કમઝોર મખ્લૂકકે ઉસ ઘરકો દેખિયે કિતના મઝબૂત, કૈસા ખૂબસૂરત ઔર કૈસી કુછ કારીગરીકા હોતા હૈ. ફિર ઉસે હિદાયત કી ઔર ઉસકે લિયે મુકદર કર દિયા કે યે ફલોંકે, ફૂલોંકે ઔર ઘાસ પાતકે રસ ચૂસતી ફિરે ઔર જહાં ચાહે જાએ, આએ, લેકિન વાપસ લૌટતે વક્ત સીધી અપને છત્તેકો પહોંચ જાએ. ચાહે બુલંદ પહાડકી ચોટી હો, ચાહે બયાબાનકે દરખ્ત હોં, ચાહે આબાદીકે બુલંદ મકાનાત ઔર વૈરાનેકે સનસાન ખંડર હોં, યે ન રાસ્તા ભૂલે, ન ભટકતી ફિરે. ચાહે કિતની હી દૂર નિકલ જાએ, લૌટકર અપને છત્તેમેં અપને બચ્ચોં, અંડોં ઔર શહદમેં પહોંચ જાએ. અપને પરોંસે મોમ બનાએ, અપને મુંહસે શહદ જમા કરે ઔર દૂસરી જગહસે બચે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૧૨૮)

હવાકા ખુદાકા નિઝામ પઢ લીજિયે

(૧) હવા ચલતી હૈ વો આસમાનસે પાની ઉઠાતી હૈ ઔર બાદલોંકો પુર કર દેતી હૈ.

(૨) એક હવા હોતી હૈ જો જમીનમેં પૈદાવારકી કુવ્વત પૈદા કરતી હૈ.

(૩) એક હવા હોતી હૈ જો બાદલોંકો ઈધર ઉધરસે ઉઠાતી હૈ.

(૪) એક હવા હોતી હૈ જો ઉનહેં જમા કરકે તેહ બ તેહ કર દેતી હૈ.

(૫) એક હવા હોતી હૈ જો ઉનહેં પાનીસે બોઝલ કર દેતી હૈ.

(૬) એક હવા હોતી હૈ જો દરખ્તોંકો ફલદાર હોનેકે કાબિલ કર દેતી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૯૨)

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને અલ્લાહ તઆલાસે દરયાફત કિયા કે મૈં તેરા શુક્ર કૈસે અદા કરૂં?

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને ખુદા તઆલા અઝ્ઝ વ જલ્લસે દરયાફત કિયા કે મૈં તેરા શુક્ર કૈસે અદા કરૂં? શુક્ર કરના ખૂદ ભી તો તેરી એક નેઅમત હૈ. જવાબ મિલા કે દાઉદ! અબ તૂ શુક્ર અદા કર ચુકા જબકે તૂને યે જાન લિયા ઔર ઉસકા ઈકરાર કર લિયા કે તૂ મેરી નેઅમતોંકે શુક્રકી અદાયગીસે કાસિર હૈ.

હઝરત ઈમામ શાફઈ (રહ.) ફરમાતે હૈં, અલ્લાહ હીકે લિયે તો હમ્દ હૈ, જિસકી બેશુમાર નેઅમતોંમેંસે એક નેઅમતકા શુક્ર ભી બગૈર એક નઈ નેઅમતકે હમ અદા નહીં કર સકતે કે ઉસ નઈ નેઅમત પર ફિર એક શુક્ર વાજિબ હો જાતા હૈ ફિર ઉસ નેઅમતકી શુક્ર ગુઝારીકી અદાયગીકી તૌફીક પર ફિર નેઅમત મિલી જિસકા શુક્રિયા વાજિબ હુવા. એક શાઈરને યેહી મઝમૂન અપને શઅરોંમેં બાંધા હૈ કે

રોંગટે રોંગટે પર ઝબાન હો તો ભી તેરી એક નેઅમતકા શુક્ર અદા નહીં હો સકતા. તેરે એહસાનાત ઔર ઈન્આમાત બેશુમાર હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૭૮)

કિયામતકે દિન ઈન્સાનકે તીન દીવાન નિકલેંગે

બઝ્ઝારમેં આપ (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ કે કિયામતકે દિન ઈન્સાનકે તીન દીવાન (દફતર) નિકલેંગે, એકમેં નેકિયાં લિખ્ખી હુઈ હોંગી, દૂસરેમેં ગુનાહ હોંગે, તીસરેમેં ખુદાકી નેઅમતેં હોંગી, અલ્લાહ તઆલા અપની

નેઅમતોંમેંસે સબસે છોટી નેઅમતસે ફરમાએગા કે ઉઠ ઔર અપના બદલા ઉસકે નેક આ'માલસે લે લે. ઉસસે ઉસકે સારે હી નેક અમલ ખતમ હો જાએંગે, ફિર ભી વો યકસૂ હોકર કહેગી કે બારી તઆલા મેરી પૂરી કીમત વસૂલ નહીં હુઈ. ખયાલ કીજિયે અભી ગુનાહોંકા દીવાન યૂંહી અલગ થલગ રખ્ખા હુવા હૈ, ઔર તમામ નેઅમતોંકા દીવાન ભી યૂંહી રખ્ખા હુવા હૈ. અગર બંદે પર ખુદાકા રહમ વ કરમકા ઈરાદા હુવા તો અબ વો ઉસકી નેકિયાં બળ્હા દેગા ઔર ઉસકે ગુનાહોંસે તજાવુઝ કર જાએગા ઔર ઉસસે ફરમા દેગા કે મૈંને અપની નેઅમતેં તુઝે બગૈર બદલેકે બખ્શ દીં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૭૮)

અય અલ્લાહ! રોંગટે રોંગટે પર ઝબાન હો તો ભી તેરી એક નેઅમતકા શુક્ર અદા નહીં હો સકતા

અલ્લાહકી તરહ તરહકી બેશુમાર નેઅમતોંકો દેખો, આસમાનકો ઉસને એક મહેફૂઝ છત બના રખ્ખા હૈ, જમીનકો બેહતરીન ફર્શ બના રખ્ખા હૈ, આસમાનસે બારિશ બરસાકર જમીનસે મઝે મઝેકે ફલ, ખેતિયાં, બાગાત તૈયાર કર દેતા હૈ. ઉસીકે હુકમસે કશ્તિયાં પાનીકે ઉપર તૈરતી ફિરતી હૈં કે તુમહેં એક કિનારેસે દૂસરે કિનારે ઔર એક મુલ્કસે દૂસરે મુલ્ક પહોંચાએં, તુમ વહાંકા માલ યહાં, યહાંકા વહાં લે જાઓ, લે આઓ, નફા હાસિલ કરો, તજુર્બા બળ્હાઓ. નેહરેં ભી ઉસીને તમહારે કામમેં લગા રખ્ખી હૈં તુમ ઉનકા પાની પિયો, પિલાઓ, ઉનસે ખેતિયાં કરો, નહાઓ, ધોઓ ઔર તરહ તરહકે ફાઈદે હાસિલ કરો. હમેશા ચલતે ફિરતે ઔર કભી ન થકતે. સૂરજ ચાંદ ભી તુમહારે ફાઈદેકે કામોંમેં મશ્ગૂલ હૈં. મુકર્રરહ ચાલ પર મુકર્રરહ જગહ પર ગરદિશમેં લગે હુએ હૈં, ન ઉનમેં ટકરાવ હો, ન આગે પીછે હોં, દિન રાત ઉનહીકે આને જાનેસે પે દરપે આતે જાતે રેહતે હૈં. સિતારે ઉસીકે હુકમકે મા તહત હૈં. વો રબ્બુલ આલમીન બાબરકત હૈ, કભી દિનોંકો બડા કર દેતા હૈ કભી રાતોંકો બડા કર દેતા હૈ. હર ચીઝ

અપને કામમેં સર ઝુકાએ મશ્ગૂલ હૈ. વો ખુદા અઝીઝ વ ગફ્ફાર હૈ, તુમહારી ઝરૂરતકી તમામ ચીઝેં ઉસને તુમહારે લિયે મોહય્યા કર દી હૈં, તુમ અપને હાલ વ કાલસે જિન જિન ચીઝોંકે મોહતાજ થે ઉસને સબ કુછ તુમહેં દે દી હૈં, માંગને પર ભી વો દેતા હૈ ઔર બગૈર માંગે ભી. ઉસકા હાથ નહીં રૂકતા, તો ભલા રબકી તમામ નેઅમતોંકા શુક્રિયા તુમ ક્યા અદા કરોગે? તુમસે તો ઉનકી પૂરી ગિન્તી ભી મહાલ હૈ. તલક બિન હબીબ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ખુદાકા હક ઉસસે બહોત ભારી હૈ કે બંદે ઉસે અદા કર સકેં, ઔર ખુદાકી નેઅમતેં ઉસસે બહોત ઝિયાદા હૈં કે બંદે ઉસકી ગિન્તી કર સકેં. લોગો! સુબહ વ શામ તૌબા ઈસ્તિગ્ફાર કરતે રહો. સહીહ બુખારીમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાયા કરતે થે કે ખુદાયા! તેરે હી લિયે સબ હમ્દો સના સઝાવાર હૈ. હમારી સનાએં નાકાફી હૈં પૂરી ઔર બે પરવાહ કરનેવાલી નહીં, ખુદાયા તૂ મઆફ ફરમા.

રોંગટે રોંગટે પર ઝબાન હો તો ભી તેરી એક નેઅમતકા શુક્ર પૂરા અદા નહીં હો સકતા, તેરે એહસાનાત ઔર ઈન્આમાત બેશુમાર હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૭૭)

અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ મક્કા મુકર્રમા ઈદ મનાને ગયે ઔર અલ્લાહને ઈસ્લામ દે દિયા

હદીસમેં હૈ કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ (રદિ.) ને ઉલમાએ યહૂદસે કહા કે મેરા ઈરાદા હૈ કે અપને બાપ ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) વ ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કી મસ્જિદમેં જાકર ઈદ મનાએં. મક્કા મુકર્રમા પહોંચે, આં હઝરત (સ.અ.વ.) યહીં થે. યે લોગ જબ હજસે વાપસ હુએ તો આપ (સ.અ.વ.) સે મુલાકાત હુઈ. ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) એક મસ્જિદમેં તશરીફ ફરમા થે, ઔર લોગ ભી આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ થે, યે ભી અપને સાથિયોંકે સાથ ખડે હો ગયે. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકી તરફ દેખકર પૂછા કે આપ હી અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ હૈં? કહા

હાં. ફરમાયા, કરીબ આઓ. જબ કરીબ ગયે તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ક્યા તુમ મેરા ઝિક્ર તૌરાતમેં નહીં પાતે? ઉનહોંને કહા, આપ ખુદા તઆલાકે ઔસાફ મેરે સામને બયાન ફરમાઈયે. ઉસી વક્ત હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) આએ, આપ (સ.અ.વ.) કે સામને ખડે હો ગયે ઔર ફરમાયા કે કહો કુલ હુવલ્લાહુ અહદ આપ (સ.અ.વ.) ને પૂરી સૂરત પઢ઼ સુનાઈ. ઈબ્ને સલામને ઉસી વક્ત કલિમહ પઢ઼ લિયા, મુસલમાન હો ગયે, મદીને વાપસ ચલે આએ લેકિન અપને ઈસ્લામકો છુપાએ રહે, જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) હિજરત કરકે મદીને પહોંચે, ઉસ વક્ત આપ (રદિ.) ખજૂરકે એક દરખ્ત પર ચઢ઼ે હુએ ખજૂરેં ઉતાર રહે થે, જબ આપ (રદિ.) કી ખબર પહોંચી, ઉસી વક્ત દરખ્તસે કૂદ પડે, માં કેહને લગીં કે અગર (હઝરત) મૂસા (અલૈ.) ભી આ જાતે તો તુમ દરખ્તસે ન કૂદતે, ક્યા બાત હૈ? જવાબ દિયા કે અમ્મા જી (હઝરત) મૂસા (અલૈ.) કી નબુવ્વતસે ભી ઝિયાદા ખૂશી મુઝે ખાતિમુલ મુરસલીન (સ.અ.વ.) કી યહાં તશરીફ આવરીસે હુઈ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૫૪)

દાઈકી હયાત ઈસ્લામકી હયાત હૈ, ઔર દાઈકી મૌત ભી ઈસ્લામકી હયાત હૈ

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે ગુઝિશ્તા ઝમાનેમેં એક બાદશાહ થા, ઉસકે યહાં જાદૂગર થા, જબ જાદૂગર બુઢ઼ા હુવા તો ઉસને બાદશાહસે કહા કે અબ મૈં બુઢ઼ા હો ગયા હૂં ઔર મેરી મૌતકા વક્ત કરીબ આ રહા હૈ, મુઝે કિસી બચ્ચાકો સોંપ દો તો મૈં ઉસે જાદૂ સિખા દૂં. ચુનાંચે એક ઝહીન લડકેકો વો તા'લીમ દેને લગા. લડકા ઉસકે પાસ જાતા તો રાસ્તામેં એક રાહિબકા ઘર પડતા જહાં વો ઈબાદતમેં ઔર કભી વઅઝમેં મશ્ગૂલ હોતા. યે લડકા ભી ખડા હો જાતા ઔર ઉસકે ઈબાદતકે તરીકેકો દેખતા ઔર વઅઝ સુનતા. આતે જાતે

યહાં રૂક જાયા કરતા થા. જાદૂગર ભી મારતા ઔર માં બાપ ભી, ક્યૂંકે વહાં ભી દેરમેં પહોંચતા ઔર યહાં ભી દેરમેં આતા. એક દિન ઉસ બચ્ચેને રાહિબકે સામને અપની યે શિકાયત બયાન કી, રાહિબને કહા કે જબ જાદૂગર તુઝસે પૂછે કે ક્યૂં દેર હો ગઈ તો કેહ દેના કે ઘરવાલોંને રોક લિયા થા, ઔર ઘરવાલે બિગડેં તો કેહ દેના કે આજ જાદૂગરને રોક લિયા થા. યૂંહી એક ઝમાના ગુઝર ગયા કે એક તરફ તો વો જાદૂ સીખતા થા, દૂસરી તરફ કલામુલ્લાહ ઔર દીન સીખતા થા. એક દિન યે દેખતા હૈ કે રાસ્તામેં એક ઝબરદસ્ત હૈબતનાક જાનવર પડા હુવા હૈ, લોગોંકી આમદો રફત બંદ કર રખ્ખી હૈ. ઈધરવાલે ઉધર ઔર ઉધરવાલે ઈધર નહીં આ સકતે. ઔર સબ લોગ ઈધર ઉધર હૈરાન વ પરેશાન ખડે હૈં. ઉસને અપને દિલમેં સોચા કે આજ મૌકા હૈ કે મૈં ઈમ્તિહાન કર લૂં કે રાહિબકા દીન ખુદાકો પસંદ હૈ યા જાદૂગરકા. ઉસને એક પત્થર ઉઠાયા ઔર યે કેહકર ઉસ પર ફેંકા કે ખુદાયા! અગર તેરે નઝદીક રાહિબકા દીન ઔર ઉસકી તાલીમ જાદૂગરકે અમ્રસે ઝિયાદા મહેબૂબ હૈ તો તૂ ઈસ જાનવરકો ઈસ પત્થરસે હલાક કર દે, તાકે લોગોંકો ઈસ બલાસે નજાત મિલે. પત્થરકે લગતે હી વો જાનવર મર ગયા ઔર લોગોંકા આના જાના શુરૂ હો ગયા. ફિર જાકર રાહિબકો ખબર દી તો ઉસને કહા, પ્યારે બચ્ચે! તૂ મુઝસે અફઝલ હૈ, અબ ખુદાકી તરફસે તેરી આઝમાઈશ હોગી. અગર ઐસા હો તો તૂ કિસીકો મેરી ખબર ન કરના. અબ ઉસ બચ્ચાકે પાસ હાજતમંદ લોગોંકા તાંતા (કતાર) લગ ગયા. ઔર ઉસકી દુઆસે માદરઝાદ અંધે, કોઢવાલે, જુઝામી ઔર હર કિસમકે બીમાર અચ્છે હોને લગે. બાદશાહકે એક નાબીના વઝીરકે કાનમેં ભી યે આવાઝ પડી, વો બડે તોહફે તહાઈફ લેકર હાઝિર હુવા ઔર કેહને લગા કે અગર તૂ મુઝે શિફા દે દે તો યે સબ મૈં તુઝે દે દૂંગા, ઉસને કહા કે શિફા મેરે હાથમેં નહીં, મૈં કિસીકો શિફા નહીં દે સકતા, શિફા દેનેવાલા તો અલ્લાહ વહદહૂ લાશરીક લહૂ હૈ, અગર તૂ ઉસ પર ઈમાન લાનેકા વાદા કરે તો મૈં ઉસસે દુઆ કરૂં. ઉસને ઈકરાર કિયા. બચ્ચેને ઉસકે લિયે દુઆ કી, અલ્લાહ

તઆલાને ઉસે શિફા દે દી, વો બાદશાહકે દરબારમેં આયા ઔર જિસ તરહ અંધા હોનેસે પેહલે કામ કરતા થા કરને લગા ઔર આંખેં બિલકુલ રોશન થીં. બાદશાહને મુતઅજ્જિબ હોકર પૂછા કે તુઝે આંખેં કિસને દીં? ઉસને કહા, મેરે રબને. બાદશાહને કહા, હાં યા'ની મૈંને. વઝીરને કહા, નહીં! નહીં! મેરા રબ ઔર તેરા રબ અલ્લાહ હૈ. બાદશાહને કહા, અચ્છા તો ક્યા મેરે સિવા તેરા કોઈ ઔર રબ ભી હૈ? વઝીરને કહા, હાં મેરા ઔર તેરા રબ અલ્લાહ અઝ્ઝ વ જલ્લ હૈ. અબ ઉસને ઉસે મારપીટ શુરૂ કર દી ઔર તરહ તરહકી તકલીફેં ઔર ઈઝાએં પહોંચાને લગા ઔર પૂછને લગા, તુઝે યે તા'લીમ કિસને દી? આખિર ઉસને બતા દિયા કે ઉસ બચ્ચેકે હાથ પર મૈંને ઈસ્લામ કબૂલ કિયા, ઉસને ઉસે બુલવાયા ઔર કહા, અબ તો તુમ જાદૂમેં ખૂબ કામિલ હો ગયે હો કે અંધોંકો દેખતા ઔર બીમારોંકો તંદુરૂસ્ત કરને લગ ગયે હો. ઉસને કહા, ગલત હૈ, ન મૈં કિસીકો શિફા દે સકતા હૂં ન જાદૂ. શિફા અલ્લાહ અઝ્ઝ વ જલ્લકે હાથમેં હૈ. કેહને લગા, હાં યા'ની મેરે હાથમેં હૈ ક્યૂંકે અલ્લાહ તો મૈં હી હૂં. ઉસને કહા, હરગિઝ નહીં. કહા, ફિર ક્યા તૂ મેરે સિવા કિસી દૂસરેકો રબ માનતા હૈ? તો વો કેહને લગા, હાં મેરા ઔર તેરા રબ અલ્લાહ તઆલા હૈ. ઉસને અબ ઉસે ભી તરહ તરહકી સઝાએં દેની શુરૂ કર દીં યહાં તકકે રાહિબકા પતા લગા લિયા. રાહિબકો બુલાકર ઉસસે કહા કે તૂ ઈસ્લામકો છોડ દે ઔર ઉસ દીનસે પલટ જા. ઉસને ઈન્કાર કિયા, તો ઉસ બાદશાહને આરેસે ઉસે ચીર દિયા ઔર ઠીક દો ટુકડે કરકે ફેંક દિયા. ફિર ઉસ નૌજવાનસે કહા કે તૂ ભી દીનસે ફિર જા, ઉસને ભી ઈન્કાર કિયા. તો બાદશાહને હુકમ દિયા કે હમારે સિપાહી ઈસે ફલાં ફલાં પહાડ પર લે જાએં ઔર ઉસકી બુલંદ ચોટી પર પહોંચકર ફિર ઉસે ઉસકે દીન છોડ દેનેકો કહેં, અગર માન લે તો અચ્છા વરના વહીંસે ઈસે લુડકા દેં. ચુનાંચે યે લોગ ઉસે લે ગયે, જબ વહાંસે ધક્કા દેના ચાહા તો ઉસને અલ્લાહ તબારક વ તઆલાસે દુઆ કી **અલ્લાહુમ્મક્ફિનીહિમ્ બિમા શિઅ્ત.** ખુદાયા! જિસ તરહ ચાહ મુઝે ઉનસે નજાત દે. ઈસ દુઆકે

સાથ હી પહાડ હિલા ઔર વો સબ સિપાહી લુડક ગયે, સિર્ફ વો બચ્ચા હી બચા રહા. વહાંસે વો ઉતરા ઔર હંસી ખૂશી ફિર ઉસ ઝાલિમ બાદશાહકે પાસ આ ગયા. બાદશાહને કહા, યે ક્યા હુવા? મેરે સિપાહી કહાં હૈં? ફરમાયા મેરે ખુદાને મુઝે ઉનસે બચા લિયા. ઉસને કુછ ઔર સિપાહી બુલવાએ ઔર ઉનસે કહા કે ઈસે કશ્તીમેં બિઠાકર લે જાઓ, ઔર બીચો બીચ સમંદરમેં ડુબોકર ચલે આઓ. યે ઉસે લેકર ચલે ઔર બીચમેં પહોંચકર જબ સમંદરમેં ફેંકના ચાહા તો ઉસને ફિર વોહી દુઆ કી કે બારે ઈલાહા! જિસ તરહ ચાહ મુઝે ઉનસે બચા. મૌજ ઉઠી ઔર વો સિપાહી સારેકે સારે સમંદરમેં ડૂબ ગયે સિર્ફ વો બચ્ચા હી બાકી રેહ ગયા. યે ફિર બાદશાહકે પાસ આયા ઔર કહા, મેરે રબને મુઝે ઉનસે ભી બચા લિયા. અય બાદશાહ! તૂ ચાહે તમામતર તદબીરેં કર ડાલ લેકિન મુઝે હલાક નહીં કર સકતા. હાં, જિસ તરહ મૈં કહૂં, ઉસી તરહ અગર કરે તો અલબત્તા મેરી જાન નિકલ જાએગી. ઉસને કહા, ક્યા કરૂં? ફરમાયા, તમામ લોગોંકો એક મૈદાનમેં જમા કર, ફિર ખજૂરકે તને પર સૂલી ચઢા ઔર મેરે તરકશમેંસે એક તીર નિકાલકર મેરી કમાન પર ચઢા ઔર **બિસ્મિલ્લાહિ રબ્બિ હાઝલ્ ગુલામ** યાની ઉસ અલ્લાહ તઆલાકે નામસે જો ઈસ બચ્ચાકા રબ હૈ, કેહકર વો તેરી મેરી તરફ ફેંક, વો મુઝે લગેગા ઔર ઉસસે મૈં મરૂંગા. ચુનાંચે બાદશાહને યેહી કિયા. તીર બચ્ચેકી કનપટ્ટીમેં લગા, ઉસને અપના હાથ ઉસ જગહ રખ લિયા શહીદ હો ગયા. ઉસકે ઈસ તરહ શહીદ હોતે હી લોગોંકો ઉસકે દીનકી સચ્ચાઈકા યકીન આ ગયા. ચારોં તરફસે યે આવાઝેં ઉઠને લગીં કે હમ સબ ઈસ બચ્ચેકે રબ પર ઈમાન લા ચુકે. યે હાલ દેખકર બાદશાહકે સાથી બડે ઘભરાએ ઔર બાદશાહસે કેહને લગે, ઈસ લડકેકી તરકીબ હમ તો સમઝે હી નહીં, દેખિયે! ઉસકા યે અસર પડા કે યે તમામ લોગ ઉસકે મઝહબ પર હો ગયે. હમને તો ઈસી લિયે ઉસે કતલ કિયા થા કે કહીં યે મઝહબ ફેલ ન પડે લેકિન વો ડર તો સામને આ હી ગયા ઔર સબ મુસલમાન હો ગયે. બાદશાહને કહા કે અચ્છા યે કરો કે તમામ

મહેલોં ઔર રાસ્તોંમેં ખંદકેં ખુદવાઓ ઔર ઉનમેં લકડિયાં ભરો, ઔર ઉનમેં આગ લગા દો, જો ઉસ દિનસે ફિર જાએ ઉસે છોડ દો, ઔર જો ન માને ઉસે ઉસ આગમેં ડાલ દો. ઉન મુસલમાનોંને સબ્રો સહારકે સાથ આગમેં જલના મંઝૂર કર લિયા ઔર ઉસમેં કૂદ કૂદકર ગિરને લગે. અલબત્તા એક ઔરત જિસકી ગોદમેં દૂધ પીતા છોટાસા બચ્ચા થા વો ઝરા ઝિજકી તો ઉસ બચ્ચાકો ખુદા તઆલાને બોલનેકી તાકત દી, ઉસને કહા, અમ્માં! ક્યા કર રહી હો? તુમ તો હક પર હો, સબર કરો ઔર ઉસમેં કૂદ પડો. (યે હદીસ મુસ્નદે અહમદમેં ભી હૈ ઔર સહીહ મુસ્લિમકે આખિરમેં ભી હૈ ઔર નસાઈમેં ભી કદરે ઈખ્તિસારકે સાથ હૈ).

નોટ : હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કી ખિલાફતકે ઝમાનેમેં ઉસ બચ્ચેકો ઉસકી કબરસે નિકાલા ગયા થા, ઉસકી ઉન્ગલી ઉસી તરહ ઉસકી કનપટ્ટી પર રખ્ખી હુઈ થી, જિસ તરહ શહાદતકે વક્ત થી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૫૩૧)

હઝરત અનસ (રદિ.) હર રાત હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખતે થે

હઝરત મુષ્ના બિન સઈદ ઝારેઅ (રહ.) કેહતે હૈં, મૈંને હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે મૈં હર રાત અપને હબીબ (સ.અ.વ.) કો ખ્વાબમેં દેખતા હૂં ઔર યે ફરમાકર રોને લગ પડે.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૪૪૮)

જન્નત ઔર જહન્નમકી આપસમેં બાતચીત

સહીહૈનમેં હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે જન્નત વ દોઝખમેં બાતચીત હુઈ. જન્નતને કહા, મુઝમેં તો સિર્ફ ઝઈફ ઔર કમઝોર લોગ હી દાખિલ હોતે હૈં. ઔર જહન્નમને કહા, મૈં તકબ્બુર ઔર તજબ્બુર

કરનેવાલોંકે સાથ મખ્સૂસ કી ગઈ હૂં. ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા અઝીઝ વ જલ્લને જન્નતસે ફરમાયા, તૂ મેરી રહમત હૈ જિસે મૈં ચાહૂં તુઝસે નવાઝૂંગા, ઔર જહન્નમસે ફરમાયા, તૂ મેરા અઝાબ હૈ, જિસે મૈં ચાહૂં તેરે અઝાબોંસે ઈન્તિકામ લૂંગા. તુમ દોનોં પુર હો જાઓગી, જન્નતમેં તો બરાબર ઝિયાદતી રહેગી યહાં તકકે ઉસકે લિયે અલ્લાહ તઆલા એક નઈ મખ્લૂક પૈદા કરેગા ઔર ઉસે ઉસમેં બસાએગા. ઔર જહન્નમ ભી બરાબર ઝિયાદતી તલબ કરતી રહેગી યહાં તકકે ઉસ પર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપના કદમ રખ દેગા, તબ વો કેહને લગેગી, તેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ! અબ બસ હૈ, બસ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૫૧૯)

એક આદમીકા અજીબ સદકા

સહીહૈનકી હદીસમેં આયા હૈ કે એક શખ્સને ઈરાદા કિયા કે આજ રાત મૈં સદકા દૂંગા, લેકર નિકલા ઔર ચુપકેસે એક ઔરતકો દેકર ચલા આયા. સુબહ લોગોંમેં યે બાતેં હોને લગીં કે આજ રાતકો કોઈ શખ્સ એક બદકારકો ખૈરાત દે ગયા, ઉસને ભી સુના ઔર ખુદા તઆલાકા શુક્ર અદા કિયા, ફિર અપને જીમેં કહા કે આજ રાત ફિર સદકા કરૂંગા. લેકર ચલા ઔર એક શખ્સકી મુઠ્ઠીમેં રખકર ચલા આયા. સુબહ સુનતા હૈ કે લોગોંમેં ચર્ચા હો રહા હે કે આજ રાત એક માલદારકો કોઈ સદકા દે ગયા. ઉસને ફિર ખુદા તઆલાકી હમ્દ કી ઔર ઈરાદા કિયા કે આજ રાતકો તીસરા સદકા દૂંગા, દે આયા. દિનકો માલૂમ હુવા કે વો ચોર થા. તો કેહને લગા, ખુદાયા! તેરી તા'રીફ હૈ, ઝાનિયા ઔરતકો દિયે જાને પર ભી, માલદાર શખ્સકો દિયે જાને પર ભી ઔર ચોરકો દિયે જાને પર ભી, ખ્વાબમેં દેખતા હૈ કે ફરિશ્તા આયા ઔર કેહ રહા હૈ કે તેરે તીનોં સદકે કબૂલ હો ગયે. શાયદ બદકાર ઔરત માલ પાકર અપની હરામકારીસે રૂક જાએ, ઔર શાયદ માલદારકો ઈબરત હાસિલ હો ઔર વો ભી સદકેકી આદત ડાલ લે, ઔર શાયદ ચોર માલ પાકર ચોરીસે બચા રહે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૩૬૮)

આપકો કોઈ તકલીફ પહોંચાએ, સબ્ર કર લીજિયે, અલ્લાહ આપકે દરજે બળ્હા દેગા

એક કુરેશીને એક અન્સારીકો ઝોરસે ધક્કા દે દિયા, જિસસે ઉસકે આગેકે દાંત ટૂટ ગયે. હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કે પાસ મુકદમા ગયા ઔર જબ વો બહોત સર હો ગયા તો આપ (રદિ.) ને ફરમાયા, અચ્છા જા તુઝે ઈખ્તિયાર હૈ. હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) વહીં થે, ફરમાને લગે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે જિસ મુસલમાનકે જિસ્મકો કોઈ તકલીફ પહોંચાઈ જાએ ઔર વો સબ્ર કર લે, બદલા ન લે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દરજે બળ્હાતા હૈ ઔર ઉસકી ખતાએં મઆફ ફરમાતા હૈ. ઉસ અન્સારીને યે સુનકર કહા, ક્યા સચમુચ આપને ખૂદ હી ઈસે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ઝબાની સુના હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, હાં! મેરે ઈન કાનોંને સુના હૈ ઔર મેરે દિલને યાદ કિયા હૈ. ઉસને કહા, ફિર ગવાહ રહો કે મૈંને અપને મુજરિમકો મઆફ કર દિયા. હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) યે સુનકર બહોત ખૂશ હુએ ઔર ઉસે ઈન્આમ દિયા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૭૬૧)

ખુદાયા તૂ સલામ હૈ ઔર મૈં ઈસ્લામ હૂં

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, કિયામતકે દિન આ'માલ આએંગે, નમાઝ આકર કહેગી કે ખુદાયા! મૈં નમાઝ હૂં. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા તૂ અચ્છી ચીઝ હૈ. સદકા આએગા ઔર કહેગા, પરવરદિગાર! મૈં સદકા હૂં. જવાબ મિલેગા તૂ ભી ખૈર પર હૈ. રોઝા આકર કહેગા મૈં રોઝા હૂં, અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા, તૂ ભી બેહતરી પર હૈ. ફિર ઈસી તરહ ઔર આમાલ ભી આતે જાએંગે ઔર સબકો યેહી જવાબ મિલતા રહેગા. ફિર ઈસ્લામ આએગા ઔર કહેગા, ખુદાયા! તૂ સલામ હૈ

ઔર મૈં ઈસ્લામ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા તૂ ખૈર પર હૈ, આજ તેરે હી બાઈસ મૈં પકડૂંગા ઔર તેરીહી વજહસે મૈં ઈન્આમ દૂંગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૪૩૦)

મુનાફિકીનકે બારેમેં કુછ પળ્હ લીજિયે

ઈન્નલ્ મુનાફિકીન યુખાદિઊનલ્લાહ વહુવ ખાદિઉહુમ, વ ઈઝા કામૂ ઈલસ્સલાતિ કામૂ કુસાલા, યુરાઊનન્નાસ વલા યઝ્કુરૂનલ્લાહ ઈલ્લા કલીલમ્ મુઝબ્ઝબીન બૈન ઝાલિક, લા ઈલા હાઉલાઈ વલા ઈલા હાઉલાઈ, વ મંય્યુઝ્લિલિલ્લાહુ ફલન્ તજિદ લહૂ સબીલા.

(સૂરએ નિસાઅ, આયત : ૧૪૨-૧૪૩)

બેશક મુનાફિક અલ્લાહસે ચાલબાઝિયાં કર રહે હૈં ઔર વો ઉનહેં ઉસ ચાલબાઝીકા બદલા દેનેવાલા હૈ, ઔર જબ નમાઝકો ખડે હોતે હૈં તો બડી કાહિલી (સુસ્તી) કી હાલતમેં ખડે હોતે હૈં. સિર્ફ લોગોંકો દિખાતે હૈં ઔર યાદે ઈલાહી તો યૂંહી બરાએ નામ કરતે હૈં, વો દરમિયાનમેં હી મુઅલ્લક ડગમગા રહે હૈં, ન પૂરે ઉનકી તરફ ન સહીહ તૌર પર ઉનકી તરફ, ઔર જિસે અલ્લાહ તઆલા ગુમરાહીમેં ડાલ દે તો તૂ ઉસકે લિયે કોઈ રાહ નહીં પાએગા.

તશરીહ :- સૂરએ બકરહકે શુરૂમેં ભી આયત **યુખાદિઊનલ્લાહ.....** ઈસ મઝમૂનમેં ગુઝર ચુકી હૈ. યહાં ભી યેહી બયાન હો રહા હૈ કે યે કમ સમઝ મુનાફિક ઉસ ખુદાકે સામને ચાલેં ચલતે હૈં જો સીનોંમેં છુપી હુઈ બાતોં ઔર દિલકે પોશીદા રાઝોંસે આગાહ હૈ, કમ સમઝીસે યે ખયાલ કિયે બૈઠે હૈં કે જિસ તરહ ઉનકા નિફાક દુનિયામેં ચલ ગયા ઔર મુસલમાનોંમેં મિલે જુલે રહે, ઉસી તરહ અલ્લાહ તઆલાકે પાસ ભી યે મક્કારી ચલ જાએગી. ચુનાંચે કુરઆનમેં હૈ કે કિયામતકે દિન ભી યે લોગ ખુદાકે સામને અપની યક રંગીકી (મુહબ્બતકી) કસ્મેં ખાએંગે જૈસે યહાં ખાતે હૈં, લેકિન ઉસ આલિમુલ ગૈબકે સામને યે નાકારા કસ્મેં હરગિઝ કાર

આમદ નહીં હો સકતી. અલ્લાહ તઆલા ભી ઉનહેં ધોકેમેં રખ રહા હૈ, વો ઢીલ દેતા હૈ બડોતરી દેતા હૈ, યે ફૂલતે હૈં, ખૂશ હોતે હૈં ઔર અપને લિયે ઉસે અચ્છાઈ સમઝતે હૈં. કિયામતમેં ભી ઉનકા યેહી હાલ હોગા, મુસલમાનોંકે નૂરકે સહારેમેં હોંગે, વો આગે નિકલ જાએંગે યે આવાઝે દેંગે કે ઠહેરો! હમ ભી તુમહારી રોશનીમેં ચલેં, જવાબ મિલેગા કે પીછ મુડ જાઓ ઔર રોશની તલાશ કર લાઓ, યે મુડેંગે, ઈધર હિજાબ હાઈલ હો જાએગા, મુસલમાનોંકી જાનિબ રહમત ઔર ઉનકી તરફ ઝહમત. હદીસ શરીફમેં હૈ, જો સુનાએગા અલ્લાહ ઉસે ભી સુનાએગા. જો રિયાકારી કરેગા અલ્લાહ ભી ઉસે દિખાએગા. એક ઔર હદીસમેં હૈ, ઉન મુનાફિકોંમેં વો ભી હોંગે કે બઝાહિર લોગોંકે સામને અલ્લાહ તઆલા ઉનકી નિસ્બત ફરમાએગા ઉનહેં જન્નતમેં લે જાઓ, ફરિશ્તે લે જાકર દોઝખમેં ડાલ દેંગે, અલ્લાહ તઆલા અપની પનાહમેં રખ્ખે, ફિર ઉન મુનાફિકોંકી બદ ઝૌકીકા બયાન હો રહા હૈ કે નમાઝ જૈસી બેહતરીન ઈબાદત ભી મશ્ગૂલી ઔર દિલચસ્પીસે અદા કરની ઉનહેં નસીબ નહીં હોતી, ક્યૂંકે નેક નિય્યતી, હુસ્ને અમલ, હકીકી ઈમાન, સચ્ચા યકીન ઉનમેં હૈ હી નહીં. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) થકે હારે હુએ બદનસે કસ્મસાકર (થકે હારે) નમાઝ પઢના મકરૂહ જાનતે થે ઔર ફરમાતે થે કે નમાઝીકો ચાહિયે કે ઝૌક વ શૌકસે રાઝી ખૂશી પૂરી રગબત ઔર ઈન્તિહાઈ તવજ્જોહકે સાથ નમાઝમેં ખડા હો ઔર યકીન માને કે ઉસકી આવાઝ પર ખુદા તઆલાકે કાન હૈં, ઉનકી તલબ પૂરી કરનેકો ખુદા તૈયાર હૈ, યે તો હુઈ ઉન મુનાફિકોંકી ઝાહિરી હાલત કે થકે હારે તંગદિલીકે સાથ બતૌર બેગાર ટાલનેકે લિયે નમાઝકે લિયે આએ. ફિર અંદરૂની હાલત યે હૈ કે ઈખ્લાસસે કોસોં દૂર હૈં. રબસે કોઈ તઅલ્લુક નહીં રખતે, નમાઝી મશ્હૂર હોનેકે લિયે લોગોંમેં અપને ઈમાનકો ઝાહિર કરનેકે લિયે નમાઝ પઢ રહે હૈં. ભલા ઈન સનમ આશના દિલવાલોંકો નમાઝમેં ક્યા મિલેગા? યેહી વજહ હૈ કે ઉન નમાઝોંમેં જિનમેં લોગ એક દૂસરેકો કમ દેખ સકેં યે ગૈર હાઝિર રેહતે હૈં, મસલન ઈશાકી નમાઝ ઔર ફજરકી નમાઝ. બુખારી વ મુસ્લિમમેં હૈ, રસૂલુલ્લાહ

(સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં સબસે ઝિયાદા બોઝલ નમાઝ મુનાફિકોં પર ઈશા ઔર ફજર કી હૈ. અગર દર અસલ યે ઉન નમાઝોંકે ફઝાઈલકે દિલસે કાઈલ હોતે તો ઘુટનોં ચલકર આના પડે યે ઝરૂર આ જાતે, મૈં તો ઈરાદા કર રહા હૂં કે તકબીર કહેલવાકર કિસીકો અપની ઈમામતકી જગહ ખડા કરકે નમાઝ શુરૂ કરાકર કુછ લોગોંસે લકડિયાં ઉઠવાકર ઉનકે ઘરોંમેં જાઉં જો જમાઅતમેં શામિલ નહીં હોતે ઔર લકડિયાં ઉનકે ઘરોંકે ઈર્દ ગિર્દ લગાકર હુકમ દૂં કે આગ લગા દો ઔર ઉનકે ઘરોંકો જલા દો. એક રિવાયતમેં હૈ, ખુદાકી કસમ! અગર ઉનહેં એક ચર્બ હડ્ડી યા દો અચ્છે ખુર મિલનેકી ઉમ્મીદ હો તો દૌડે ચલે આએં લેકિન આખિરતકી ઔર ખુદાકે સવાબોંકી ઉનહેં ઈતની ભી કદર નહીં, અગર બાલ બચ્ચોં ઔર ઔરતોંકા જો ઘરોંમેં રેહતી હૈં મુઝે ખયાલ ન હોતા તો જરૂર મૈં ઉનકે ઘર જલા દેતા. અબૂ યઅલામેં હૈ, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, જો શખ્સ લોગોંકી મૌજૂદગીમેં તો નમાઝકો સંવારકર ઠહેર ઠહેરકર અદા કરે લેકિન જબ કોઈ ન હો તો બુરી તરહ નમાઝ પઢ લે, યે વો હૈ જિસને અપને રબકી તૌહીન કી. ફિર ફરમાયા, યે લોગ ઝિક્રુલ્લાહ ભી બહોત હી કમ કરતે હૈં, યાની નમાઝમેં ઉનકા દિલ નહીં લગતા, યે અપની કહી હુઈ બાત સમઝતે ભી નહીં બલ્કે ગાફિલ દિલ ઔર બે પરવાહ નફસસે નમાઝ પઢ લેતે હૈં. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, યે નમાઝ મુનાફિકકી હૈ, યે નમાઝ મુનાફિકકી હૈ; યે નમાઝ મુનાફિક કી હૈ કે બૈઠા હુવા સૂરજકી તરફ દેખ રહા હૈ, યહાં તકકે જબ વો ડૂબને લગા ઔર શયતાનને અપને દોનોં સીંગ ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ લગા દિયે તો યે ખડા હુવા ઔર જલ્દી જલ્દી ચાર રકા'તેં પઢ લી જિનમેં ખુદાકા ઝિક્ર બરાએ નામ હી કિયા. (મુસ્લિમ વગૈરહ)

યે મુનાફિક મુતહય્યર પરેશાન હાલ હૈં, ઈમાન વ કુફ્રકે દરમિયાન ઉનકા દિલ ડાંવા ડોલ હો રહા હૈ, ન તો સાફ તૌરસે મુસલમાનોંકે સાથ હૈં ન બિલકુલ કુફ્ફારકે સાથ, કભી નૂરે ઈમાન ચમક ઉઠા તો ઈસ્લામકી સદાકત કરને લગે, કભી કુફ્રકી અંધેરિયાં ગાલિબ આ ગઈ તો ઈમાનસે યકસૂ હો ગયે, ન તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સહાબા (રદિ.) કી તરફ હૈં, ન

યહૂદિયોંકી તરફ. રસૂલે મકબૂલ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે મુનાફિકકી મિસાલ ઐસી હૈ જૈસે દો રેવડકે દરમિયાનકી બકરી, કે કભી તો વો મેં મેં કરતી ઈસ રેવડકી તરફ દૌડતી હૈ કભી ઉસ તરફ. ઉસકે નઝદીક અભી યે તય નહીં હુવા કે ઈસમેં જાએ યા ઉસકે પીછે લગે. એક રિવાયતમેં હૈ કે ઈસ માઅનાકી હદીસ હઝરત ઉબૈદ બિન ઉમૈર (રહ.) ને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.)કી મૌજૂદગીમેં કુછ અલ્ફાઝકે હેરફેરસે બયાન કી તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને અપને સુને હુએ અલ્ફાઝ દોહરાકર કહા, યૂં નહીં બલ્કે દર અસલ હદીસ યૂં હૈ જિસ પર હઝરત ઉબૈદ (રહ.) નારાઝ હુએ. (મુમકિન હૈ એક બુઝુર્ગને એક તરહકે અલ્ફાઝ સુને હોં દૂસરેને દૂસરી કિસમકે) ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ, મોમિન, કાફિર ઔર મુનાફિકકી મિસાલ ઉન તીનોં શખ્સોં જૈસી હૈ જો એક દરિયા પર ગયે, એક તો કિનારે હી ખડા રેહ ગયા, દૂસરા ઉતરકર પાર હોકર મંઝિલે મકસૂદકો પહોંચ ગયા, તીસરા ઉતરા ચલા, જબ બીચોં બીચ પહોંચા તો ઈધરવાલેને પુકારના શુરૂ કિયા કે કહાં હલાક હોને ચલા, ઈધર આ, વાપસ ચલા આ. ઉધરવાલેને આવાઝ દી કે આ જાઓ! નજાતકે સાથ મંઝિલે મકસૂદ પર મેરી તરહ પહોંચ જાઓ, આધા રાસ્તા તય કર ચુકે હો. અબ યે હૈરાન હોકર કભી ઈધર દેખતા હૈ કભી ઉધર નઝર ડાલતા હૈ. મુઝબઝબ હૈ કે કિધર જાઉં કિધર ન જાઉં? એક ઝબરદસ્ત મોજ આઈ ઔર બહાકર લે ચલી, ગોતે ખા ખાકર મર ગયા. પસ પાર હોનેવાલા તો મુસલમાન હૈ, કિનારે ખડા રેહ જાનેવાલા કાફિર હૈ ઔર મોજમેં ડૂબ મરનેવાલા મુનાફિક હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૬૫૪)

હઝરત આઈશા (રદિ.) કા અજીબ ખ્વાબ ઔર ઉસકી અજીબ તા'બીર

મુઅત્તા ઈમામ માલિકમેં યહયા બિન સઈદસે રિવાયત હૈ કે હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા :

રઐતુ ષલાષત અકમારિન્ સકત્ન ફી હુજ્રતી, ફ વસફ્તુ રૂઅ્યાય અલા અબીબક્રિનિ સ્સિદીકિ રદિયલ્લાહુ અન્હુ.

"મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે તીન ચાંદ મેરે હુજરેમેં ગિરે હૈં. મૈંને અપને ખ્વાબકા તઝકિરા (અપને વાલિદે મોહતરમ) હઝરત અબૂબક્ર સિદીક (રદિ.) સે કિયા." તબકાત ઈબ્ને સઅદકી રિવાયતમેં હૈ કે અબૂબક્ર (રદિ.) ને પૂછા, તુમને ઉસ ખ્વાબકી તા'બીર ક્યા કી હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા : **અવ્વલ્તુહા વલદમ્ મિન્ રસૂલિલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ"** "મૈંને અપને તૌર પર યે તા'બીર કી હૈ કે મેરે યહાં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે ઔલાદ પૈદા હોગી."

યે સુનકર હઝરત અબુબક્ર (રદિ.) ખામોશ રહે.

ફિર જબ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) હઝરત આઈશા (રદિ.) કે હુજરેમેં દફન કિયે ગયે તો હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ને (ખ્વાબકી તા'બીરકે તૌર પર) ફરમાયા :

"હાઝા અહદુ અકમારિકિ વહુવ ખૈરૂહા"

"તુમહારે એક ચાંદ યે હૈં ઔર બકિય્યા દો ચાંદોંસે બેહતર હૈં."

(મુઅત્તા ઈમામ માલિક, કિતાબુલ જનાઈઝ, બાબે મા જાઅ ફી દફનિલ મય્યિત, ૧/૨૩૨)

બાદમેં હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) ભી હઝરત આઈશા સિદીકા (રદિ.) કે હુજરેમેં દફન હુએ.

સાત બેટિયોંકી બરકતસે એક આદમી જહન્નમસે બચ ગયા, તારીખમેં એક દિલચસ્પ વાકિઆ લિખ્ખા હૈ

તારીખમેં એક દિલચસ્પ વાકિઆ મિલતા હૈ, વો નીચે લિખ્ખા જાતા હૈ :

એક શખ્સકે યહાં સિર્ફ બેટિયાં થીં. હર મરતબા ઉસકો ઉમ્મીદ હોતી કે અબ તો બેટા પૈદા હોગા મગર હર બાર બેટી હી પૈદા હોતી. ઈસ તરહ ઉસકે યહાં યકે બાદ દીગરે છ બેટિયાં હો ગઈ, ઉસકી બીવીકે યહાં ફિર વિલાદત મુતવક્કેઅ (ઉમ્મીદ) થી. વો ડર રહા થા કે કહીં ફિર લડકી પૈદા ન હો જાએ. શયતાનને ઉસકો બેહકાયા, ચુનાંચે ઉસને ઈરાદા કર લિયા કે અબ ભી લડકી પૈદા હુઈ તો વો અપની બીવીકો તલાક દે દેગા.

ઉસકી ગલત સોચ પર ગૌર કરેં! ભલા ઉસમેં બીવીકા ક્યા કુસૂર! રાતકો સોયા તો ઉસને અજીબો ગરીબ ખ્વાબ દેખા. ઉસને દેખા કે કિયામત બરપા હો ચુકી હૈ, ઉસકે ગુનાહ બહોત ઝિયાદા હૈં જિનકે સબબ ઉસ પર જહન્નમ વાજિબ હો ચુકી હૈ, લિહાઝા ફરિશ્તોંને ઉસકો પકડા ઔર જહન્નમકી તરફ લે ગયે.

પેહલે દરવાઝે પર ગયે તો દેખા કે ઉસકી એક બેટી વહાં ખડી થી જિસને ઉસે જહન્નમમેં જાનેસે રોક દિયા. ફરિશ્તે ઉસે લેકર દૂસરે દરવાઝે પર ચલે ગયે, વહાં ઉસકી દૂસરી બેટી ખડી થી જો ઉસકે લિયે આડ બન ગઈ. અબ વો તીસરે દરવાઝે પર ઉસે લે ગયે, વહાં તીસરી લડકી ખડી થી જો રૂકાવટ બન ગઈ. ઈસ તરહ ફરિશ્તે જિસ દરવાઝે પર ઉસકો લેકર જાતે વહાં ઉસકી એક બેટી ખડી હોતી જો ઉસકા દિફાઅ (રૂકાવટ) કરતી ઔર જહન્નમમેં જાનેસે રોક દેતી. ગર્ઝ યે કે ફરિશ્તે ઉસે જહન્નમકે છ દરવાઝોં પર લેકર ગયે મગર હર દરવાઝે પર ઉસકી કોઈ ન કોઈ બેટી રૂકાવટ બનતી ચલી ગઈ. અબ સાતવાં દરવાઝા બાકી થા. ફરિશ્તે ઉસકો લેકર ઉસ દરવાઝેકી તરફ ચલ દિયે. ઉસ પર ઘભરાહટ તારી હુઈ કે ઉસ દરવાઝે પર મેરે લિયે રૂકાવટ કૌન બનેગા. ઉસે માલૂમ હો ગયા કે જો નિય્યત ઉસને કી થી ગલત થી. વો શયતાનકે બેહકાવેમેં આ ગયા થા. ઈન્તિહાઈ પરેશાની ઔર ખૌફ વ દેહશતકે આલમમેં ઉસકી આંખ ખુલ ચુકી થી ઔર ઉસને રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે હુઝૂર અપને હાથોંકો બુલંદ કિયા ઔર દુઆ કી : "અલ્લાહુમ્મર્ઝુક્ની સ્સાબિઅત" અય અલ્લાહ મુઝે સાતવીં બેટી અતા ફરમા.

ઈસ લિયે જિન લોગોંકા કઝા વ કદર પર ઈમાન હૈ, ઉનહેં લડકિયોંકી પૈદાઈશ પર રંજીદા ખાતિર હોનેકે બજાએ ખૂશ હોના ચાહિયે. ઈમાનકી કમઝોરીકે સબબ જિન બદ અકીદા લોગોંકા યે તસવ્વુર બન ચુકા હૈ કે લડકિયોંકી પૈદાઈશકા સબબ ઉનકી બીવિયાં હૈં, યે સરાસર ગલત હૈ. ઉસમેં બીવિયોંકા યા ખૂદ ઉનકા કોઈ અમલ દખલ નહીં બલ્કે મિયાં બીવી તો સિર્ફ એક ઝરીઆ હૈં, પૈદા કરનેવાલી હસ્તી તો સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા હૈ વોહી જિસકો ચાહતા હૈ લડકા દેતા હૈ, જિસકો ચાહતા હૈ લડકી દેતા હૈ, જિસકો ચાહતા હૈ લડકે ઔર લડકિયાં મિલાકર દેતા હૈ, ઔર જિસકો ચાહતા હૈ બાંઝ બના દેતા હૈ. ઐસી સૂરતમેં હર મુસલમાન પર વાજિબ હૈ કે અલ્લાહકી કઝા વ કદર પર રાઝી હો. અલ્લાહ તઆલાને સૂરએ શૂરામેં ઈરશાદ ફરમાયા હૈ,

લિલ્લાહિ મુલ્કુસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ, યખ્લુકુ મા યશાઉ, યહબુ લિમંય્યશાઉ ઈનાષંવ્ વ યહબુ લિમંય્યશાઉઝ્ ઝુકૂર. અવ્ યુઝવ્વિજુહુમ્ ઝુક્રાનંવ્ વ ઈનાષા, વ યજ્અલુ મંય્યશાઉ અકીમા. ઈન્નહૂ અલીમુન્ કદીર.

(સૂરએ શૂરા, આયત ૪૯-૫૦)

"આસમાનોંકી ઔર જમીનકી સલ્તનત અલ્લાહ તઆલા હીકે લિયે હૈ વો જો ચાહતા હૈ પૈદા કરતા હૈ, જિસકો ચાહતા હૈ બેટિયાં દેતા હૈ ઔર જિસે ચાહતા હૈ બેટે દેતા હૈ, યા ફિર લડકે ઔર લડકિયાં મિલા જુલાકર દેતા હૈ, ઔર જિસે ચાહતા હૈ બાંઝ કર દેતા હૈ, વો બડે ઈલ્મવાલા ઔર કામિલ કુદરતવાલા હૈ. (સુનેહરી કિરનેં, સફા ૨૪)

બાવન લાખ દિરહમ, ફિર ભી ઝકાત વાજિબ નહીં

એક મરતબા સૈયિદા અસ્મા બિન્તે અબૂબક્ર (રદિ.) ખજૂરોંકી ગુઠલિયાં સર પર ઉઠાએ હુએ મદીનાકે અતરાફસે શહેરકી તરફ જા રહી થીં. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ઊંટની પર સવાર વહાંસે ગુઝર રહે થે. વો

ઉનકી સાલી ભી થીં ઔર ફૂફીઝાદ ભાઈ ઝુબેર બિન અવ્વામ (રદિ.) કી બીવી ભી. આપ (સ.અ.વ.) ને સારબાનસે કહા, "રૂક જાઓ, રૂક જાઓ. અસ્માકો સવાર કર લેં." આપ (સ.અ.વ.) ને અસ્માકો ઊંટની પર સવાર હોનેકી દઅવત દી. વો ફરમાતી હૈં : "મૈંને અપને ખાવિંદ ઝુબેરકી ગૈરતકો યાદ કિયા ઔર ઊંટની પર સવાર હોનેસે મઅઝિરત કર દી."

(બુખારી, પ૨૨પ, મુસ્લિમ, ૨૧૮૨)

સવાલ યે પૈદા હોતા હૈ કે સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) ને ઊંટની પર બૈઠનેસે ઈન્કાર ક્યૂં કિયા, અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે સાથ સવારી પર બૈઠનેસે ઈન્કાર? વો મુકદ્દસ ઔર પાકબાઝ હસ્તી, તાહિર, મુતહ્હિર, મા'સૂમ નબી (સ.અ.વ.). ક્યા ખાવિંદ નારાઝ હોતા? હરગિઝ નહીં! યે કૈસે મુમકિન હૈ, મગર દર અસલ યે સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) કી ગાયત દરજાકી ખાવિંદકી ફરમાંબરદારી ઔર ઉનકે જઝબાતકા એહતિરામ થા કે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે સાથ ભી સવારી પર બૈઠનેસે મઅઝિરત કર દી.

કુછ અરસેકે બાદ ઉનકે વાલિદે મોહતરમ અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને ઉનકો ઘોડા ઔર ઉસકી નિગેહદાશ્તકે લિયે ખાદિમ અતા કિયા.

સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) ને અપને ખાવિંદકે સાથ મુશ્કિલ હાલાતમેં સબ્ર કિયા, તંગી ઔર તુર્શીમેં ગુઝારા કિયા ઔર ઉસકા નતીજા યે થા કે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકો વાફિર મિકદારમેં (બહોત ઝિયાદા) રિઝક અતા ફરમાયા. ઔર જબ હઝરત ઝુબેર (રદિ.) ને વફાત પાઈ તો આપ જાનતે હૈં હઝરત અસ્મા (રદિ.) કો તરકામેં ક્યા મિલા?

વો ઔરત જો ખજૂરોંકી ગુઠલિયાં ઈખઠ્ઠી કરકે લાયા કરતી થી, ઉસે બાવન લાખ (પ૨,૦૦,૦૦૦) દિરહમ તરકામેં મિલે. ઔર યે હઝરત ઝુબેર (રદિ.) ને હરામકી કમાઈસે યા લોગોંકા માલ છીનકર જમા નહીં કિયે ઔર ન લોગોંકો કુરબતે રસૂલ ઔર હવારીએ રસૂલ હોનેકા વસીલા દેકર ઈખઠ્ઠે કિયે બલ્કે ઉનહોંને તિજારત કી ઔર હલાલ ઝરાએઅસે માલ ઈખઠ્ઠા કિયા.

યે ભી કહા જાતા હૈ કે હઝરત અસ્મા (રદિ.) કે ખાવિંદકે પાસ એક હજાર કારિંદે થે જો ઉનકે લિયે કામ કરતે ઔર ઉસકા હિસ્સા ઉનકો દેતે થે. ઈતના રિઝક, ઈતની જાઈદાદ ઔર માલ વ દૌલતકે બાવજૂદ ઉન પર કભી ઝકાત ફર્ઝ નહીં હુઈ, ક્યૂંકે ઉનહોંને કભી માલો દૌલતકો ઝખીરા નહીં કિયા ન ઉસકે અંબાર લગાએ. હઝરત અસ્મા (રદિ.) કે પાસ જબ કુછ ન થા, ફકો ફાકા થા તો વો ઈસ હાલમેં ઘભરાઈ નહીં ઔર વાવેલા નહીં કિયા. ઔર માલો દૌલત આઈ તો ઉસ પર ફખ્રો ગુરૂરકા ઈઝહાર નહીં કિયા ઔર સારી ઝિંદગી ખૈરકે કામોંમેં, લોગોં પર એહસાન કરનેમેં, નેકી કરનેમેં ગુઝાર દી.....

(અસદુલ ગાબહ, જિલ્દ ૨, સફા ૩૦૯)

શાદીકે બાદ માલૂમ હુવા કે વો લંગડી હૈ

ઈમામ શઅબી (રહ.) કે પાસ એક શખ્સ આયા ઔર કેહને લગા, મૈંને એક ઔરતસે શાદી કી હૈ, શાદીકે બાદ મા'લૂમ હુવા કે વો લંગડી હૈ. ક્યા ઉસકો ઉસકે વાલિદૈનકે ઘર વાપસ ભેજવા દૂં? ઈમામ શઅબી (રહ.) ફરમાને લગે, અગર તુમહેં બીવીકે સાથ દૌડ લગાની હૈ, ફિર તો તુમહેં ઝરૂર ઉસે છોડ દેના ચાહિયે, ઔર અગર ઐસા નહીં તો ફિર.....!!

(સુનેહરી કિરનેં, સફા ૫૪)

નિહાયત ઝહીન બીવી

એક શખ્સ અપની બીવીસે બડા તંગ થા ઔર ઉસે હર હાલતમેં તલાક દેના ચાહતા થા. એક દિન ઉસને દેખા કે ઉસકી બીવી સીડિયાં ચઢ઼ રહી હૈ. ઉસને બીવીકો મુંખાતબ કિયા ઔર કેહને લગા : સુનો! અગર તૂ ઉપર ચઢ઼ી તો તુઝે તલાક, નીચે ઉતરી તો તલાક ઔર અપની જગહ ખડી રહી તો ફિર ભી તલાક.

ઉસ ઔરતને અપને ખાવિંદકી તરફ દેખા, લમ્હા ભરકે લિયે રૂકી, ઝરા સોચા ઔર ફિર ઉસકે ખાવિંદને દેખા કે ઉસને સીડીસે છલાંગ લગા દી.

ખાવિંદકી હસરતોં પર પાની ફિર ગયા, અપની બીવીસે મુખાતિબ હુવા, મેરે માં બાપ તુઝ પર કુરબાન! તૂ કિતની બડી ફકીહ હૈ. ઈમામ માલિક (રહ.) વફાત પા જાએં તો મુમકિન હૈ અહલે મદીના ફતવાકે લિયે તેરે હી પાસ આએં. (સુનેહરી કિરનેં, સફા ૫૫)

હઝરત જુલૈબીબ (રદિ.) કી અજીબ શાદી ઔર અજીબ શહાદત

જુલૈબીબ (રદિ.) એક અન્સારી સહાબી થે. ન માલદાર થે, ન કિસી મઅરૂફ (મશ્હૂર) ખાનદાનસે તઅલ્લુક થા. સાહિબે મન્સબ ભી ન થે, રિશ્તેદારોંકી તા'દાદ ભી ઝિયાદા ન થી. રંગ ભી સાનોલા (કાલા) થા લેકિન અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બતસે સરશાર થે. ભૂખકી હાલતમેં ફટે પુરાને કપડે પેહને અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ. ઈલ્મ સીખતે ઔર ફૈઝયાબ હોતે. એક દિન અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને શફકતકી નઝરસે દેખા ઔર ઈરશાદ ફરમાયા :

"યા જુલૈબીબ! અલા તતઝવ્વજુ?"

"જુલૈબીબ! તુમ શાદી નહીં કરોગે?"

જુલૈબીબ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા : અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! મુઝ જૈસે આદમીસે ભલા કૌન શાદી કરેગા? અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, "જુલૈબીબ! તુમ શાદી નહીં કરોગે?" ઔર વો જવાબમેં અર્ઝ ગુઝાર હુએ કે અલ્લાહકે રસુલ (સ.અ.વ.)! ભલા મુઝસે કૌન શાદી કરેગા? ન માલ, ન જાહ વ જલાલ!!

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને તીસરી મરતબા ભી ઈરશાદ

ફરમાયા, "જુલૈબીબ! તુમ શાદી નહીં કરોગે?" જવાબમેં ઉનહોંને ફિર વોહી કહા : "અલ્લાહકે રસૂલ! મુઝસે શાદી કૌન કરેગા? કોઈ મન્સબ નહીં, મેરી શકલ ભી અચ્છી નહીં, ન મેરા ખાનદાન બડા હૈ ઔર ન માલો દૌલત રખતા હૂં.

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

"ઈઝ્હબ્ ઈલા ઝાકલ્ બૈતિ મિનલ્ અન્સારિ વ કુલ્લહુમ : રસૂલુલ્લાહિ (સ.અ.વ.) યુબલ્લિગુકુમુ સ્સલામ વ યકૂલુ : ઝવ્વિજૂની બ્નતકુમ."

"ફલાં અન્સારીકે ઘર જાઓ ઔર ઉનસે કહો કે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) તુમહેં સલામ કેહ રહે થે ઔર ફરમા રહે હૈં કે અપની બેટીસે મેરી શાદી કર દો."

જુલૈબીબ (રદિ.) ખૂશી ખૂશી ઉસ અન્સારીકે ઘર ગયે ઔર દરવાઝા પર દસ્તક દી. ઘરવાલોંને પૂછા, કૌન? કહા જુલૈબીબ. ઘરવાલોંને કહા, હમ તો તુમહેં નહીં જાનતે, ન તુમસે કોઈ ગર્ઝ હૈ. ખૈર ઘરકા માલિક બાહિર નિકલા, ઉધર જુલૈબીબ ખડે થે. પૂછા, ક્યા ચાહતે હો, કિધરસે આએ હો? કહા અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને તુમહેં સલામ ભેજવાયા હૈ.

યે સુનનેકી દેર થી કે ઘરમેં ખૂશીકી લહેર દૌડ ગઈ. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને હમેં સલામકા પૈગામ ભેજવાયા હૈ. અરે! યે તો બહોત હી ખૂશ બખ્તીકા મકામ હૈ કે હમેં અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને સલામ કેહલા ભેજા હૈ.

જલૈબીબ કેહને લગે : "આગે ભી સુનો! અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને તુમહેં હુકમ દિયા હૈ કે અપની બેટીકી શાદી મુઝસે કર દો."

ઘરવાલેને કહા : ઝરા ઈન્તિઝાર કરો, મૈં લડકીકી માંસે મશ્વરા કર લૂં. અંદર જાકર લડકીકી માંકો પૈગામ પહોંચાયા ઔર મશ્વરા પૂછા? વો કેહને લગી : "નાના..... નાના..... કસમ અલ્લાહકી! મૈં અપની બેટીકી શાદી ઐસે શખ્સસે નહીં કરૂંગી, ન ખાનદાન, ન શોહરત, ન

માલો દૌલત. ઉનકી નેક સીરત બેટી ભી ઘરમેં હોનેવાલી બાતચીત સુન રહી થી ઔર જાન ગઈ થી કે હુકમ કિસકા હૈ? કિસને મશ્વરા દિયા હૈ? સોચને લગી, અગર અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) રાઝી હૈં તો ઉસમેં યકીનન મેરે લિયે ભલાઈ ઔર ફાઈદા હૈ. ઉસને વાલિદૈનકી તરફ દેખા ઔર મુખાતિબ હુઈ :

"અતરૂદ્દૂન અલા રસૂલિલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અમ્રહુ? ઈદ્દફઊની અલા રસૂલિલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફઈન્નહૂ લંય્યુઝય્યિઅની."

"ક્યા આપ લોગ અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા હુકમ ટાલનેકી કોશિશમેં હૈં? મુઝે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે સુપુર્દ કર દેં (વો અપની મરઝીકે મુતાબિક જહાં ચાહેં મેરી શાદી કર દેં), ક્યૂંકે વો હરગિઝ મુઝે ઝાએઅ નહીં હોને દેંગે."

ફિર લડકીને અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ ફરમાનકી તિલાવત કી :

"વમા કાન લિમુઅ્મિનિંવ્ વલા મુઅ્મિનતિન્ ઈઝા કઝલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ અમ્રન્ અંય્યકૂન લહુમુલ્ ખિયરતુ મિન અમ્રિહિમ.

(સૂરએ અહઝાબ, આયત : ૩૬)

"ઔર દેખો! કિસી મોમિન મર્દ વ ઔરતકો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકે ફૈસલાકે બાદ અપને ઉમૂરમેં કોઈ ઈખ્તિયાર બાકી નહીં રેહતા.

(સૂરએ અહઝાબ, આયત : ૩૬)

લડકીકા વાલિદ અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા : અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! આપકા હુકમ સર આંખોં પર, આપકા મશ્વરા, આપકા હુકમ કબૂલ, મૈં શાદીકે લિયે રાઝી હૂં. જબ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ઉસ લડકીકે પાકીઝા જવાબકી ખબર હુઈ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે હકમેં યે દુઆ ફરમાઈ :

"અલ્લાહુમ્મ સુબ્બલ્ ખૈર અલૈહા સબ્બંવ્ વલા તજ્અલ્ ઐશહા કદા."

"અય અલ્લાહ! ઉસ બચ્ચી પર ખૈર ઔર ભલાઈકે દરવાઝે ખોલ દે

ઔર ઉસકી ઝિંદગીકો મશક્કત વ પરેશાનીસે દૂર રખ."

(મવારિદુઝ ઝમાન : ૨૨૬૯, અહમદ : ૪/૪૨૫, મજમઉઝ ઝવાઈદ ૯/૩૭૦ વગૈરહ)

ફિર જુલૈબીબ (રદિ.) કે સાથ ઉસકી શાદી હો ગઈ. મદીના મુનવ્વરહમેં એક ઔર ઘરાના આબાદ હો ગયા જિસકી બુન્યાદ તકવા ઔર પરહેઝગારી પર થી, જિસકી છત મસ્કનત (ગરીબી) ઔર મોહતાજી થી, જિસકી આરાઈશ વ ઝેબાઈશ તકબ્બુર વ તેહલીલ ઔર તસ્બીહ વ તહમીદ થી. ઈસ મુબારક જોડેકી રાહત નમાઝમેં ઔર દિલકા ઈત્મીનાન તપતી દો પહરોંકે નફલી રોઝોંમેં થા.

રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી દુઆકી બરકતસે યે શાદી ખાના આબાદી બડી હી બરકતવાલી સાબિત હુઈ. થોડે હી અરસેમેં ઉનકે માલી હાલાત ઈસ કદર અચ્છે હો ગયે કે રાવીકા બયાન હૈ :

"ફકાનત મિન્ અક્ષરિલ્ અન્સારિ નફકતંવ્ વ માલા."

એક જંગમેં અલ્લાહને મુસલમાનોંકો ફતહ નસીબ ફરમાઈ. રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને અપને સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે દરયાફત ફરમાયા, **"હલ્ તફ્કિદૂન મિન અહદિન?"**

"દેખો! તુમહારા કોઈ સાથી બિછડ તો નહીં ગયા?"

મતલબ યે થા કે કૌન કૌન શહીદ હો ગયા હૈ?

સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા : હાં, ફલાં ફલાં હઝરાત મૌજૂદ નહીં હૈં.

ફિર ઈરશાદ હુવા : **"હલ તફકિદૂન મિન અહદિન?"**

"ક્યા તુમ કિસી ઔરકો ગુમ પાતે હો?"

સહાબા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા : નહીં.

આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : **"લાકિન્ની અફકિદુ જુલૈબિબન્ ફત્લુબૂહુ."**

"લેકિન મુઝે જુલૈબીબ નઝર નહીં આ રહા, ઉસકો તલાશ કરો." ચુનાંચે ઉનકો મૈદાને જંગમેં તલાશ કિયા ગયા.

વો મંઝર બડા અજીબ થા. મૈદાને જંગમેં ઉનકે ઈર્દ ગિર્દ સાત કાફિરોંકી લાશેં થીં. ગોયા વો ઉન સાતોંસે લડતે રહે ઔર ફિર સાતોંકો જહન્નમ રસીદ કરકે શહીદ હુએ. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કો ખબર દી ગઈ. રઉફ ઔર રહીમ પૈગમ્બર (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ. અપને પ્યારે સાથીકી નઅશકે પાસ ખડે હુએ, મંઝરકો દેખા, ફિર ફરમાયા :

"કતલ સબ્અતન્ સુમ્મ કતલૂહુ, હાઝા મિન્ની વ અ-ન મિન્હુ, હાઝા મિન્ની વ અ-ન મિન્હુ."

"ઉસને સાત કાફિરોંકો કતલ કિયા, ફિર દુશ્મનોંને ઉસે કતલ કર દિયા. યે મુઝસે હૈ ઔર મૈં ઉસસે હૂં, યે મુઝસે હૈ ઔર મૈં ઉસસે હૂં."

"ફ વઝઅહૂ અલા સાઈદૈહિ લૈસ લહૂ ઈલ્લા સાઈદન્નબિય્યિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ"

ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને અપને પ્યારે સાથીકો અપને હાથોંમેં ઉઠાયા ઔર શાન યે થી કે અકેલે હી ઉસકો ઉઠાયા હુવા થા. સિર્ફ આપકો દોનોં બાઝૂઓંકા સહારા ઉસે મયસ્સર થા.

જુલૈબિબ (રદિ.) કે લિયે કબ્ર ખોદી ગઈ, ફિર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને અપને દસ્તે મુબારકસે ઉનહેં કબ્રમેં રખ્ખા.

(સહીહ મુસ્લિમ : ૨૪૭૨)

બેહતરીન ઔરતકી ખૂબિયાં

એક એ'રાબીસે જિસકા ઔરતોંકી સિફાતકે બારેમેં ખાસા તજુર્બા થા, પૂછા ગયા : બેહતરીન ઔરતમેં ક્યા ખૂબિયાં હોની ચાહિયે?

ઉસને જવાબ દિયા, એક અચ્છી ઔરતમેં નીચેવાલી ખૂબિયાં હોતી હૈં. ખડી હો તો લંબે કદકી હો, ઔર બૈઠે તો નુમાયાં નઝર આએ. બાત કરે તો સચ બોલે. ઉસકો ગુસ્સા દિલાયા જાએ તો બુર્દબારીકા મુઝાહિરા કરે. હંસે તો સિર્ફ મુસ્કુરાહટ બિખેરે, ખાના પકાએ તો નિહાયત હી લઝીઝ..... અપને ખાવિંદકી ફરમાંબરદાર હો. અપને ઘરસે

મુહબ્બત કરનેવાલી, ઔર કમસે કમ ઘરસે બાહિર નિકલનેવાલી હો. અપની કૌમમેં નિહાયત અઝીઝ ઔર બાવકાર હો, મગર ઈન્તિહાઈ મુતવાઝેઅ વ મુન્કસિર મિઝાજ હો. ખાવિંદસે મુહબ્બત કરનેવાલી ઔર કસરતસે ઔલાદ જનનેવાલી હો, ફિર ઉસકા હર કામ નિહાયત પસંદીદા હોગા.

કભી કભી બીવી અપને શૌહર પર ખર્ચ કરે

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કી બીવી ઝૈનબ સકફિયહ (રદિ.) બડી માલદાર ખાતૂન થીં. ફરમાતી હૈં કે એક દિન અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કા યે ફરમાન હમને સુના : **તસદ્દક્ન યા મઅ્શર ન્નિસાઈ વલૌ મિન્ હુલિય્યિકુન્ન**" "અય ઔરતોંકી જમાઅત! સદકા ઔર ખૈરાત કિયા કરો અગરચે અપના ઝેવર (બેચ કરકે) હી ક્યૂં ન હો."

કેહતી હૈં કે મૈં અપને ખાવિંદ અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કે પાસ આઈ ઔર કહા, આપ મોહતાજ હૈં ઔર અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને હમેં સદકા વ ખૈરાત કરનેકા હુકમ દિયા હૈ, આપ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર યે મસ્અલા દરયાફત કરેં. અગર યે સદકા મૈં આપ પર કરૂં ઔર યે કિફાયત કર જાએ તો ઠીક વરના મૈં યે સદકા દૂસરોંકો દિયા કરૂંગી. અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ઉનસે કહા : તુમ હી નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર યે મસ્અલા પૂછો. હઝરત ઝૈનબ (રદિ.) કેહતી હૈં : ચુનાંચે મૈં અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે ઘરકી તરફ ચલ દી, વહાં દરવાઝે પર એક અન્સારી ઔરત ખડી થી. મૈંને જબ ઉસસે પૂછા કે તુમ યહાં ક્યા લેને આઈ હો? તો ઉસકા મસ્અલા ભી મેરે હી જૈસા થા. અબ એહતિરામકે બાઈસ બાહિર ખડી હો ગઈ કે અંદર જાનેકી જુરઅત (હિંમત) કૌન કરે. ઈતનેમેં ઘરસે હઝરત બિલાલ (રદિ.) બાહિર નિકલે. હમને મૌકા ગનીમત જાના ઔર ઉનસે કહા કે વો અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે

પૂછના ચાહતી હૈં કે ક્યા વો અપના સદકા ઔર ખૈરાત અપને શૌહરોંકો દે સકતી હૈં ઔર ઉસે અપને ઝેરે પરવરિશ યતીમોં પર ખર્ચ કર સકતી હૈં? ઔર સાથ હી ઉનસે કહા કે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કો હમારે બારેમેં ન બતાના કે હમ કૌન હૈં. ફરમાતી હૈં કે હઝરત બિલાલ (રદિ.) અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે પાસ ગયે ઔર મસ્અલા દરયાફત કિયા. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે જો દો ઔરતેં દરવાઝે પર હૈં કૌન કૌન હૈં? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા : એક અન્સારી ઔરત હૈ ઔર દૂસરી ઝૈનબ હૈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : **"અય્યુઝ્ઝયાનિબિ"** "કૌનસી ઝૈનબ?" હઝરત બિલાલ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા : અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદકી બીવી.

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : **"લહુમા અજ્રાનિ : અજ્રુલ્ કરાબતિ વ અજ્રુ સ્સદકતિ."** ઉનકે લિયે દોહરા (ડબલ) અજર વ સવાબ હૈ, એક તો કરાબતદારોંસે હુસ્ને સુલૂકકા ઔર દૂસરા સદકા વ ખૈરાત કરનેકા." (બુખારી, ૧૪૬૬, મુસ્લિમ : ૧૦૦૦)

એક ઔરતકો મિરગીકે દૌરે પડતે થે મગર વો જન્નતી થી

ઈમામ બુખારી વ મુસ્લિમ યે હદીસ બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા અતા બિન અબી રિબાહ (રદિ.) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) કે સાથ ખડે થે કે સામનેસે કાલે રંગકી એક લોંડી ગુઝરી. અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ને અતા (રદિ.) કી તરફ દેખા. કેહને લગે : તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ? ક્યૂં ન તુમહેં એક જન્નતી ઔરત દિખાઉં? હઝરત અતા (રદિ.) ને તઅજ્જુબસે કહા કે એક જન્નતી ઔરત?

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને ફરમાયા, હાં એક ઔરત હૈ, જબ વો વફાત પા જાએગી તો જન્નતમેં જાએગી. અતા (રદિ.) ને તઅજ્જુબ કિયા, કેહને લગે કે મુઝે દિખાએં વો કૌનસી ખૂશનસીબ ખાતૂન હૈ જો

જન્નતી હૈ, હમારે દરમિયાન રેહતી હૈ. બાઝારોં, ગલિયોંમેં ચલતી ફિરતી હૈ. અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ને કાલે રંગકી ઉસ બુઢ્હી લોંડીકી તરફ ઈશારા કિયા. કેહને લગે કે વો બુઢ્હી ઔરત જન્નતી હૈ. હઝરત અતા (રદિ.) ને પૂછા, ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.)! આપકો કૈસે મા'લૂમ કે વો જન્નતી હૈ?

જવાબ દિયા : કઈ સાલ ગુઝરે યે કાલી કલોટી લોંડી અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે પાસ આઈ, તબ ઉસકો મિરગી (વાય) કે દૌરે પડતે થે. ઉસને અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે પાસ આકર શિફાકે લિયે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કી. વો કેહને લગી : "મેરી ઝિંદગી અજીરન (તંગ) હો ગઈ હૈ, બચ્ચે મુઝસે ડરતે હૈં, મેરા મઝાક ઉડાતે હૈં, મુઝ પર હંસતે હૈં, મૈં બાઝરમેં હૂં યા ઘરમેં, યા લોગોંકે પાસ, અચાનક મુઝે દૌરા પડતા હૈ ઔર મુઝે હોશ નહીં રેહતા, મૈં ઈસ ઝિંદગીસે તંગ આ ચુકી હૂં, અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! અલ્લાહસે દુઆ ફરમાએં કે વો મુઝે શિફા અતા ફરમાએ."

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ચાહા કે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કો સબ્ર પર દર્સ દેં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : **ઈન્ શિઅ્તિ સબર્તિ વ લકિલ્ જન્નતુ, વ ઈન્ શિઅ્તિ દઔતુલ્લાહ અંય્યુઆફિયક."**

"અગર તુમ ચાહો તો સબ્રસે કામ લો ઔર ઉસકે બદલેમેં તુમહારે લિયે જન્નત હૈ. ઔર અગર ચાહો તો મૈં તુમહારી શિફાકે લિયે અલ્લાહસે દુઆ કર દૂં."

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને જબ બાત ખતમ કી તો ઉસ ઔરતને ગૌરો ફિક્ર કિયા, સોચા, અપને હાલાત ઔર અપની બીમારીકો દેખા. આપ (સ.અ.વ.) કે ફરમાનકો અપને દિલમેં દોહરાયા. અબ વો દોનોંમેં ફૈસલા કરના ચાહ રહી થી કે કિસકો ઈખ્તિયાર કરે. સબ્રકો યા દુન્યાવી આરામકો? સોચા, ગૌર કિયા કે દુનિયા તો ફાની હૈ, ઉસે એક દિન ખતમ હો જાના હૈ. મૈં જન્નતકી તલબગાર ક્યૂં ન બનૂં, ઉસકી ચાહત ક્યૂં ન કરૂં? ઔર ફિર ઉસને અપના ફૈસલા સાદિર કર દિયા : "અય

અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! મૈં સબ્રસે કામ લૂંગી, લેકિન જબ મુઝે મિરગીકા દૌરા પડતા હૈ તો મૈં બેપરદા હો જાતી હૂં, ઈસ લિયે આપ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ ફરમા દેં કે વો મુઝે બેપરદા ન કરે." રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે હકમેં દુઆ ફરમા દી.

(બુખારી : ૫૬૫૨, મુસ્લિમ : ૨૫૭૬)

હમેશા દુમ બનકર રહો, સર બનકર ન રહો, ક્યૂંકે સબસે પેહલે માર હમેશા સર પર પડા કરતી હૈ- બારહ અહમ નસીહતેં

(૧) કભી યે ન સમઝેં કે હમારે નફસને રાત દિનમેં હક તઆલાકા કોઈ ભી ઝરૂરી હક ઝર્રા બરાબર ભી કુછ અદા કિયા હૈ, ઔર યે જબ હી હો સકતા હૈ જબ હમ અપને નૂરે ઈમાનસે યે સમઝ લેં કે હમારે જિતને ભી કામ હૈં શુરૂસે લેકર આખિર તક સબકા પૈદા કરનેવાલા અલ્લાહ તઆલા હૈ, ભલા ગૌર કરેં કે ગુલામકે પાસ જો કુછ માલો દૌલત હૈ સબ ઉસકે આકાકા અતિય્યા હોતા હૈ, અગર વો ઉસકો આકાકી ખિદમતમેં પેશ કરકે યે સમઝ લે કે મૈંને ઉસકા હક અદા કર દિયા તો ઉસસે ઝિયાદા બેવકૂફ દુનિયામેં કોઈ નહીં હોગા, અલ્લાહ તઆલાકે સાથ તો આકાસે ભી ઝિયાદા તઅલ્લુક હૈ, પૈદા ઉસને કિયા, હોશ વ હવાસ, અકલ વ તમીઝ, બીનાઈ શુનવાઈ, હાથ, પૈર, ગિઝા વગૈરહ સબ ઉસીકી દી હુઈ હૈં. જિનકે સહારે હમ કુછ ટૂટે ફૂટે આ'માલ કર લેતે હૈં, ફિર હક કિસ ચીઝસે અદા કિયા.

જાન દી, દી હુઈ ઉસીકી થી
હક તો યે કે હક અદા ન હુવા

(૨) અપને અકવાલ ઔર આમાલ વ અફઆલમેં તૌહીદે ખાલિસકા ઈસ્તિહઝાર રહે, મસલન કભી યૂં ન કહેં કે ફલાં ચીઝ મેરી હૈ, યા જૈસે

મેરી મરઝી. હાં મિજાઝન યા ભૂલેસે ઐસી બાત હો જાએ તો હરજ નહીં. હક તઆલાને જો યે ફરમાયા કે "વઅ્બુદૂલ્લાહ વલા તુશ્રિકૂ બિહી શૈઆ" ખુદાકી ઈબાદત કરો, ઔર કિસી ચીઝકો ઉસકા શરીક ન બનાઓ, ઉસમેં અલ્લાહ તઆલાને "શૈઅન" ઈરશાદ ફરમાયા કિસી ચીઝકો મુતઅય્યન નહીં ફરમાયા.

હકીકતન હર ચીઝ અલ્લાહકી હૈ, અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકે ઈન્તિઝામકે તહત લોગોંકો ઉસકા કબ્ઝા દિયા હુવા હૈ, અગર કિસીને આપકી મિલ્કવાલી ચીઝ બગૈર ઈજાઝતકે લે લી યા ચોરી કર લી તો યે ન સોચેં કે ઉસને મેરી ચીઝ લે લી, અબ મૈં ઉસકી પકડ કરતા હૂં બલ્કે યે સોચેં કે ઉસને બાદશાહકે ઈન્તિઝામમેં ખલલ ડાલા હૈ, લિહાઝા મૈં કાનૂને શરીઅતકી વજહસે ઉસકા મુવાખઝા કરતા હૂં.

એક દફા એક બુઝુર્ગને દુઆ કી કે અય અલ્લાહ! તૂને તૌહીદે ખાલિસ પર મગફિરતકા વા'દા કિયા હૈ, મૈં તેરે સાથ કિસીકો શરીક નહીં ઠહેરાતા, લિહાઝા મેરી બખ્શિશ ફરમા, ઉનકો ઈલ્હામ હુવા કે વોં વક્ત યાદ કરેં જબ આપકો દૂધ પેશ કિયા ગયા તો આપને કહા મૈં નહીં પીતા કે ઈસસે મુઝે ઝરર (નુકસાન) ન પહોંચે તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી ઈસ કલિમે પર ગિરિફ્ત (પકડ) ફરમાઈ કે ઝરર પહોંચનેકો દૂધસે મન્સૂબ કર દિયા થા.

(૩) અપને આ'માલ પર ઈસ લિહાઝસે સવાબ તલબ ન કરેં કે યે હમારે કિયે હુએ કામ હૈં બલ્કે સિર્ફ ખુદાકે ફઝલો એહસાન પર નઝર કરકે સવાબ તલબ કિયા કરેં, ઔર ઉસમેં રાઝ યે હૈ કે જો શખ્સ અપને નેક આ'માલ પર ઈસ વજહસે સવાબ તલબ કરેગા કે ઉસને ખૂદ યે આ'માલ કિયે હૈં, તો ઉસકે લિયે કુછ બઈદ નહીં કે બુરે આ'માલકી સઝા દેનેકે વાસ્તે ભી આમાલકી તરાઝૂ કાઈમ કી જાએ, લિહાઝા અલ્લાહ તઆલાસે સવાબ ચાહો તો મહઝ ઉસકે એહસાન વ ફઝલસે માંગો.

(૪) અપને આપકો સરદારીકે લિયે આગે ન બઢાએં, કિસી ભી અમ્રમેં અપને આપકો બતૌરે કાઈદ સરદાર ઔર ઝિમ્મેદાર આગે ન

બળ્હાએં, મસલન મશીખિયત, ઈમામત, અમારત ઔર તદરીસ વગૈરહમેં અપને ભાઈયોંકે તાબેઅ બનનેકી કોશિશ કરેં, ન કે ઉસસે સબકત લે જાનેકી, મગર ઉસ સૂરતમેં કે વો ખૂદ હમેં આગે બળ્હાએં યા હમારી પેશ કદમીસે દૂસરોંસે બલા ઔર મુસીબત દૂર હોતી હો યા ઉનહેં નેક કામોંકી રગબત હોતી હો તો ફિર મુઝાઈકા (હરજ) નહીં, ક્યૂંકે નેક કામોંમેં સબકત કરનેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ, સૈયદ અહમદ રિફાઈ (રહ.) કા કૌલ હૈ કે હમેશા દુમ બન કર રહો, સર બનકર ન રહો ક્યૂંકે સબસે પેહલે માર હમેશા સર પર પડા કરતી હૈ.

(૫) કિસી મન્સબ યા ઝિમ્મેદારીકી તમન્ના ન કરેં ઔર ન અપની તરફસે ઉસકી કોશિશ કરેં, અલ્લાહ તઆલાકી મશિય્યત પર નઝર રખ્ખેં, ઔર સબ્ર કરેં યહાં તકકે ખૂદ ઉનસે ઉસે કબૂલ કરનેકી દરખ્વાસ્ત ન કી જાએ, ક્યૂંકે અગર અપની કોશિશસે કોઈ મન્સબ હાસિલ કરોગે તો તુમહેં ઉસ મન્સબકે હવાલે કર દિયા જાએગા, ઔર અગર બગૈર કોશિશકે કોઈ ઝિમ્મેદારી મિલેગી તો ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઈઆનત (મદદ) કી જાએગી.

(૬) હમેશા યે એ'તિકાદ પેશે નઝર રખના ચાહિયે કે અલ્લાહ તઆલા હમારી મસ્લેહતોંકો હમસે ઝિયાદા જાનતે હૈં, અગર યે એ'તિકાદ રખ્ખેંગે તો કિસી મઆમલેમેં ભી દિલમેં નાખૂશી પૈદા ન હોગી, ઔર જો શખ્સ ઈસ એ'તિકાદસે ગાફિલ રહેગા વો ઝરૂર તકદીરસે નાખૂશ હોગા, બલ્કે બા'ઝ ઔકાત એ'તિરાઝકા મુરતકિબ હોગા.

શિબ્લી (રહ.) સે મન્કૂલ હૈ કે વો ફરમાતે થે કે મૈંને હઝરત જુનેદ (રહ.) કો વફાતકે બા'દ દેખા તો મૈંને પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપસે ક્યા મઆમલા ફરમાયા? કેહને લગે કે મુઝે બખ્શ દિયા ઔર કિસી બાત પર ઈતાબ નહીં ફરમાયા, અલબત્તા એક બાર મેરી ઝબાનસે ઈતની બાત નિકલ ગઈ થી કે ઈસ સાલ જમીનકો બારિશકી ઝિયાદા ઝરૂરત હૈ, ઉસ પર હક તઆલાને મુઝે ઈતાબ ફરમાયા કે અય જુનેદ! તુમ મુઝે ખબર દેના ચાહતે થે, હાલાંકે મૈં અલીમ વ ખબીર હૂં.

(૭) જબ હમારે ઉપર દુનિયામેં તંગી ઔર કમી કર દી જાએ તો ઉસ સૂરતમેં ભી હમ અપને પરવરદિગારસે ઐસે હી રાઝી રહેં જૈસા કે ફરાખીકી સૂરતમેં હમ ઉનસે ખૂશ રેહતે હૈં, બલ્કે વુસ્અતકી હાલતમેં ડરતે રેહના ભી ચાહિયે, ક્યૂંકે દુનિયાકા કમ હોના ઈસ બાતકી અલામત હૈ કે અલ્લાહ તઆલા હમેં આફિયતમેં રખના ચાહતે હૈં, ઔર ઝિયાદા હોનેમેં અંદેશા હૈ કે હમ ઉસમેં મશ્ગૂલ હો જાએં ઔર દફઅતન (અચાનક) પકડે જાએં.

(૮) અપને દિલકો દુનિયામેં મશ્ગૂલ નહીં કરના ચાહિયે, જહાં તક હો સકે લેન દેન ઔર જમા તકસીમકે મઆમલાતસે દિલકો ફારિગ રખનેકી કોશિશ કરના ચાહિયે, અગર કિસીસે કુછ કર્ઝ વગૈરહ લેના હો તો ઝિયાદા સખ્તી ન કરેં, નરમીસે દે દે તો ઠીક હૈ વરના મુતાલબા ન કરેં, યે સોચ લેં કે વો અલ્લાહકા બંદા હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઉમ્મતી હૈ, તો અલ્લાહ ઔર રસૂલકી અઝમતકો સોચતે હુએ ઉસસે ઝિયાદા તકાઝા ન કરેં.

(૯) દુનિયા ઔર ઉસકી શહવાત વ લઝ્ઝાતકો બેરગબતીકી નિગાહસે દેખા કરેં, રગબતકી નિગાહ ઉસ તરફ ન કરેં, ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ફરમાયા, દુનિયા ઉસ બોસીદા હડ્ડીકી તરહ હૈ જિસ પર બહોતસે કુત્તે છીના ઝપટી કર રહે હોં, લિહાઝા જો કોઈ ભી દુનિયામેં રગબત કરેગા, ઝરૂર નજાસતસે આલૂદા હોગા, ઔર ઉસકો કુત્તે કાટેંગે, ઔર ઉસ પર દાંત નિકાલકર ભૂંકેંગે, લિહાઝા બડી મુસીબત ઉઠાના પડેગી.

(૧૦) દુનિયાકી ચીઝ પર મુઝાહમત ન કરેં, ફુકરાકો ચાહિયે કે દુનિયાકી કિસી ચીઝ પર મુઝાહમત, ઝગડા ઔર તકરાર ન કરેં, ક્યૂંકે દુનિયા પર ઝગડનેસે દિલોંમેં દુશ્મની ઔર નુફૂસમેં કદૂરત પૈદા હોતી હૈ. જાન લેં કે હર વો ચીઝ જો ઝગડા ઔર તકરારસે હાસિલ હો વો દુનિયા હૈ અગરચે કે બઝાહિર વો દીની ચીઝ મહેસૂસ હોતી હૈ, ઈસ લિયે કે જો કામ ભી ખાલિસ આખિરતકે લિયે હોં ઉનમેં ઝગડા ઔર નિઝાઅ નહીં હો સકતા, અગર

નિઝાઅ (ઝગડા) કી નૌબત આતી હૈ તો સમઝ લેં કે ઉસમેં દુનિયાકી આમેઝિશ (મિલાવટ) ઝરૂર હૈ.

(૧૧) અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બતકો દુનિયાકી તમામ મુહબ્બતોં પર ગાલિબ રખ્ખેં, ચાહે મુહબ્બત માલકી હો યા ઔલાદકી હો યા બીવીકી હો યા અસ્હાબ (દોસ્તોં) કી હો, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા બડે ગૈરતવાલે હૈં, વો અપને મોમિન બંદેકે દિલમેં કિસી ગૈરકી મુહબ્બતકો પસંદ નહીં કરતે, હાં જિનકી મુહબ્બતકા ખૂદ અલ્લાહ તઆલાને હુકમ દિયા હૈ, જૈસે અંબિયા વ મલાઈકા, ઉલમા, સુલહા ઔલિયા અલ્લાહ તો ઉનકી મુહબ્બત અલ્લાહકે હુકમકી બજા આવરીકે લિયે હૈ.

સૂફિયાકી ઈસ્તિલાહમેં ગૈરકી મુહબ્બતસે મુરાદ વો મુહબ્બત હૈ જો "વુસૂલ ઈલલ્લાહ" મેં દાખિલ નહીં. તો અંબિયા (અલૈ.) ઔર અપને મશાઈખ ઔર તમામ ઔલિયા અલ્લાહસે મુહબ્બત ચૂંકે હક તઆલા તક પહોંચાનેવાલી હૈ, ઈસ લિયે યે અલ્લાહ તઆલાકી મુહબ્બતમેં હીં શુમાર હોતી હૈ, બીવી વ ઔલાદસે ઈસ કદર મુહબ્બત જાઈઝ ઔર ઝરૂરી હૈ જિસસે ઉનકે હુકૂક અદા કરનેમેં આસાની હો, ઉસસે ઝાઈદ મુહબ્બત જિસકી વજહસે અહકામે ઈલાહીમેં સુસ્તી ઔર ફુતૂર આને લગે વો નુકસાનદેહ હૈ.

હઝરત અલી ખવાસ (રહ.) ફરમાતે થે કે બા'ઝ ઔકાત અલ્લાહ તઆલા તુમહારે બીવી, બચ્ચોંકો ઈસ લિયે મુસીબતમેં મુબ્તલા કર દેતે હૈં કે તુમહારે દિલમેં ઉનકી મુહબ્બત જમ ગઈ હોતી હૈ. (અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર ગૈરત ખાતે હૈં) ઔર કભી ઉનકી મુહબ્બતકી વજહસે ખૂદ તુમહારે ઉપર ઈતાબ (ગુસ્સા) ફરમાતે હૈં.

(૧૨) જિસ શખ્સકી આદત લડાઈ ઝગડેકી હો ઉસસે મુનાઝરા ન કરેં. જિસ શખ્સમેં દેખેં કે ઉસકી તબીઅતમેં જોશ ઝિયાદા હૈ, ઔર લડાઈ ઝગડે ઔર મુનાઝરા કરનેકી આદત હૈ, ઉસસે મુનાઝરા ન કરેં, ઔર અપની બાતકો દલાઈલસે મનવાનેકી કોશિશ ન કરેં, ઐસે શખ્સકે સામને જિતની મરઝી મઅકૂલ બાત કી જાએ ઉસકી કોશિશ હમેશા દૂસરેકો

નીચા દિખાને ઔર અપની અકલ વ ફહમકો સાઈબુ ર્રાય સાબિત કરનેકી હોગી.

ઐસે શખ્સસે બાત કરનેસે પેહલે કોઈ ઐસી હિકમતે અમલી અપનાએં કે ઉસકા જોશે નફસ આપકે લિયે નરમ હો ચુકા હો, મશાઈખ જબ કિસીકો બુરે કામોંકા મુરતકિબ દેખતે તો ઉસ શખ્સકો નસીહત કરનેસે પેહલે ઉસકી અચ્છાઈયોંકો બયાન કરતે ઔર દરમિયાનમેં ઉસકી ખામિયોંકો બયાન કર દેતે ઔર કેહતે કે ઉનસે ભી બચ જાતે તો બહોત અચ્છા હોતા, ઈસ તરહ વો શખ્સ ઉન બુરાઈયોંસે બચને લગતા.

હાજત પૂરી કરનેકે લિયે મૌલાના મદની (રહ.) કા બતાયા હુવા મુજર્રબ અમલ

બંદા એક રોઝ અપની બીવીકે સાથ દેવબંદકે સફર પર થા, વહાં પહોંચકર મેરી બીવીને હઝરત શેખ હુસેન અહમદ મદની (રહ.) કી અહલિયા મોહતરમા (બીવી) સે કુછ નસીહતકી ફરમાઈશ કી તો હઝરત શેખકી અહલિયા મોહતરમાને બતલાયા કે દો રકા'ત સલાતુલ હાજતકી નિય્યતસે પઢિયે જિસકી પેહલી રકા'તમેં સૂરએ ફાતિહાકે બાદ પચાસ (૫૦) મરતબા સૂરએ ઈખ્લાસ ઔર દૂસરી રકા'તમેં ભી સૂરએ ફાતિહાકે બાદ પચાસ મરતબા સૂરએ ઈખ્લાસ પઢિયે, ફિર અલ્લાહસે અપની હાજતકે પૂરા હોનેકા સવાલ કીજિયે. હઝરત મદની મુશ્કિલાતકે વક્ત યે અમલ લોગોંકો બતલાયા કરતે થે ઔર ખૂદ ભી અમલ કરતે થે.

નોટ :- મઝકૂરા મુજર્રબ અમલ અગરચે અહાદીસમેં મૌજૂદ નહીં, મગર અલ્લાહવાલેકા બતાયા હુવા અમલ હૈ, ઔર કઈ લોગોંકા મુજર્રબ અમલ હૈ, ઈસ લિયે અગર આપ ભી કિસી સખ્તસે સખ્ત મસ્અલેમેં ઉલઝે હુએ હોંગે: અલ્લાહ તઆલા ઈસ અમલકી બરકતસે તુમહારા મસ્અલા સુલઝા દેગા.

પરવરદિગારે આલમ! મેરા રિઝક તેરે ઝિમ્મે હૈ

અબૂ અબ્દુલ્લાહ બિન જઅફર જો કે બરકીકે લકબસે મશ્હૂર હૈં, કેહતે હૈં : મૈંને એક જંગલમેં એક બદ્દૂ ખાતૂનકો દેખા જિસકી ખેતી કડાકેકી સરદી, ઝોરદાર આંધી ઔર મૂસલાધાર બારિશકે સબબ તબાહ બરબાદ હો ચુકી થી, લોગ ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ જમા થે ઔર ઉસકી ફસલ (ખેતી) તબાહ હોને પર ઉસે દિલાસા દે રહે થે.

ઉસને અપની નિગાહ આસમાનકી તરફ ઉઠાઈ ઔર કેહને લગી :

"અલ્લાહુમ્મ અન્તલ્ મઅ્મૂલુ લિઅહ્સનિલ્ ખલફિ, વ બિયદિક ત્તઅ્વીઝુ અમ્મા તલફ, ફફ્અલ્ બિના મા અન્ત અહ્લુહૂ, ફઈન્ન અરઝાકના અલૈક વ આમાલના મસ્રૂફતુન ઈલૈક"

"અય પરવરદિગાર! પસ્માન્દગાનકી ઉમદા દેખભાલકે લિયે તુઝ હીસે ઉમ્મીદ વાબસ્તા કી જાતી હૈ, જો કુછ તબાહ વ બરબાદ હો ગયા ઉસકી તલાફી તેરે હી હાથમેં હૈ, ઈસ લિયે તૂ અપની નિરાલી શાનકે મુતાબિક હમારે સાથ મઆમલા ફરમા, ક્યૂંકે હમેં યકીન હૈ કે હમારી રોઝીકા બંદોબસ્ત તેરે હી ઝિમ્મે હૈ ઔર હમારી આરઝૂએં ઔર તમન્નાએં તુઝહીસે વાબસ્તા હૈં."

અબૂ અબ્દુલ્લાહ બિન જઅફર કેહતે હૈં : મૈં અભી ઉસ ખાતૂનકે પાસ હી થા કે એક આદમી વહાં આ પહોંચા, હમેં ઉસકે બારેમેં કોઈ ઈલ્મ નહીં થા કે યે કૌન હૈ? કહાંસે આયા હૈ? મકસદ ક્યા હૈ? જબ ઉસે ઉસ ઔરતકે અકીદે, મન્હજ (તરીકા) ઔર અલ્લાહ તઆલાસે તઅલ્લુકકા પતા ચલા તો ઉસને પાંચસો (૫૦૦) દીનાર નિકાલે ઔર ઉસ ઔરતકી ખિદમતમેં પેશ કરકે અપની રાહ ચલતા બના.

(મજલ્લતુલ અરબી : ૪૪૪/૧૮૮, નિસાએ ઝકિય્યાત જિલ્દ : ૪૪)

ઉસમેં કોઈ શુબહ નહીં કે જો આદમી ભી અલ્લાહ તઆલા પર કામિલ એ'તિમાદ (યકીન) કરેગા, ઔર તકવા ઈખ્તિયાર કરેગા, વો કભી નેઅમતે ખુદાવંદીસે મહેરૂમ નહીં રહેગા, નીઝ અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઐસે

રાસ્તેસે રોઝી બહમ પહોંચાએંગે જિસકા વો કભી ગુમાન ભી નહીં કર સકતા થા, જૈસા કે ઈસ દેહાતી ખાતૂનકે સાથ વાકિઆ પેશ આયા જિસકા આપને ઉપર મુતાલઆ કિયા. ઈસસે અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ ફરમાનકી વઝાહત હોતી હૈ :

વ મંય્યત્તકિલ્લાહિ યજ્અલ્લહૂ મખ્રજા. વયર્ઝુકહુ મિન્ હૈષુ લા યહ્તસિબુ.

જો શખ્સ અલ્લાહસે ડરતા હૈ, અલ્લાહ ઉસકે લિયે (મુશ્કિલસે) છુટકારેકી શકલ પૈદા ફરમા દેતા હૈ, ઔર ઉસે ઐસી જગહસે રિઝક દેતા હૈ જિસકા ઉસે ગુમાન ભી ન હો. (સૂરએ તલાક, આયત ૨-૩)

ઈસી તરહકા એક ઔર વાકિઆ મૈંને અરબી અદબકી બાઝ કિતાબોંમેં પઢા હૈ કે એક ફકીર મોહતાજ ઔરત, બાદિયા નશીન (યાની જંગલમેં રેહનેવાલી), જંગલમેં ખૈમા લગાએ હુએ થી. અપની ઝરૂરતોંકે લિયે ઉસને ઈર્દ ગિર્દ ખેતી લગા રખ્ખી થી, ગુઝર ઔકાત ઉસીસે કરતી થી. એક દિન તૂફાન આયા, બિજલી ચમકી ઔર કડકી, આસમાનસે ઝાલા બારી (ઓલોંકી બારિશ) હુઈ ઔર ખેતી તબાહ વ બરબાદ હો ગઈ. જબ તૂફાન થમ ગયા તો ઉસ ઔરતને ખૈમેસે સર નિકાલા. અપની ખેતીકો દેખા, હર ચીઝ તબાહ વ બરબાદ હો ચુકી થી. ઉસને હસરતભરી નિગાહોંસે ઉસે દેખા ઔર ફિર અપના મુંહ આસમાનકી તરફ કિયા ઔર કેહને લગી : **ઈસ્નઅ્ યા ઈલાહી મા શિઅ્ત, ફઈન્ન રિઝ્કી અલૈક.**

"અય મેરે પરવરદિગાર! જો જી ચાહે કર (તુઝે કૌન પૂછનેવાલા હૈ) હાં (ઈતની બાત ઝરૂર હૈ કે) મેરા રિઝક તો તેરે હી ઝિમ્મે હૈ."

ઔરતકા હુસ્ન ઉસકે ટેઢેપનમેં હૈ

મશહૂર મુઅર્રિખ ઔર સીરત નિગાર વાકિદીકા બયાન હૈ કે મૈં એક રોઝ ખલીફા મેહદીકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર ઉસસે ચંદ અહાદીસ બયાન કીં. મેરી બયાન કી હુઈ હદીસેં ઉસને લિખ લીં, ફિર થોડી દેર બાદ

વો અપને ઘરમેં દાખિલ હુવા. જબ વો ઘરસે નિકલા તો ગુસ્સાસે ઉસકા ચેહરા સુર્ખ (લાલ) થા ઔર વો ગૈઝો ગઝબસે ભરા હુવા થા. મૈંને અર્ઝ કિયા, અમીરૂલ મુઅમિનીન! ખૈરિયત તો હૈ? ખલીફા મેહદી કેહને લગા : **"દખલ્તુ અલલ્ ખૈઝુરાનિ ફકામત્ ઈલય્ય વ મઝ્ઝકત્ ષૌબી વ કાલત : મા રઐતુ ખૈરમ્ મિન્ક"** મૈં અપની બીવી "ખૈઝરાન" કે પાસ ગયા તો ઉસને મેરા કપડા ઈસ કદર ઝોરસે ખીંચા કે વો ફટ ગયા ઔર કેહને લગી : મૈંને તુમમેં કોઈ ખૈરકા પેહલૂ નહીં દેખા હૈ."

ખલીફાને મઝીદ કહા : અય વાકિદી! આપકો અચ્છી તરહ માલૂમ હૈ કે મૈંને "ખૈઝરાન" કો એક ગુલામ ફરોશસે ખરીદા થા, ફિર મૈંને ઉસે આઝાદ કરકે ઉસસે શાદી કર લી, ચુનાંચે અબ વો કૈસરે શાહીમેં (શાહી મહેલમેં) મેરી બીવીકી હૈસિયતસે ખૂશ વ ખુર્રમ ઝિંદગી ગુઝાર રહી હૈ, નીઝ ઉસકો નેઅમતોં ઔર આરાઈશ વ ઝેબાઈશકે લિયે વો ચીઝેં હાસિલ હૈં જો દૂસરી આઝાદ ઔરતોંકો કમ હી નસીબ હુવા કરતી હૈં. મગર આજ ઉસકા ઝહન ઈસ કદર બદલ ગયા હૈ કે ઉસને મેરે સારે કિયે કરાએ પર પાની ફેર દિયા ઔર કેહને લગી કે આજ તક મૈંને કભી તુમમેં ખૈર નહીં દેખી! હાલાંકે મૈંને ઉસકે દોનોં લડકોં (હાદી ઔર હારૂન રશીદ) કે લિયે પેશગી બૈઅત કરવા દી હૈ, મેરે બાદ યકે બાદ દીગરે વો દોનોં મુસલમાનોંકે ખલીફા હોંગે, ફિર ભી વો મુઝે તાને દે રહી હૈ કે મૈંને ઉસકે લિયે કોઈ ભલાઈ નહીં કી હૈ!!

વાકિદીને ખલીફા મેહદીકી બાત સુનકર કહા : અમીરૂલ મુઅમિનીન! આપ નારાઝ ન હોં, ક્યૂંકે કુફરાને નેઅમત (નેઅમતકી નાશુક્રી કરના) ઔરતોંકી ફિતરત હૈ. રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદે ગિરામી હૈ.

"ખૈરૂકુમ્ ખૈરૂકુમ્ લિઅહ્લિહી વ અન ખૈરૂકુમ્ લિઅહ્લી" તુમમેં સબસે બેહતર વો હૈ જો અપને અહલે ખાના (ઘરવાલોં) કે લિયે બેહતર હો, ઔર મૈં અપને અહલે ખાના (ઘરવાલોં) કે હકમેં તુમ સબસે બેહતર હૂં."

(સહીહ ઈબ્ને માજા, કિતાબુન્નિકાહ : ૧૯૭૭)

એક ઔર હદીસમેં રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ : **ઈસ્તૌસૂ બિન્નિસાઈ, ફઈન્નલ્ મર્અત ખુલિકત્ મિન્ ઝિલઈન, વ ઈન્ન અઅ્વજ શૈઈન્ ફીઝ્ ઝિલઈ અઅ્લાહુ, ફઈન્ ઝહબ્ત તુકીમુહૂ કસર્તહૂ, વ ઈન્ તરક્તહૂ લમ્ યઝલ્ અઅ્વજ, ફસ્તૌસૂ બિન્નિસાઈ."**

"ઔરતોંકે બારેમેં મેરી નસીહતકા હમેશા ખયાલ રખના, ક્યૂંકે ઔરત પસ્લીસે પૈદા કી ગઈ હૈ, ઔર પસ્લીમેં ભી સબસે ઝિયાદા ટેળ્હા ઉપરકા હિસ્સા હોતા હૈ અગર તુમ ઉસે બિલકુલ સીધી કરનેકી કોશિશ કરોગે તો અંજામકાર તોડકર રહોગે. ઔર અગર ઉસ ટેળ્હી પસ્લીકો યૂંહી છોડ દોગે તો વૈસે હી ટેળ્હી રહેગી (ઔર તુમ ઉસકે ટેળ્હેપનકે બાવજૂદ ઉસસે ફાઈદા ઉઠા દોગે તો વૈસે હી ટેળ્હી રહેગી (ઔર તુમ ઉસકે ટેળ્હેપનકે બાવજૂદ ઉસસે ફાઈદા ઉઠા સકતે હો) પસ તુમ લોગ ઔરતોંકે બારેમેં મેરી નસીહત માનો, ઔરતોંસે અચ્છા સુલૂક કિયા કરો!!"

(બુખારી : ૩૩૩૧, મુસ્લિમ : ૧૪૬૮)

વાકિદીને ઈસ મૌઝૂઅસે મુતઅલ્લિક ચંદ મઝીદ અહાદીસ ખલીફાસે બયાન કીં. ખલીફા મેહદીને ઉનહેં દો હજાર દીનાર દેનેકા હુકમ દિયા. જબ વાકિદી ખલીફાકે પાસસે નિકલકર અપને ઘર પહોંચે તો ઉસી વક્ત મલેકા "ખૈઝરાન" કા પૈગામ્બર ભી ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હો ગયા ઔર મલિકાકા દિયા હુવા તકરીબન દો હજાર દીનારકા અતિય્યા (તોહફા) ભી ઉનકી ખિદમતમેં પેશ કિયા, ઈસકે સિવા કપડે ઔર જૂતે ભી થે. મલિકાને પૈગામ્બરકે ઝરીએ ઈન અતિય્યાતકે સાથ સાથ ઈસ કારે ખૈર પર ઉનકા શુક્રિયા ભી અદા કિયા થા.

(અલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ : ૧૩/૫૪૫, તબઅ દારે હિજર)

નેહરે ઝુબેદાકા દર્દ ભરા વાકિઆ

યે દૂસરી સદી હિજરીકા ઝમાના થા. દુનિયાકે ચપ્પે ચપ્પેમેં ઈસ્લામકી કિરનેં અપની તાબનાક શુઆએં બિખેર રહી થીં. વોહી અરબ

જો કુછ અરસા પેહલે ઈન્તિકામકી આગમેં ઝુલસ રહે થે, આજ ઈસ્લામી તા'લીમાતકી બદૌલત આપસમેં ભાઈ ભાઈ બન ચુકે થે, કબાઈલકે દરમિયાન આપસકે ઈખ્તિલાફાત બિલાશુબહ પાએ જાતે થે મગર મહાઝે જંગ પર જબ ઈખટ્ઠે હોતે તો સબ એક દૂસરેકા બેહદ એહતિરામ કરતે થે. તલવારોંકે સાયેમેં ઉનકી નમાઝેં અદા હોતી થીં. ઔર જિન જિન મુલ્કોંમેં વો જિહાદકા પરચમ લેહરાતે વહાંકે લોગોંકે સાથ અદલ વ ઈન્સાફ કરના ઉનકી શાન થી. દૂસરી જાનિબ મુસલમાન મુબલ્લિગીન ભી દઅવત વ તબ્લીગકા કામ જારી રખ્ખે હુએ થે, ચુનાંચે દેખતે હી દેખતે મુસલમાનોંકી તા'દાદમેં બેતહાશા ઈઝાફા (ઝિયાદતી) હોને લગા. દૂસરી સદી હિજરીકે અખિરમેં મમલિકતે ઈસ્લામિયાકી બાગડોર (લગામ) ખલીફા હારૂન રશીદકે હાથમેં હૈ, દુનિયાકે ગોશે ગોશેસે મુસલમાન બૈતુલ્લાહ શરીફકા હજ અદા કરનેકે લિયે આ રહે હૈં, મક્કા મુકર્રમામેં પાની નહીં હૈ, હુજ્જાજે કિરામ ઔર અહલે મક્કા બડી મુશ્કિલસે કિસી તરહ પાનીકા બંદોબસ્ત કર પાતે હૈં.

ઉસી ઝમાનેમેં મલિકા ઝુબેદા બિન્તે જઅફર ફરીઝએ હજકી અદાયગીકે લિયે મક્કા મુકર્રમા આતી હૈં. ઉનહોંને જબ અહલે મક્કા ઔર હુજ્જાજે કિરામકો પાનીકી દુશ્વારી ઔર મુશ્કિલાતમેં મુબ્તલા દેખા તો ઉનહેં સખ્ત અફસોસ હુવા, ચુનાંચે ઉનહોંને અપને ઈખરાજાતસે એક અઝીમુશ્શાન નહેર ખોદનેકા હુકમ દેકર એક ઐસા ફકીદુલ મિસાલ (બે-મિસ્લ) કારનામા અંજામ દિયા જો રેહતી દુનિયા તક ઈન્સાનોંકો યાદ રહેગા.

ઉમ્મે જઅફર ઝુબેદા બિન્તે જઅફર બિન અબૂ જઅફર મન્સૂર હાશમી ખાનદાનકી ચશ્મો ચિરાગ થીં. યે ખલીફા હારૂન રશીદકી ચચાઝાદ બહેન થીં. ઉનકા નામ "અમતુલ અઝીઝ" થા, ઉનકે દાદા મન્સૂર બચપનમેં ઉનસે ખૂબ ખેલા કરતે થે, ઉનકો "ઝુબેદા" (દૂધ પિલાનેવાલી મથાની) કેહકર પુકારતે થે, ચુનાંચે સબ ઉસી નામસે પુકારને લગે ઔર અસલી નામ લોગ ભૂલ હી ગયે. યે નિહાયત ખૂબસૂરત ઔર ઝહીન વ

ફતીન (અકલમંદ) થીં. જબ જવાન હુઈ તો ખલીફા હારૂન રશીદસે ઉનકી શાદી હો ગઈ. યે શાદી બડી ધૂમધામસે ઝિલહજ્જહ ૧૬૫/ હિજરીમેં હુઈ. હારૂન રશીદને ઉસ શાદીકી ખૂશીમેં મુલ્ક ભરસે અવામ વ ખવાસકો દઅવત પર બુલાયા ઔર ઉનકે દરમિયાન ઈસ કદર ઝિયાદા માલ તકસીમ કિયા જિસકી મિસાલ તારીખે ઈસ્લામીમેં મિલની મુશ્કિલ હૈ. ઉસ મૌકા પર ખાસ બૈતુલ માલસે ઉસને પચાસ મિલિયન દિરહમ (૫૦,૦૦૦,૦૦૦) ખર્ચ કિયે. હારૂન રશીદને અપને ખાસ માલસે જો કુછ ખર્ચ કિયા વો ઉસકે અલાવા થા.

હારૂન રશીદ મલિકા ઝુબેદાસે બહોત ઝિયાદા મુહબ્બત કરતા થા. એક મરતબા ઉસને અપની બીવીકો યે કેહકર પુકારા **"હલુમ્મી યા ઉમ્મ નહ્રિન"** ઉમ્મે નહર! ઝરા ઈધર આના". ઝુબેદાને બાદમેં મશહૂર આલિમ અસ્મઈકો બુલવાકર પૂછા. અમીરૂલ મુઅમિનીન મુઝે 'ઉમ્મે નહર' કેહકર પુકારતે હૈં, ઉસકે ક્યા મા'ના હૈં? અસ્મઈને જવાબ દિયા, ચૂંકે જઅફર અરબી લુગતમેં નહેરકો કેહતે હૈં ઔર આપકી કુન્નિયત ઉમ્મે જઅફર હૈ, ઈસ લિયે નહેર માઅના મુરાદ લેકર આપકો ઈસ નામસે પુકારા હોગા.

ઝુબેદા બડી હી મસઝદાર ખાતૂન થીં, હાશિયા બરદારોંકે કેહને પર કભી ફૌરી ફૈસલા નહીં કરતી થીં. એક મરતબા એક શાઈરને ઉનકી ખિદમતમેં ચંદ અશઆર સુનાએ, મગર રદીફ ઔર કાફિયા ઔર અલ્ફાઝકી તરકીબમેં શાયદ અપના માફીઝ ઝમીર અચ્છી તરહસે અદા નહીં કર સકા. શઅરકે મફહૂમસે ઉનકી અઝમતકે બજાએ ગુસ્તાખી માલૂમ હોતી થી. ખાદિમોંને શાઈરકી ઈબારતકો મલિકાકી બેઅદબી પર મહમૂલ કિયા ઔર ઉસકો ગિરિફતાર કરના ચાહા મગર મલિકાને ઉનસે કહા :

દઊહૂ ફઈન્ન મન્ અરાદ ખૈરન્ ફઅખ્તઅ ખૈરુમ મિમ્મન્ અરાદ શર્રન્ ફ અસાબ.

"ઉસકો નઝરઅંદાઝ કર દો, ક્યૂંકે જિસકી નિય્યત અચ્છી બાત કેહનેકી હો મગર ઉસસે લગઝિશ હો જાએ ઐસા શખ્સ ઉસ આદમીસે

બેહતર હૈ જિસકી નિય્યત બુરી હો મગર વો બાત અચ્છી કેહ જાએ."

મલિકા ઝુબેદાકી ખિદમતકે લિયે એકસો નોકરાનિયાં થીં જિનકો કુરઆને કરીમ યાદ થા ઔર વો હર વક્ત કુરઆને પાકકી તિલાવત કરતી રેહતી થીં, ઉનકે મહલમેંસે કિરાઅતકી ગુન્ગુનાહટ શહદકી મખ્ખિયોંકી ભિનભિનાહટકી તરહ આતી રેહતી થી.

ઝુબેદાને પાનીકી કમીકે સબબ હુજ્જાજે કિરામ ઔર અહલે મક્કાકો દરપેશ મુશ્કિલાત ઔર દુશ્વારિયોંકા અપની આંખોંસે મુશાહિદા કિયા તો ઉનહોંને મક્કામેં એક નહેર બનાનેકા ઈરાદા કિયા. ઉસસે પેહલે ભી વો મક્કા વાલોંકો બહોત ઝિયાદા માલસે નવાઝતી રેહતી થીં ઔર હજ વ ઉમરહકે લિયે મક્કા આનેવાલોંકે સાથ ઉનકા સુલૂક બેહદ ફય્યાઝાના થા. અબ નહેર ખુદવાનેકા મન્સૂબા સામને આયા તો મુખ્તલિફ ઈલાકોંસે માહિર એન્જીનિયર બુલવાએ ગયે. મક્કા મુકર્રમાસે ૩૫ કિલોમીટર શિમાલ મશરિકમેં વાદીએ હુનૈનકે "જબાલે તાદ" સે નહેર નિકાલનેકા પ્રોગ્રામ બનાયા ગયા. એક નહેર જિસકા પાની "જબાલે કુરા" સે "વાદીએ નોઅમાન" કી તરફ જાતા થા ઉસે ભી નહેરે ઝુબેદામેં શામિલ કર લિયા ગયા. યે મકામ અરફાતસે ૧૨ કિલોમીટર જુનૂબ મશરિકમેં વાકેઅ થા. ઈસકે અલાવા મિનાકે જુનૂબમેં સહરાકે મકામ પર એક તાલાબ બઈરે ઝુબેદાકે નામસે થા જિસમેં બારિશકા પાની જમા કિયા જાતા થા, ઉસસે સાત કારીઝોંકે ઝરીઆ પાની નહેરમેં લે જાયા ગયા, ફિર વહાંસે એક છોટી નહેર મક્કા મુકર્રમાકી તરફ ઔર એક અરફાતમેં મસ્જિદે નમરહ તક લે જાઈ ગઈ. ઈસ અઝીમ મન્સૂબે પર સતરહ લાખ (૧૭,૦૦,૦૦૦) દીનાર ખર્ચ હુએ.

મલિકા ઝુબેદાને ઈન્તિહાઈ શૌક ઔર જઝબએ ઈખ્લાસકે તહત નહેરકી ખુદાઈ કરાઈ થી. વો હુજ્જાજે કિરામ ઔર અહલે મક્કાકો પાનીકી દુશ્વારિયોંસે નજાત દિલાના ચાહતી થીં ઔર યે કામ સિર્ફ અલ્લાહ તઆલાકી ખૂશ્નૂદીકે લિયે ઉનહોંને કિયા. ઉસકા અંદાઝા ઈસ બાતસે લગાએં કે જબ નેહરે ઝુબેદાકી મન્સૂબા બંદી શુરૂ હુઈ તો ઈસ મન્સૂબાકા

મુન્તઝિમ એન્જીનિયર આયા ઔર કેહને લગા : "આપને જિસ મન્સૂબાકા હુકમ દિયા હૈ ઉસકે લિયે ખાસે ઈખરાજાત (રકમ) દરકાર હૈં, ક્યૂંકે ઉસકે લિયે બડે બડે પહાડોંકો કાટના પડેગા, ચટાનોંકો તોડના પડેગા, ઉંચાઈ-નિચાણકી મુશ્કિલાતસે નિમટના પડેગા, સેકડોં મઝદૂરોંકો દિન રાત મહેનત કરની પડેગી, તબ કહીં જાકર ઈસ મન્સૂબાકો પૂરા કિયા જા સકતા હૈ."

યે સુનકર મલિકા ઝુબેદાને જો જવાબ દિયા વો દિલચસ્પ ભી હૈ ઔર ઉસસે ઉનકી કુવ્વતે ફૈસલા ઔર મન્સૂબેસે દિલચસ્પીકા ઈઝહાર ભી હોતા હૈ. ઉનહોંને ચીફ એન્જીનિયરસે કહા :

"ઈઅ્મલ્હા વ લૌ કાનત્ ઝર્બતુ ફઅ્સિમ્ બિદીનાર.

"ઈસ કામકો શુરૂ કરો, ચાહે કુલ્હાડેકી એક માર પર એક દીનાર ખર્ચ આતા હો."

ઈસ તરહ જબ નહેરકા મન્સૂબા પૂરા હો ગયા તો મુન્તઝિમીન ઔર નિગરાં હઝરાતને ખર્ચાકી તફસીલાત મલિકાકી ખિદમતમેં પેશ કીં. ઉસ વક્ત મલિકા દરિયાએ દજલાકે કિનારે વાકેઅ અપને મહેલમેં થીં. મલિકાને વો તમામ કાગઝાત લિયે ઔર ઉનહેં ખોલકર દેખે બગૈર દરિયામેં ડાલ દિયા ઔર કેહને લગીં :

"ઈલાહી! મુઝે દુનિયામેં કોઈ હિસાબ કિતાબ નહીં લેના, તૂ મુઝસે કિયામતકે દિન હિસાબ ન લેના."

મલિકા ઝુબેદાને યે અઝીમુશશાન કામ અંજામ દેકર હુજ્જાજે કિરામ ઔર બાશિંદગાને મક્કા મુકર્રમાકો પાનીકી કમીકે સબબ દરપેશ મુશ્કિલાતકા મસ્અલા હલ કર દિયા. અલ્લાહ તઆલા ઉસ નહેરકો ઉનકે હકમેં સદકએ જારિયા બનાએ.

ઉનકી વફાત બગદાદમેં જમાદિલ ઉલા ૨૧૬ હિજરીમેં હુઈ.

(વફાતે અઅયાન, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ, કિતાબુલ વાફી બિલ વફયાત, અલ અઅલામુલ લિ ઝરકલી ઔર તારીખે મક્કા મુકર્રમા, મુહમ્મદ અબ્દુલ મઅબૂદ વગૈરહ કુતુબસે મવાદા ઈખઝ કરકે લિખ્ખા ગયા હૈ)

ખજૂરોંમેં બરકત

જંગે ખંદકકી તૈયારિયાં ઝોરો શોરસે જારી થીં. મુસલમાનોંકી જમાઅત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ઈર્દ ગિર્દ ખંદકકી ખુદાઈમેં મશ્ગૂલ થી. બહોતસે મુસલમાનોંકે ઘરોંમેં એક વક્તકી રોટી ભી દસ્તયાબ ન થી. ફિર ભી વો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે બે ઈન્તિહા મુહબ્બત ઔર શદીદ લગાવકે સબબ આપકે હુકમકી તકમીલમેં લગે રેહતે થે. ભૂખકી શિદ્દતસે નિઢાલ હો જાતે તો અપને પેટ પર પત્થર બાંધકર ખંદકકી ખુદાઈ કરતે તાકે ઝિયાદાસે ઝિયાદા ભૂખ બરદાશ્ત કર સકેં, હત્તા કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ભી અપને પેટ પર ભૂખકી વજહસે પત્થર બાંધ રખ્ખે થે ઔર ખંદકકી ખુદાઈમેં સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે સાથ પૂરે ઈન્હિમાકકે સાથ મશ્ગૂલ થે. હઝરત અબૂ તલ્હા (રદિ.) કેહતે હૈં :

"શકૌના ઈલા રસૂલિલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અલ જૂઅ ફરફઅ્ના અન્ બુતૂનિના અન્ હજરિન્ હજરિન, ફરફઅ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ અન્ હજરૈનિ."

"હમને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે ભૂખકા શિકવા કિયા ઔર અપને પેટસે એક એક પત્થર બંધા હુવા દિખાયા તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અપને પેટસે દો પત્થર બાંધે હુએ હમેં દિખાએ."

(જામેઅ તિરમિઝી, મિશ્કાતુલ મસાબીહ, જિલ્દ ૨, સફા ૪૪૮)

ખંદકકી ખુદાઈ કરનેવાલે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી તા'દાદ એક હજાર ઔર વાકિદીકી રિવાયતકે મુતાબિક તીન હજાર બતાઈ ગઈ હૈ. ખંદકકી ખુદાઈકે દૌરાન કઈ મોઅજિઝાત રોનુમા હુએ. ઉનમેંસે એક મોઅજિઝા હમ યહાં એક સહાબિયા (રદિ.) કે હવાલેસે નકલ કરતે હૈં.

હઝરત નોઅમાન બિન બશીર (રદિ.) કી બહેનકા બયાન હૈ કે મેરી વાલિદા ઉમરહ બિન્તે રવાહા (રદિ.) ને મુઝે બુલાયા ઔર દો મુઠ્ઠી ખજૂરેં દેકર કેહને લગીં : ઉનહેં અપને વાલિદ બશીર ઔર મામૂં અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહાકી ખિદમતમેં લે જાઓ તાકે વો દોપહરકે ખાનેમેં કુછ ખા લેં.

મૈં ખજૂરેં લેકર અપને વાલિદ ઔર મામૂંકી તલાશમેં નિકલી, વો દોનોં દીગર સહાબા (રદિ.) કે સાથ ખંદકકી ખુદાઈમેં મશ્ગૂલ થે. મુઝે ઉનહેં તલાશ કરતે હુએ દેખકર રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને બુલાયા ઔર પૂછને લગે : **"મલ્લઝી મઅક"** તેરે પાસ ક્યા હૈ?

મૈંને અર્ઝ કિયા :

"હાઝા તમરુન્ બઅષત્ની બિહી ઉમ્મી ઈલા અબી વ ખાલી યતગદ યાનિહિ."

"યે ચંદ ખજૂરેં હૈં જિનહેં દેકર મેરી અમ્મીને મેરે અબ્બૂ ઔર મામૂંકે પાસ ભેજા હૈ તાકે વો દોપહરકે ખાનેમેં કુછ ખા લેં."

રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : **"હાતીહિ"** યે ખજૂરેં મુઝે દે દો.

મૈંને ખજૂરેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે દોનોં હાથોંમેં રખ દીં, આપ (સ.અ.વ.) કી હથેલિયાં નહીં ભરીં. ફિર આપ (સ.અ.વ.) કે હુકમસે ચાદર બિછાઈ ગઈ ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ચાદર પર ખજૂરેં ફૈલા દીં. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને એક આદમીસે ફરમાયા : "અહલે ખંદકકો આવાઝ દો કે વો આકર દોપહરકા ખાના ખા લેં." યે આવાઝ સુનતે હી ખંદકકી ખુદાઈ કરનેવાલે તમામ સહાબએ કિરામ (રદિ.) દસ્તરખ્વાન પર હાઝિર હુએ ઔર ખજૂરેં ખાને લગે. અહલે ખંદક ખજૂરેં ખાતે ગયે ઔર વો બઢતી ગઈ. સારે અહલે ખંદક ખાકર વાપસ હો ગયે મગર ખજૂરેં થીં કે કપડેકે કિનારેસે બાહિર ગિર રહી થીં.

વાઝેહ રહે કે ખંદકકી ખુદાઈકે દૌરાન ઈસ઼ં કિસમકી કઈ મોઅજિઝાના બરકાતકા ઝુહૂર હુવા. (દેખિયે, સીરત ઈબ્ને હિશામ, ૨:૨૧૮, અલ મગાઝી લિલ વાકિદી, ૨/૪૭૬, અસદુલ ગાબહ, ૪૧૪)

૧૪ આયાતે સિજદહકો એક મજલિસમેં પઢકર દુઆકી કબૂલિયત

પૂરે કુરઆને કરીમમેં ચૌદહ (૧૪) આયાતે સિજદહ હૈં. યે સબ

એક મજલિસમેં, એક હી બૈઠકમેં તરતીબસે પઢી જાએં ઔર હર એકકે સાથ સાથ સિજદહ ભી કિયા જાએ ઔર ફિર ઉસકે બાદ દુઆ કી જાએ તો ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર કબૂલ હોગી. ઔર અગર મુસીબતઝદા હૈ તો ઉસકી મુસીબત ઔર પરેશાની બહોત જલ્દ દૂર હો જાએગી. યે અકાબિર ફુકહા ઔર અઈમ્મએ મુજતહિદીનકા મુજર્રબ અમલ હૈ.

(નૂરૂલ ઈઝાહ, સફા ૧૧૫, ઈઝાહુલ મસાઈલ, સફા ૪૫, મરાકીલ ફલાહ સફા ૨૭૨)

હમ આસાનીકે લિયે કુરઆને કરીમકી ચૌદહ (૧૪) આયાતે સિજદોંકો તરતીબ વાર યહાં પર યકજા જમા કર દેતે હૈં તાકે ઉસ પર અમલ કરનેવાલોંકે લિયે આસાની હો જાએ.

અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ.

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ.

(૧) ઈન્નલ્લઝીન ઈન્દ રબ્બિક લા યસ્તકબિરૂન અન્ ઈબાદતિહી વ યુસબ્બિહૂનહૂ વ લહૂ યસ્જુદૂન.

(પારા ૯, સૂરએ અઅરાફ, આયત : ૨૦૬)

યકીનન જો તેરે રબકે નઝદીક હૈં વો ઉસકી ઈબાદતસે તકબ્બુર નહીં કરતે, ઔર ઉસકી પાકી બયાન કરતે હૈં ઔર ઉસકો સિજદહ કરતે હૈં.

(૨) વલિલ્લાહિ યસ્જુદુ મન્ ફીસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝિ તૌઅંવ્ વકર્ હંવ્ વ ઝિલાલુહુમ્ બિલ ગુદુવ્વિ વલ આસાલ.

(પારા ૧૩, સૂરએ રઅદ, આયત : ૧૫)

ઔર અલ્લાહ હીકે સામને સબ સર ખમ કિયે હુએ હૈં જિતને આસમાનોંમેં હૈં ઔર જિતને જમીનમેં હૈં ખૂશીસે ઔર મજબૂરીસે, ઔર ઉનકે સાયે ભી સુબહ ઔર શામકે વક્ત.

(૩) યખાફૂન રબ્બહુમ્ મિન્ ફૌકિહિમ્ વ યફ્અલૂન મા યુઅ્મરૂન.

(પારા ૧૪, સૂરએ નહલ, આયત : ૫૦)

વો અપને રબસે ડરતે હૈં જો કે ઉન પર બાલાદસ્ત હૈ, ઔર ઉનકો જો કુછ હુકમ કિયા જાતા હૈ વો ઉસકો કરતે હૈં.

(૪) વ યખિર્રૂન લિલ્ અઝ્કાનિ યબ્કૂન વ યઝીદુહુમ્ ખુશૂઆ.

(પારા ૧૫, સૂરએ બની ઈસરાઈલ, આયત : ૧૦૯)

ઔર ઠોડિયોંકે બલ ગિરતે હૈં રોતે હુએ ઔર યે કુરઆન ઉનકા ખુશૂઅ ઔર બઢ્હા દેતા હૈ.

(૫) ઉલાઈકલ્લઝીન અન્અમલ્લાહુ અલૈહિમ્ મિનન્નબિય્યીન મિન્ ઝુર્રિય્યતિ આદમ, વ મિમ્મન હમલ્ના મઅ નૂહિંવ્ વ મિન્ ઝુર્રિય્યતિ ઈબ્રાહીમ વ ઈસ્રાઈલ વ મિમ્મન્ હદૈના વજ્તબૈના. ઈઝા તુત્લા અલૈહિમ્ આયાતુ ર્રહમાનિ ખર્રૂ સુજ્જદંવ્ વ બુકિય્યા.

(પારા ૧૬, સૂરએ મરયમ, આયત : ૫૮)

યે વો લોગ હૈં જિન પર અલ્લાહ તઆલાને ઈન્આમ ફરમાયા હૈ મિન જુમ્લા અંબિયાકે આદમ (અલૈ.) કી નસલસે ઔર ઉન લોગોંકી નસલસે જિનકો હમને નૂહ (અલૈ.) કે સાથ સવાર કિયા થા ઔર ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઔર યાકૂબ (અલૈ.) કી નસલસે ઔર ઉન લોગોંમેંસે જિનકો હમને હિદાયત ફરમાઈ ઔર ઉનકો મકબૂલ બનાયા, જબ ઉનકે સામને રહમાનકી આયતેં પઢ્હી જાતી થીં તો સિજદહ કરતે હુએ ઔર રોતે હુએ ગિર જાતે થે.

(૬) અલમ્ તર અન્નલ્લાહ યસ્જુદુ લહૂ મન ફીસ્સમાવાતિ વ મન ફીલ અર્ઝિ વશ્શમ્સુ વલ કમરુ વન્નુજૂમુ વલ જિબાલુ વશ્શજરુ વદવાબ્બુ વ કષીરુમ્ મિનન્નાસ. વ કષીરુન હક્ક અલૈહિલ્ અઝાબુ. વ મંય્યુહિનિલ્લાહુ ફમા લહૂ મિમ્ મુકરિમ. ઈન્નલ્લાહ યફ્અલુ મા યશાઉ.

(પારા ૧૭, સૂરએ હજ, આયત : ૧૮)

અય મુખાતબ! ક્યા તુઝકો યે બાત મા'લૂમ નહીં કે અલ્લાહકે સામને સબ આજિઝી કરતે હૈં જો કે આસમાનોંમેં હૈં ઔર જો જમીનમેં હૈં ઔર સૂરજ ઔર ચાંદ ઔર સિતારે ઔર પહાડ ઔર દરખ્ત ઔર ચોપાએ ઔર બહોતસે આદમી ભી, ઔર બહોતસે ઐસે હૈં જિન પર અઝાબ સાબિત હો ગયા હૈ. ઔર જિસકો ખુદા ઝલીલ કરે ઉસકો કોઈ ઈઝ્ઝત દેનેવાલા નહીં. બેશક અલ્લાહ તઆલા જો ચાહે કરે.

(૭) વ ઈઝા કીલ લહુમુસ્જુદૂ લિર્રહ્માનિ કાલૂ વ મર્રહ્માનુ અનસ્જુદુ લિમા તઅ્મુરૂના વઝાદહુમ્ નુફૂરા.

(પારા ૧૯, સૂરએ ફુરકાન, આયત : ૬૦)

ઔર જબ ઉનસે કહા જાતા હૈ કે રહમાનકો સિજદહ કરો તો કેહતે હૈં કે રહમાન ક્યા ચીઝ હૈ. ક્યા હમ ઉસકો સિજદહ કરને લગેંગે જિસકો તુમ સિજદહ કરનેકે લિયે હમકો કહોગે. ઔર ઉસસે ઉનકો ઔર ઝિયાદા નફરત હોતી હૈ.

(૮) અલ્લાહુ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ રબ્બુલ અર્શિલ્ અઝીમ.

(પારા ૧૯, સૂરએ નમલ, આયત : ૨૬)

અલ્લાહ હી ઐસા હૈ કે ઉસકે સિવા કોઈ લાઈકે ઈબાદત નહીં. ઔર વો અર્શે અઝીમકા માલિક હૈ.

(૯) ઈન્નમા યુઅ્મિનુ બિઆયાતિનલ્લઝીન ઈઝા ઝુક્કિરૂ બિહા ખર્રૂ સુજ્જદંવ્ વ સબ્બહૂ બિહમ્દિ રબ્બિહિમ વ હુમ લા યસ્તક્બિરૂન.

(પારા ૨૧, સૂરએ સિજદહ, આયત : ૧૫)

બસ હમારી આયતોં પર તો વો લોગ ઈમાન લાતે હૈં કે જબ ઉનકો વો આયતેં યાદ દિલાઈ જાતી હૈં તો વો સિજદહમેં ગિર પડતે હૈં. ઔર અપને રબકી તસ્બીહ વ તહમીદ કરને લગતે હૈં. ઔર વો લોગ તકબ્બુર નહીં કરતે.

(૧૦) કાલ લકદ્ ઝલમક બિસુઆલિ નઅ્જતિક ઈલા નિઆજિહી. વ ઈન્ન કષીરમ્ મિનલ્ ખુલતાઈ લયબ્ગી બઅ્ઝુહુમ્ અલા બઅ્ઝિન્ ઈલ્લલ્લઝીન આમનૂ વ અમિલુસ્સાલિહાતિ વ કલીલુમ્મા હુમ. વ ઝન્ન દાવૂદુ ઈન્નમા ફતન્નાહુ ફસ્તગ્ફર રબ્બહૂ વ ખર્ર રાકિઅંવ્ વ અનાબ. ફગફર્ના લહૂ ઝાલિક. વ ઈન્ન લહૂ ઈન્દના લઝુલ્ફા વ હુસ્ન મઆબ.

(પારા ૨૩, સૂરએ સૉદ, આયત : ૨૪-૨૫)

દાઉદ (અલૈ.) ને કહા કે યે જો તેરી દુમ્બી અપની દુમ્બિયોંમેં મિલાનેકી દરખ્વાસ્ત કરતા હૈ તૂ વાકઈ તુઝ પર ઝુલ્મ કરતા હૈ. ઔર અકસર શુરકા એક દૂસરે પર ઝિયાદતી કિયા કરતે હૈં. મગર હાં જો લોગ

ઈમાન રખતે હૈં ઔર નેક કામ કરતે હૈં ઔર ઐસે લોગ બહોત હી કમ હૈં. ઔર દાઉદ (અલૈ.) કો ખયાલ આયા કે હમને ઉનકા ઈમ્તિહાન કિયા હૈ, સો ઉનહોંને અપને રબકે સામને તૌબા કી ઔર સિજદહમેં ગિર પડે ઔર રૂજૂઅ હુએ. સો હમને ઉનકો મઆફ કર દિયા. ઔર હમારે યહાં ઉનકે લિયે કુર્બ ઔર નેક અંજામી હૈ.

(૧૧) ફઈનિસ્તક્બરૂ ફલ્લઝીન ઈન્દ રબ્બિક યુસબ્બિહૂન લહૂ બિલ્લૈલિ વન્નહારિ વ હુમ્ લા યસ્અમૂન.

(પારા ૨૪, સૂરએ હા-મીમ સિજદહ, આયત : ૩૮)

ફિર અગર યે લોગ તકબ્બુર કરેં તો જો ફરિશ્તે આપકે રબકે મુકર્રબ હૈં ઔર વો રાત-દિન ઉસકી પાકી બયાન કરતે હૈં. ઔર વો નહીં ઉકતાતે.

(૧૨) ફસ્જુદૂ લિલ્લાહિ વઅ્બુદૂ.

(પારા ૨૭, સૂરએ નજ્મ, આયત : ૬૨)

સો અલ્લાહકી ઈતાઅત કરો ઔર ઈબાદત કરો.

(૧૩) વ ઈઝા કુરિઅ અલૈહિમુલ્ કુર્આનુ લા યસ્જુદૂન.

(પારા ૩૦, સૂરએ ઈન્શિકાક, આયત : ૨૧)

ઔર જબ ઉનકે રૂબરૂ કુરઆન પળ્હા જાતા હૈ તો નહીં ઝુકતે.

(૧૪) કલ્લા, લા તુતિઅ્હુ વસ્જુદ્ વક્તરિબ.

(પારા ૩૦, સૂરએ અલક, આયત : ૧૯)

હરગિઝ નહીં, આપ ઉસકા કેહના ન માનિયે. ઔર આપ નમાઝ પળ્હતે રહિયે ઔર કુર્બ હાસિલ કરતે રહિયે.

યા રબ્બિ સલ્લિ વ સલ્લિમ દાઈમન્ અબદા, અલા હબીબિક ખૈરિલ્ ખલ્કિ કુલ્લિહિમી

નોટ :- ઈસ કિતાબકો પળ્હનેવાલે તમામ ભાઈયોંસે ઔર અલ્લાહકે નેક બંદોંસે મેરી દરખ્વાસ્ત હૈ કે અપની દુઆઓં કે સાથ મેરે લિયે ઔર મેરે વાલિદૈનકી ફલાહે દારૈનકે લિયે ભી દુઆ કરેં, બહોત બડા એહસાન હોગા.

એક ઔરતકી બહાદુરીકા વાકિઆ

ઈસ્લામી તારીખમેં જિન નામવર ઔર બહાદુર ઔરતોંકા તઝકિરા આયા હૈ ઉનમેં ઝરકા બિન્તે અદી બિન ગાલિબ બિન કૈસ હમ્દાનિયાકા ઝિક્ર ભી હૈ. યે કૂફાકી રેહનેવાલી થીં ઔર હઝરત અલી (રદિ.) કી પુર જોશ હામી થીં. અપને રિશ્તેદારોં સમેત જંગે સિફ્ફીનમેં શામિલ થીં. ઉનહોંને લડાઈકે દૌરાન ફોજિયોંસે મુતઅદ્દદ બાર ખિતાબ કિયા ઔર ફસાહત વ બલાગતકે દરિયા બહા દિયે જિસસે ફોજી ઔર ઝિયાદા જોશ વ ખરોશસે લડને લગે. ઉનકે હવાલેસે તારીખને એક દિલચસ્પ મગર સબક આમોઝ વાકિઆ મહેફૂઝ કિયા હૈ. આઈયે એક ખાતૂનકી જવાંમર્દી ઔર હકગોઈકા મુતાલઆ કીજિયે.

અમીરે મુઆવિયા (રદિ.) ૪૧ હિજરીમેં ખિલાફ્ત સંભાલ ચુકે થે. મુસલમાનોંમેં સુલહ હો ચુકી થી. કભી કભાર જંગોંકે હવાલેસે બાઝ મજાલિસમેં તઝકિરા હો જાતા. એક રાત હઝરત અમીર મુઆવિયા (રદિ.) અપને બાઝ ખાસ સાથિયોંકે સાથ મજલિસમેં બૈઠે હુએ થે. અચાનક કિસીને જંગે સિફ્ફીનકા તઝકિરા કર દિયા. અહલે કૂફાકી જવાંમર્દીકા તઝકિરા હુવા તો ઝરકાકા ભી નામ લિયા ગયા. કિસીને કહા કે ઉસ રોઝ ઉસ ઔરતને બડી ઝોરદાર તકારીર કીં. હઝરત અલી (રદિ.) કે સાથિયોંકો જોશ દિલાયા. ઉનકે અઝ્મ વ ઈસ્તિકલાલકો જિલા બખ્શી ઔર ઈસ પુર જોશ તરીકેસે ફોજિયોંસે ખિતાબ કિયા કે બુઝદિલસે બુઝદિલ આદમી ભી અગર સુન લે તો મૈદાને કારઝારમેં આગે બઢતા ચલા જાએ. ચુનાંચે ઉસકે ખિતાબકી વજહસે કિતને હી લોગ જો મૈદાને જંગસે પલટ રહે થે લૌટ આએ, જો સુલહ વ આતિશીકી તરફ માઈલ થે મૈદાને કારઝારમેં ઘુસ ગયે. ઉસકે અલ્ફાઝ ક્યા થે એક જાદૂ થા, નિહાયત હી કાટદાર ફકરે, પાટદાર આવાઝ, ઉસકી વજહસે મુતઝલઝલ કદમ જમ ગયે.

હઝરત અમીર મુઆવિયા (રદિં.) ઉનકી બાતચીતસે મહઝૂઝ

(ખૂશ) હો રહે થે. ઈતની અઝીમ ઔરત! યે દુરૂસ્ત હૈ કે વો મુખાલિફ ગ્રુપસે તઅલ્લુક રખતી થી મગર ઉસને એક ઔરત હોનેકે બાવજૂદ પામર્દીકા સુબૂત દિયા. ઉસકે ઈસ્તિકલાલ ઔર સાબિત કદમીસે વો ખાસે મુતાસ્સિર થે. અચાનક સવાલ કિયા, સાથિયો! ઉસ ઔરતકી તકરીરોંકે ઈકતિબાસાત કિસીકો યાદ હૈં? બહોત લોગોંને જવાબ દિયા, હાં ક્યૂં નહીં! વો અલ્ફાઝ કોઈ ભૂલનેવાલે નહીં થે. કમો બેશ સબકો યાદ હૈં. અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને એક ઔર સવાલ કર દિયા, **"ફમા તુશીરૂન અલય્ય ફીહા?"**

"ઉસ ઔરતકે બારેમેં મુઝે ક્યા મશ્વરા દેતે હો?"

બહોતસોંને ઉસ ઔરતકે કતલકા મશ્વરા દિયા મગર અમીર મુઆવિયા (રદિ.) જો અરબકે નિહાયત ઝહીન વ ફતીન (અકલમંદ) આદમી થે, યૂં કહા :

"બિઅ્સ મા અશર્તુમ્ બિહિ વ કુબ્હલ્ લિમા કુલ્તુમ! અયહ્સુનુ અંય્યશતહિર અન્ની અન્નની બઅ્દ મા ઝફિર્તુ વ કદર્તુ કતલ્તુમ્ રઅતંવ્ વ ફત લિસાહિબિહા, ઈન્ની ઈઝલ્લલઈમુન, લા વલ્લાહિ! લા ફઅલ્તુ ઝાલિક અબદા."

"જો કુછ તુમ લોગોંને કહા હૈ, તુમહારા યે મશ્વરા ઔર કૌલ બહોત હી બુરા ઔર નામુનાસિબ હૈ! ક્યા યે અચ્છા હોગા કે મેરે મુતઅલ્લિક મશ્હૂર હો જાએ કે મૈંને હુકૂમત હાથમેં આ જાનેકે બાદ એક ઐસી ખાતૂનકો કતલ કર દિયા જિસને અપને સાથી (હઝરત અલી બિન અબી તાલિબ રદિ.) કે સાથ નિહાયત હી વફાદારીકા સુબૂત દિયા? અલ્લાહકી કસમ! મૈં હરગિઝ ઐસા નહીં કરતા, ક્યૂંકે ઐસી સૂરતમેં યે મેરી ખસ્ત ઔર કમીનગીકી દલીલ હોગી."

ઉસકે બાદ અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને હાકિમે કૂફાકો એક ખત લિખ્ખા જિસકા મઝમૂન થા :

"અન્ અન્ફિઝ્ ઈલય્યઝ્ ઝર્કાઅ બિન્ત અદિય્યમ્ મઅ નફરિમ્ મિન્ અશીરતિહા વ ફુર્સાનિમ્ મિન કૌમિહા, વ મહ્હિદ્ લહા વિતાઅન

લય્યિનંવ્ વમર્કબન્ ઝલૂલા."

"ઝરકા બિન્તે અદીકો ઉસકે ખાનદાનકે ચંદ લોગ ઔર ઉસકી કૌમકે ચંદ શેહસવારોંકે સાથ મેરી ખિદમતમેં રવાના કરેં. ઉસકે લિયે નરમ ગદ્દે ઔર આરામ દેહ સવારીકા બંદો બસ્ત કરના ન ભૂલેં."

હાકિમે કૂફાને જબ ઝરકા બિન્તે અદીકો અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કે ખતસે આગાહ કિયા તો ઉસને હુકમકી તામીલમેં જલ્દી કી ઔર કેહને લગી : "અમીરૂલ મુઅમિનીનકી તાઅત વ ફરમાંબરદારી વાજિબ હૈ, મૈં એઅરાઝ નહીં કર સકતી."

ચુનાંચે અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કે હુકમકે મુતાબિક હાકિમે કૂફાને ઝરકાકો ઉનકી ખિદમતમેં રવાના કર દિયા. જબ ઝરકા અમીર મુઆવિયાકી ખિદમતમેં પહોંચી તો ઉનહોંને પુર તપાક ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર પૂછને લગે "ખાલા! ક્યા હાલ હૈ? આપકા સફર કૈસા રહા? કોઈ તકલીફ તો નહીં હુઈ."

ઝરકા બિન્તે અદીને અર્ઝ કિયા : રબીબત બૈતિન્ ઔ તિફ્લમ્ મુમહ્હદા"

મફહૂમ યે હૈ કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ મૈં ખૈરિયતસે હૂં. મુઝે ઘરકી માલકિનકી તરહ બાઈઝ્ઝત લાયા ગયા હૈ, યા ફિર ગેહવારેવાલે બચ્ચેકી તરહ મહેફૂઝ તરીકેસે આપકે સામને પેશ કિયા ગયા હૈ.

અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને કહા : દર અસલ મૈંને યે હુકમ દે રખ્ખા થા, આપકો માલૂમ હૈ કે મૈંને કિસ લિયે યહાં આનેકી ઝહમત દી હૈ?

ઝરકા બિન્તે અદીને કહા : "વ અન્ના લી બિઈલ્મિમ્ માલમ્ અઅ્લમ? લા યઅ્લમુલ્ ગૈબ ઈલ્લલ્લાહુ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા."

ભલા જિસ બાતકી મુઝે ખબર નહીં ઉસકે બારેમેં ક્યા જાનૂં! ગૈબકા ઈલ્મ તો સિર્ફ અલ્લાહ હીકો હૈ."

અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને કહા : સિફ્ફીનકી જંગમેં તુમને હઝરત અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કે સાથિયોંકો મેરે ખિલાફ જંગ પર ઉભારા થા ઔર ઉનહેં અપને પુરજોશ ખિતાબસે ગૈરત દિલા રહી થીં, ઔર તુમ

હી વો ઔરત હો જિસકી ચર્બ ઝબાનીને ન જાને કિતને બુઝદિલોંકો હિંમત વ શુજાઅતસે બેહરાવર કર દિયા જો મેરે ખિલાફ અંધાધુંધ તલવારેં ચલાને લગે, તુમહેં યે કેહતે હુએ ભી સુના ગયા કે સૂરજકી તાબનાક રોશનીમેં ચિરાગકી કોઈ અહમિયત નહીં, ઔર ચાંદકા મુકાબલા તારે નહીં કર સકતે. ઈસ લિયે અબ તુમ મરદાનાવાર લડો, સબ્રો ઈસ્તકલાલકા દામન હાથસે ન છોડો, ઉસીમેં તુમહારી સરબુલંદી હૈ, જિયો તો શાનસે, મરો તો શાનસે!! ઔર જાન લો.

"ઈન્ન ખિઝાબ ન્નિસાઈલ્ અલ્ હિન્નાઉ વ ખિઝાબુર્રિજાલિ અદ્દિમાઉ."

"ઔરતોંકા ખિઝાબ મહેંદી હૈ જબકે મરદોંકા ખિઝાબ ખૂન હૈ!!"

ફિર અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને પૂછા : "ઝરકા! મૈંને તુમહારે હવાલેસે જો કુછ કહા હૈ ક્યા યે સચ નહીં હૈ?"

ઝરકા બિન્તે અદીને ઈસ્બાતમેં (હાં મેં) જવાબ દિયા.

અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કેહને લગે : **"લકદ્ શારકૃતિ અલિય્યન્ ફી કુલ્લિ દમ્મિન્ સફકહુ."**

"ગોયા કે તુમ હર ઉસ ખૂનમેં અલી (રદિ.) કી શરીક હો જો ઉનહોંને બહાયા હૈ."

ઝરકા બિન્તે અદીને જવાબ દિયા : અમીરુલ મુઅમિનીન! અલ્લાહ તઆલા આપકી બાતકો શર્ફે કબૂલિયતસે નવાઝે, ક્યૂંકે યે મેરે લિયે બશારતસે કમ નહીં. બિલાશુબહ મૈં હઝરત અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કે સાથ થી ઔર ઉનકી તરફસે બહાએ ગયે હર એક ખૂનમેં મેરી શિરકત મેરે લિયે કાબિલે ફખ્ર હૈ. આપકા શુક્રિયા જો આપને મુઝે ઈસ ખૂશખબરીસે નવાઝા!!

અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ઈસ ઔરતકી હિંમત વ શુજાઅત ઔર બેખૌફી વ બેબાકીકો દેખકર હંસ પડે ઔર કેહને લગે :

"વલ્લાહિ લવફાઉકુમ્ બઅ્દ મૌતિહિ અઅ્જબુ ઈન્દી મિન્ હુબ્બિકુમ્ લહૂ ફી હયાતિહી."

"અલ્લાહકી કસમ! હઝરત અલી (રદિ.) કી મૌતકે બાદ તુમ લોગ ઉનકે સાથ જો બેઈન્તિહા વફાદારીકા સુબૂત પેશ કર રહે હો, મુઝે યે બાત ઉનકી ઝિંદગીમેં તુમહારી મુહબ્બતસે ઝિયાદા તઅજ્જુબ ખેઝ લગ રહી હૈ."

ફિર અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને ઉસસે કહા : "તુમહારી કોઈ ઝરૂરત હો તો પેશ કરો, મૈં હાઝિર હૂં."

ઝરકા બિન્તે અદી કેહને લગી :

"યા અમીરલ્ મુઅ્મિનીન ઈન્ની આલૈતુ અલા નફ્સી અલ્લા અસ્અલ અહદન અઅન્તુ અલૈહિ અબદા."

"અમીરૂલ મુઅમિનીન! મૈંને અપને બારેમેં કસમ ખા રખ્ખી હૈ કે મૈંને જિસ શખ્સકે ખિલાફ (મૈદાને જંગમેં) કિરદાર અદા કિયા હૈ ઉસકે આગે કભી દસ્તે સવાલ નહીં લંબા કરૂંગી."

અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને કહા : "મુઝે ચંદ લોગોંને આપકે કતલકા મશ્વરા દિયા હૈ."

ઝરકા કેહને લગી : "મશ્વરા દેનેવાલે કમઝર્ફ લોગ હૈં, આપ અગર ઉનકી બાત માનકર મુઝે કત્લ કર દેંગે તો ફિર આપકા શુમાર ભી ઉનહી જૈસે લોગોંમેં હોગા."

ચુનાંચે અમીર મુઆવિયા (રદિ.) ને ફરાખ દિલીસે કામ લેતે હુએ ઉસ ઔરતકો મઆફ કર દિયા ઔર ખિલ્અત (જોડોં) કે સાથ સાથ દિરહમ વ દીનારસે ભી નવાઝા. મઝીદ ઉસે એક ઐસી જાગીરસે નવાઝા જિસસે સાલાના દસ હજાર દિરહમકી આમ્દની હોતી થી, ઔર ઉસે ઉસકે ખાનદાનવાલોંકે સાથ સહીહ સલામત કૂફા રવાના કર દિયા. હાકિમે કૂફાકો ખત ભી લિખ્ખા કે ઈસ ખાતૂન ઔર ઉસકે ખાનદાનકા ખાસ ખયાલ રખ્ખા જાએ.

(દેખિયે : મિન કસસિલ અરબ, ૨૩૭, અલ અકદુલ ફરીદ, ૨/૧૦૯, બલાગાતુન્નિસાઅ : ૩૭)

માં ને ફરમાયા, બેટા હક પર જાન દે દો

ઈન્સાન એક હદફ મુતઅય્યન કરકે ઉસકે હુસૂલકી કોશિશમેં તન મન ધનકી બાજી લગા દેતા હૈ ઔર ખાસ તૌર પર જબ ઉસે યે યકીન હો જાતા હૈ કે વો જિસ હદફકે હુસૂલમેં કોશાં હૈ વહી હદફ સહીહ ડગર પર લે જાનેવાલા હૈ ઔર ઉસકે મુકાબિલ જો ભી અહદાફ હૈં વો સીધે રાસ્તેસે હટાનેવાલે હૈં તો ફિર વો અપને મકસદકે હુસૂલમેં જાનકી બાજી લગાનેસે ભી ચંદા દરેગ નહીં કરતા, ચાહે ઉસકી રાહમેં મઝબૂતસે મઝબૂત ચટાન ક્યૂં ન હાઈલ હો, વો ઉસ ચટાનકો ચિકનાચૂર કરનેકી હર મુમકિન કોશિશ કરતા હૈ. યેહી અઝ્મ વ ઈસ્તિકલાલ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કે અંદર ભી થા, ઉનહોંને જિસ બાતકો હક સમઝા ઉસકે લિયે ઝિંદગીકી આખરી સાંસ તક લડતે રહે, ઔર ઉનકે અંદર યે જોશ વ જઝબા પૈદા કરનેવાલી ઉનકી બહાદુર માં સૈયિદા અસ્મા બિન્તે અબીબક્ર (રદિ.) થીં.

ખલીફા અબ્દુલ મલિક બિન મરવાનકે ઝમાનેમેં ઉસકે સિપેહસાલાર હજ્જાજ બિન યૂસુફકે લશ્કરને ખિલાફતકે દાવેદાર અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કો હરમે મક્કામેં મહસૂર (ઘેરાબંદી) કર રખ્ખા થા ઔર ઉનકે અપને ભી સાથ છોડ ગયે થે. જબ અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) ને દેખા કે વક્તકી ગરદિશ ઉનકે ખિલાફ હૈ, લોગોંકી અકસરિયત ઉનકે મિશનકી મુખાલિફ હો ગઈ હૈ ઔર લોગોંકી નિગાહમેં ઉનકી કોઈ વકઅત બાકી નહીં રહી હૈ તો ઉનહેં અપની સુબકી મહેસૂસ હુઈ, ચુનાંચે વો અપની વાલિદા સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા : અમ્મી જાન! આપ દેખ રહી હૈં કે મુઝે ચારોં તરફકે લોગોંને નઝર અંદાઝ કર દિયા હૈ, ઔર તો ઔર મેરે બીવી બચ્ચે ભી મેરે મિશનકે ખિલાફ હૈં, ઉનકી નિગાહમેં ભી મેરી કોઈ વકઅત નહીં હૈ. અબ ગિને ચુને ચંદ લોગ હી મેરા સાથ દેનેકે લિયે રેહ ગયે હૈં વો ભી ઈસ કદર કમઝોર હૈં કે ચંદ લમ્હે ભી મુખાલિફ ગિરોહકે સામને

ઠહેર નહીં સકતે. અગર આજ મૈં અપને મિશનસે દસ્તબરદાર હો જાઉં તો મુઝે મઆશરેમેં હાથોં હાથ લિયા જાએગા, મૈં સારી બેરૂખ નિગાહોંકી તવજ્જોહકા મરકઝ બન જાઉંગા, દુન્યાવી માલો મતાઅસે માલામાલ કર દિયા જાઉંગા ઔર મેરે જાની દુશ્મન મેરે ગમગુસાર ઔર હમદમ બન જાએંગે, ફિર ઐસી સૂરતમેં મુઝે ક્યા કરના ચાહિયે? અમ્મીજાન! ઈસ વક્ત મૈં ઝિંદગી ઔર મૌતકી કશમકશમેં સાંસ લે રહા હૂં, મુઝે આગે કદમ બઢાનેકે લિયે આપકા મશ્વરા દરકાર હૈ."

સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) બેટેકી દર્દ અંગેઝ બાત સુનકર કેહને લગીં, જાને મન! તુમ અપને મુતઅલ્લિક જિતના કુછ જાનતે હો કોઈ દૂસરા ઈસ કદર નહીં જાન સકતા, અગર તુમહેં અપને તૌર પર પૂરા ઈત્મીનાન હૈ કે તુમ જિસ બાતકી તરફ દઅવત દે રહે હો, ઉસમેં હક પર હો ઔર તુમહારે મુકાબિલ નાહક પર, તો ફિર અપની દઅવતસે બાઝ મત આઓ ઔર કદમ આગેકી જાનિબ બઢાતે ચલે જાઓ. પસ્ત હિંમતીકા સુબૂત હરગિઝ ન દો ઔર અપની ગરદનકો ઈતની ઢીલ મત દો કે બનૂ ઉમૈયાકે બચ્ચે તુમહારે સરસે ખિલવાડ કરેં. ઔર અગર તુમ યે સબ કુછ દુન્યાવી માલો મતાઅકે લાલચમેં કર રહે થે તો ફિર તુમ એક બદતરીન આદમી હો, તુમને ખૂદકો ઔર અપને સાથિયોંકો તબાહ વ બરબાદ કર ડાલા ઔર તુમહારે જો સાથી કતલ કર દિયે ગયે હૈં ઉનકે કતલકે ઝિમ્મેદાર તુમ ઔર સિર્ફ તુમ હો. ઔર અગર તુમહારી રાય યે હૈ કે તુમ હક પર થે મગર જબ તુમહારા સાથ દેનેવાલે કમઝોર પડ ગયે તો તુમને ભી હિંમત હારકર સરે તસ્લીમ ખમ કર દિયા તો ફિર યે આઝાદ લોગોંકી શાન નહીં ઔર ન હી અહલે દીનકા શેવા. આખિર ઈસ દુનિયામેં તુમહારી ઝિંદગી હૈ હી કિતની? ઝિલ્લતકે સાથ ઝિંદા રેહનેસે ઈઝ્ઝતકે સાથ કતલ હો જાના કહીં બેહતર હૈ :

વલ્લાહિ લઝર્ બતુમ્ બિસ્સૈફિ ફી ઈઝ્ઝિન્ અહબ્બુ ઈલય્ય મિન્ ઝર્બતિમ્ બિસૌતિન્ ફી ઝુલ્લિન" "અલ્લાહકી કસમ! ઈઝ્ઝત વ શાનમેં તલવારકી ઝર્બ ખાના મુઝે ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈકી હાલતમેં કોડા

ખાનેસે ઝિયાદા મહેબૂબ હૈ.

માં કી યે ઈમાન અફરોઝ તકરીર સુનકર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) ને કહા :

"ઈન્ની અખાફુ ઈન્ કતલૂની અંય્યુમષ્થિલૂની."

"મુઝે ખદશા હૈ કે અગર મેરે દુશ્મન મુઝે કત્લ કર દેંગે તો મેરા મુસ્લા કરેંગે."

(મુસ્લા કેહતે હૈં મય્યિત યા મકતૂલકે કાન, નાક, આંખ યા હાથ વગૈરહ આ'ઝાએ જિસ્માનીકો બુરી તરહ કાટને ઔર મસ્ખ કરનેકો)

હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને ફરમાયા :

"યા બુનય્ય! ઈન્નશ્શાત લા યઝુર્રુહા સલ્ખુહા બઅ્દ ઝબ્હિહા."

"બેટે! બકરીકે ઝબહ હોનેકે બાદ ઉસકી ચમડી ઉધેડના ઉસકે લિયે કિસી તકલીફકા બાઈસ નહીં હોતા (ઈસ લિયે કતલકે બાદ તુમહારી લાશકી જિતની ભી બેહુરમતી હો, તુમહેં કોઈ તકલીફ નહીં હોગી)"

યે સુનકર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) આગે બઢ્હે ઔર અપની માંકે સરકા બોસા લિયા ઔર કેહને લગે : "અલ્લાહકી કસમ! યેહી મેરી રાય ભી હૈ. જિસ દઅવતકા અલમ મૈંને બુલંદ કિયા થા આજ તક ઉસીકી સરબુલંદીકે લિયે કોશાં હૂં, મૈંને કભી દુનિયાકો અચ્છી નિગાહસે નહીં દેખા હૈ ઔર ન આજ દુન્યવી હિર્સ વ તમઅકી મેરે અંદર ગુંજાઈશ હૈ."

"વમા દઆની ઈલલ્ ખુરૂજિ ઈલ્લલ્ ગઝબુ અનિલ્લાહુ તુસ્તહલ્લુ હુરૂમહૂ"

"મૈંને વક્તકે હુકમરાનોંકે ખિલાફ જો જંગ છેડ રખ્ખી હૈ ઉસકા સબબ મેરી દીની હમિય્યત હૈ, ક્યૂંકે ઉનકે દૌરમેં અલ્લાહ તઆલાકી મુહર્રમાતકી પામાલી હો રહી હૈ ઔર ઉનહેં જાઈઝ ઠેહરા લિયા ગયા હૈ."

ફિર બોલે : "અમ્મી જાન! મૈંને અપને મિશનસે મુતઅલ્લિક આપકી રાય લે લેના મુનાસિબ સમઝા, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ આપકી ઈમાન અફરોઝ બાતને મેરી બસીરતમેં મઝીદ ઈઝાફા કર દિયા. અમ્મી જાન! આજ હી મૈં

કતલ હોનેવાલા હૂં, મેરે કતલ પર ગમઝદા ન હોના ઔર અપના મઆમલા અલ્લાહકે હવાલે કર દેના. ક્યૂંકે આપકે ઈસ સાહબઝાદેને કભી કિસી મુન્કર વ નાજાઈઝ કામકે કરનેકા ઈરાદા તક નહીં કિયા ઔર ન કિસી ગલત ઔર અખ્લાકસે ગિરી હુઈ બાતમેં મુલવ્વસ હુવા. મૈંને અલ્લાહકી સલ્તનતમેં કભી ઝુલ્મ વ ઈસ્તિબ્દાદકો નહીં સરાહા, અમન વ અમાનકા ઝાંસા દેકર કિસી પર દસ્તદરાઝી નહીં કી, કિસી મુસલમાન યા ગૈર મુસ્લિમ પર ઝિયાદતીકો રવા (જાઈઝ) નહીં રખ્ખા. મેરે ઉમ્માલકી તરફસે ઝુલ્મ વ ઝિયાદતીકી જબ ભી મુઝે શિકાયત મિલી, મૈંને મઝલૂમોંકી ભરપૂર તાઈદ કી ઔર ઉનકે હુકૂક દિલવાએ. મૈંને કભી રઝાએ ઈલાહી પર અપની ખ્વાહિશકો તરજીહ નહીં દી. જબકે હમેશા અલ્લાહ તઆલાકી રઝાકો અપની ખ્વાહિશ પર મુકદ્દમ રખ્ખા.

"અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની લા અકૂલુ હાઝા તઝકિયતમ્ મિન્ની લિનફ્સી. અન્ત અઅ્લમુ બી વલા કિન્ અકૂલુહૂ તઅ્ઝિયતન્ લિઉમ્મી લિતસ્લુવ અન્ની."

"અય અલ્લાહ! યે સબ બાતેં મૈં અપની ઝાતકે તઝકિયહકે લિયે નહીં કેહ રહા હૂં. મૈં જો કુછ કેહ રહા હૂં ઉસસે તૂ બખૂબી વાકિફ હૈ, બલ્કે મૈં યે સબ કુછ અપની માંકો તસલ્લી દેનેકે લિયે કેહ રહા હૂં તાકે વો મુઝે પહોંચનેવાલી મુસીબતકો ભૂલ જાએ."

યે તઅઝિયત ભરે અલ્ફાઝ સુનકર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કી વાલિદા કેહને લગીં :

"ઈન્ની લા અર્જૂ મિનલ્લાહિ અંય્યકૂન અઝાઈ ફીક હસનન ઈન્ તકદ્દમ્તની વ ઈન તકદમ્તુક ફફી નફસી હરજુન્ હત્તા અન્ઝુર ઈલા મા યસીરુ અમ્રુક."

"મુઝે અલ્લાહ તઆલાસે ઉમ્મીદ હૈ કે અગર તુમ મુઝસે પેહલે અલ્લાહકે પાસ ચલે ગયે તો તુમહારે બારેમેં મેરી તઅઝિયત અચ્છી હોગી, અલબત્તા અગર મૈં તુમસે પેહલે ઈન્તિકાલ કર ગઈ તો મેરે દિલમેં યે ખલશ બાકી રહેગી કે મૈં તુમહારે મિશનકા અંજામ ન દેખ સકી."

ફિર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) અપની માંસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કરતે હુએ ઉનકે પાસસે રવાના હો ગયે ઔર ઉસી રોઝ ઉનહેં હજ્જાજ બિન યૂસુફ ઔર ઉસકે સાથિયોંને શહીદ કર દિયા. રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હુ. (દેખિયે : તારીખે તબરી, ૬/૧૮૮, બલાગાતુન્નિસાઅ ૧૩૦, અલ અકદુલ ફરીદ ૪/૪૧૭, કસસુલ અરબ ૨/૧૩૨)

આપ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં દો ઔરતોંમેં ઝગડા હો ગયા

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનએ મુબારકમેં દો ઔરતોંમેં ઝગડા હો ગયા. ઉનમેંસે એક હઝરત અનસ બિન નઝર (રદિ.) કી હમશીરા (યાની બહેન) રબીઅ બિન્તે નઝર (રદિ.) થીં જિનહોંને દૂસરી ઔરતકા દાંત તોડ દિયા થા. જબ યે મુકદમા બારગાહે નબુવ્વતમેં પેશ હુવા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

"અલ કિસાસુ અલ કિસાસુ"

"કિતાબુલ્લાહકે ફૈસલેકે મુતાબિક દાંતકે બદલામેં દાંત હી તોડા જાએગા."

હઝરત અનસ બિન નઝર (રદિ.) એક જલીલુલ કદ્ર સહાબી થે જો જંગે બદરમેં શરીક ન હો સકે થે ઔર બાદમેં ઉનહોંને હમિય્યતે ઈસ્લામીસે સરશાર હોકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા થા :

વલ્લાહિ! લઈન્ અશ્હદનીયલ્લાહુ કિતાલલ્ મુશ્રિકીન લયરયન્નલ્લાહુ મા અસ્નઉ.

"અલ્લાહકી કસમ! અગર અલ્લાહ તઆલાને મુઝે મુશરિકીનસે જંગકા મૌકા દિયા તો અલ્લાહ તઆલા ખૂદ દેખેગા કે મૈં કૈસે કારનામે અંજામ દેતા હૂં."

ચુનાંચે ગઝવએ ઉહદમેં બડી જવાં મર્દીસે કાફિરોંકા મુકાબલા કિયા ઔર શહીદ હો ગયે, શહાદતકે બાદ દેખા ગયા તો ઉનકે જિસ્મ પર તલવારોં,

નેઝોં ઔર તીરોંકે અસ્સી (૮૦) સે ઝાઈદ ઝખ્મ લગે હુએ થે ઔર કાફિરોંને ઉનકા ઈસ કદર બુરે તરીકેસે મુસ્લા કિયા થા કે ઉનકી બહેન રબીઅ બિન્તે નઝર (રદિ.) ઉનહેં પહેચાન ન સકીં, બલ્કે ઉનકી ઉંગ્લિયોંકે પોરોંકી મદદસે ઉનહેં પહેચાના.

ગર્ઝ યે સહાબી (રદિ.) રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા, અય અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! ક્યા આપ ચાહતે હૈં કે મેરી બહેન રબીઅકા દાંત તોડ દિયા જાએ?

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : **નઅમ, કિતાબુલ્લાહિ** હાં કિતાબુલ્લાહકા યેહી ફૈસલા હૈ.

હઝરત અનસ બિન નઝર (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા : અલ્લાહકી કસમ! મેરી બહેનકા દાંત નહીં ટૂટેગા! આખિર યે કસમ કૈસી થી? ક્યા હઝરત અનસ બિન નઝર (રદિ.) ને શરઈ હુકમ પર એ'તિરાઝ કિયા થા? ક્યા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ફૈસલા કબૂલ ન થા?

હરગિઝ નહીં! બલ્કે ઉનહોંને યે કસમ ઈસ લિયે ખાઈ કે ઉનહેં અલ્લાહકી ઝાતસે ઉમ્મીદ થી કે અલ્લાહ તઆલા ઉનકી કસમકો રાઈગા (બેકાર) નહીં જાને દેગા, બલ્કે જરૂર કોઈ દૂસરી સૂરત પૈદા ફરમા દેગા, વો અપને રબ્બે ઝુલ જલાલસે દુઆ કર રહે થે.

ચુનાંચે જબ અનસ બિન નઝર (રદિ.) ને કસમ ખા લી તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઉસ (ઝખ્મી) ઔરતકે ઘરવાલોંકે પાસ જાઓ, અગર વો લોગ તાવાન પર રાઝી હો જાએં તો ફિર કોઈ હરજ નહીં."

લોગ ઉસ ઝખ્મી ઔરતકે ઘરવાલોંકે પાસ ગયે, ઉન લોગોંને તાવાન પર રઝામંદી ઝાહિર કર દી, હાલાંકે ઉસસે પેહલે વો રાઝી નહીં હો રહે થે બલ્કે વો રબીઅ બિન્તે-નઝર (રદિ.) કા દાંત તોડને પર ઝિદ કર રહે થે.

રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ચેહરએ મુબારક પર મુસ્કુરાહટ છા ગઈ ઔર આપ અનસ બિન નઝર (રદિ.) કે ફટે હુએ કપડે ઔર ઉનકે દુબલે

પતલે જિસ્મકી તરફ દેખને લગે, ફિર ફરમાયા :

"ઈન્ન મિન્ ઈબાદિલ્લાહિ મલ્લૌ અકસમ અલલ્લાહિ લઅબર્રહૂ."

"અલ્લાહકે કુછ બંદે ઐસે ભી હૈં કે અગર વો અલ્લાહ તઆલા (કે ભરોસા) પર કસમ ખા બૈઠેં તો અલ્લાહ તઆલા ઉનકી કસમ પૂરી કર દેતે હૈં. (બુખારી, ૨૭૦૩, મુસ્નદે અહમદ ૩/૧૨૮)

હઝરત અસ્મા (રદિ.) કે પાસ આપ (સ.અ.વ.) કી કમીસ થી

અબૂ ઝનાદસે મરવી હૈ કે સૈયિદા અસ્મા બિન્તે અબીબક્ર (રદિ.) કે પાસ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી કમીસ થી જો ઉનહોંને અપને અઝીમ બેટે અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) કો અતા કર દી થી, મગર જબ ઉનહેં મુખાલિફીનને કતલ કર દિયા તો ઉસ અઝીમ સાનેહાકે બાઈસ વો કમીસ ગુમ હો ગઈ. ઈસ હાદસાકે બાદ બસા ઔકાત હઝરત અસ્મા (રદિ.) કેહતી થીં :

"લલ્ કમીસુ અશદુ અલય્ય મિન કત્લિ અબ્દિલ્લાહિ."

"મેરે લખ્તે જિગર અબ્દુલ્લાહકા કતલ ઈસ કદર તકલીફકા બાઈસ નહીં જિતના કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી કમીસકે ગુમ હો જાનેસે મુઝે તકલીફ હુઈ."

કુછ અરસા બાદ મુલ્કે શામકે એક શખ્સકે મુતઅલ્લિક પતા ચલા કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી વો કમીસ ઉસ શામીકે પાસ હૈ. જબ કમીસકે મુતઅલ્લિક હઝરત અસ્મા (રદિ.) કે હુઝ્નો મલાલ (રંજો-ગમ) કા ઉસ શામીકો ઈલ્મ હુવા તો ઉસને કમીસકો લૌટાનેકે લિયે શર્ત આઈદ કર દી કે સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) ઉસકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં દુઆએ મગફિરત કરેં, ચુનાંચે વો કેહને લગા :

"લા અરુદ્દુહૂ ઔ તસ્તગ્ફિર લી અસ્માઉ"

"મૈં ઈસ કમીસકો ઈસી સૂરતમેં લૌટાઉંગા જબકે હઝરત અસ્મા (રદિ.) મેરે લિયે અલ્લાહ તઆલાસે દુઆએ મગફિરત કરેં."

જબ યે બાત સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) કો પહોંચી તો ઉનહોંને અર્ઝ કિયા :

"કૈફ અસ્તગ્ફિરૂ લિકાતિલિ અબ્દિલ્લાહિ?"

"ભલા અપને લખ્તે જિગર અબ્દુલ્લાહકે કાતિલકે લિયે મૈં ક્યૂંકર દુઆએ ઈસ્તિગ્ફાર કર સકતી હૂં?"

લોગોંને સૈયિદા અસ્મા (રદિ.) સે અર્ઝ કિયા કે જબ તક આપ ઉસ શામીકે હકમેં દુઆએ ઈસ્તિગ્ફારકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં હાથ લંબા નહીં કરેંગી વો રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી કમીસ વાપસ કરનેસે ઈન્કારી હૈ જિસકી વાપસીકી આપ તમન્ના રખતી હૈં.

હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને કહા : શામીકો મેરે પાસ આનેકે લિયે કહો.

ચુનાંચે વો શામી રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી કમીસ લેકર હઝરત અસ્મા (રદિ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, ઉસ વક્ત ઉસકે સાથ અબ્દુલ્લાહ બિન ઉરવહ ભી મૌજૂદ થે. હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને શામીસે કહા : કમીસ અબ્દુલ્લાહ બિન ઉરવહકે હવાલે કર દો. શામીને કમીસ અબ્દુલ્લાહ બિન ઉરવહકે હવાલે કર દી તો હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને પૂછા : અબ્દુલ્લાહ કમીસ હાસિલ કર લી? અબ્દુલ્લાહ બિન ઉરવહને અર્ઝ કિયા, હાં. તબ હઝરત અસ્મા (રદિ.) કેહને લગીં : **"ગફરલ્લાહુ લક યા અબ્દલ્લાહિ"** "અબ્દુલ્લાહ! અલ્લાહ તઆલા તુમહારી મગફિરત ફરમાએ."

શામીને સમઝા કે હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને "અબ્દુલ્લાહ" કેહકર ઉસકે લિયે મગફિરતકી દુઆ કી હૈ, હાલાંકે હઝરત અસ્મા (રદિ.) ને અબ્દુલ્લાહસે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉરવહ મુરાદ લિયા ઔર કિનાયામેં ઉનહીકો દુઆ દે ગઈ મગર શામી નહીં સમઝ સકા!

(ફરાસતુલ મોમિન, ૪૧, ઈબ્રાહીમ હાઝમી)

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને અજીબ દિલ હિલાનેવાલી નસીહત કી

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે જબ મુસલમાનોંને ગોતામેં મહલ્લાત ઔર બાગાતકી તા'મીર ઊંચે પૈમાને પર ઝરૂરતસે ઝિયાદા શુરૂ કર દી તો હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને મસ્જિદમેં ખડે હોકર ફરમાયા કે અય દમિશ્કકે રેહનેવાલો સુનો! લોગ સબ જમા હો ગયે તો આપને અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સનાકે બાદ ફરમાયા કે "તુમહેં શરમ નહીં આતી તુમ ખયાલ નહીં કરતે કે તુમને વો જમા કરના શુરૂ કર દિયા જિસે તુમ નહીં ખા સકતે, તુમને વો મકાનાત બનાને શુરૂ કર દિયે જો તુમહારે રેહને સેહનેકે કામ નહીં આતે, તુમને વો દૂર દરાઝકી આરઝૂએં કરની શુરૂ કર દીં જો પૂરી હોની મહાલ હૈં. ક્યા તુમ ભૂલ ગયે, તુમસે અગલે લોગોંને ભી દૌલતેં જમા જથ્થા કરકે સંભાલ સંભાલકર રખ્ખી થીં, બડે ઊંચે ઊંચે પુખ્તા ઔર મઝબૂત મહલ્લાત તા'મીર કિયે થે, બડી બડી આરઝૂએં બાંધી થીં, લેકિન નતીજા યે હુવા કે વો ધોકામેં રેહ ગયે, ઉનકી પૂંજી બરબાદ હો ગઈ, ઉનકે મકાનાત ઔર બસ્તિયાં ઉજડ ગઈ, આદિયોંકો દેખો કે અદનસે લેકર ઉમાન તક ઉનકે ઘોડે ઔર ઊંટ થે લેકિન આજ વો કહાં હૈં? (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૧)

શયતાન ટટ્ટીકી આડમેં શિકાર ખેલના જાનતા હૈ

અલ્લાહ તઆલા લોગોંકો કિયામતકે દિનસે ડરા રહા હૈ ઔર અપને તકવાકા હુકમ ફરમા રહા હૈ. ઈરશાદ હૈ : ઉસ દિન બાપ અપને બચ્ચેકે યા બચ્ચા અપને બાપકે કુછ કામ ન આએગા, એક દૂસરેકા ફિદયા ન હો સકેગા, તુમ દુનિયા પર એ'તિમાદ ન કર લો ઔર દારે આખિરતકો ભૂલ ન જાઓ, શયતાનકે ફરેબમેં ન આ જાઓ, વો તો સિર્ફ ટટ્ટીકી આડમેં શિકાર ખેલના જાનતા હૈ.

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ, ઉઝૈર (અલૈ.) ને જબ અપની કૌમકી તકલીફ મુલાહિઝા કી ઔર ગમો રંજ બહોત બળ્હ ગયા, નીંદ ઉચાટ હો ગઈ તો અપને રબ તઆલાકી તરફ ઝુક પડે. ફરમાતે હૈં, મૈંને નિહાયત તઝર્રુઅ વ આજિઝી કી, ખૂબ રોયા ગિડગિડાયા, નમાઝેં પળ્હીં, રોઝે રખ્ખે, દુઆએં માંગીં. એક મરતબા રો રોકર તઝર્રુઅ (આજિઝી) કર રહા થા કે મેરે સામને એક ફરિશ્તા આ ગયા, મૈંને ઉસસે પૂછા કે ક્યા નેક લોગ બુરોંકી શફાઅત કરેંગે? યા બાપ બેટોંકે કામ આએંગે? ઉસને ફરમાયા, કિયામતકા દિન ઝગડોંકે ફૈસલોંકા દિન હૈ, ઉસ દિન અલ્લાહ તઆલા ખૂદ સામને હોગા, કોઈ બગૈર ઉસકી ઈજાઝતકે લબ (હોંઠ) ન હિલા સકેગા, કિસીકો દૂસરેકે બારેમેં ન પકડા જાએગા, ન બાપ બેટેકે બદલે, ન બેટા બાપકે બદલે, ન ભાઈ ભાઈકે બદલે, ન ગુલામ આકાકે બદલે, ન કોઈ કિસીકા રંજો ગમ કરેગા ન કિસીકો કિસીસે શફકત વ મુહબ્બત હોગી. ન એક દૂસરેકી તરફસે પકડા જાએગા, હર શખ્સ આપા ધાપીમેં હોગા, હર એક અપની ફિક્રમેં હોગા, હર એકકો અપના રોના પડા હોગા, હર એક અપના બોઝ ઉઠાએ હુએ હોગા ન કિસી ઔરકા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૧૯૯)

નીચેકી ગ્યારહ (૧૧) આયતોં પર જો જમ ગયા વો જન્નતી હૈ આપ (સ.અ.વ.) કી અજીબો ગરીબ દુઆ

કદ્ અફ્લહલ્ મુઅ્મિનૂન. અલ્લઝીન હુમ્ ફી સલાતિહિમ ખાશિઊન. વલ્લઝીન હુમ્ અનિલ્લગ્વિ મુઅ્રિઝૂન. વલ્લઝીન હુમ્ લિઝ્ઝકાતિ ફાઈલૂન, વલ્લઝીન હુમ્ લિફુરૂજિહિમ્ હાફિઝૂન. ઈલ્લા અલા અઝ્વાજિહિમ્ ઔ મા મલકત્ ઐમાનુહુમ ફઈન્નહુમ્ ગૈરુ મલૂમીન. ફમનિબ્તગા વરાઅ ઝાલિક ફઉલાઈક હુમુલ્ આદૂન.

યકીનન ઈમાનવાલોંને ફલાહ હાસિલ કર લી. જો અપની નમાઝમેં ખુશૂઅ કરતે હૈં. જો લગવિયાતસે મુંહ મોડ લેતે હૈં. જો ઝકાત અદા કરનેવાલે હૈં. જો અપની શરમગાહોંકી હિફાઝત કરનેવાલે હૈં. બજુઝ અપની બીવિયોં ઔર મિલ્કિયતકી લોન્ડિયોંકે યકીનન યે મલામતોંમેંસે નહીં હૈં, જો ઉસકે સિવા કુછ ઔર ચાહેં વોહી હદસે તજાવુઝ કર જાનેવાલે હૈં.

વલ્લઝીન હુમ્ લિઅમાનાતિહિમ્ વ અહ્દિહિમ્ રાઊન. વલ્લઝીન હુમ્ અલા સલવાતિહિમ્ યુહાફિઝૂન. ઉલાઈક હુમુલ્ વારિષૂનલ્ ફિરદૌસ. હુમ્ ફીહા ખાલિદૂન. (સૂરએ મોમિનૂન, આયત ૧ સે ૧૧)

જો અપની અમાનતોં ઔર વા'દેકી હિફાઝત કરનેવાલે હૈં, જો અપની નમાઝોંકી નિગેહબાની કરતે હૈં, યેહી વારિસ હૈં જો ફિરદૌસકે વારિસ હોંગે. જહાં વો હમેશા રહેંગે.

નસાઈ, તિરમિઝી, મુસ્નદે અહમદમેં મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પર જબ વહી ઉતરતી તો એક ઐસી મીઠી મીઠી ભીની ભીની હલ્કી હલ્કીસી આવાઝ આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ સુની જાતી જૈસે શહદકી મખ્ખિયોંકે ઉડનેકી ભિનભિનાહટકી હોતી હૈ. એક મરતબા યેહી હાલત તારી હુઈ, થોડી દેરકે બાદ જબ વહી ઉતર ચુકી તો આપ (સ.અ.વ.) ને કિબ્લેકી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર અપને દોનોં હાથ ઉઠાકર યે દુઆ કી કે "ખુદાયા! તૂ હમેં ઝિયાદા કર કમ ન કર, હમારા ઈકરામ કર ઈહાનત ન કર, હમેં ઈન્આમ અતા ફરમા મહેરૂમ ન રખ, હમેં દૂસરોં પર ઈખ્તિયાર કર લે હમ પર દૂસરોંકો પસંદ ન ફરમા, હમસે તૂ ખૂશ હો જા ઔર હમેં ખૂશ કર દે." અરબીકે અલ્ફાઝ યે હૈં :

અલ્લાહુમ્મ ઝિદ્ના વલા તન્કુસ્ના વ અક્રિમ્ના વલા તુહિન્ના વ અઅ્તિના વલા તહ્રિમ્ના વ આષિર્ના વલા તુઅ્ષિર્ અલૈના, વર્ઝ અન્ના વ અર્ઝિના.

ફિર ફરમાયા, મુઝ પર દસ આયતેં ઉતરી હૈં જો ઈન પર જમ ગયા વો જન્નતી હો ગયા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૪૪૬)

નાફરમાન બીવીકે લિયે એક મુજર્રબ અમલ

સવાલ :- મૈં આજકલ બહોત પરેશાન હૂં, મેરી બીવી મેરી કોઈ બાત નહીં માનતી હૈ, મેરે વાલિદૈન, ભાઈ, બહેન સબ હીસે લડાઈ કરતી હૈ ઔર ઉન સબકે સાથ મુઝે કતલકી ભી ધમકી દેતી હૈ. મૈં હર મુમકિન કોશિશ સમઝાનેકી કર ચુકા હૂં, ઉસસે અલાહિદા ભી રેહ ચુકા હૂં, ઉસકે વાલિદૈન બજાએ ઉસકો સમઝાનેકે ઉસકી હિંમત અફઝાઈ કરતે હૈં જિસસે વો ઔર ભી ઝિયાદા શોખ ચશ્મ (બે-શરમ) બન ગઈ હૈ. આપ ઉસકે લિયે દુઆ ફરમાનેકે સાથ કોઈ તદબીર ઐસી બતાએં કે મૈં ઈસ મુસીબત વ પરેશાનીસે નજાત પા સકૂં.

જવાબ :- આપકે પરેશાનકુન હાલાતસે બહોત અફસોસ હૈ, જો આદત લગ જાતી હૈ ઉસકા છોડના બહોત મુશ્કિલ હૈ. સબ્ર ઔર તહમ્મુલકી ઝરૂરત હૈ, આપ ઉસકો સમઝાતે હૈં, ઉસકે અકવાલ વ આમાલસે ખૂશ નહીં હૈં ફિર ભી વો બાઝ નહીં આતી. ઉસકા ગુનાહ આપકે સર નહીં. ઈશાકી નમાઝકે બાદ **"યા મુકલ્લિબલ્ કુલૂબિ વલ અબ્સારિ યા ખાલિકલ્ લૈલિ વન્નહારિ યા અઝીઝુ યા લતીફુ યા ગફફારુ"** દોસો મરતબા, અવ્વલ વ આખિર દુરૂદ શરીફ ગ્યારહ મરતબા પાબંદીસે પઢ્હા કરેં. અલ્લાહ તઆલા રહમ ફરમાએ.

જિસકી ઈસ્લાહ મશાઈખસે નહીં હોતી ઉસકી ઈસ્લાહ નાફરમાન બીવીસે હોતી હૈ

સવાલ :- હઝરત! મેરી બીવી બહોત પરેશાન કર રહી હૈ, મયકેમેં હી રેહતી હૈ, બાત બાત પર ગુસ્સા નારાઝગી, ઘરમેં જવાન બચ્ચે ફિર ભી હર વક્ત અપને મયકે ચલે જાના, હર તરહસે પરેશાન કર રખ્ખા હૈ, ઉસકો તલાકે રજઈ દેનેકા ઈરાદા કર લિયા હૈ.

જવાબ :- આપ બીવીકો તલાક દેનેકા ઈરાદા હરગિઝ ન કરેં કે

અબ્ગઝુલ મબાહાત હૈ. આપકો ભી દુશ્વારી પેશ આએગી ઉસકો ભી. જિસકી ઈસ્લાહ મશાઈખસે નહીં હોતી ઉસકી ઈસ્લાહ બીવીસે હોતી હૈ. હદીસે પાકમેં હૈ કે શરીફ મર્દ પર ઉસકી બીવી હાવી રેહતી હૈ ઔર કમીના મર્દ અપની બીવી પર હાવી રેહતા હૈ, મૈં શરીફ હોકર ઈસ હાલમેં રહૂં કે મેરી બીવિયાં હાવી રહેં મુઝે પસંદ હૈ ઉસસે કે મૈં કમીના બનકર બીવિયોં પર હાવી રહૂં, જબ સુસરાલ કરીબ હૈ તો આપ વહાં હોકર આયા કરેં બીવી અગરચે અપને દિલમેં નાખૂશ રહે મગર આપ ઉસસે નાખૂશ ન હોં બલ્કે ઉસસે કેહ દેં કે મેરી તરફસે ઈજાઝત હૈ જબ તક જી ચાહે આઠ રોઝ, દસ રોઝ અપને મયકેમેં રહો. નારાઝગીકી કોઈ બાત નહીં હૈ. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસસે બહોતસી ઉલ્ઝનેં દૂર હો જાએંગી. અલ્લાહ તઆલા દિલમેં સલાહિયત પૈદા ફરમાએ.

ખ્વાબમેં કિસીકે સર પર તાજ રખ દિયા જાએ તો વો બાદશાહ નહીં બન જાતા

સવાલ :- હઝરત! રાતમેં કભી ખ્વાબ દેખતા હૂં કે સારી જાઈદાદ મેરે મુલ્કકી મેરે કબ્ઝામેં આ ચુકી હૈ ઔર મૈં ઈસ મુલ્કકા બાદશાહ બન ચુકા હૂં. કભી દેખતા હૂં કે મૈં ઘોડે પર સવાર હૂં ઔર પબ્લિક મેરે પીછે પીછે ચલ રહી હૈ, કભી દેખતા હૂં કે મૈં એક બડે દસ્તરખ્વાન પર જિસ પર અજીબ કિસમકી મેવાજાત ચીઝેં હૈં, ઉસમેંસે ખા રહા હૂં, કભી ડરાવને ખ્વાબ દેખતા હૂં કે મેરે પીછે એક કાલા સાંપ દૌડ રહા હૈ ઔર મૈં ઉસકે આગે દૌડ રહા હૂં મગર દિલકી ઘભરાહટને મુઝે દૌડને નહીં દિયા ઔર સાંપકા નવાલા બનનેકે કરીબ કર દિયા. બરાએ કરમ જવાબ દેકર તસલ્લી દીજિયે.

જવાબ :- દેખિયે ભાઈ! અવ્વલન તો હર ખ્વાબકી તા'બીરકી જુસ્તજૂ ન કીજિયે, ખ્વાબ ચંદ વુજૂહાતકી બિના પર આદમી દેખતા હૈ.

(૧) ખ્વાબ દિમાગી ઈન્તિશાર ઔર માહોલકે અસરાતસે કમ ખાલી હોતે હૈં.

(૨) ખઝાનએ ખયાલમેં કભી કભી દેખી હુઈ ચીઝેં પડી રેહતી હૈં,

કુવ્વતે મુતસર્રેફા ઉનકો જમા કર દેતી હૈં.

(૩) મે'દાસે બુખારાત ઉઠકર દિમાગકી તરફ લૌટતે હૈં તો ઉસસે બહોત ઝિયાદા ખ્વાબ નઝર આતે હૈં.

(૪) મિઝાજી કૈફિયત સૌદા, સફરા, દમ, બલગમકી વજહસે બહોત ઝિયાદા ખ્વાબ નઝર આતે હૈં.

(૫) નફસકી ખ્વાહિશાતકો ખ્વાબમેં બડા દખલ હોતા હૈ.

(૬) શયતાન હસદ કરકે પરેશાન કુન ખ્વાબ દિખલાતા હૈ.

(૭) ખ્વાબ બસા ઔકાત તમસીલ હોતા હૈ ઔર કભી ઐન હોતા હૈ.

ઈસ લિયે હર ખ્વાબકી તા'બીર તલાશ કરના ઔર હર ખ્વાબકી તા'બીરકે દરપે નહીં હોના ચાહિયે, અગર કોઈ ભૂકા પ્યાસા આદમી ખ્વાબમેં રોટી ખા લે, પાની પી લે તો ઉસસે ભૂક ઔર પ્યાસ દૂર નહીં હો જાતી. ખ્વાબમેં કિસીકે સર પર તાજ રખ દિયા જાએ તો વો બાદશાહ નહીં બન જાતા, અચ્છા ખ્વાબ નઝર આએ તો ઉસ પર અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ પઢ લિયા જાએ. ઔર બુરા ખ્વાબ આએ તો લા હૌલ ઔર ઈસ્તિગ્ફાર પઢ દિયા જાએ. આપકો અગર મૌકા હો તો યહાં તશરીફ લે આઈયે, ઝબાની ફહમાઈશ અચ્છી તરહ કર દી જાતી હૈ, ઉમ્મીદ તો યે હૈ કે આપકે ચાર સફહાત ભરે હુએકે જવાબમેં યે સતરેં ભી કાફી હો જાએંગી.

અલ્લાહકી રઝાકા તાલિબ
મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી

મઆફ કર દેનેવાલા આરામસે મીઠી નીંદ સો જાતા હૈ ઔર બદલેકી ધુનવાલા દિન રાત પરેશાન રેહતા હૈ ઔર તોડ જોડ સોચતા હૈ

સુનો મઆફ કર દેનેવાલા તો આરામસે મીઠી નીંદ સો જાતા હૈ, ઔર બદલેકી ધુનવાલા રાત દિન પરેશાન રેહતા હૈ ઔર તોડ જોડ સોચતા

હે. (૧) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે એક શખ્સને હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કો બુરા ભલા કેહના શુરૂ કિયા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ભી વહીં તશરીફ ફરમા થે, આપ મુસ્કુરાને લગે, હઝરત સિદ્દીક (રદિ.) ખામોશ થે લેકિન જબ ઉસને બહોત ગાલિયાં દીં તો આપને ભી બા'ઝકા જવાબ દિયા, ઉસ પર હુઝૂર (સ.અ.વ.) વહાંસે નારાઝ હોકર ચલ દિયે. હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) સે રહા ન ગયા, આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! વો મુઝે બુરા કેહતા રહા તો આપ બૈઠે રહે, સુનતે રહે, ઔર જબ મૈંને ઉસકી દો એક બાતોંકા જવાબ દિયા તો આપ (સ.અ.વ.) નારાઝીસે ઉઠ ચલે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, સુનો જબ તક તુમ ખામોશ થે, ફરિશ્તા તુમ્હારી તરફસે જવાબ દેતા થા. જબ તુમ ખૂદ બોલે તો ફરિશ્તા હટ ગયા ઔર શયતાન બીચમેં આ ગયા. ફિર ભલા મૈં શયતાનકી મૌજૂદગીમેં કૈસે બૈઠા રેહતા? ફિર ફરમાયા, સુનો અબૂબક્ર! તીન ચીઝેં બિલકુલ બરહક હૈં. (૧) જિસ પર કોઈ ઝુલ્મ કિયા જાએ ઔર વો ઉસસે ચશ્મ પોશી (દરગુઝર) કરે તો ઝરૂર અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઈઝ્ઝત દેગા ઔર ઉસકી મદદ કરેગા. (૨) જો શખ્સ સુલૂક ઔર એહસાનકા દરવાઝા ખોલેગા ઔર સિલા રહમીકે ઈરાદેસે લોગોંકો દેતા રહેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસે બરક્ત દેગા ઔર ઝિયાદતી અતા ફરમાએગા. (૩) ઔર જો શખ્સ બઢ્હાનેકે લિયે સવાલકા દરવાઝા ખોલ લેગા, ઈસસે ઉસસે માંગતા ફિરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકે યહાં બેબરકતી કર દેગા ઔર કમીમેં હી વો મુબ્તલા રખ્ખેગા. યે રિવાયત અબૂ દાઉદમેં ભી હૈ ઔર મઝમૂનકે એ'તિબારસે યે બડી પ્યારી હદીસ હૈ.

મઆફ કરનેમેં જો લઝ્ઝત હૈ, બદલા લેનેમેં નહીં હૈ

(૧) હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ને અપને ભાઈયોં પર કાબૂ ફરમાકર

ફરમા દિયા કે જાઓ તુમહેં મૈં કોઈ ડાંટ ડપટ નહીં કરતા બલ્કે મેરી ખ્વાહિશ હૈ ઔર દુઆ હૈ કે ખુદા તઆલા તુમહેં મઆફ ફરમા દે. (૨) ઔર જૈસે કે સરદારે અંબિયા રસૂલે ખુદા, અહમદે મુજતબા હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા (સ.અ.વ.) ને હુદૈબિયામેં કિયા જબ કે અસ્સી (૮૦) કુફ્ફાર ગફલતકા મૌકા ઢૂંઢકર ચુપચાપ લશ્કરે ઈસ્લામમેં ઘુસ આએ, જબ યે પકડ લિયે ગયે ઔર ગિરિફતાર હોકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં પેશ કર દિયે ગયે તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉન સબકો મઆફી દે દી ઔર છોડ દિયા. (૩) ઔર જૈસે કે આપ (સ.અ.વ.) ને ગોરિસ બિન હારિસકો મઆફ કર દિયા. યે વો શખ્સ હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સોતે હુએ ઉસને આપ (સ.અ.વ.) કી તલવાર પર કબ્ઝા કર લિયા. જબ આપ (સ.અ.વ.) જાગે ઔર ઉસે ડાંટા ઔર તલવાર ઉસકે હાથસે છૂટ ગઈ ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને તલવાર લે લી, ઔર વો મુજરિમ ગરદન ઝુકાએ આપ (સ.અ.વ.) કે સામને ખડા હો ગયા, આપ (સ.અ.વ.) ને સહાબા (રદિ.) કો બુલાકર યે મંઝર ભી દિખાયા ઔર યે ભી સુનાયા ફિર ઉસે મઆફ ફરમા દિયા ઔર જાને દિયા. (૪) ઈસી તરહ લબીદ બિન અઅસમને જબ આપ (સ.અ.વ.) પર જાદૂ કિયા તો બાવજૂદ ઈલ્મ વ કુદરતકે આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે દરગુઝર (મઆફ) ફરમા લિયા. (૫) ઔર ઈસી તરહ જિસ યહૂદિયા ઔરતને આપ (સ.અ.વ.) કો ઝહર દિયા થા, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ભી બદલા ન લિયા. ઔર બાવજૂદ કાબૂ પાને ઔર મા'લૂમ હો જાનેકે ભી આપ (સ.અ.વ.) ને ઈતને બડે વાકિઆકો આના જાના કર દિયા. ઉસ ઔરતકા નામ ઝૈનબ થા. યે મુરહ્હબ યહૂદીકી બહેન થી જો જંગે ખૈબરમેં હઝરત મહમૂદ બિન સલમા (રદિ.) કે હાથોં મારા ગયા થા. ઉસને બકરીકે શાનેકે ગોશ્તમેં ઝહર મિલાકર ખૂદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સામને પેશ કિયા થા. ખૂદ શાને હીને (યાની ગોશ્તને) આં હઝરત (સ.અ.વ.) કો અપને ઝહર આલૂદ હોનેકી ખબર દી થી, જબ આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસે બુલાકર દરયાફ્ત ફરમાયા તો ઉસને ઈકરાર કિયા થા ઔર વજહ યે બયાન કી થી કે અગર આપ

(સ.અ.વ.) સચ્ચે નબી હૈં તો યે આપ (સ.અ.વ.) કો કુછ નુકસાન ન પહોંચા સકેગા, અગર આપ (સ.અ.વ.) અપને દા'વેમેં ઝૂઠે હૈં તો હમેં આપ (સ.અ.વ.) સે રાહત હાસિલ હો જાએગી. યે માલૂમ હો જાને પર ઔર ઉસકે માન લેને પર ભી ખુદા તઆલાકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ઉસે છોડ દિયા, મઆફ ફરમા દિયા, ગો બાદમેં વો કતલ કર દી ગઈ, ઈસ લિયે કે ઉસી ઝહરસે ઔર ઉસી ઝહરીલે ખાનેસે હઝરત બશીર બિન બરાઅ (રદિ.) ફૌત હો ગયે, તબ કિસાસમેં (બદલામેં) યે યહૂદિયા ઔરત ભી કતલ કરાઈ ગઈ ઔર ભી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઐસે વાકિઆત બહોતસે હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫૪ સફા ૨૧)

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદેકી તૌબાસે ખૂબ ખૂશ હોતા હૈ

સહીહ મુસ્લિમમેં હૈ અલ્લાહ તઆલા અપને બંદેકી તૌબાસે ઉસસે ઝિયાદા ખૂશ હોતા હૈ જિસકી ઊંટની જંગલ બયાબાનમેં ગુમ હો ગઈ હો જિસ પર ઉસકા ખાના પીના ભી હો, યે ઉસકી તલાશ કરકે આજિઝ આકર દરખ્ત તલે પડા રહા ઔર અપની જાનસે ભી હાથ ધો બૈઠા, ઊંટનીસે બિલકુલ માયૂસ હો ગયા કે અચાનક વો દેખતા હૈ કે ઊંટની ઉસકે પાસ હી ખડી હૈ. યે ફૌરન હી ઉઠ બૈઠતા હૈ, ઉસકી નકીલ થામ લેતા હૈ ઔર ઈસ કદર ખૂશ હોતા હૈ કે બેતહાશા ઉસકી ઝબાનસે નિકલ જાતા હૈં કે યા અલ્લાહ! બેશક તૂ મેરા ગુલામ હૈ ઔર મૈં તેરા રબ હૂં. અપની ખૂશીકી વજહસે ખતા કર જાતા હૈ. એક મુખ્તસર હદીસમેં હૈ કે અલ્લાહ તઆલા અપને બંદેકી તૌબાસે ઈસ કદર ખૂશ હોતા હૈ કે ઈતની ખૂશી ઉસકો ભી નહીં હોતી જો ઐસી જગહમેં હો જહાં પ્યાસકે મારે હલાક હો રહા હો ઔર વહીં ઉસકી સવારીકા જાનવર ગુમ હો ગયા હો જો ઉસે અચાનક મિલ જાએ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫; સફા ૧૬)

આખિરતકી ભલાઈયાં સિર્ફ ઉનકે લિયે હૈં જો દુનિયામેં ફૂંક ફૂંકકર કદમ રખતે રહે

અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા ફરમાતા હૈ કે અગર યે બાત ન હોતી કે લોગ માલકો મેરા ફઝલ ઔર મેરી રઝામંદીકી દલીલ જાનકર માલદારોંકી તરહ બન જાએં તો મૈં કુફ્ફારકો યે દુનિયાએ હકીર ઈતની દેતા કે ઉનકે ઘરકી છતેં બલ્કે ઉનકે કોઠોંકી સીડિયાં ભી ચાંદીકી હોતીં જિનકે ઝરીએ યે બાલાખાનોં પર પહોંચતે ઔર ઉનકે દરવાઝે ઉનકે બૈઠનેકે તખ્ત ભી ચાંદીકે હોતે ઔર સોનેકે ભી. મેરે નઝદીક દુનિયા કોઈ કદરકી ચીઝ નહીં, યે ફાની હૈ ખત્મ હોનેવાલી હૈ, ઔર સારી મિલ જાએ જબ ભી આખિરતકે મુકાબલેમેં બહોત હી કમ હૈ. ઉન લોગોંકી અચ્છાઈયોંકે બદલે ઉનહેં યહીં મિલ જાતે હૈં, ખાને પીને, રેહને સેહને, બરતને બરતાનેમેં કુછ સહૂલતેં બહમ પહોંચ જાતી હૈં, આખિરતમેં તો મહઝ ખાલી હાથ હોંગે. એક નેકી બાકી ન હોગી જો ખુદા તઆલાસે કુછ હાસિલ કર સકેં, જૈસે કે સહીહ હદીસમેં વારિદ હુવા હૈ. ઔર હદીસમેં હૈ કે અગર દુનિયાકી કદર ખુદા તઆલાકે યહાં એક મચ્છરકે પરકે બરાબર ભી હોતી તો કિસી કાફિરકો યહાં પાનીકા એક ઘૂંટ ભી ન પિલાતા, ફિર ફરમાયા આખિરતકી ભલાઈયાં સિર્ફ ઉનકે લિયે હૈં, જો દુનિયામેં ફૂંક ફૂંકકર કદમ રખતે રહે, ડર ડરકર ઝિંદગી ગુઝારતે રહે. વહાં રબ તઆલાકી ખાસ નેઅમતેં ઔર મખ્સૂસ રહમતેં જો ઉનહેં મિલેંગી ઉનમેં કોઈ ઔર ઉનકા શરીક ન હોગા. ચુનાંચે જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ આપ (સ.અ.વ.) કે બાલાખાનેમેં ગયે ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ વક્ત અપની અઝવાજે મુતહ્હરાતસે ઈલા કર રખ્ખા થા, તો દેખા કે આપ (સ.અ.વ.) એક ચટાઈકે ટુકડે પર લેટે હુએ હૈં જિસકે નિશાન આપ (સ.અ.વ.) કે જિસ્મ મુબારક પર નુમાયાં (દિખાઈ દે રહે) હૈં. તો રો દિયે ઔર કહા યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.)! કૈસરો કિસરા કિસ આન બાન

ઔર કિસ શૌકત વ શાનસે ઝિંદગી ગુઝાર રહે હૈં ઔર આપ ખુદા તઆલાકે બરગુઝીદા પ્યારે રસૂલ હોકર કિસ હાલમેં હૈં? હુઝૂર (સ.અ.વ.) યા તો તકિયા લગાએ હુએ બૈઠે થે યા ફૌરન તકિયા છોડ દિયા ઔર ફરમાને લગે, અય ઈબ્ને ખત્તાબ! ક્યા તૂ શકમેં હૈ? યે તો વો લોગ હૈં જિનકી નેકિયાં જલ્દીસે ઉનહેં મિલ ગઈ, એક ઔર રિવાયતમેં હૈ કે ક્યા તૂ ઉસસે ખૂશ નહીં કે કે ઉનહેં દુનિયા મિલે ઔર હમેં આખિરત. સહીહૈન વગૈરહમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, સોને ચાંદીકે બરતનોંમેં ખાઓ પિયો નહીં, યે દુનિયામેં ઉનકે લિયે હૈં ઔર આખિરતમેં હમારે લિયે હૈં. ઔર દુનિયામેં યે ઉનકે લિયે યૂં હૈં કે રબ તઆલાકી નઝરોંમેં દુનિયા ઝલીલ વ ખ્વાર હૈ. તિરમિઝી વગૈરહકી એક હસન સહીહ હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. અગર દુનિયા અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક મચ્છરકે પરકે બરાબર ભી વકઅત રખતી તો કિસી કાફિરકો અલ્લાહ તઆલા એક ઘૂંટ પાની ન પિલાતા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૩૩)

હર દોસ્તી કિયામતકે દિન દુશ્મનીસે બદલ જાએગી મગર પરહેઝગારોંકી દોસ્તી કાઈમ રહેગી

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં મરવી હૈ કે અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત અલી કર્રમલ્લાહ વજહહૂ ફરમાતે હૈં, દો ઈમાનદાર જો આપસમેં દોસ્ત હોતે હૈં જબ ઉનમેંસે એકકા ઈન્તિકાલ હો જાતા હૈ ઔર ખુદા તઆલાકી તરફસે ઉસે જન્નતકી ખૂશખબરી મિલતી હૈ તો વો અપને દોસ્તકો યાદ કરતા હૈ ઔર કેહતા હૈ, ખુદાયા! ફલાં શખ્સ મેરા વલી દોસ્ત થા જો મુઝે તેરી ઔર તેરે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઈતાઅતકા હુકમ દેતા થા, ભલાઈકી હિદાયત કરતા થા બુરાઈસે રોકતા થા, ઔર મુઝે યકીન દિલાયા કરતા થા કે એક રોઝ ખુદા તઆલાસે મિલના હૈ, પસ અય બારી તઆલા!

તૂ ઉસે રાહે હક પર સાબિત કદમ રખ યહાં તકકે ઉસે ભી તૂ વો દિખાએ જો તૂને મુઝે દિખાયા હૈ, ઔર ઉससે ભી તૂ ઉસી તરહ રાઝી હો જાએ જિસ તરહ મુઝસે રાઝી હુવા હૈ. અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે જવાબ મિલતા હૈ તૂ ઠંડે કલેજોં ચલા જા. ઉસકે લિયે જો કુછ મૈંને તૈયાર કિયા હૈ અગર તૂ ઉસે દેખ લેતા તો બહોત હંસતા ઔર બિલકુલ આઝુરદા (રંજીદા) ન હોતા. ફિર જબ દૂસરા દોસ્ત મરતા હૈ ઔર ઉનકી રૂહેં મિલતી હૈં તો કહા જાતા હૈ કે તુમ આપસમેં એક દૂસરેકા તઅલ્લુક બયાન કરો. પસ હર એક દૂસરેસે કેહતા હૈ કે યે મેરા બડા અચ્છા ભાઈ થા ઔર નિહાયત નેક સાથી થા ઔર બહોત બેહતરીન દોસ્ત થા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૪૧)

સબસે નીચે દરજેકા જન્નતી ઉસકી નિગાહ સો સાલકે રાસ્તે તક જાએગી

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં સબસે નીચે દરજેકા જન્નતી જો સબસે આખિરમેં જન્નતમેં જાએગા ઉસકી નિગાહ સો (૧૦૦) સાલકે રાસ્તે તક જાતી હોગી લેકિન બરાબર વહાં તક ઉસે અપને હી ડેરે, ખૈમે ઔર મહલ સોનેકે ઔર ઝમર્રદકે નઝર આએંગે જો તમામકે તમામ કિસમ કિસમ ઔર રંગ બેરંગકે સાઝો સામાનસે પુર હોંગે. સુબહ શામ સત્તર સત્તર હજાર રકાબિયાં પ્યાલે અલગ અલગ વઝઅકે ખાનેસે ભરે હુએ ઉસકે સામને રખ્ખે જાએંગે જિનમેંસે હર એક ઉસકી ખ્વાહિશકે મુતાબિક હોગા ઔર અવ્વલસે આખિર તક ઉસકી ઈશ્તિહા (ખ્વાહિશ) બરાબર ઔર યકસાં રહેગી, અગર વો રૂએ જમીનવાલોંકી દઅવત કર દે તો સબકો કાફી હો જાએ ઔર કુછ ન ઘટે. (અબ્દુર્રઝ્ઝાક)

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને જન્નતકા ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા કે જન્નતી એક લુકમા ઉઠાએગા ઔર ઉસકે દિલમેં ખયાલ આએગા ફલાં કિસમકા ખાના હોતા, ચુનાંચે વો નિવાલા ઉસકે

મુંહમેં વોહી ચીઝ બન જાએગા જિસકી ઉસને ખ્વાહિશ કી થી. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસી આયતકી તિલાવત કી. મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં સબસે અદના મરતબાકે જન્નતી કે બાલાખાનેકી સાત મંઝિલેં હોંગી, યે છઠ્ઠી મંઝિલમેં હોગા ઔર ઉસકે ઉપર સાતવીં હોગી. ઉસકે તીસ ખાદિમ હોંગે જો સુબહ શામ તીનસો સોનેકે બરતનોંમેં ઉસકે લિયે તઆમ (ખાના) વ શરાબ પેશ કરેંગે, હર એકમેં અલગ અલગ કિસમકા અજીબો ગરીબ ઔર નિહાયત લઝીઝ ખાના હોગા. અવ્વલસે આખિર તક ઉસે ખાનેકી ખ્વાહિશ વૈસી હી રહેગી. ઈસી તરહ તીનસો સોનેકે પ્યાલોં ઔર કટોરોં ઔર ગ્લાસોંમેં ઉસે પીનેકી ચીઝેં દી જાએંગી વો ભી એકસે એક બઢકર હોગી. યે કહેગા કે ખુદાયા! અગર તૂ મુઝે ઈજાઝત દે તો મૈં તમામ જન્નતિયોંકી દઅવત કરૂં, સબ ભી અગર મેરે યહાં ખા જાએં તો ભી મેરે ખાનેમેં કમી નહીં આ સકતી. ઔર ઉસકી બહત્તર (૭૨) બીવિયાં હૂરેઈનમેંસે હોંગી. ઔર દુનિયાકી ઔર બીવિયાં અલગ હોંગી. ઉનમેંસે એક એક મીલ મીલ ભરકી જગહમેં બૈઠેગી. ફિર સાથ હી ઉનસે કહા જાએગા કે યે નેઅમતેં ભી હમેશગીવાલી હૈં, ઔર તુમ ભી યહાં હમેશા હી રહોગે, ન મૌત આએ ન ઘાટા આએ, ન જગહ બદલે, ન તકલીફ પહોંચે, ફિર ઉન પર અપના ફઝલ વ એહસાન બતલાયા જાતા હૈ કે તુમહારે આ'માલકા બદલા મૈંને અપની વસીઅ રહમતસે તુમહેં યે દિયા હૈ, ક્યૂંકે કોઈ શખ્સ બગૈર રહમતે ખુદા તઆલાકે સિર્ફ અપને આ'માલકી બિના પર જન્નતમેં નહીં જા સકતા. હાં અલબત્તા જન્નતકે દરજોંમેં તફાવુત (ફર્ક) જો હોગા વો નેક આ'માલકે તફાવુતકી વજહસે હોગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૪૨)

આપ (સ.અ.વ.) કી અજીબ મુનાજાત

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ ઉહદકે દિન જબ મુશરિકીન ટૂટ પડે તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, દુરૂસ્તગીકે સાથ ઠીક ઠાક હો જાઓ તો મૈં અપને

રબ અઝ્ઝ વ જલ્લકી સના બયાન કરૂં. પસ લોગ આપ (સ.અ.વ.) કે પીછે સફેં બાંધકર ખડે હો ગયે ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને યે દુઆ પઢી :

અલ્લાહુમ્મ લકલ હમ્દુ કુલ્લુહૂ, અલ્લાહુમ્મ લા કાબિઝ લિમા બસત્ત વલા બાસિત લિમા કબઝ્ત વલા હાદિય લિમન્ અઝ્લલ્ત વલા મુઝિલ્લ લિમન્ હદૈત વલા મુઅ્તિય લિમા મનઅ્ત વલા માનિઅ લિમા અઅ્તૈત વલા મુકર્રિબ લિમા બાઅદ્ત વલા મુબાઈદ લિમા કર્રબ્ત, અલ્લાહુમ્મબ્સુત્ અલૈના મિમ્ બરકાતિક વ રહ્મતિક વ ફઝ્લિક વ રિઝ્કિક, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ન્નઈમ યૌમલ્ ઐલતિ વલ અમ્ન યૌમલ્ ખૌફ. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની આઈઝુમ્ બિક મિન્ શર્રિ મા અઅ્તૈતના વ મિન્ શર્રિ મા મનઅ્તના, અલ્લાહુમ્મ હબ્બિબ્ ઈલૈનલ્ ઈમાન વ ઝય્યિન્હુ ફી કુલૂબિના વ કર્રિહ્ ઈલૈનલ્ કુફ્ર વલ્ફુસૂક વલ ઈસ્યાન વજ્અલ્ના મિનર્રાશિદીન, અલ્લાહુમ્મ તવફ્ફના મુસ્લિમીન વ અહ્યિના મુસ્લિમીન વ અલ્હિક્ના બિસ્સાલિહીન ગૈર ખઝાયા વલા મફ્તૂનીન અલ્લાહુમ્મ કાતિલિલ્ કફરતલ્લઝીન ઊતુલ્ કિતાબ ઈલાહલ્ હક્કિ.

(નસાઈ)

યાની તમામ તા'રીફેં તેરે હી લિયે હૈં તૂ જિસે કુશાદગી દે ઉસે કોઈ તંગ નહીં કર સકતા, તૂ જિસે ગુમરાહ કરે ઉસે કોઈ હિદાયત નહીં દે સકતા ઔર જિસે તૂ હિદાયત દે ઉસે કોઈ ગુમરાહ નહીં કર સકતા, જિસસે તૂ રોક લે ઉસે કોઈ દે નહીં સકતા ઔર જિસે તૂ દે ઉસસે કોઈ બાઝ રખ નહીં સકતા, જિસે તૂ દૂર કર દે ઉસે કરીબ કરનેવાલા કોઈ નહીં ઔર જિસે તૂ કરીબ કર લે ઉસે દૂર કરનેવાલા કોઈ નહીં, અય અલ્લાહ! હમ પર અપની બરકતેં, રહમતેં, ફઝલ ઔર રિઝક કુશાદા કર દે, અય અલ્લાહ! મૈં તુઝસે વો હમેશગીકી નેઅમતેં ચાહતા હૂં જો ન ઈધર ઉધર હોં ન ઝાઈલ હોં, ખુદાયા! ફકીરી ઔર એહતિયાજવાલે દિન મુઝે અપની નેઅમતેં અતા ફરમા ઔર ખૌફવાલે દિન મુઝે અમન અતા ફરમા. પરવરદિગાર! જો તૂને મુઝે દે રખ્ખા હૈ ઔર જો નહીં દિયા ઉન સબકી બુરાઈસે મૈં તેરી પનાહ માંગતા હૂં. અય મેરે મા'બૂદ! હમારે દિલોંમેં ઈમાનકી મુહબ્બત

ડાલ દે ઔર ઐસે હી નઝરોંમેં ઝીનતદાર બના દે. ઔર કુફ્ર, બદકારી ઔર નાફરમાનીસે હમારે દિલોંમેં દૂરી ઔર અદાવત પૈદા કર દે ઔર હમેં રાહ યાફતા લોગોંમેં કર દે. અય રબ હમારે! હમેં ઈસ્લામકી હાલતમેં ફૌત કર ઔર ઈસ્લામ પર હી ઝિંદા રખ. ઔર નેકકાર લોગોંસે મિલા દે, હમ રૂસ્વા ન હોં, હમ ફિત્નેમેં ન ડાલે જાએં. ખુદાયા! ઉન કાફિરોંકા સત્યાનાસ કર જો તેરે રસૂલોંકો ઝુઠલાએં ઔર તેરી રાહસે રોકેં, તૂ ઉન પર અપની સઝા ઔર અપના અઝાબ નાઝિલ ફરમા. ઈલાહી અહલે કિતાબકે કાફિરોંકો ભી તબાહ કર, અય સચ્ચે મા'બૂદ.

યે હદીસ ઈમામ નસાઈ ભી અપની કિતાબ 'અમલુલ યૌમ વલ લૈલહ' મેં લાએ હૈં. (તફસીરે ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૧૪૬-૧૪૭)

હકકે મુતાબિક ફૈસલા કીજિયે, દો ફરિશ્તે સાથ રહેંગે ઔર આપકી રેહબરી કરેંગે

હઝરત સઈદ બિન મુસય્યિબ (રહ.) કેહતે હૈં, એક મુસલમાન ઔર યહૂદી અપને ઝગડેકા ફૈસલા કરવાને હઝરત ઉમર (રદિ.) કે પાસ આએ. આપ (રદિ.) ને દેખા કે યહૂદી હક પર હૈ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસકે હકમેં ફૈસલા કર દિયા. ઉસ પર ઉસ યહૂદીને કહા, અલ્લાહકી કસમ! આપ (રદિ.) ને હકકા ફૈસલા કિયા હૈ, ઉસ પર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસે (ખૂશીમેં હલ્કાસા) કોડા મારા ઔર ફરમાયા, તુઝે કિસ તરહ પતા ચલા (કે હક ક્યા હોતા હૈ) ઉસ પર યહૂદીને કહા, અલ્લાહકી કસમ! હમેં તૌરાતમેં યે લિખ્ખા હુવા મિલતા હૈ કે જો કાઝી હકકા ફૈસલા કરતા હૈ ઉસકે દાઈં જાનિબ એક ફરિશ્તા ઔર બાઈં જાનિબ એક ફરિશ્તા હોતા હૈ જો ઉસે સહીહ રાસ્તા પર ચલાતે હૈં ઔર ઉસે હક બાતકા ઈલ્હામ કરતે હૈં જબ તક વો કાઝી હકકા ફૈસલા કરનેકા અઝમ રખતા હૈ. જબ વો યે અઝમ છોડ દેતા હૈ તો દોનોં ફરિશ્તે ઉસે છોડકર આસમાન પર ચળ્હ જાતે હૈં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૧૪૪)

અમારતકે ખ્વાહિશમંદ અપની ખ્વાહિશકે અંજામકો સોચેં, હર અમીર ચાહે અચ્છા હો યા બુરા જહન્નમકે પુલ પર ખડા કિયા જાએગા ઔર ઉસે તૌક પહેનાયા જાએગા

હઝરત અબૂ વાઈલ શકીક બિન સલમા (રહ.) કેહતે હૈં કે હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને હઝરત બશર બિન આસિમ (રદિ.) કો હવાઝિનકે સદકાત (વસૂલ કરને પર) આમિલ (ગવર્નર) મુકર્રર કિયા. લેકિન હઝરત બશર (હવાઝિનકે સદકાત વસૂલ કરને) ન ગયે. ઉનસે હઝરત ઉમર (રદિ.) કી મુલાકાત હુઈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉનસે પૂછા તુમ (હવાઝિન) ક્યૂં નહીં ગયે? ક્યા હમારી બાતકો સુનના ઔર માનના ઝરૂરી નહીં હૈ? હઝરત બશરને કહા ક્યૂં નહીં. લેકિન મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે જિસે મુસલમાનોંકે કિસી અમ્રકા ઝિમ્મેદાર બનાયા ગયા ઉસે કિયામતકે દિન લાકર જહન્નમકે પુલ પર ખડા કર દિયા જાએગા, અગર ઉસને અપની ઝિમ્મેદારીકો અચ્છી તરહ અદા કિયા હોગા તો વો નજાત પાએગા. ઔર અગર ઉસને ઝિમ્મેદારી સહીહ તરહ અદા ન કી હોગી તો પુલ ઉસે લેકર ટૂટ પડેગા ઔર વો સત્તર (૭૦) બરસ તક જહન્નમમેં ગિરતા ચલા જાએગા. (યે સુનકર) હઝરત ઉમર (રદિ.) બહોત પરેશાન ઔર ગમગીન હુએ ઔર વહાંસે ચલે ગયે, રાસ્તેમેં ઉનકી હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) સે મુલાકાત હુઈ. ઉનહોંને કહા, ક્યા બાત હૈ? મૈં આપકો પરેશાન ઔર ગમગીન દેખ રહા હૂં. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, મૈં ક્યૂં ન પરેશાન ઔર ગમગીન હોઉં જબકે મૈં હઝરત બશર બિન આસિમ (રદિ.) સે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ સુન ચુકા હૂં કે જિસે મુસલમાનોંકે કિસી અમ્રકા ઝિમ્મેદાર બનાયા ગયા ઉસે કિયામતકે દિન લાકર જહન્નમકે પુલ પર ખડા કર દિયા જાએગા, અગર ઉસને અપની ઝિમ્મેદારીકો અચ્છી તરહ અદા કિયા

હોગા તો વો નજાત પા લેગા, ઔર અગર ઉસને ઝિમ્મેદારી સહીહ તરહ અદા ન કી હોગી તો પુલ ઉસે લેકર ટૂટ પડેગા. ઔર વો સત્તર (૭૦) બરસ તક જહન્નમમેં ગિરતા ચલા જાએગા. ઉસ પર હઝરત અબૂઝર (રદિ.) ને કહા, આપને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે યે હદીસ નહીં સુની હૈ? હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા નહીં. હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) ને કહા, મૈં ઈસ બાતકી ગવાહી દેતા હૂં કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે જો કિસી મુસલમાનકો ઝિમ્મેદાર બનાએગા ઉસે કિયામતકે દિન લાકર જહન્નમકે પુલ પર ખડા કર દિયા જાએગા, અગર વો (ઈસ ઝિમ્મેદાર બનાનેમેં) ઠીક હૈ તો (દોઝખસે) નજાત પાએગા ઔર અગર વો ઉસમેં ઠીક નહીં થા તો પુલ ઉસે લેકર ટૂટ પડેગા, ઔર વો સત્તર (૭૦) બરસ તક જહન્નમમેં ગિરતા ચલા જાએગા ઔર વો જહન્નમ કાલી ઔર અંધેરી હૈ. (આપ બતાએં કે) ઈન દોનોં હદીસોંમેંસે કિસ હદીસકે સુનનેસે આપકે દિલકો ઝિયાદા તકલીફ હુઈ હૈ? આપને ફરમાયા, દોનોંકે સુનનેસે મેરે દિલકો તકલીફ હુઈ હૈ લેકિન જબ ખિલાફતમેં ઐસા ઝબરદસ્ત ખતરા હૈ તો ઉસે કૌન કબૂલ કરેગા? હઝરત અબૂઝર (રદિ.) ને કહા, ઉસે વોહી કબૂલ કરેગા જિસકી નાક કાટનેકા ઔર ઉસકે રૂખસારકો જમીનસે મિલાનેકા યાની ઉસે ઝલીલ કરનેકા અલ્લાહને ઈરાદા કિયા હો, બહરહાલ હમારે ઈલ્મકે મુતાબિક આપકી ખિલાફતમેં ખૈર હી ખૈર હૈ, હાં યે હો સકતા હૈ કે આપ ઈસ ખિલાફતકા ઝિમ્મેદાર ઐસે શખ્સકો બના દેં જો ઉસમેં અદલ વ ઈન્સાફસે કામ ન લે તો આપ ભી ઉસકે ગુનાહસે ન બચ સકેંગે. (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૮૦)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, હર અમીર વ હાકિમ ચાહે વો દસ હી આદમિયોંકા અમીર વ હાકિમ ક્યૂં ન હો કિયામતકે દિન ઈસ તરહ લાયા જાએગા કે ઉસકી ગરદનમેં તૌક હોગા યહાં તકકે ઉસકો ઉસ તૌકસે યા તો ઉસકા અદલ (ઈન્સાફ) નજાત દિલાએગા યા ઉસકા ઝુલ્મ હલાક કરેગા. (દારમી)

મતલબ યે હૈ કે એક બાર તો હર હાકિમકો ચાહે વો આદિલ હો યા ઝાલિમ, બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝતમેં બાંધકર લાયા જાએગા ઔર ફિર તેહકીકકે

બાદ અગર વો આદિલ (ઈન્સાફ કરનેવાલા) સાબિત હુવા તો ઉસકો નજાત દે દી જાએગી, ઔર અગર ઝાલિમ સાબિત હોગા તો હલાકત યાની અઝાબમેં મુબ્તલા કિયા જાએગા. (મઝાહિરે હક જદીદ, જિલ્દ ૪, સફા ૪૩૧)

શયતાનકી તસ્વીર બના દીજિયે

જાહિઝ એક બહોત મશ્હૂર અદીબ ગુઝરા હૈ, ઉસકા નામ અબૂ ઉસમાન બિન બહર બિન મહબૂબ થા, યે મોઅતઝલી થા, ઉસકી શકલ વ સૂરત બહોત હી બુરી ઔર ખૌફનાક થી, ગોયા યે બદસૂરતીકે ઊંચે દરજા પર ફાઈઝ થા, ઉસકા અકીદા ભી દુરૂસ્ત નહીં થા, અલબત્તા ઈલ્મ વ ફનમેં ઉસકી મિસાલ ખાલ ખાલ હી નઝર આતી હૈ. ઉસને બહોતસે ઉલૂમ સીખ રખ્ખે થે, ચુનાંચે ઉસને બહોતસી મુફીદ કિતાબેં લિખ્ખી જો ઈસ બાત પર દલાલત કરતી હૈં કે વો ગૈર મા'મૂલી હાફઝેકા માલિક થા. ઉસકી લિખ્ખી હુઈ કિતાબોંમેં દો કિતાબેં "કિતાબુલ હૈવાન" ઔર "અલ બયાન વત્તિબ્યીન" બહોત મશ્હૂર હૈં. ઉસકે બારેમેં યે બાત તારીખકી કિતાબોંમેં લિખ્ખી હુઈ હૈ કે,

"જો કિતાબ ભી ઉસકે હાથ લગતી વો ઉસે મુકમ્મલ પઢ ડાલતા, બલ્કે ઉસકા પઢનેકા શૌક ઈસ હદ તક થા કે વો કુતુબ ફરોશોંકી દુકાનેં ઉજરત પર લેકર રાત રાત ભર ઉનમેં મુતાલઆ કરતા."

ચેહરા તો ઉસકા બડા બદ સૂરત ઔર બદ શકલ થા મગર મુસ્તહકમ ઈલ્મને ઉસે ખૂબસૂરત બના દિયા થા, આજ ભી વો અપને ઈલ્મકે સબબ તારીખ વ અદબકી કિતાબોંમેં ઝિંદા હૈ. ઉસકી બદસૂરતીકે મુતઅલ્લિક એક વાકિઆ મશ્હૂર હૈ જો એક ખાતૂનકે સાથ પેશ આયા થા. જાહિઝકા અપના બયાન હૈ. :

"મુઝે એક ઔરતકે સિવા કભી કિસી ઔરતને રૂસ્વા (ઝલીલ) નહીં કિયા. હુવા યે કે વો ઔરત મુઝે એક સુનારકે પાસ લે ગઈ ઔર ઉસસે કેહને લગી, ઈસકી તરહ બના દો."

યે કેહકર વો ઔરત તો ચલી ગઈ મગર મૈં હૈરતમેં પડ ગયા, ફિર

મૈંને ઝરગર (સુનાર) સે પૂછા : યે ઔરત તુમસે મેરે બારેમેં ક્યા કેહકર ચલી ગઈ? ઝરગરને જવાબ દિયા :

"ઉસ ઔરતને (અપની અંગૂઠી પર) મુઝસે શયતાનકી તસ્વીર બનાનેકી ખ્વાહિશ કી. મૈંને ઉસસે કહા કે જબ મૈંને કિસી શયતાનકો દેખા હી નહીં હૈ તો ભલા ઉસકી શકલ કૈસે બના સકતા હૂં? ચુનાંચે વો આપકો મેરે પાસ લેકર આઈ તાકે આપકી સૂરત દેખકર ઉસકે લિયે (ઉસકી અંગૂઠી પર) શયતાનકી તસ્વીર મુનક્કશ કરૂં."

(અલ મુસ્તતરફ : ૧/૩૮, જાહિઝકી સવાનેહકે લિયે દેખિયે : સિયરે એઅલામુન નુબલા : ૧૧/૫૨૬ મુઅજમુલ ઉદબા : ૫/૨૧૦૧, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ : ૧૪/૫૧૪, દારે હિજર)

મિયાં બીવીકી અન બન અગર હો તો બાવકાર હો

હર ઘરમેં બાઝ ઔકાત અન બન (તકરાર) હો જાતી હૈં. મિયા બીવીમેં ભી કભી કભાર ગલત ફેહમિયાં પદા હો જાત્તી હૈં, બાઝ ઔકાત બીવી ખાવિંદસે નારાઝ ઔર બસા ઔકાત ખાવિંદકો બીવીસે શિકાયત. કાઈનાતકે સબસે બેહતરીન ઘરાનેમેં ભી બા'ઝ ઔકાત ઐસી શકર રંજિયાં (અન બન) પૈદા હો જાતી થીં. ઉનકા ઈઝહાર કૈસે હુવા? આઈયે એક હદીસ પઢહતે હૈં : ઉસકે મુતાલએકે બા'દ બહોતસે ઉમૂર આપકે ઈલ્મમેં આ:એંગે.

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે એક મરતબા રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા :

"ઈન્ની લ અઅ્લમુ ઈઝા કુન્તિ અન્ની રાઝિયતંવ્ વઈઝા કુન્તિ અલય્ય ગઝ્બા."

"જબ તુમ મુઝસે ખૂશ હોતી હો તો મુઝે મા'લૂમ હો જાતા હૈ ઔર જબ નારાઝ હોતી હો તબ ભી મૈં સમઝ જાતા હૂં."

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા :

મિન અૈન તઅ્રિફુ ઝાલિક?

"આપ (સ.અ.વ.) કૈસે યે સમઝ જાતે હૈં?"

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

"અમ્મા ઈઝા કુન્તિ અન્ની રાઝિયતન્ ફઈન્નકિ તકૂલીન."

લા વ રબ્બિ મુહમ્મદ, વ ઈઝા કુન્તિ ગઝ્બા કુલ્તિ : લા વ રબ્બિ ઈબ્રાહીમ"

"જબ તુમ મુઝસે ખૂશ રેહતી હો તો કેહતી હો : મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે રબકી કસમ, ઔર જબ મુઝસે નાખૂશ હોતી હો તો કેહતી હો : ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કે રબકી કસમ!"

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા :

"અજલ્ વલ્લાહિ! યા રસૂલલ્લાહિ, મા અહ્જુરુ ઈલ્લસ્મક"

(બુખારી : ૫૨૨૮, મુસ્લિમ ૨૪૩૯)

"બિલકુલ દુરૂસ્ત ફરમાયા આપને અય અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.)! મૈં કસમ ખાતે વક્ત સિર્ફ આપકા નામ છોડ દેતી હૂં."

દેખિયે ઈઝહારે નારાઝીકા કિતના લતીફ અંદાઝ હૈ ઔર બીવીકે મિઝાજકો અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કિસ કદર ગેહરાઈમેં જાકર સમઝ લેતે હૈં. હદીસે પાકસે મા'લૂમ હુવા કે બડે લોગોંકી શકર રંજીકે (અન બનકે) અંદાઝ ભી નિરાલે ઔર બાવકાર હોતે હૈં.

બાંદીકી હાઝિર દિમાગીસે શેઠ બચ ગયા

મદાઈની બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા અબ્દુલ્લાહ બિન ઝિયાદ ઘોડે સવારોંકે સાથ નિકલા. ઘોડે સવારોંને એક આદમીકો દેખા જિસકે સાથ એક લોન્ડી ભી થી. વો લોન્ડી ઈન્તિહાઈ હસીન વ જમીલ (ખૂબસૂરત) થી. ઘોડે સવારોંને ઉસ આદમીકો ધમકી આમેઝ લેહજેમેં પુકારા : ઈસ લોન્ડીકો હમારે હવાલે કર દો. ઉસ આદમીકે પાસ એક કમાન થી. ઉસને ઘોડે સવારોંમેંસે એક આદમીકો દે મારી જિસસે કમાનકી તાંત ટૂટ ગઈ ઔર ઘોડે સવારોંકો

તૈશ (ગુસ્સા) આ ગયા.

ચુનાંચે ઉસે પકડનેકે લિયે સારે હી ઘોડે સવાર ઉસ પર ટૂટ પડે ઔર ઉસસે લોન્ડીકો છીન લિયા, વો આદમી અપની જાન બચાકર ઉનસે ભાગ નિકલા. ચૂંકે ઘોડે સવારોંકી તવજ્જોહકા મરકઝ લોન્ડી હી થી, ઈસ લિયે આદમીસે ઉનકી તવજ્જોહ હટ ગઈ.

ઘોડે સવારોંમેંસે એક શખ્સને લોન્ડીકે કાનકી બાલીકો ગૌરસે દેખા તો બાલીમેં એક બહોત હી નાદિર બેશ કીમત મોતી નઝર આયા. લોન્ડી કેહને લગી : યે મોતી કોઈ બડી કીમત નહીં રખતા, અગર તુમ ઉસ આદમીકી ટોપીકો ખોલકર દેખતે તો તુમહેં અંદાઝા હોતા કે કિસ કદર બેશ કીમત મોતી ઉસને છુપા રખ્ખે હૈં. ઉન મોતિયોંકે મુકાબલેમેં તો ઈસકી કોઈ અહમિયત હી નહીં.

યે સુનના થા કે સારે ઘોડે સવાર ઉસ આદમીકે પીછે દૌડ પડે ઔર જબ ઉસકે કરીબ પહોંચે તો બુલંદ આવાઝસે કેહને લગે : જો કુછ તુમહારી ટોપીમેં હૈ ઉસે હમારે હવાલે કર દો, હમ તુમહારી જાન છોડ દેંગે.

ઉસ આદમીકી ટોપીમેં કમાનકી એક તાંત થી, જિસે ઉસને બતૌરે એહતિયાત છુપા રખ્ખા થા, તાકે બવક્તે ઝરૂરત કામ આએ, મગર મારે ખૌફ વ દેહશતકે ઉસે યાદ નહીં આ રહા થા કે ઉસકે પાસ તાંત મૌજૂદ હૈ. જિસકો કમાન પર ચઢાકર દુશ્મનોંસે મુકાબલા કિયા જા સકતા હૈ. ઘોડે સવારોંને જબ ટોપીકે અંદરકા સામાન તલબ કિયા તો ફૌરન ઉસે યાદ આ ગયા કે મૈંને તો કમાનકી તાંત ટોપીકે અંદર છુપા રખ્ખી હૈ. વો હોશિયાર હો ગયા ઔર ટોપીસે તાંત નિકાલકર કમાન પર ચઢા લી ઔર ફિર ઘોડે સવારોંકી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગયા. જબ ઘોડે સવારોંને ઉસકી યે જુરઅતમંદાના હાલત દેખી તો પીઠ ફેરકર ભાગ ખડે હુએ ઔર લોન્ડીકો છોડ દિયા.

(અલ મજલ્લતુલ અરબિયહ : ૮૫-૯૭, નિસાએ ઝકિય્યાત : ૧૧૮)

ઈસ તરહ લોન્ડીકી હાઝિર દિમાગીને ઈબ્ને ઝિયાદકે આદમિયોંકો નાકામ કર દિયા.

હર હર કદમ પર સાલ ભરકે રોઝે ઔર સાલ ભર તહજ્જુદકા સવાબ લેનેકા નબવી નુસ્ખા

સુનને અરબઆમેં હૈ કે જો શખ્સ જુમ્આકે દિન અચ્છી તરહ ગુસલ કરે ઔર સવેરેસે હી મસ્જિદકી તરફ ચલ દે, પૈદલ જાએ સવાર ન હો ઔર ઈમામસે કરીબ હોકર બૈઠે, ખુત્બેકો કાન લગાકર સુને, લગ્વ ન કરે તો ઉસે હર હર કદમકે બદલે સાલ ભરકે રોઝોં ઔર સાલ ભરકે કિયામકા સવાબ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૩૫૭)

બચ્ચોંકે સાથ ઝૂઠા વા'દા કભી મત કીજિયે

મુસ્નદે અહમદ ઔર અબૂ દાઉદમેં હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન આમિર બિન રબીઆ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમારે પાસ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) આએ. મૈં ઉસ વક્ત છોટા બચ્ચા થા, ખેલકૂદકે લિયે જાને લગા તો મેરી વાલિદાને મુઝે આવાઝ દેકર કહા ઈધર આ કુછ દૂં. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કુછ દેના ભી ચાહતી હો? મેરી વાલિદાને કહા, હાં હુઝૂર ખજૂરેં દૂંગી. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ફિર તો ખૈર, વરના યાદ રખ્ખો કુછ ન દેનેકા ઈરાદા હોતા ઔર યૂંહી કેહતીં તો તુમ પર એક ઝૂઠ લિખ્ખા જાતા.

હઝરત ઈમામ માલિક (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જબ વા'દાકે સાથ વા'દા કિયે હુએ કી તાકીદકા તઅલ્લુક હૈ તો ઉસ વા'દેકો વફા (પૂરા) કરના વાજિબ હો જાતા હૈ. મસલન કિસી શખ્સને કિસીસે કેહ દિયા કે તૂ નિકાહ કર લે ઔર ઈતના ઈતના હર રોઝ મૈં તુઝે દેતા રહૂંગા. ઉસને નિકાહ કર લિયા તો જબ તક નિકાહ બાકી હૈ ઉસ શખ્સ પર વાજિબ હૈ કે ઉસે અપને વા'દેકે મુતાબિક દેતા રહે, ઈસ લિયે કે ઉસમેં આદમીકે હકકા તઅલ્લુક સાબિત હો ગયા જિસ પર ઉસસે બાઝપુર્સ સખ્તીકે સાથ હો સકતી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૩૪૪)

દો જુમ્આ યાની એક હફતેકે ગુનાહ મઆફ કરાનેકા નબવી નુસ્ખા

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ જો શખ્સ જુમ્આકે દિન ગુસલ કરે ઔર અપને ઘરવાલોંકો ખૂશ્બૂ મલે અગર હો, ઔર અચ્છા લિબાસ પહેને, ફિર મસ્જિદમેં આએ ઔર કુછ નવાફિલ પઢે અગર જી ચાહે, ઔર કિસીકો ઈઝા ન દે (યાની ગરદનેં ફલાંગકર ન આએ ન કિસી બૈઠે હુએકો હટાએ) ફિર જબ ઈમામ આ જાએ ઔર ખુત્બા શુરૂ હો ખામોશીસે સુને તો ઉસકે ગુનાહ જો ઈસ જુમ્આસે લેકર દૂસરે જુમ્આ તકકે હોં સબકા કફ્ફારા હો જાતા હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૩૫૭)

અપને દિલકી મેહરાબકો રઝાઈલસે બચાઈયે

મુસ્નદે અહમદમેં હઝરત અનસ (રદિ.) કી રિવાયતસે મરવી હૈ કે હમ લોગ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ બૈઠે હુએ થે કે આપને ફરમાયા, દેખો! અભી એક જન્નતી શખ્સ આનેવાલા હૈ. થોડી દેરમેં એક અન્સારી (રદિ.) અપને બાએં હાથમેં અપની જૂતિયાં લિયે હુએ તાઝા વુઝૂ કરકે આ રહે થે. દાઢી પરસે પાની ટપક રહા થા. દૂસરે દિન ભી ઈસી તરહ હમ બૈઠે હુએ થે કે આપ (સ.અ.વ.) ને યેહી ફરમાયા ઔર વોહી શખ્સ ઉસી તરહ આએ, તીસરે દિન ભી યેહી હુવા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અમ્ર બિન આસ (રદિ.) આજ દેખતે ભાલતે રહે ઔર જબ મજલિસે નબવી ખતમ હુઈ ઔર યે બુઝુર્ગ વહાંસે ઉઠકર ચલે તો યે ભી ઉનકે પીછે હો લિયે ઔર અન્સારીસે કેહને લગે કે હઝરત મુઝમેં ઔર મેરે વાલિદમેં કુછ તકરાર હો ગઈ જિસ પર મૈં કસમ ખા બૈઠા હૂં કે તીન દિન તક અપને ઘર ન જાઉંગા, પસ અગર આપ મહેરબાની ફરમાકર મુઝે ઈજાઝત દેં તો મૈં યે તીન દિન આપકે યહાં ગુઝાર દૂં. ઉનહોંને કહા

બહોત અચ્છા, ચુનાંચે હઝરત અબ્દુલ્લાહને યે તીન રાતેં ઉનકે ઘર ઉનકે સાથ ગુઝારીં, દેખા કે વો રાતકો તહજ્જુદકી લંબી નમાઝ ભી નહીં પળ્હતે, સિર્ફ ઈતના કરતે હૈં કે જબ આંખ ખુલે અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર ઔર ઉસકી બડાઈ અપને બિસ્તર પર હી લેટે લેટે કર લેતે હૈં, યહાં તકકે સુબહકી નમાઝકે લિયે ઉઠેં, હાં યે ઝરૂર બાત થી કે મૈંને ઉનકે મુંહસે સિવાએ કલિમએ ખૈરકે ઔર કુછ નહીં સુના. જબ તીન રાતેં ગુઝર ગઈ તો મુઝે ઉનકા અમલ બહોત હી હલ્કાસા મા'લૂમ હોને લગા, અબ મૈંને ઉનસે કહા કે હઝરત! દર અસલ ન તો મેરે ઔર મેરે વાલિદકે દરમિયાન કોઈ ઐસી બાત હુઈ થી, ન મૈંને નારાઝગીકે બાઈસ ઘર છોડા થા, બલ્કે વાકિઆ યે હુવા કે તીન મરતબા આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અંભી એક જન્નતી શખ્સ આ રહા હૈ ઔર તીનોં મરતબા આપ હી આએ તો મૈંને ઈરાદા કિયા કે આપકી ખિદમતમેં કુછ દિન રેહકર દેખૂં તો સહી કે આપ ઐસી કૌનસી ઈબાદતેં કરતે હૈં જો જીતે જી રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઝબાને મુબારકસે આપકે જન્નતી હોનેકી યકીની ખબર હમ તક પહોંચ ગઈ. ચુનાંચે મૈંને યે બહાના કિયા ઔર તીન રાત તક આપકી ખિદમતમેં રહા તાકે આપકે આ'માલ દેખકર મૈં ભી વૈસે હી અમલ શુરૂ કર દૂં લેકિન મૈંને તો આપકો ન તો કોઈ નયા ઔર અહમ અમલ કરતે હુએ દેખા, ન ઈબાદતમેં હી ઔરોંસે ઝિયાદા બળ્હા હુવા દેખા. અબ જા રહા હૂં લેકિન ઝબાની એક સવાલ હૈ કે આપ હી બતાઈયે આખિર વો કૌનસા અમલ હૈ જિસને આપકો પૈગંબરે ખુદા (સ.અ.વ.) કી ઝબાની જન્નતી બતાયા? આપને ફરમાયા, બસ તુમ મેરે આ'માલકો દેખ ચુકે ઉનકે સિવા ઔર કોઈ ખાસ પોશીદા અમલ તો હૈ નહીં. ચુનાંચે ઉનસે રૂખ્સત હોકર ચલા, થોડી દૂર નિકલા થા જો ઉનહોંને મુઝે આવાઝ દી ઔર ફરમાયા, હાં મેરા એક અમલ સુનતે જાઓ વો યે કે મેરે દિલમેં કભી કિસી મુસલમાનસે ધોકાબાઝી, હસદ ઔર બુગ્ઝકા ઈરાદા ભી નહીં હુવા, મૈં કભી કિસી મુસલમાનકા બદખ્વાહ નહીં બના. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને યે સુનકર ફરમાયા કે બસ અબ મા'લૂમ હો ગયા, ઉસી અમલને

આપકો ઉસ દરજા તક પહોંચાયા હૈ ઔર યેહી વો ચીઝ હૈ જો હર એકકે બસકી નહીં. ઈમામ નસાઈને અપની કિતાબ અમલુલ યૌમ વલ્લૈલહમેં ઈસ હદીસકો બયાન કિયા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૩૧૭)

હઝરત ઉમર (રદિ.) એક આયત સુનકર મહીના ભર બીમાર રહે

ઈબ્ને અબીદુન્યામેં હૈ કે એક રાત હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) શહેરકી દેખભાલકે લિયે નિકલે તો એક મકાનસે કિસી મુસલમાનકી કુરઆન પઢનેકી આવાઝ કાનમેં પડી, વો સૂરએ 'વત્તૂર' પઢ રહે થે. આપને સવારી રોક લી ઔર ખડે હોકર કુરઆન સુનને લગે. જબ વો આયત **ઈન્ન અઝાબ રબ્બિક લવાકિઉમ્ મા લહૂ મિન્ દાફિઈન.**

તર્જુમા :- "બેશક તેરે રબકા અઝાબ હોકર રેહનેવાલા હૈ ઉસે કોઈ રોક સકનેવાલા નહીં." પર પહોંચે તો ઝબાનસે નિકલ ગયા કે રબ્બે કા'બાકી કસમ! સચ્ચી હૈ. ફિર અપને ગધેસે ઉતર પડે, ઔર દીવારસે તકિયા લગાકર બૈઠ ગયે, ચલને ફિરનેકી તાકત ન રહી, દેર તક બૈઠે રેહનેકે બાદ જબ હોશ વ હવાસ ઠિકાને આએ તો અપને ઘર પહોંચે લેકિન ખુદાકે કલામકી ઈસ ડરાવની આયતકે અસરસે દિલકી કમઝોરીકી યે હાલત થી કે મહીના ભર તક બીમાર પડે રહે ઔર ઐસે કે લોગ બીમાર પુર્સીકો આતે થે ગો કિસીકો મા'લૂમ ન થા કે બીમારી ક્યા હૈ? રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હુ.

એક રિવાયતમેં હૈ, આપકી તિલાવતમેં એક મરતબા યે મઝકૂરા આયત આઈ, ઉસી વક્ત હિચકી બંધ ગઈ ઔર ઈસ કદર દિલ પર અસર પડા કે બીમાર હો ગયે, ચુનાંચે બીસ દિન તક ઈયાદત કી જાતી રહી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૧૮૯)

કિયામતકે દિન આસમાન થરથરાએગા, ફટ જાએગા, ચક્કર ખાને લગેગા

કિયામતકે દિન આસમાન થરથરાએગા, ફટ જાએગા, ચક્કર ખાને લગેગા, પહાડ અપની જગહસે હિલ જાએંગે, હટ જાએંગે, ઈધરકે ઉધર હો જાએંગે, કાંપ કાંપકર ટુકડે ટુકડે હોકર ફિર રેઝા રેઝા હો જાએંગે, આખિર રૂઈકે ગાલોંકી તરહ ઈધર ઉધર ઉડ જાએંગે ઔર બે-નામો નિશાન હો જાએંગે ઉસ દિન ઉન લોગોં પર જો ઉસ દિનકો ન માનતે થે વેલ વ હસરત ખરાબી ઔર હલાકત હોગી, ખુદાકા અઝાબ ફરિશ્તોંકી માર જહન્નમકી આગ ઉનકે લિયે હોગી જો દુનિયામેં મશ્ગૂલ થે, ઔર દીનકો એક ખેલ તમાશા મુકર્રર કર રખ્ખા થા, ઉસ દિન ઉનહેં ધક્કે દે દેકર નારે જહન્નમકી તરફ ધકેલા જાએગા ઔર દારોગએ જહન્નમ ઉનસે કહેંગે કે યે વો જહન્નમ હૈ જિસે તુમ નહીં માનતે થે, ફિર મઝીદ ડાંટ ડપટકે તૌર પર કહેંગે, અબ બોલો ક્યા યે જાદૂ હૈ યા તુમ અંધે હો? જાઓ ઉસમેં ડૂબ જાઓ યે તુમહેં ચારોં તરફસે ઘેર લેગી. અબ ઉસકે અઝાબકી તુમહેં સહાર હો યા ન હો, હાય વાય કરો, ચાહે ખામોશ રહો ઉસીમેં પડે ઝુલસ્તે રહોગે, કોઈ તરકીબ ફાઈદા ન દેગી, કિસી તરહ છૂટ ન સકોગે, યે ખુદાકા ઝુલ્મ નહીં બલ્કે સિર્ફ તુમહારે બુરે આ'માલકા બદલા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૧૮૯)

ઈસ્લામ કબૂલ કરનેકે બાદ ક્યા ઝમાનએ કુફ્રકી નેકિયાં કબૂલ હો સકતી હૈં યા નહીં

મુકર્રમ વ મોહતરમ!

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ

બાદ સલામ અર્ઝ હૈ કે મૈં નૌ મુસ્લિમ ઔરત હૂં, ઈસ્લામસે પેહલે

હાલતે કુફ્રમેં મૈં બહોત અચ્છે કામ કર ચુકી હૂં, પાનીકી સબીલ (પરબ) મૈંને મુસાફિરોંકે લિયે બનાઈ હૈ, ફુકરા, વ મોહતાજ લોગોંકી બહોત મદદ કી હૈ, અઝીઝો અકારિબ (રિશ્તેદારોં) સે હુસ્ને સુલૂક નિભાયા હૈ, કૈદિયોંકો કૈદસે રિહા કરનેમેં અપની હુસ્ને તદબીર અંજામ દી હૈ વગૈરહ, તો ક્યા બાદ કબૂલે ઈસ્લામ ઈન આમાલે ખૈરકા મુઝકો અજરો સવાબ મિલેગા? બરાએ કરમ જવાબ દેકર ઉખ્રવી ખૂશીકા મૌકા દીજિયે.

ફક્ત વસ્સલામ
આપકી દીની બહેન
મરયમ

જવાબે ખત :-

"આપ રિવાયત સુનિયે." હઝરત હકીમ બિન હિઝામસે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે પૂછા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ફરમાઈયે મેરે વો નેક કામ જો મૈં જમાનએ જાહિલિયતમેં કિયા કરતા થા જૈસે સદકા, ગુલામ આઝાદ કરના ઔર અઝીઝોંકે સાથ નેક સુલૂક કરના ક્યા ઉનકા ભી મુઝકો સવાબ મિલેગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમ જિતની નેકિયાં પેહલે કર ચુકે હો, ઉન સબકે સાથ મુસલમાન હુએ હો (યાની ઉનકા ભી સવાબ મિલેગા). (બુખારી, મુસ્લિમ, મુસ્તદરક)

ઈસ હદીસસે સાબિત હોતા હૈ કે કાફિરકે નેક અમલ ઈસ્લામકે બાદ મોઅતબર હો સકતે હૈં. (તરજુમાનુસ સુન્નહ, જિલ્દ ર, સફા ૩૧૯)

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, અય બંદે મુઝે ઢૂંઢ તાકે તૂ મુઝે પા લે

બાઝ આસમાની કિતાબોંમેં હૈ અય ઈબ્ને આદમ! મૈંને તુઝે અપની ઈબાદતકે લિયે પૈદા કિયા હૈ પસ તૂ ઉસસે ગફલત ન કર, તેરે રિઝકકા મૈં ઝામિન હૂં તૂ ઉસમેં બેજા તકલીફ ન કર, મુઝે ઢૂંઢ તાકે મુઝે પા લે, જબ તૂને

મુઝે પા લિયા તો યકીન માન કે તૂને સબ કુછ પા લિયા. ઔર અગર મૈં તુઝે ન મિલા તો સમઝ લે કે તમામ ભલાઈયાં તૂ ખો ચુકા. સુન તમામ ચીઝોંસે ઝિયાદા મુહબ્બત તેરે દિલમેં મેરી હોની ચાહિયે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૧૮૬)

જહન્નમકા ખતરનાક સાહિલ

જૈસે સમંદરકા સાહિલ હોતા હૈ ઐસે હી જહન્નમકા ભી સાહિલ હૈ, વહાં કીડે મકોડે, હશરાતુલ અર્ઝ (બારિશકે કીડે) ઔર ખજૂરકે દરખ્ત જિતને લંબે સાંપ ઔર ખચ્ચરકે બરાબર બિચ્છૂ હૈં, જબ જહન્નમવાલે અલ્લાહસે ફરિયાદ કરેંગે કે હમારા જહન્નમકા અઝાબ હલ્કા કર દિયા જાએ તો ઉનસે કહા જાએગા કે જહન્નમસે નિકલકર સાહિલ પર ચલે જાઓ. વો નિકલકર વહાં આએંગે તો વો કીડે મકોડે, હશરાતુલ અર્ઝ ઉનકે હોંઠોં, ચહેરોં ઔર દૂસરે આ'ઝાકો પકડ લેંગે ઔર ઉન્હેં નોચ ખાએંગે તો અબ વો યે ફરિયાદ કરને લગેંગે કે હમેં ઉનસે છુડાયા જાએ ઔર જહન્નમમેં વાપસ જાને દિયા જાએ. ઔર જહન્નમવાલોં પર ખારિશ (ખુજલી) કા અઝાબ ભી મુસલ્લત કિયા જાએગા ઔર જહન્નમી ઈતના ખુજાએગા કે ઉસકી હડ્ડી નંગી હો જાએગી, ફરિશ્તા કહેગા, અય ફલાને! ક્યા તુઝે ઈસ ખારિશસે (ખુજલીસે) તકલીફ હો રહી હૈ? વો કહેગા, હાં, ફરિશ્તા કહેગા તૂ જો મુસલમાનોંકો તકલીફ દિયા કરતા થા યે ઉસકે બદલામેં હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૧ સફા ૫૫૧)

મસ્જિદોંકો દુલ્હન ન બનાઈયે

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા, જબ તુમ અપની મસ્જિદોંકો દુલ્હન બના દો ઔર કુરઆનોંકો સજા દો પસ તુમહારી હલાકત હૈ.

(હુલ્યતુલ ઔલિયા, ઈસ્લાહી મઝામીન, સફા ૮૭)

નેહરે કૌસરકા તઝકિરા પળ્હ લીજિયે

મુસ્નદકી એક હદીસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈસ આયતકી તિલાવત કરકે ફરમાયા કે મુઝે કૌસર ઈનાયત કી ગઈ હૈ જો એક જારી નહેર હૈ લેકિન ગળ્હા નહીં હૈ ઉસકે દોનોં કિનારે મોતીકે ખૈમે હૈં, ઉસકી મિટ્ટી ખાલિસ મુશ્ક હૈ, ઉસકે કંકર ભી સચ્ચે મોતી હૈં, ઔર રિવાયતમેં હૈ કે મેઅરાજ વાલી રાત આપ (સ.અ.વ.) ને આસમાન પર જન્નતમેં ઈસ નહેરકો દેખા ઔર જિબ્રઈલ (અલૈ.) સે પૂછા કે યે કૌનસી નહેર હૈ? તો હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને ફરમાયા, યે કૌસર હૈ જો ખુદા તઆલાને આપકો અતા ફરમાઈ હૈ. ઔર ઈસ કિસમકી બહોતસી હદીસેં હૈં ઔર બહોતસી હમને સૂરએ ઈસરાકી તફસીરમેં બયાન ભી કર દી હૈં. એક ઔર હદીસમેં હૈ કે ઉસકા પાની દૂધસે ઝિયાદા સફેદ હૈ ઔર શહદસે ઝિયાદા મીઠા હૈ જિસકે કિનારે લંબી ગરદનવાલે પરિંદે બૈઠે હુએ હૈં.

હઝરત સિદ્દીક (રદિ.) ને સુનકર ફરમાયા, વો પરિંદે તો બહોત હી ખૂબસૂરત હોંગે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ખાનેમેં ભી વો બહોત હી લઝીઝ હૈં. (ઈબ્ને જરીર)

ઔર રિવાયતમેં હૈ કે હઝરત અનસ (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સવાલ કિયા કે કૌસર ક્યા હૈ? ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) ને યે હદીસ બયાન કી તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉન પરિંદોંકી નિસ્બત યે ફરમાયા. (મુસ્નદે અહમદ)

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે યે નહેર જન્નતકે બીચોં બીચ હૈ. એક મુન્કતેઅ સનદસે હઝરત આઈશા (રદિ.) સે મરવી હૈ કે કૌસરકે પાનીકે ગિરનેકી આવાઝ જો સુનના ચાહે વો અપને દોનોં કાનોંમેં અપની દોનોં ઉન્ગલિયાં ડાલ લે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૬૦૪)

જન્નતમેં બડે બડે શોપિંગ સેન્ટર ઔર મોલ હોંગે

હઝરત સઈદ બિન મુસય્યિબ (રહ.) ઔર હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કી મુલાકાત હુઈ તો હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા હમ દોનોંકો જન્નતકે બાઝારમેં મિલાએ. જિસ પર હઝરત સઈદ (રહ.) ને પૂછા, ક્યા જન્નતમેં ભી બાઝાર હોંગે? ફરમાયા, હાં! મુઝે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ખબર દી હૈ કે જન્નતી જબ જન્નતમેં જાએંગે ઔર અપને અપને મરતબોંકે મુતાબિક દરજે પાએંગે તો દુનિયાકે અંદાઝેસે જુમ્આવાલે દિન ઉનહેં એક જગહ જમા હોનેકી ઈજાઝત મિલેગી. જબ સબ જમા હો જાએંગે તો અલ્લાહ તઆલા ઉન પર તજલ્લી ફરમાએગા ઉસકા અર્શ ઝાહિર હોગા. વો સબ જન્નતકે બાગીચેમેં નૂરકે ઔર લૂઅલૂઅ ઔર યાકૂતકે ઔર ઝબરજદ (ઝમર્રદ) ઔર સોને ચાંદીકે મિમ્બરોં પર બૈઠેંગે. બાઝ ઔર જો નેકિયોંકે એ'તિબારસે કમ દરજેકે હૈં લેકિન જન્નતી હોનેકે એ'તિબારસે કોઈ કિસીસે કમતર નહીં. વો મુશ્કકે ઔર કાફૂરકે ટીલોં પર હોંગે, લેકિન અપની જગહ ઈતને ખૂશ હોંગે કે કુરસીવાલોંકો અપનેસે અફઝલ મજલિસમેં નહીં જાનતે હોંગે. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સવાલ કિયા કે હમ અપને રબકો દેખેંગે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, હાં, હાં દેખોગે, આધે દિનકે સૂરજ ઔર ચૌદહવીં રાતકે ચાંદકો જિસ તરહ સાફ દેખતે હો ઉસી તરહ ખુદાએ તઆલાકો દેખોગે. ઉસ મજલિસમેં એક એકસે અલ્લાહ તબારક વ તઆલા બાતચીત કરેગા યહાં તકકે કિસીસે ફરમાએગા, યાદ હૈ ફલાં દિન તુમને ફલાં કામ મેરે ખિલાફ કિયા થા. વો કહેગા ક્યૂં જનાબે બારી! તૂ તો વો ખતા મઆફ કર ચુકા થા ફિર ઉસકા ક્યા ઝિક્ર, કહેગા હાં ઠીક હૈ ઉસી મેરી મગફિરતકી વુસ્અતકી વજહસે હી તો તૂ ઈસ દરજે પર પહોંચા. યે ઉસી હાલતમેં હોંગે કે ઉનહેં એક બાદલ ઢાંપ લેગા ઔર ઉસસે ઐસી ખૂશ્બૂ બરસેગી કે કભી કિસીને નહીં સૂંઘી થી. ફિર રબ્બુલ આલમીન અઝ્ઝ વ જલ્લ ફરમાએગા કે ઉઠો ઔર મૈંને જો ઈન્આમ વ ઈકરામ તુમહારે લિયે તૈયાર કર રખ્ખે હૈં ઉનહેં લો. ફિર યે સબ

એક બાઝારમેં પહોંચેંગે જિસે ચારોં તરફસે ફરિશ્તે ઘેરે હુએ હોંગે વહાં વો ચીઝેં દેખેંગે જો ન કભી દેખી થીં ન સુની થીં, ન કભી ખયાલમેં ગુઝરી થીં, જો શખ્સ જો ચીઝ ચાહેગા લે લેગા, ખરીદો ફરોખ્ત વહાં ન હોગી, બલ્કે ઈન્આમ હોગા, વહાં તમામ અહલે જન્નત એક દૂસરેસે મુલાકાત કરેંગે. એક કમ દરજેકા જન્નતી આ'લા દરજેકે જન્નતીસે મુલાકાત કરેગા તો ઉસકે લિબાસ વગૈરહકો દેખકર જીમેં ખયાલ કરેગા, વહીં અપને જિસ્મકી તરફ દેખેગા કે ઉસસે ભી અચ્છે કપડે ઉસકે હૈં, ક્યૂંકે વહાં કિસીકો કોઈ રંજો ગમ ન હોગા. અબ હમ સબ લૌટકર અપની અપની મંઝિલોંમેં જાએંગે, વહાં હમારી બીવિયાં હમેં મરહબા કહેંગી ઔર કહેંગી કે જિસ વક્ત આપ યહાંસે ગયે થે તબ યે તરોતાઝગી ઔર યે નૂરાનિયત આપમેં ન થી લેકિન ઈસ વક્ત તો જમાલ વ ખૂબી ઔર ખૂશબૂ ઔર તાઝગી બહોત હી બળ્હી હુઈ હૈ. યે જવાબ દેંગે કે હાં ઠીક હૈ, હમ આજ ખુદાએ તઆલાકી મજલિસમેં થે ઔર યકીનન હમ બહોત હી બળ્હ ચળ્હ ગયે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૯૫)

અર્શકે ઉઠાનેવાલે ફરિશ્તે નીચેવાલી તસ્બીહ પળ્હતે રેહતે હૈં

હઝરત શહર બિન હૌશબ (રહ.) કા ફરમાન હૈ કે હામિલાને અર્શ (અર્શકે ઉઠાનેવાલે) આઠ હૈં, જિનમેંસે ચારકી તસ્બીહ તો યે હૈ :

સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વ બિહમ્દિક લકલ્ હમ્દુ અલા હિલ્મિક બઅ્દ ઈલ્મિક.

યાની અય બારી તઆલા તેરી પાક ઝાત હીકે લિયે હર તરહકી હમ્દો સના હૈ કે તૂ બાવજૂદ ઈલ્મકે ફિર બુર્દબારી ઔર હિલ્મ કરતા હૈ.

ઔર દૂસરે ચારકી તસ્બીહ યે હૈ :

સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વ બિહમ્દિક લકલ્ હમ્દુ અલા અફ્વિક બઅ્દ કુદ્રતિક.

યાની અય અલ્લાહ! કુદરતકે બાવજૂદ તૂ જો મઆફી ઔર દરગુઝર

કરતા રેહતા હૈ ઉસ પર હમ તેરી પાકીઝગી ઔર તેરી તા'રીફ બયાન કરતે હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૫૩)

એક બુઝુર્ગકો એક જિન્નને બડી અજીબ નસીહત કી

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ, એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈં મૈં મુલ્કે રૂમમેં કાફિરોંકે હાથોંમેં ગિરિફતાર હો ગયા થા, એક દિન મૈંને સુના કે હાતિફે ગૈબ એક પહાડકી ચોટીસે બ આવાઝે બુલંદ કેહ રહા હૈ, ખુદાયા! ઉસ પર તઅજ્જુબ હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ ભી તેરે સિવા દૂસરેકી ઝાતસે ઉમ્મીદેં વાબસ્તા રખતા હૈ. ખુદાયા! ઉસ પર ભી તઅજ્જુબ હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ અપની હાજતેં દૂસરોંકે પાસ લે જાતા હૈ. ફિર ઝરા ઠહેરકર એક પુરઝોર આવાઝ લગાઈ ઔર કહા, પૂરા તઅજ્જુબ ઉસ પર હૈ જો તુઝે પહેચાનતે હુએ દૂસરોંકી રઝામંદી હાસિલ કરનેકે લિયે વો કામ કરતા હૈ જિનસે તૂ નારાઝ હો જાએ. યે સુનકર મૈંને બુલંદ આવાઝસે પૂછા કે તૂ કોઈ જિન્ન હૈ યા ઈન્સાન? જવાબ આયા કે ઈન્સાન હૂં. તૂ ઉન કામોંસે અપના ધ્યાન હટા લે જો તુઝે ફાઈદા ન દેં, ઔર ઉન કામોંમેં મશ્ગૂલ હો જા જો તેરે ફાઈદેકે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૭૪)

એક બડે મિયાંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અજીબ સવાલ કિયા

એક ઔર હદીસમેં હૈ કે એક બુઢ્ઢા શખ્સ લકડી ટેકતા હુવા આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર કહા કે મેરે છોટે મોટે ગુનાહ બહોત સારે હૈં ક્યા મુઝે ભી બખ્શા જાએગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ક્યા તૂ ખુદાકી તૌહીદકી ગવાહી નહીં દેતા? ઉસને કહા, હાં ઔર

આપ (સ.અ.વ.) કી રિસાલતકી ગંવાહી ભી દેતા હું. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, તેરે છોટે મોટે ગુનાહ મઆફ હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૩૪)

ચેહરા પરદામેં દાખિલ હૈ યા નહીં

જવાબે ખત :-

સૂરએ અહઝાબમેં ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

યા નિસાઅ ન્નબિય્યિ લસ્તુન્ન ક અહદિમ્ મિન ન્નિસાઈ ઈનિત્તકૈતુન્ન ફલા તખ્ઝઅ્ન બિલ્ કૌલિ ફયત્મઅલ્લઝી ફી કલ્બિહી મરઝુંવ્ વ કુલ્ન કૌલમ્ મઅ્રૂફા. વ કર્ન ફી બુયૂતિકુન્ન વલા તબર્રજ્ન તબર્રુજલ્ જાહિલિય્યતિલ્ ઊલા વ અકિમ્નસ્સલાત વ આતીનઝ્ઝકાત વ અતિઅ્નલ્લાહ વ રસૂલહૂ. (સૂરએ અહઝાબ, આયત : ૩૨-૩૩)

"અય નબી (સ.અ.વ.) કી બીવિયોં! તુમ મા'મૂલી ઔરતોંકી તરહ નહીં હો અગર તુમ તકવા ઈખ્તિયાર કરો પસ તુમ (નામહરમ મર્દસે) બોલનેમેં (જબકે ઝરૂરતન બોલના પડે) નઝાકત મત કરો, ક્યૂંકે ઉસસે ઐસે શખ્સકો દિલકા મૈલાન હો જાએગા જિસકે દિલમેં રોગ હો (બલ્કે) તુમ કાઈદાકે મુવાફિક બાત કરો (જૈસે પાકબાઝ ઔરતેં ઈખ્તિયાર કરતી હૈં) ઔર તુમ અપને ઘરોંમેં રહો ઔર ઝમાનએ કદીમકી જહાલતકે મુતાબિક મત ફિરો ઔર તુમ નમાઝકી પાબંદી રખ્ખો ઔર ઝકાત અદા કરો ઔર અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ફરમાંબરદારી કરો.

ઈન આયાતમેં અવ્વલ તો યે હુકમ દિયા ગયા હૈ કે કિસી ગૈર મહરમસે ઝરૂરતન અગર બાત કરની પડે તો બાતચીતકે અંદાઝમેં નઝાકત ઔર લેહજામેં જાઝબિય્યત (કશિશ) ન હો જિસ તરહ ચાલ ઢાલ ઔર રફતારકે અંદાઝસે દિલ ખીંચતે હૈં. ઈસી તરહ ગુફતારકે નઝાકતવાલે લેહજેકી તરફ ભી કશિશ હોતી હૈ, ઔરતકી આવાઝમેં તબઈ ઔર ફિતરી તૌર પર નરમી ઔર લેહજામેં દિલકશી હોતી હૈ. પાક નફસ ઔરતોંકી યે શાન હૈ કે ગૈર મરદોંસે બાત

કરનેમેં બે તકલ્લુફ ઐસા લબો લેહજા ઈખ્તિયાર કરેં જિસમેં ખુશૂનત (સખ્તી) ઔર રૂખાપન હો તાકે કિસી બદ બાતિનકા કલ્બી મેલાન ન હોને પાએ.

દૂસરા હુકમ યે ઈરશાદ ફરમાયા કે તુમ અપને ઘરોંમેં રહો. ઈસસે માલૂમ હુવા કે ઔરતોંકે લિયે રાત દિન ગુઝારનેકી અસલ જગહ ઉનકે અપને ઘર હી હૈં. શરઅન જિન ઝરૂરતોંકે લિયે ઘરસે નિકલના જાઈઝ હૈ પરદાકે ખૂબ એહતિમામકે સાથ બકદ્રે ઝરૂરત નિકલ સકતી હૈં.

આયતકે સિયાકસે વાઝેહ તૌર પર માલૂમ હો રહા હૈ કે બગૈર ઝરૂરત પરદાકે સાથ ભી બાહિર નિકલના અચ્છા નહીં હૈ. જહાં તક હો સકે, નામહરમકી નઝરોંસે લિબાસ ભી પોશીદા રખના ચાહિયે.

તીસરા હુકમ યે દિયા ગયા હૈ કે ઝમાનએ કદીમકી જહાલતકે મુતાબિક મત ફિરા કરો. ઝમાનએ કદીમકી જહાલતસે અરબકી વો જહાલત મુરાદ હૈ જો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી બેઅસતસે પેહલે અરબકે રિવાજ વ સમાજમેં જગહ પકડે હુએ થી. ઉસ ઝમાનાકી ઔરતેં બેહયાઈ ઔર બેશરમીકે સાથ બિલા ઝિઝક બાઝારોંમેં ઔર મેલોંમેં ઔર ગલીકૂચોંમેં બેપરદા હોકર ફિરા કરતી થીં ઔર બન ઠનકર નિકલતી થીં, સર પર યા ગલેમેં ફેશનકે લિયે દોપટ્ટા ડાલ દિયા, ન ઉસસે સીના ઢકા, ન કાન ઔર ચેહરા છુપાયા, જિધરકો જાના હુવા ચલ પડીં. મરદોંકી ભીડમેં ઘુસ ગઈ, ન મહરમ ઔર ગૈર મહરમકા ઈમ્તિયાઝ. યે યા જાહિલિયતે ઉલાકા રિવાજ ઔર સમાજ જો આજ ભી ઈસ્લામકા દા'વા કરનેવાલી ઔરતોંમેં જગહ લે ચુકા હૈ.

ઈન આયાતમેં ગો અઝવાજે મુતહ્હરાતકો મુખાતબ કિયા ગયા હૈ લેકિન યે અહકામ તમામ ઔરતોંકે લિયે આમ હૈં. ઈજમાએ ઉમ્મત ઔર અહાદીસે નબ્વિય્યા (અલૈહિસ્સલાતુ વસ્સલામ) સે યે અમ્ર સાબિત શુદા હૈ કે ઈન આયાતકા હુકમ ઉમ્મતકી તમામ માંઓં, બહેનોં ઔર બેટિયોંકે લિયે આમ હૈ, જૈસા કે હમને પેહલે અર્ઝ કિયા.

એક મોટી સમઝવાલા ઈન્સાન ભી (જિસે ખુદાકા ખૌફ હો) ઈન આયાતસે યે નતીજા નિકાલને પર મજબૂર હોગા કે જબ અઝવાજે મુતહહરાતકે લિયે યે હુકમ હૈ કે અપને ઘરોં હીમેં રહા કરેં ઔર જાહિલિયતે ઉલાકે દસ્તૂરકે

મુતાબિક બાહિર ન નિકલેં, હાલાંકે ઉનકો તમામ મોમિનીનકી માંએં ફરમાયા ગયા હૈ (વ અઝ્વાજુહૂ ઉમ્મહાતુહુમ) તો ઉમ્મતકી દૂસરી ઔરતોંકે લિયે બેપરદા હોકર નિકલના ક્યૂંકર દુરૂસ્ત હોગા? શર્ફ ઔર એહતિરામકે બાઈસ ઉમ્મતકી નઝરેં જિન મુકદ્દસ ખવાતીન પર નહીં પડ સકતી થીં જબ ઉનકો ભી "કરાર ફીલ બુયૂત" (યાની ઘરોંમેં રેહને) કા હુકમ દિયા ગયા હૈ તો જિન ઔરતોંકી તરફ જાન બૂઝકર નઝરેં ઉઠાઈ જાતી હોં ઔર ખૂદ યે ઔરતેં ભી મરદોંકો અપની તરફ માઈલ કરનેકા ઈરાદા રખતી હોં, ઉનકો જાહિલિયતે ઉલાકે તરીકે પર બાહિર નિકલનેકી કૈસે ઈજાઝત હોગી?

સહીહ બુખારી જિલ્દ ૨, સફા ૬૯૬ મેં વાકિઅએ ઈફકકી તફસીલ મરવી હૈ, ઉસમેં લિખ્ખા હૈ કે ગઝવએ બની મુસ્તલકકે મૌકા પર જબ હઝરત સફવાન બિન મોઅત્તલ (રદિ.) કી હઝરત આઈશા (રદિ.) પર નઝર પડી ઔર હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ઉનકે ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન પઢનેકી આવાઝ સુની તો હઝરત આઈશા (રદિ.) કી આંખ ખુલ ગઈ ઔર ઉનહોંને ફૌરન અપના ચેહરા ઢાંપ લિયા. વો ફરમાતી હૈં કે સફવાન (રદિ.) ને મુઝે પરદાકા હુકમ નાઝિલ હોનેસે પેહલે દેખા થા. ઉસીસે સમઝ લિયા જાએ કે પરદાકા જો હુકમ નાઝિલ હુવા થા વો ચેહરાસે ભી મુતઅલ્લિક થા. વરના ઉનહેં ચેહરા ઢાંકનેકી ક્યા ઝરૂરત થી.

નીઝ સહીહ બુખારી જિલ્દ ૧, સફા ૭૮૮ પર હૈ કે એક દિન રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) અપની અહલિયા મોહતરમા હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે પાસ થે, વહીં એક મુખન્નસ ભી થા ઉસને હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કે ભાઈસે કહા કે અગર અલ્લાહ તઆલાને તાઈફકો ફતહ કર દિયા તો મૈં તુમહેં ગીલાનકી બેટી બતા દૂંગા, જો ઐસી ઐસી હૈ. ઉસ પર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે યે લોગ હરગિઝ તુમહારે ઘરોંમેં દાખિલ ન હોં.

હઝરત અનસ (રદિ.) ને બયાન ફરમાયા કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને યૂં કહા કે "યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) આપકે પાસ (ઘરકે અંદર) અચ્છે બુરે લોગ આતે જાતે હૈં (વહાં ઉમ્મહાતુલ મુઅમિનીન ભી હોતી હૈં) અગર

આપ ઉમ્મહાતુલ મુઅમિનીનકો પરદા કરનેકા હુકમ દે દેતે તો અચ્છા હોતા. ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાને પરદાવાલી આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

(સહીહ બુખારી)

ઈસસે સાફ ઝાહિર હૈ કે પરદાકી આયતમેં નામહરમોંકે સામને ચેહરા ઢાંપનેકા હુકમ નાઝિલ હુવા, ક્યૂંકે ઈસસે પેહલે ભી વો કપડે પહેને હુએ બૈઠી રેહતી થીં સિર્ફ ચેહરા હી ખુલા રેહતા થા. પરદાકા હુકમ હોનેકા યેહી મતલબ હૈ કે ચેહરા છુપાએં.

હઝરત અનસ (રદિ.) કી એક રિવાયત ઔર સુનિયે. વો ફરમાતે હૈં કે જબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હઝરત ઝૈનબ બિન્તે જહશ (રદિ.) કે સાથ રાત ગુઝારકર સુબહકો વલીમા કિયા તો ખૂબ બડી દઅવત કી, લોગ આતે રહે ઔર ખાકર જાતે રહે, ખાનેસે ફારિગ હોકર સબ લોગ ચલે ગયે લેકિન તીન અસ્હાબ રેહ ગયે વો બાતેં કરતે રહે, આપ (સ.અ.વ.) કે મિઝાજમેં હયા બહોત થી, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનસે નહીં ફરમાયા કે તુમ ચલે જાઓ, બલ્કે ખૂદ હઝરત આઈશા (રદિ.) કે હુજરાકી તરફ ચલે ગયે. જબ મૈંને આપ (સ.અ.વ.) કો ખબર દી કે વો લોગ ચલે ગયે તો આપ (સ.અ.વ.) વાપસ તશરીફ લે આએ, મૈં આપ (સ.અ.વ.) કે સાથ (હસ્બે આદત) દાખિલ હોને લગા તો આપ (સ.અ.વ.) ને મેરે ઔર અપને દરમિયાનમેં પરદા ડાલ દિયા ઔર આયતે હિજાબ **યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ લા તદ્ખુલૂ બુયૂતન્નબિય્યિ.....** અલ્લાહ તઆલાને નાઝિલ ફરમા દી.

(સહીહ બુખારી, સફા ૭૦૬-૭૦૭)

હઝરત અનસ (રદિ.) પુરાને ખાદિમ થે, દસ બરસ તક ઉનહોંને આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમત કી. જબ પરદાકા હુકમ નાઝિલ હુવા તો આપ (સ.અ.વ.) ને પરદા ડાલ દિયા ઔર હઝરત અનસ (રદિ.) કો અંદર આને નહીં દિયા. અબ સવાલ યે હૈ કે ઉસસે પેહલે જો હઝરત અનસ (રદિ.) ઘરોંમેં અંદર આતે જાતે થે ક્યા અઝવાજે મુતહહરાત કપડે પહેનકર નહીં રેહતી થીં, ઉનકી જો નઝર પડતી થી ક્યા ચેહરાકે સિવા કિસી ઔર જગહ ભી પડતી થી, અગર ચેહરા પરદામેં નહીં તો ઉનકો અંદર જાનેસે ક્યૂં રોકા

ગયા. અઝવાજે મુતહ્હરાત (રદિ.) સે ફરમા દેતે કે ઉસકો આને જાને દો સિર્ફ ચેહરા ખુલા રખ્ખા કરો. લેકિન વહાં મુસ્તકિલ દાખિલ હોને પર પાબંદી લગા દી ગઈ. ઈસીસે સમઝ લિયા જાએ કે પરદાકા જો હુકમ નાઝિલ હુવા ઉસમેં અસલ ચેહરા હીકા છુપાના હૈ વરના જિસ્મકે દૂસરે હિસ્સે પેહલે ભી નામહરમોંકે સામને ઝાહિર નહીં કિયે જાતે થે.

સુનને અબૂ દાઉદ "કિતાબુલ જિહાદ" મેં હૈ કે હઝરત ઉમ્મે ખલાદ (રદિ.) કા સાહબઝાદા (રદિ.) એક જિહાદકે મૌકા પર શહીદ હો ગયા થા, વો ચેહરા પર નકાબ ડાલે હુએ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ, ઉનકા યે હાલ દેખકર કિસી સહાબી (રદિ.) ને કહા કે તુમ અપને બેટેકા હાલ મા'લૂમ કરનેકે લિયે આઈ હો? હઝરત ઉમ્મે ખલાદ (રદિ.) ને જવાબ દિયા, અગર બેટેકે બારેમેં મુસીબતઝદા હો ગઈ હોં તો અપની શર્મો હયા ખોકર હરગિઝ મુસીબતઝદા ન બનૂંગી (યાની હયાકા ચલા જાના ઐસી હી મુસીબતઝદા કર દેનેવાલી ચીઝ હૈ જૈસે બેટેકા ખતમ હો જાના) હઝરત ઉમ્મે ખલાદ (રદિ.) કે પૂછને પર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને જવાબ દિયા કે તુમહારે બેટેકે લિયે દો શહીદોંકા સવાબ હૈ, ઉનહોંને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) ક્યૂં? ઈરશાદ ફરમાયા, ઈસ લિયે કે ઉસે અહલે કિતાબને કતલ કિયા હૈ.

(સુનને અબૂ દાઉદ, જિલ્દ ૧, સફા ૩૩૬)

ઈસ વાકિઆસે ભી ઉન મગરિબિયતઝદા મુજતહિદીનકી તરદીદ હોતી હૈ જો ચેહરાકો પરદાસે બાહિર કરતે હૈં ઔર યે ભી સાબિત હોતા હૈ કે પરદા હર હાલમેં લાઝિમ હૈ રંજ હો યા ખૂશી, નામહરમકે સામને બેપરદા હોકર આના મના હૈ. બહોતસે મર્દ ઔર ઔરત ઐસા તર્ઝ ઈખ્તિયાર કરતે હૈં કે ગોયા ઉનકે નઝદીક શરીઅતકા કોઈ કાનૂન મુસીબતકે વક્ત લાગૂ નહીં હૈ, જબ ઘરમેં કોઈ મૌત હો જાએગી તો ઈસ બાતકો જાનતે હુએ કે નૌહા કરના સખ્ત મના હૈ, ઔરતેં ઝોર ઝોરસે નૌહા કરતી હૈં, જનાઝા જબ ઘરસે બાહિર નિકાલા જાતા હૈ તો ઔરતેં દરવાઝેકે બાહિર તક ઉસકે પીછે ચલી આતી હૈં ઔર પરદાકા કુછ ખયાલ નહીં કરતીં, ખૂબ

યાદ રખ્ખો, ગુસ્સા હો યા રઝામંદી, ખૂશી હો યા મુસીબત, હર હાલમેં અહકામે શરીઅતકી પાબંદી લાઝિમ હૈ.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હજ વ ઉમરહકે મસાઈલ બયાન કરતે હુએ ઈરશાદ ફરમાયા હૈ કે એહરામવાલી ઔરત નકાબ ન ડાલે.

(સુનને અબૂ દાઉદ, જિલ્દ ૧, સફા ૨૫૪)

ઈસસે ઝાહિર હૈ કે ઝમાનએ નબુવ્વતમેં ઔરતેં ચેહરોં પર નકાબ ડાલકર બાહિર નિકલતી થીં. યાદ રહે કે હુકમ યે હૈ કે ઔરત હાલતે એહરામમેં ચેહરા પર કપડા ન ડાલે. યે મતલબ નહીં હૈ કે નામહરમોંકે સામને ચેહરા ખોલકર ફિરા કરેં. યે ઔરતોંમેં મશ્હૂર હૈ કે હાલતે એહરામમેં પરદા નહીં યે ગલત હૈ. ઈસ ગલત ફેહમીકો હઝરત આઈશા (રદિ.) કી એક હદીસસે દૂર કર લેં. ઉનહોંને ફરમાયા કે હમ હાલતે એહરામમેં હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કે સાથ થે, ગુઝરનેવાલે અપની સવારિયોં પર હમારે પાસસે ગુઝરતે થે તો હમ અપની ચાદરકો અપને સરસે આગે બઢાકર ચેહરાકે સામને લટકા લેતે થે. જબ વો લોગ આગે બઢ જાતે તો હમ ચેહરા ખોલ લેતે થે.

(મિશ્કાતુલ મસાબીહ, સફા ૨૩૬, અઝ : અબી દાઉદ)

મુંહ પર કપડા ન લગના ઔર બાત હૈ ઔર નામહરમોંકે સામને ફિરના યે દૂસરી બાત હૈ, હજ યા ઉમરહમેં બેપરદગી જાઈઝ નહીં હો જાતી.

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) કી બીવી જબ અપને શૌહરકો લેકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ ચલી ઔર રાસ્તેમેં ઈકરમા (રદિ.) ને અપની બીવીસે સોહબત કરની ચાહી તો ઉનહોંને ઈન્કાર કર દિયા ઔર કહા કે તુમ કાફિર હો ઔર મૈં મુસલમાન હૂં ઔર ઈકરમા (રદિ.) ને કહા કે મેરી બાત માનનેસે તુંમકો જિસ કામને રોકા હૈ વો મા'લૂમ હોતા હૈ કે બહોત બડા કામ હૈ. તો જબ બીવી ઈકરમા (રદિ.) કો લેકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ પહોંચી તો ચેહરા પર નકાબ (પરદા) થા.

ફિર શરીઅત ચેહરાકો ખુલા રખનેકી કૈસે ઈજાઝત દે સકતી હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૧, સફા ૨૨૮)

અય અલ્લાહ હમારી ઝબાન ઔર દિલકો મુસલમાન બના દે

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, અલ્લાહ તઆલાને જિસ તરહ તુમમેં રોઝિયાં તકસીમ ફરમાઈ હૈં અખ્લાક ભી તકસીમ ફરમાએ હૈં. અલ્લાહ તઆલા દુનિયા તો ઉસે ભી દેતા હૈ જિસસે ખૂશ હો ઔર ઉસે ભી જિસસે ગઝબનાક હો, લેકિન દીન સિર્ફ ઉનહીકો દેતા હૈ જિનસે ઉસે મુહબ્બત હૈ, પસ જિસે દીન મિલ જાએ યકીનન અલ્લાહ તઆલા ઉસસે મુહબ્બત રખતા હૈ, ઉસકી કસમ! જિસકે હાથમેં મેરી જાન હૈ બંદા મુસલમાન નહીં હોતા જબ તક કે ઉસકા દિલ ઔર ઉસકી ઝબાન મુસલમાન ન હો જાએ ઔર બંદા ઈમાનદાર નહીં હોતા જબ તક કે ઉસકે પડોસી ઉસકી તકલીફોંસે બેફિક્ર ન હો જાએં. લોગોંને પૂછા તકલીફેં ક્યા ક્યા હૈં? ફરમાયા ધોકા ઔર ઝુલ્મ. સુનો! જો શખ્સ માલે હરામ કમાએ ફિર ઉસમેંસે ખર્ચ કરે અલ્લાહ ઉસે બરકતસે મહેરૂમ રખતા હૈ. અગર વો ઉસમેંસે સદકા કરે તો કબૂલ નહીં હોતા, ઔર જિતના કુછ માલ અપને બાદ બાકી છોડ મરે વો સબ ઉસકે લિયે દોઝખકી આગકા તોશા બનતા હૈ. યાદ રખ્ખો! અલ્લાહ તઆલા બુરાઈકો બુરાઈસે નહીં મિટાતા બલ્કે બુરાઈકો ભલાઈસે મિટાતા હૈ.

હરામ બિસ્તરકે અલાવા સબ કુછ કર લિયા અબ મૈં ક્યા કરૂં

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે એક શખ્સ હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કે પાસ આયા ઔર કહા કે એક ઔરત સૌદા લેનેકે લિયે આઈ થી અફસોસ કે મૈં ઉસે કોઠરીમેં લે જાકર ઉસસે જિમાઅકે સિવા ઔર હર તરહ લુત્ફ અંદોઝ હુવા. અબ જો હુકમે ખુદા હો વો મુઝ પર જારી કિયા જાએ. આપ (રદિ.) ને ફરમાયા, શાયદ ઉસકા ખાવિંદ ગૈર હાઝિર હોગા? ઉસને કહા, જી હાં, યેહી

બાત થી. આપને ફરમાયા, તુમ જાઓ, હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) સે યે મસ્અલા પૂછો. હઝરત સિદ્દીકે અકબર (રદિ.) ને ભી યેહી સવાલ કિયા. પસ આપને ભી હઝરત ઉમર (રદિ.) કી તરહ ફરમાયા, ફિર વો આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર અપની હાલત બયાન કી, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, શાયદ ઉસકા ખાવિંદ રાહે ખુદામેં ગયા હુવા હોગા? પસ કુરઆને કરીમકી યે આયત ઉતરી :

અકિમિસ્સલાત તરફિયન્નહારિ વ ઝુલફમ્ મિનલ્લૈલિ. ઈન્નલ્ હસનાતિ યુઝ્હિબ્ન સ્સય્યિઆતિ. ઝાલિક ઝિક્રા લિઝ્ઝાકિરીન.

(સૂરએ હૂદ, આયત : ૧૧૪)

દિનકે દોનોં સિરોંમેં નમાઝ પળ્હો ઔર રાતકી કઈ સાઅતોંમેં ભી, યકીનન નેકિયાં બુરાઈયોંકો દૂર કર દિયા કરતી હૈં, યે હૈ નસીહત નસીહત પકડનેવાલોંકે લિયે.

તો વો કેહને લગા ક્યા યે ખાસ મેરે લિયે હી હૈ? તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસકે સીને પર હાથ રખકર ફરમાયા, નહીં! ઈસ તરહ સિર્ફ તેરી હી આંખેં ઠંડી નહીં હો સકતીં બલ્કે યે સબ લોગોંકે લિયે આમ હૈ. યે સુનકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ઉમર (રદિ.) સચ્ચે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૫૧૭)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે એક આદમીકી નઝર કિસી ગૈર મહરમ ઔરત પર પડ ગઈ. ઔરતકે હુસ્નો જમાલને મર્દકે દિલકો અપની તરફ માઈલ કિયા, હત્તા કે મર્દને મગલૂબુલ હાલ હોકર ઔરતકા બોસા લે લિયા. ફિર ઉસ પર ખૌફે ખુદા ગાલિબ હુવા કે મૈંને તો હુકમે ઈલાહીકી ખિલાફ વરઝી કર લી. ચુનાંચે વો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર સારા માજરા સુનાયા. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ખામોશી ઈખ્તિયાર ફરમાઈ. ઉસ આદમીકા રો રોકર બુરા હાલ હુવા. નદામતકી આગને ઉસકે દિલકો બેકરાર કર દિયા, વો મુસલસલ તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફારમેં લગે રહે, હત્તાકે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) પર કુરઆનકી યે આયત ઉતરી :

"ઈન્નલ્ હસનાતિ યુઝ્હિબ્ન સ્સય્યિઆતિ. ઝાલિક ઝિક્રા લિઝ્ઝાકિરીન.

"અલબત્તા નેકિયાં દૂર કરતી હૈં બુરાઈયોંકો, યે યાદગાર હૈ યાદ કરનેવાલોંકે લિયે. (સૂરએ હૂદ : ૧૧૪)

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઉસ આદમીકો બુલાકર ખૂશખબરી સુનાઈ કે તેરા રોના ધોના કબૂલ હો ગયા. અલ્લાહ તઆલાને તુઝે મઆફી અતા ફરમા દી. ઉસને પૂછા કે યે આયત ખાસ મેરે લિયે ઉતરી હૈ? ફરમાયા નહીં, સબ લોગોંકે લિયે હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર)

ઝુબેદાકી એક નેકી પર મગફિરત

અઝાનકા અદબ કીજિયે, ખાસ તૌરસે માંએં બહેનેં

ઝુબેદા ખાતૂન એક નેક મલેકા થી. ઉસને "નેહરે ઝુબેદા" બનવાકર મખ્લૂકે ખુદાકો બહોત ફાઈદા પહોંચાયા. અપની વફાતકે બા'દ વો કિસીકો ખ્વાબમેં નઝર આઈ. ઉસને પૂછા કે ઝુબેદા ખાતૂન! આપકે સાથ ક્યા મઆમલા પેશ આયા? ઝુબેદા ખાતૂનને જવાબ દિયા કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને બખ્શિશ ફરમા દી. ખ્વાબ દેખનેવાલેને કહા કે આપને "નેહરે ઝુબેદા"બનવાકર મખ્લૂકે ખુદાકો ફાઈદા પહોંચાયા, આપકી બખ્શિશ તો હોની હી થી. ઝુબેદા ખાતૂનને કહા, નહીં! નહીં! જબ "નેહરે ઝુબેદા" વાલા અમલ પેશ હુવા તો પરવરદિગારે આલમને ફરમાયા કે કામ તો તુમને ખઝાનેકે પૈસોંસે કરવાયા, અગર ખઝાના ન હોતા તો નહેર ભી ન બનતી. મુઝે યે બતાઓ કે તુમને મેરે લિયે ક્યા અમલ કિયા? ઝુબેદાને કહા, મૈં તો ઘભરા ગઈ કે અબ ક્યા બનેગા, મગર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને મુઝ પર મહેરબાની ફરમાઈ. મુઝે કહા ગયા કે તુમહારા એક અમલ હમેં પસંદ આ ગયા. એક મરતબા તુમ ભૂખકી હાલતમેં દસ્તરખ્વાન પર બૈઠી ખાના ખા રહી થી કે ઈતનેમેં અલ્લાહુ અકબરકે અલ્ફાઝસે અઝાનકી

આવાઝ સુનાઈ દી. તુમહારે હાથમેં લુકમા થા ઔર સરસે દોપટ્ટા સરકા હુવા થા, તુમને લુકમેકો વાપસ રખ્ખા, પેહલે દોપટ્ટેકો ઠીક કિયા, ફિર લુકમા ખાયા, તુમને લુકમા ખાનેમેં મેરે નામકે અદબકી વજહસે દેર કી, ચલો હમને તુમહારી મગફિરત ફરમા દી.

મૌલાના અહમદ અલી લાહોરી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે કે ઈન્સાન જબ અઝાનકી આવાઝ સુને તો અદબકી વજહસે ખામોશ હો જાએ, અઝાનકા જવાબ દે ઔર આખિરમેં મસ્નૂન દુઆ પળ્હે. મેરા તજુર્બા હૈ કે અઝાનકે અદબકી વજહસે ઉસે મૌતકે વક્ત કલિમહ પળ્હનેકી તૌફીક નસીબ હોગી.

(નમાઝકે અસરાર વ રૂમૂઝ, સફા ૫૫)

ઝિયાદા નીંદ ઈન્સાનકો કિયામતકે દિન ફકીર બના દેતી હૈ

હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કી વાલિદા માજિદાને આપસે ફરમાયા કે પ્યારે બચ્ચે! રાતકો બહોત ન સોયા કરો, રાતકી ઝિયાદા નીંદ ઈન્સાનકો કિયામતકે દિન ફકીર બના દેતી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૨૯૦)

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) અપને બચ્ચોંકો નીચેવાલી દુઆ સિખાતે થે

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) હર નમાઝકે બાદ યે કલિમાત પળ્હતે થે :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ્ બુખ્લિ, વ અઊઝુબિક મિનલ્ જુબ્નિ, વ અઊઝુબિક મિન અન્ ઉરદ્દ ઈલા અર્ઝલિલ્ ઉમુરિ, વ અઊઝુબિક મિન ફિત્નતિ દુન્યા, વ અઊઝુબિક મિન અઝાબિલ્ કબ્રિ. (સહીહ બુખારી)

"અય અલ્લાહ! મૈં બુખ્લસે તેરી પનાહ પકડતા હૂં ઔર બુઝદિલીસે તેરી પનાહ પકડતા હૂં ઔર યે કે મૈં રઝીલ ઉમરમેં ડાલ દિયા જાઉં, ઉસસે ભી તેરી પનાહ માંગતા હૂં ઔર દુનિયાકી આઝમાઈશ ઔર અઝાબે કબ્રસે તેરી પનાહ તલબ કરતા હૂં." (મિન્હાજુલ મુસ્લિમ, સફા ૩૩૮)

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) યે દુઆ અપને બચ્ચોંકો ભી સિખાતે થે.

મુનાજાતે ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.)

(૧) હજર્તુલ્ ખલ્ક તુર્રન્ ફી હવાકા
મૈંને આપકી મુહબ્બતમેં તમામ દુનિયાકો છોડ દિયા.
વ ઐતમ્તુલ્ ઈયાલ લિકૈ અરાકા
ઔર આપકી ઝિયારતકે ઈશ્તિયાકમેં અપને અયાલકો યતીમ કિયા.
(૨) વલૌ કત્તઅ્તની ફીલ હુબ્બિ ઈર્બા
અગર આપ રગે મુહબ્બત કાટ દેં
લમા હન્નલ્ ફુઆદુ ઈલા સિવાકા
તબ ભી દિલ આપ હીકી તરફ માઈલ રહેગા
(૩) તજાવઝ્ અન્ ઝઈફિન્ કદ્ અતાકા
જો ઝઈફ આપકે દર પર આયા હૈ ઉસકો મઆફ કીજિયે
વ જાઅ રાજિયન્ યર્જૂ નિદાકા
ઔર જો આપસે બખ્શિશકી ઉમ્મીદ લગાકર આયા હૈ ઉસકી તમન્ના પૂરી કીજિયે
(૪) વ ઈય્યકુ યા મુહૈમિનુ કદ્ અસાકા
અય ગફ્ફાર! અગરચે મૈં આપકી હુકમ અદૂલી કર ચુકા હૂં
ફમા સજત્તુ લિમઅ્બૂદિન્ સિવાકા
મગર આપકે સિવા કિસીકો સિજદહ તો નહીં કિયા
(૫) ઈલાહી અબ્દુકલ્ આસી અતાકા

અય ખુદાવંદ! આપકા નાફરમાન બંદા આપકી બારગાહમેં આયા હૈ

મુકિર્રમ્ બિઝ્ઝુનૂબિ વ કદ્ દઆકા

જિસે અપને ગુનાહોંકા ઈકરાર હૈ ઔર અફવકા ખ્વાસ્તગાર હૈ

(૬) વ ઈન્ તગ્ફિર્ ફઅન્ત લિઝાલિક અહ્લુન

અગર આપ બખ્શ દેં તો આપકી શાન યેહી હૈ

વ ઈન્ તત્રુદ્ ફમંય્ યર્હમ સિવાકા

ઔર અગર આપ ધુત્કાર દેં તો બતાઈયે કૌન આપકે સિવા રહમ કર સકતા હૈ.

રંગબેરંગી બાતેં જિનસે ખૂશ્બૂ આએ

(૧) ઝિયાદા બાતેં વો લોગ કરતે હૈં જિનકે પાસ કેહનેકો કુછ નહીં હોતા.

(૨) દૂસરોંકે આંસૂઓંકો જમીન પર ગિરનેસે પેહલે અપને દામનમેં જઝબ કર લેના ઈન્સાનિયતકી મેઅરાજ હૈ.

(૩) નેક બનનેકી કોશિશ કરો જૈસે હસીન બનનેકી કોશિશ કરતે હો.

(૪) એ'તિમાદ વો શીશા હૈ જો એક બાર ટૂટ જાએ તો દો બારહ નહીં બનતા.

(૫) જિસ તરહ સમંદર અપની લહેરોંકો અપની હુદૂદમેં રખતા હૈ ઉસી તરહ માં અપની ઔલાદકા હર દુ:ખ અપને દિલ તક મહેદૂદ રખતી હૈ.

(૬) જો યે કહે કે ઉસકી બાત સચ્ચી હૈ તો ઉસકી હર બાત ઝૂઠ હોગી.

(૭) મહેનતસે ભી આદમી થક જાતા હૈ ઔર કાહિલી (સુસ્તી) સે ભી. મગર મહેનતકા નતીજા સિહ્હત ઔર દૌલત હૈ ઔર કાહિલીકા નતીજા બીમારી ઔર ઈફલાસ (તંગદસ્તી) હૈ.

(૮) રાહત ઝિયાદા આમ્દનીમેં નહીં હૈ, કમ ખર્ચમેં હૈ.

જવાહિર પારે

(૧) રૂખ્સત કરનેકે બાદ અપને મહેમાનકી શિકાયત ન કર.

(૨) બહાદુર મુકાબલેકે વક્ત આઝમાયા જાતા હૈ.

(૩) કભી ભી અપને માં બાપ ઔર ઉસ્તાદકી શિકાયત ન કર.

(૪) બીવીકે સામને ઉસકે મયકેવાલોંકી શિકાયત ન કર.

(૫) ઔલાદકે સામને અપને બડોંકી શિકાયત ન કર.

(૬) માં બાપકા નાફરમાન અપની ઔલાદકી નાફરમાનીકા મુન્તઝિર રહે.

(૭) બે મૌકા બોલનેસે ચુપ રેહના બેહતર હૈ.

(૮) બે ઈઝ્ઝતીકી ઝિંદગીસે મૌત બેહતર હૈ.

(૯) બુરી સોહબતસે દૂર રેહના બેહતર હૈ.

(૧૦) સબસે અચ્છી ખૈરાત મઆફ કર દેના હૈ.

(૧૧) સબસે અચ્છા નશા ખિદમતે ખલ્ક હૈ.

(૧૨) સબસે બડા બહાદુર બદલા ન લેનેવાલા હૈ.

(૧૩) મર્દકી ખૂબસૂરતી ઉસકી ફસાહત હૈ.

(૧૪) ગીબત અમલકો ખા જાતી હૈ.

(૧૫) માં બાપકા હુકમ ચાહે નાગવાર હો કબૂલ કર લે.

(૧૬) નસીહતકી બાત ચાહે કડવી હો કબૂલ કર લે.

(૧૭) યતીમ ઔર બેવાકા માલ ખાનેસે પરેશાની આતી હૈ.

(૧૮) ખૈરાતસે માલમેં કમી નહીં આતી.

(૧૯) બહસ કરનેમેં જાહિલસે શિકસ્ત ખા લે.

(૨૦) ફુઝૂલ ખર્ચી કરનેસે મુફલિસી આતી હૈ.

(૨૧) બે અદબી કરનેસે બદ નસીબી આતી હૈ.

(૨૨) તૌબા ગુનાહકો ખા જાતા હૈ.

(૨૩) ગરીબકી દઅવત ચાહે તકલીફ દેહ હો કબૂલ કર લે.

(૨૪) તકબ્બુર ઈલ્મકો ખા જાતા હૈ.

(૨૫) ગુસ્સા અકલકો ખા જાતા હૈ.
(૨૬) ઈન્સાફ ઝુલ્મકો ખા જાતા હૈ.
(૨૭) ઝૂઠ રિઝકકો ખા જાતા હૈ.
(૨૮) દોસ્તકો મુસીબતકે વક્ત આઝમાયા જાતા હૈ.
(૨૯) અમાનતદાર મુફલિસીકે વક્ત આઝમાયા જાતા હૈ.
(૩૦) બુર્દબારકો ગુસ્સેકે વક્ત આઝમાયા જાતા હૈ.
(૩૧) અપની ઝબાનકો ઝિક્રે ઈલાહીમેં મશ્ગૂલ રખ્ખો.
(૩૨) ખુદાસે ડરનેવાલેકી ઝબાન ગૂંગી હો જાતી હૈ.
(૩૩) ખામોશ ઝબાન સેંકડોં ઝબાનોંસે અચ્છી હૈ.

કુરઆન

(૧) કુરઆન..... એક હિકમત ભરી કિતાબ હૈ.
(૨) કુરઆન..... હક વ બાતિલકે ઈમ્તિયાઝકે લિયે હૈ.
(૩) કુરઆન..... નસીહતકી એક આસાન રાહ હૈ.
(૪) કુરઆન..... હર કિસમકે ફુયૂઝ વ બરકાતકા સરચશ્મા હૈ.
(૫) કુરઆન..... એક ફૈસલાકુન કુવ્વત હૈ.
(૬) કુરઆન..... કોઈ હંસીકી ચીઝ નહીં હૈ.
(૭) કુરઆન..... હી ઈન્સાનકો ચશ્મ બીના (તેઝ નઝર) દેતા હૈ.
(૮) કુરઆન..... મેં શિફા ઔર રહમતકે દરિયા બેહતે હૈં.
(૯) કુરઆન..... ને ઈન્સાનકો ઈલ્મ વ હિકમત અતા કિયા.
(૧૦) કુરઆન..... અંધેરીસે રોશનીકી તરફ લાતા હૈ.
(૧૧) કુરઆન..... સલામતીકી રાહેં ખોલ દેતા હૈ.
(૧૨) કુરઆન..... હક વ સઆદતકા મુરક્કઅ હૈ.
(૧૩) કુરઆન..... ઈમાનકા સરચશ્મા ઔર અમલકા મરકઝ હૈ.
(૧૪) કુરઆન..... તસ્ફિયએ મઆમલાતકે લિયે બેહતરીન ઝાબતા હૈ.

(૧૫) કુરઆન..... રેહનુમાઈ ઔર લીડરીકે હકીકી ગુર (તરીકે) બતાતા હૈ.

(૧૬) કુરઆન..... તમામ ઈન્સાની ઝરૂરિયાતકે મસાઈલ બયાન કરતા હૈ.

(૧૭) કુરઆન..... ફિક્રો અમલકી રાહોંકો હમવાર કરતા હૈ.

(૧૮) કુરઆન..... સે મસાઈલે ઝિંદગી સીખો.

(૧૯) કુરઆન..... કી તસ્દીક પિછલી ઈલ્હામી કિતાબેં કરતી હૈં.

(૨૦) કુરઆન..... પિછલી ઈલ્હામી કિતાબોંકા જામેઅ ઔર મુહાફિઝ હૈ.

(૨૧) કુરઆન..... અલ્લાહ તઆલા, રબ્બે કાઈનાત વ ખાલિકે જહાંકા કલામ હૈ.

(૨૨) કુરઆન ફહમી કામિયાબીકી ઝામિન હૈ, વક્તકી અહમ જરૂરત હૈ.

મસ્જિદમેં અલ્લાહકે ઝિક્ર વ ઈબાદતમેં ખલલ ડાલનેવાલા સબસે બડા ઝાલિમ હૈ

કુરઆન પાકકે પેહલે પારે (સૂરએ બકરહ, આયત : ૧૧૪) મેં હૈ :

વ મન્ અઝ્લમુ મિમ્મમ્ મનઅ મસાજિદલ્લાહિ અંય્યુઝ્કર ફીહસ્ મુહૂ.....

તર્જુમા :- જો શખ્સ અલ્લાહકી મસ્જિદોંમેં અલ્લાહકા નામ લેનેસે રોકે ઉસસે બડા ઝાલિમ કોઈ નહીં.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ શફીઅ સાહબ (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે ઈસ આયતસે યે મસ્અલા માલૂમ હુવા કે મસ્જિદમેં ઝિક્રો નમાઝસે રોકનેકી જિતની સૂરતેં હૈં વો સબ નાજાઈઝ ઔર હરામ હૈં, ઉનમેંસે એક સૂરત તો યે ખુલી હુઈ હૈ કે કિસીકો મસ્જિદમેં જાનેસે યા વહાં નમાઝ વ તિલાવતસે સાફ તૌર પર રોકા જાએ, દૂસરી સૂરત યે હૈ કે મસ્જિદમેં શોરો શગબ કરકે યા મસ્જિદકે

કરીબ બાજે ગાજે બજાકર લોગોંકી નમાઝ વ ઝિક્ર વગૈરહમેં ખલલ ડાલે, યે ભી ઝિક્રુલ્લાહસે રોકનેમેં દાખિલ હૈ, ઈસી તરહ તીસરી સૂરત યે હૈ કે ઔકાતે નમાઝમેં જબ લોગ અપની નવાફિલ યા તસ્બીહ વ તિલાવત વગૈરહમેં મશ્ગૂલ હોં મસ્જિદમેં કોઈ બુલંદ આવાઝસે તિલાવત કરને લગે તો યે ભી નમાઝિયોંકી નમાઝ વ તસ્બીહમેં ખલલ ડાલનેકી એક સૂરત હૈ. ઈસી લિયે ફુકહાને ઈસકો નાજાઈઝ કરાર દિયા હૈ. (મઆરિફુલ કુરઆન, જિલ્દ ૧, સફા ૨૪૨)

ઈસસે અંદાઝા લગાએં કે દુનિયાકી બાતોંકા શોર મસ્જિદમેં કરના કિતના સખ્ત ગુનાહ હૈ.

નોટ : મોબાઈલ જિસે બંદા છોટા દજ્જાલ કેહતા હૈ ઉસકા મસ્જિદમેં બજના ભી ઉસીમેં દાખિલ હૈ.

અઝ મુરત્તિબ : મુહમ્મદ યૂનુસ પાલનપુરી

નમાઝિયોંકી તવજ્જોહ હટાનેવાલા સઝાકા મુસ્તહિક હૈ

હિકાયત :- એક મરતબા હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) નમાઝ પઢ રહે થે, એક શખ્સ કોઈ ચીઝ લેકર આયા ઔર ઉસકો સફકે આગે ડાલકર ખૂદ નમાઝમેં શરીક હો ગયા (જૈસા કે આજ કલ ઉમૂમન કિયા જાતા હૈ) ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) જબ નમાઝસે ફારિગ હુએ તો ઉસકો સઝા દી કે તૂને નમાઝિયોંકો પરેશાનીમેં ડાલા. (અલ એઅતિસામ શાતબી રહ.)

ઈસસે માલૂમ હુવા કે નમાઝિયોંકી તવજ્જોહ નમાઝસે હટા દેનેવાલા કોઈ ભી કામ કરના મના હૈ.

મસ્જિદમેં દુનિયાકી બાતેં કરનેવાલોંકે લિયે સખ્ત વઈદ

હદીસ :- અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે લોગોં પર

એક ઐસા ઝમાના આએગા કે વો અપની મસ્જિદોંમેં દુનિયાકી બાતેં કરેંગે, ઈસ લિયે તુમ લોગ ઉનકે પાસ મત બૈઠના, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકો ઉનકી કોઈ હાજત નહીં. (મિશ્કાત, સફા ૭૧)

ફાઈદા :- અલ્લામા તૈબી (રહ.) લિખતે હૈં કે મતલબ યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગોંસે બે તઅલ્લુક હૈ ઔર વો લોગ અલ્લાહ તઆલાકી ઝિમ્મેદારીસે નિકલ જાતે હૈં વરના અલ્લાહ તઆલાકો તો કિસીકી ભી હાજત નહીં હૈ. ગૌર કરેં ઉસમેં કિતની ભારી ધમકી ઔર કૈસી સખ્ત વઈદ હૈ, ફત્હુલ કદીર શરહે હિદાયામેં લિખ્ખા હૈ કે દુનિયાકી બાતેં મસ્જિદમેં મકરૂહ હૈં, ઉસસે નેકિયાં જલ જાતી હૈં.

મસ્જિદમેં દુનિયાકી બાતેં કરનેકે લિયે બૈઠના નાજાઈઝ હૈ

મસ્અલા :- જો દુનિયાકી બાતેં મસ્જિદસે બાહિર જાઈઝ હૈં વો મસ્જિદમેં નાજાઈઝ હૈં. ઔર જો બાતેં મસ્જિદસે બાહિર નાજાઈઝ હૈં વો મસ્જિદમેં સખ્ત હરામ હૈં. મસલન ગીબત કરના, તોહમત લગાના વગૈરહ. ઔર "ખઝાનતુલ ફિકહ" મેં લિખ્ખા હૈ કે જો શખ્સ મસ્જિદમેં દુનિયાકી બાતેં કરતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ચાલીસ દિનકે અમલ બેકાર કર દેતા હૈ.

(આદાબુલ મસાજિદ, સફા ૩૮)

અપની ગુમશુદા ચીઝકે લિયે મસ્જિદમેં એ'લાન કરનેકી બુરાઈ

હદીસ :- રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો શખ્સ કિસીકો અપની ગુમશુદા ચીઝકા એલાન મસ્જિદમેં કરતે હુએ સુને તો એલાન સુનનેવાલા યૂં કહે : અલ્લાહ તઆલા તેરી ગુમશુદા ચીઝ તુઝે ન લૌટાવે,

ઈસ લિયે કે મસ્જિદેં ઐસે એલાનોંકે વાસ્તે નહીં બનાઈ ગઈ.

(મુસ્લિમ શરીફ)

ફાઈદા :- જબ ઈતનેસે એલાનકી મમાનિઅત હૈ તો મુસ્તકિલ બાતેં કરનેકે લિયે બૈઠના કિતના સખ્ત ગુનાહ હોગા.

હઝરત ઉમર (રદિ.) કા મસ્જિદસે બાહિર ચબૂતરા બનાના

હદીસ :- હઝરત ઉમર (રદિ.) ને મસ્જિદકે બાહિર કિનારા પર એક ચબૂતરા બનાયા થા ઔર એલાન કર દિયા થા કે જો બાતેં કરના ચાહે યા શઅર પઢના ચાહે યા આવાઝ બુલંદ કરના ચાહે વો ઉસ ચબૂતરે પર ચલા જાવે. (મુઅત્તા ઈમામ માલિક રહ.)

મસ્જિદકી અઝમત ઈરશાદે ખુદાવંદીકી રોશનીમેં

હદીસ :- યહૂદકે એક બહોત બડે આલિમને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે પૂછા કે સબસે બેહતર જગહ કૌનસી હૈ? તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કોઈ જવાબ નહીં દિયા ઔર અપને દિલમેં તય કર લિયા કે જબ જિબ્રઈલ (અલૈ.) આએંગે ઉનસે પૂછકર જવાબ દૂંગા, ચુનાંચે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ તો આપ (સ.અ.વ.) ને યેહી સવાલ કિયા તો જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે ઉસકા જવાબ મુઝે માલૂમ નહીં લેકિન દરબારે ખુદાવંદીસે મા'લૂમ કરકે જવાબ દૂંગા. ચુનાંચે વો પૂછને ગયે ઔર વાપસ આકર યે અર્ઝ કિયા કે અય મુહમ્મદ (સ.અ.વ.)! ઈસ વક્ત મસ્અલા પૂછનેકી બરકતસે ખુદા તઆલાસે ઈતની નઝદીકી હુઈ કે મુઝે ઈતની નઝદીકી કભી નહીં હુઈ. આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા, કિતની નઝદીકી હુઈ? તો હઝરત જિબ્રઈલ

(અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે મેરે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરમિયાન સત્તર હઝાર નૂરાની પરદે રેહ ગયે, ફિર અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા કે સબસે બુરી જગહ બાઝાર હૈ, ઔર સબસે અચ્છી જગહ મસ્જિદ હૈ.

(મિશ્કાત શરીફ, સફા ૭૧)

ફાઈદા :- ગૌર કરના ચાહિયે કે બાઝાર ઔર મસ્જિદમેં ક્યા ફર્ક હૈ, મસ્જિદમેં અલ્લાહ તઆલાકા ઝિક્ર હોતા હૈ. ઔર બાઝારમેં દુનિયાકા ઝિક્ર હોતા હૈ. લિહાઝા મસ્જિદમેં દુનિયાકા ઝિક્રઉસકો બાઝાર બના દેતા હૈ. ઔર મસ્જિદકો બાઝાર બના દેના યેહી ઉસકી વૈરાની હૈ.

(અહકામુલ મસાજિદ, સફા ૧૪)

એક આમ ગલતીકી ઈસ્લાહ
હર મોહલ્લામેં મસ્જિદ બનાનેકા હુકમ
હદીસ શરીફકી રોશનીમેં

હદીસ :- હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમકો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મોહલ્લા મોહલ્લામેં મસ્જિદેં બનાનેકા હુકમ ફરમાયા હૈ ઔર ઉનકો પાક સાફ રખનેકા હુકમ ફરમાયા હૈ.

(તિરમિઝી, અબૂ દાઉદ, ઈબ્ને માજા, મુસ્નદે અહમદ)

ફાઈદા :- ઈસ હદીસસે મા'લૂમ હુવા કે મસ્જિદેં ઝિયાદા બનાના શરઅન મતલૂબ હૈ, ઈસ હુકમે નબવીકે મુતાબિક અગર હર મોહલ્લામેં મસ્જિદેં બન જાએં (ખ્વાહ સાદી હી હોં) તો બારિશ, સખ્ત ગરમી ઔર સરદીમેં ભી જમાઅતકે સાથ નમાઝ પઢના આસાન હો જાએ, ખુસૂસન બુઢ્ઢે લોગોંકે લિયે ઔર બીમારોંકે લિયે ઝિયાદા સહૂલત હો જાએ. ઈસ હદીસસે ઉન લોગોંકી ગલતી ભી વાઝેહ હો ગઈ, જો એક ગાંવમેં ઝિયાદા મસ્જિદેં બનાનેકો ઈજતિમાઈયતકે ખિલાફ સમઝતે હૈં, ઈસ લિયે કે ઉનકા યે ખયાલ ઉપરવાલી હદીસકે ખિલાફ હૈ. વલ્લાહુલ મુવફફિક.

નોટ :- ઝિમ્મેદાર ઉલમાએ કિરામસે દરખ્વાસ્ત

હર મકામકે ઝિમ્મેદાર ઉલમાએ કિરામસે દરખ્વાસ્ત હૈ કે વો કિસી નમાઝકે બાદ લોગોંકો યે મઝમૂન પઢકર સુનાએેં ઔર મસ્જિદમેં લટકા દેં ઔર જબ ભી ઉસકો સુનાનેકી ઝરૂરત મહેસૂસ કરેં સુના દિયા કરેં.

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ આદમ સાહબ ભીલવની મદ ઝિલ્લુહૂ,
મદ્રસા જામિઆ નઝીરિયા, કાકોશી, ઉત્તર ગુજરાત

સાદગી બઝાતે ખૂદ હુસ્ન હૈ

ઈસ ઝમાનેમેં ઘર હો યા સડક, કોલેજ હો યા દફતર, પાર્ટી હો યા મીલાદ હર જગહ નૌજવાનોંમેં ફેશન વ સજને સંવરનેકા રુજહાન તેઝીસે ફૈલ રહા હૈ, કીમતી લિબાસકો આજ અમારતકી નિશાની સમઝા જાતા હૈ, આજ મહેમાનોંકી તવાઝોઅ ભી ઉનકે ઝેબ કરદા લિબાસકો દેખકર કી જાતી હૈ, ક્યા હમને અપની અસલકો ખો દિયા હૈ? ક્યા હમારે મુકાબિલ ઝાતી સિફાતકી એહમિયત નહીં? ક્યા મહઝ દિખાવેકી ચાહમેં હમ સરગરદાં હો રહે હૈં? યે તમામ સવાલાત કાબિલે ગૌર હૈં.

આજકે નૌજવાનોંકો અગર કિસી શાદીમેં જાના મકસૂદ હો તો હફતા ભર પેહલે હી ઝહન પરેશાનિયોંકી આમાજગાહ બન જાતા હૈ. લિબાસ ઐસા હો જો કીમતી ભી હો ઔર ખૂબસૂરત ભી, લિબાસસે મેચ કરતે સેન્ડલ્ઝ ભી નયે હોને ચાહિયે, ફિર જ્વેલરી ભી કીમતી હોની ચાહિયે, ઈન ફેશન ઔર નક્કાલીકી દૌડમેં લડકોંને ભી અપને કદમ પીછે નહીં રખ્ખે હૈં, મૌજૂદા દૌરકી સબસે ઝિયાદા ઈસ્તેમાલ કી જાનેવાલી ચીઝ "મોબાઈલ" ભી હૈ, જિસકા ઈસ્તેમાલ કભી ઝરૂરતકે તહત હી કિયા જાતા થા મગર અબ ફક્ત ફેશનકા એક સેમ્પલ બનકર રેહ ગયા હૈ.

સજને સંવરને ઔર ફેશન શોકો જબ ટી.વી., અખ્બાર, રિસાલે ઔર ફિલ્મોંમેં દિખાયા જાતા હૈ ઔર જિનહેં દેખકર નૌજવાન ભી ઉસી દૌડમેં શામિલ હો જાતે હૈં, બાઝારોંમેં મુખ્તલિફ ચીઝેં સિંઘાર, મેકઅપકે લવાઝિમાત

ઔર લિબાસ મશહૂર મોડલ્ઝ ઔર હીરો, હીરોઈનકે નામ પર ફરોખ્ત કિયે જાતે હૈં જિનહેં નૌજવાન લડકે લડકિયાં નિહાયત જોશ ખરોશસે ખરીદતે હૈં.

અકસર ઔકાત ઈસ ફેશનકે વબાઈ મર્ઝમેં મુબ્તલા લોગ ઘરકી ખસ્તા હાલીકો ભી ભૂલ જાતે હૈં, દીગર ઈન્તિહાઈ અહમ ઝરૂરિયાતકો પસે પુશ્ત ડાલ દેતે હૈં ઔર અપને બેજા ફેશનકો પૂરા કરતે હૈં. આજ બહોતસી લડકિયાં મહઝ અપને ફેશનકી જરૂરિયાતકી તકમીલકી ખાતિર મુલાઝિમત ભી કરતી હૈં ઔર ઉસીકી ખાતિર સડકોંકી ખાક છાનતી હૈં.

યે ફેશનકા મર્ઝ ફકત ઝાત તક હી મહેદૂદ નહીં બલ્કે અબ ઘરોંકો સજાને સંવારનેકે ફેશનને ભી લોગોંકો અધમરા કર દિયા હૈ. બઢતી મહેંગાઈ ઔર મહદૂદ તન્ખ્વાહમેં દૂસરોંકી નક્કાલીકા જુનૂન રાતોંકો બેખ્વાબ કરને લગા હૈ, શાયદ હમને યે સમઝ લિયા હૈ કે મસ્નૂઈ લવાઝિમાતકા બોઝ લાદકર ફેશનેબલ બન જાનેસે હમ "ખૂબસૂરતી" કે ઝમરેમેં શામિલ હો જાએંગે ઔર યેહી હમારી સબસે બડી ભૂલ હૈ.

સહરાકે પ્યાસેકો કૌન બતલાએ કે દૂરસે ચમકતે ઝર્રે પાની નહીં મહઝ સરાબ હૈં. ઉસી રેતકા એક હિસ્સા હૈં જિનમેં વો સરગરદાં હૈં આજ હમને ઈન ઝર્રીં અકવાલકો ફરામોશ કર દિયા હૈ જો હકીકતકો આશકાર કરતે હૈં. આજ હમ સચ્ચે મુસલમાન નહીં, ફિર હમારે ચેહરે પર નૂર કૈસે હો સકતે હૈં? આજ હમને ખૂશ ખલ્કીકો ખૂદસે કોસોં દૂર કર રખ્ખા હૈ. રિયાકારીકી દૌડમેં હમેં ઈતની ફરાગત હી હાસિલ નહીં હુઈ કે હમ કિસીસે ખૂશ ગુફતારી વ મિલનસારીકે સાથ ગુફતગૂ કર સકેં, ફિર હમમેં જાઝબિયત ક્યૂંકર પૈદા હોગી?

આજ હમને મહેમાન નવાઝીકો ફક્ત એક બોઝ તસવ્વુર કર લિયા હૈ ફિર હમારે ઘર રહમત વ બરકત કિસ તરહ બરસ સકતી હૈ ઔર બગૈર રહમત વ બરકતકે ઘરોંમેં દિલકશી કિસ સૂરતમેં વારિદ હો સકતી હૈ?

હમ ટી.વી., અખ્બાર, રિસાલોંમેં સજે સંવરે કિરદારોંકો દેખકર ઉન જૈસા બનનેકી કોશિશમેં સર ધડકી બાઝી લગા દેતે હૈં. હાલાંકે યે કિસ કદર નાદાનીકી બાત ઔર હિમાકત હૈ, હમ ક્યૂં ફરામોશ કર જાતે હૈં કે ઈન કિરદારોંકા ફેશન કરના ઉનકી ઝરૂરત યા મજબૂરી હૈ. અગર વો ઉસમેં ગ્લેમર

નહીં પૈદા કરેંગે તો લોગ ઉનહેં ઝૌક વ શૌકસે નહીં દેખેંગે, લાન, ગાડિયાં, પાર્ટિયાં, સજાવટ, જાહો હશ્મ નાઝિરીનકો દિખલાના ઉનકી ઝરૂરત હૈ તાકે હમ ઉનકે પ્રોગ્રામ દેખને ઔર રસાઈલ ખરીદને પર માઈલ હોં.

હમમેં ઈસ ફેશનકી મોહલિક બીમારીકો ફૈલનેકી સબસે બડી વજહ મઝહબસે દૂરી હૈ, દૂસરી બડી વજહ હવસ હૈ ઔર તીસરી વજહ નક્કાલીકા ઝોર હૈ, ઝિંદગી ખ્વાહિશોંકા એક ઐસા દાઈરા હૈ જિસમેં ઈન્સાન કૈદ હૈ ઔર યે લમ્હા બ લમ્હા બઢતી હી જા રહી હૈ. એક ખ્વાહિશકે ખતમ પર દૂસરી ખ્વાહીશ ઉસકી જગહ લે લેતી હૈ. યૂં ખ્વાહિશાતકા યે લંબા સિલસિલા ઝિંદગીકે સાથ ચલતા હી રેહતા હૈ. ઝિંદગી બઝાતે ખૂદ એક ખ્વાહિશ હૈ, ઝિંદા રેહનેકી ખ્વાહિશ, દૂસરોંસે આગે નિકલ જાનેકી ખ્વાહિશ ઔર બેશુમાર ખૂશિયાં હાસિલ કરનેકી ખ્વાહિશ.

ઈન્સાન અપની ખ્વાહિશાતકે હુસૂલકે લિયે દિન રાત એક કર દેતા હૈ. અગર ખ્વાહિશાત કબૂલિયતકા લુબાદા ઓઢ લે તો ઝિંદગી મસર્રતોંસે હમકિરનાર હોને લગતી હૈ. લેકિન અગર ખ્વાહિશાત હસરતકી સૂરતમેં તબ્દીલ હો જાએ તો ઈન્સાનકી ઝિંદગી દુ:ખ ઔર કર્બકી અલમનાક તસ્વીર બન જાતી હૈ. આજ હમ ભી ખ્વાહિશાતકે સમંદરમેં ગોતાઝન હો ચુકે હૈં. બેરૂની મમાલિકકી તેહઝીબી, ખૂશ રંગી હમેં મારે ડાલતી હૈ. રહન સહનકી આસાઈશોંસે લેસ હોનેકે લિયે હમારી ખ્વાહિશ કાલીન, સોફે, પરદે, ગર્ઝ ઘરકી સજાવટકે લિયે ઝરૂરી હર ચીઝકી ખ્વાહિશ ઔર હસરત લિયે હુએ હૈ. અપની ઝાતકે મુતઅલ્લિક ફેશન ઔર મેકઅપ હમેં હર વક્ત મુતફક્કિર રખતા હૈ. હમને સાદગીકો ખૂદસે દૂર કર લિયા હૈ. યે સારી બાતેં હલાકતકી હૈં, તરક્કીકી નહીં.

ઝહન નશીન રખ્ખેં સાદગીમેં આસાની ઔર ખૂબસૂરતી દોનોં હી પોશીદા હૈં. સાદગી ઝિંદગીકો સહલ (આસાન) ઔર દિલકશ બનાતી હૈ. જિસ તરહ એક કનોલ અપની હકીકતકો ફરામોશ ન કરતે હુએ કીચડમેં જાઝિબે નઝર વ દિલકશ નઝર આતા હૈ, ઈતના હસીન કિસી કીમતી ગુલદાનમેં નઝર નહીં આતા. યેહી ફલસફા ઈન્સાની ઝિંદગી પર ભી સાદિક હૈ. હમેં

ચાહિયે કે હમ અપની તેહઝીબ ઔર કલ્ચરકો ફરામોશ ન કરેં ઔર અપને નફસ પર કાબૂ પાના સીખેં.

રોઝીમેં બરકતકે લિયે હઝરત આદમ (અલૈ.) કી દુઆ બહોત નફા બખ્શ હૈ

હઝરત સુલેમાન બિન બુરૈદા (રદિ.) અપને વાલિદસે રિવાયત કરતે હૈં કે નબીએ પાક (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, હઝરત આદમ (અલૈ.) ને જમીન પર આનેકે બાદ બૈતુલ્લાહકા તવાફ કિયા ફિર દરવાઝાકે સામને દો રકા'ત નમાઝ પઢી, ફિર મુલ્તઝિમ પર તશરીફ લાએ ઔર યે દુઆ પઢી :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્નક તઅ્લમુ સરીરતી વ અલાનિયતી ફક્બલ્ મઅ્ઝિરતી વ તઅ્લમુ મા ફી નફ્સી ફગ્ફિર્લી ઝુનૂબી વ તઅ્લમુ હાજતી ફઅઅ્તિની સૂલી. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ઈમાનંય્યુબાશિરુ કલ્બી વ યકીનન્ સાદિકન્ હત્તા અઅ્લમ અન્નહૂ લા યુસીબુની ઈલ્લા મા કતબ્ત લી વર્રિઝાઅ બિમા કઝૈત અલય્ય.

તો હઝરત આદમ (અલૈ.) પર વહી આઈ કે તુમને ઐસી દુઆ કી જો કબૂલ કી ગઈ. તુમહારી ઔલાદમેંસે જો ભી યે દુઆ કરેગા ઉસકે ગમ વ ફિક્ર દૂર કર દૂંગા ઔર ઉસકી રોઝીકો કાફી કર દૂંગા, ઉસકે દિલસે ફક્રકો દૂર કર દૂંગા, ઔર ઉસકો ગની કર દૂંગા, ઉસકી તરફ અસ્બાબે રિઝ્કકો મુતવજ્જેહ કર દૂંગા, ઉસકી તરફ દુનિયા ઝલીલ હોકર આએગી અગરચે વો દુનિયાકો ન ચાહેગા. (મનાસિક, જિલ્દ ૨, સફા ૭૧, અદ્દુઆઉલ, મસ્નૂન, સફા ૪૪૧)

વાહ રે વાહ અલ્લાહ! સુબ્હાન તેરી કુદરત

બિલ્લીકી તરબિયતકા અજીબ અંદાઝ

બિલ્લી હામિલા હોતી હૈ તો વો કોના તલાશ કરને લગતી હૈ બચ્ચા

દેનેકે લિયે, ઉસકો ઉસકી માંને નહીં બતાયા કે તુઝે બચ્ચા દેના હૈ, કિસી કોનેમેં છુપનેકી જગહ દેખતી હૈ, કિસી ટ્રેનિંગ સેન્ટરસે નહીં સીખા, કિસી નર્સિંગ હાઉસસે ટ્રેનિંગ નહીં લી, ઉસકો ખુદાકી તરફસે ઈલ્હામ હૈ કે મૈં એક ઐસી જગહ બચ્ચા દે દૂં કે વો ઝાએઅ ન હો જાએ.

ઉસકા કોઈ ટીચર યા ઉસ્તાદ નહીં, અલ્લાહકા નિઝામ હૈ, ઉસકો ભી હિદાયત દેતા ચલા આ રહા હૈ, બિલ્લી કિસી કોનેમેં જાકર બચ્ચા દેતી હૈ તો બચ્ચાકો નહીં પતા કે મેરી માંકી છાતી કહાં હૈ ઔર ઉસમેં મેરી ગિઝા હૈ ઉસકો માં ને નહીં બતાયા.

માં તો ખૂદ અપને બચ્ચેકો સીનેસે લગાતી હૈ ઔર ઉસકે મુંહમેં છાતી દેતી હૈ વો ચૂસતા હૈ, બિલ્લી તો ઐસા નહીં કરતી, ઉસકે બચ્ચેકી આંખેં બંદ હોતી હૈં, ઉસકી તકદીર ઔર અલ્લાહકી રૂબૂબિયત ઉસકો ઈસ તરફ લે જા રહી હૈ, ઉસકો ચૂસનેકા તરીકા બતા રહી હૈ.

હમ તો બચ્ચેકે મુંહમેં ચૂસની દે દેતે હૈં તો ઉસકો ચૂસનેકા તરીકા આ જાતા હૈ ઔર ઉસકી મુખ્તલિફ તરીકોંસે તરબિયત કરતે હૈં તો વો સીખતા હૈ, બિલ્લીકા બચ્ચા હૈ જિસને કભી દેખા નહીં, સુના નહીં, વો ખૂદ બખૂદ છાતીકી તરફ લપકતા હૈ ઔર દૂધ પીતા હૈ, યે સારેકા સારા નિઝામ અલ્લાહ તઆલા ગૈબકે પરદોંસે ચલા રહા હૈ.

એક માદા હૈ, વો અંડે દેતી હૈ, અંડે દેનેકે બાદ વો કીડેકો ડંક મારતી હૈ, ઐસે ડંક મારતી હૈ કે વો મરે નહીં, બેહોશ હો જાએ, મર જાએ તો સડ જાએગા, ઈતના ડંક મારતી હૈ કે બેહોશ હો જાએ, મરે નહીં.

વો ઉન કીડોંકો અપને અંડોંકે પાસ રખ લેતી હૈ ઔર ઉનકી બેહોશી ઈતની હોતી હૈ કે જબ તક વો બચ્ચા અંડેકે અંદરસે નિકલતા હૈ તો પેહલેસે ઉસકે લિયે ગોશ્તકા ઈન્તિઝામ કિયા જા ચુકા હોતા હૈ.

વો માં ચલી જાતી હૈ, અંડેસે નિકલનેવાલા બચ્ચા જબ દેખતા હૈ કે મેરે લિયે ખાના તૈયાર હૈ તો ફિર ઉસકો ખાતા હૈ, પરવાન ચઢતા હૈ, ફિર ઉસકે પર (પાંખ) લગતે હૈં યે બચ્ચા જબ બડા હોકર અંડે દેને પર આતા હૈ તો ઉસી કામકો કરતા હૈ જો ઉસકી માંને કિયા થા, ન વો અપની

માંકો દેખતા હૈ ન અપની માંસે સુનતા હૈ, ન અપની માંસે સીખતા હૈ.

(ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૩૯૪)

એક લડકીને કહા કે મૈં તલહા (રદિ.) સે શાદી કરૂંગી, ઈસ લિયે કે વો ઘરમેં આતે હૈં હંસતે હુએ ઔર ઘરસે જાતે હૈં મુસ્કુરાતે હુએ ઔર માલદાર ભી હૈં

ઉત્બા બિન રબીઆકી લડકી ઉમ્મે અબાનસે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને નિકાહકા પૈગામ ભેજા તો ઈન્કાર કર દિયા, ફિર હઝરત અલી (રદિ.) ને પૈગામ ભેજા તો ઈન્કાર કર દિયા, ફિર હઝરત ઝુબેર (રદિ.) ને પૈગામ દિયા તો ઈન્કાર કર દિયા. હઝરત તલહા (રદિ.) ને પૈગામ દિયા તો ઉસે કબૂલ કર લિયા. જબ નિકાહ હો રહા થા તો હઝરત અલી (રદિ.) ને પરદેસે ઉસ ઔરતસે કહા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન, હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે રિશ્તેદારોંસે તો નિકાહ કરનેસે ઈન્કાર કર દિયા, તલહા (રદિ.) સે કર લિયા. જવાબ મિલા, જૈસે ખુદાકી મરઝી! ખૈર તલહા (રદિ.) ભી હમસે અચ્છા હૈ. બાદમેં ઉસને ઔરતોંમેં બતાયા કે ઉમર (રદિ.) કે સાથ ઝિંગી ગુઝારની બહોત સખ્ત હોગી. અલી (રદિ.) કે પાસ સિર્ફ મુહબ્બત હી હૈ, ઝુબેર (રદિ.) કે પાસ સિર્ફ લાઠી હૈ, તલહા (રદિ.) કે સાથ ઝિંદગી ગુઝારનેકા મઝા હૈ, હંસતે હુએ ઘરમેં આએંગે હંસતે હુએ ઘરસે નિકલેંગે.

હઝરત તલહા (રદિ.) અપને અચ્છે મઆશરતકી વજહસે બીવી બચ્ચોંમેં નિહાયત મહેબૂબ થે, વો અપને કુમ્બામેં જિસ લુત્ફ વ મુહબ્બતકે સાથ ઝિંદગી બસર કરતે થે ઉસકા અંદાઝા સિર્ફ ઈસસે હો સકતા હૈ કે ઉત્બા બિન રબીઆકી લડકી ઉમ્મે અબાનસે અગરચે બહોતસે મુઅઝ્ઝઝ લોગોંને શાદીકી દરખ્વાસ્ત કી, લેકિન ઉનહોંને હઝરત તલહા (રદિ.) કો સબ પર તરજીહ દી, લોગોંને વજહ પૂછી તો કહા, "મૈં ઉનકી અચ્છી સિફતોંસે વાકિફ

હૂં, વો ઘર આતે હૈં તો હંસતે હુએ, બાહિર જાતે હૈં તો મુસ્કુરાતે હુએ, કુછ માંગો તો બુખ્લ નહીં કરતે ઔર ખામોશ રહો તો માંગનેકા ઈન્તિઝાર નહીં કરતે, ઔર અગર કોઈ કામ કર દો તો શુક્ર ગુઝાર હોતે હૈં ઔર ખતા હો જાએ તો મઆફ કર દેતે હૈં. (સિયરૂસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૧૧૭, ખુસૂસી બયાનાત મૌલાના યૂસુફ સાહબ, કંઝુલ ઉમ્માલ, જિલ્દ ૬/૪૧૩)

કિન કિન વક્તોંમેં દુઆ કબૂલ હોતી હૈ વો નીચે હૈં

જિસ તરહ મખ્સૂસ ઔકાત મકબૂલિયતે દુઆમેં અસર રખતે હૈં, ઉસી તરહ ઈન્સાનકે બા'ઝ હાલાતકો ભી હક તઆલાને મકબૂલિયતે દુઆકે લિયે મખ્સૂસ ફરમાયા, જિનમેં કોઈ દુઆ રદ નહીં કી જાતી, વો હાલાત યે હૈં,

(૧) અઝાનકે વક્ત. (અબૂ દાઉદ, મુસ્તદરક)

(૨) અઝાન વ ઈકામતકે દરમિયાન. (અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી, નસાઈ, ઈબ્ને માજા)

(૩) હય્ય અલસ્સલાહ, હય્ય અલલ્ ફલાહ કે બાદ ઉસ શખ્સકે લિયે જો કિસી મુસીબતમેં ગિરિફ્તાર હો ઉસ વક્ત દુઆ કરના બહોત મુજર્રબ વ મુફીદ હૈ. (મુસ્તદરક)

(૪) જિહાદમેં સફ બાંધનેકે વક્ત. (ઈબ્ને હબ્બાન, તબરાની, મુઅત્તા)

(૫) જિહાદમેં ઘમસાનકી લડાઈકે વક્ત. (અબૂ દાઉદ)

(૬) ફર્ઝ નમાઝોંકે બાદ (તિરમિઝી, નસાઈ)

(૭) સિજદાકી હાલતમેં. (મુસ્લિમ, અબૂ દાઉદ, નસાઈ)

ફાઈદા :- મગર ફરાઈઝમેં નહીં.

(૮) તિલાવતે કુરઆનકે બાદ. (તિરમિઝી) ઔર બિલખુસૂસ ખત્મે કુરઆનકે બાદ (તબરાની, અબૂ યઅલા) ઔર બિલ ખુસૂસ પળ્હનેવાલોંકી દુઆ બ નિસ્બત સુનનેવાલોંકે ઝિયાદા મકબૂલ હૈ. (તિરમિઝી, તબરાની)

(૯) ઝમઝમકા પાની પીનેકે વક્ત. (મુસ્તદરક હાકિમ)

(૧૦) મય્યિતકે પાસ હાઝિર હોતે વક્ત. યાની જો શખ્સ નઝઅકી હાલતમેં હો ઉસકે પાસ આનેકે વક્ત ભી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ.

(મુસ્લિમ વ સુનને અરબઅહ)

(૧૧) મુર્ઘકી આવાઝ કરનેકે વક્ત.

(બુખારી, મુસ્લિમ, તિરમિઝી, નસાઈ)

(૧૨) મુસલમાનોંકે ઈજતિમાઅકે વક્ત.

(સિહાહે સિત્તહ અન અતફિયતિલ અન્સારિયહ)

(૧૩) મજાલિસે ઝિક્રમેં. (બુખારી, મુસ્લિમ, તિરમિઝી)

(૧૪) ઈમામકે વલઝ્ઝાલ્લીન કેહનેકે વક્ત.

(મુસ્લિમ, અબૂ દાઉદ, નસાઈ, ઈબ્ને માજા)

ફાઈદા :- બઝાહિર ઈમામ જઝરીકી મુરાદ ઈસસે વો હદીસ હૈ જો અબૂ દાઉદને બાબુ ત્તશહહુદમેં ઝિક્ર કી હૈ. જબ ઈમામ વલઝ્ઝાલ્લીન કહે તો તુમ આમીન કહો, હક તઆલા તુમહારી દુઆ કબૂલ ફરમાએંગે. ઈસસે માલૂમ હુવા કે ઉસ મૌકા પર દુઆસે મુરાદ સિર્ફ આમીન કેહના હૈ દૂસરી દુઆ મુરાદ નહીં.

(૧૫) ઈકામતે નમાઝકે વક્ત. (તબરાની, ઈબ્ને મર્દવિયહ)

(૧૬) બારિશકે વક્ત. (અબૂ દાઉદ, તબરાની, ઈબ્ને મર્દવિયહ અન સહલ બિન સઅદુસ સાઅદી)

ઈમામ શાફઈ (રહ.) કિતાબુલ ઉમ્મમેં ફરમાતે હૈં કે મૈંને બહોતસે સહાબા (રદિ.) વ તાબિઈન (રહ.) કા યે અમલ સુના હૈ કે બારિશકે વક્ત ખુસૂસિયતસે દુઆ માંગતે થે.

(૧૭) બૈતુલ્લાહ પર નઝર પડનેકે વક્ત. (તિરમિઝી, વ તબરાની)

દુઆકી કબૂલિયતકે લિયે બહોત મુજર્રબ અમલ

(૧૮) સૂરએ અન્આમકી આયતે કરીમા નંબર ૧૨૪ "વ ઈઝા જાઅત્ હુમ્ આયતુન્ કાલૂ લન્ નુઅ્મિન હત્તા નુઅ્તા મિષ્લ મા ઊતિય રુસુલુલ્લાહિ,

અલ્લાહુ અઅ્‌લમુ હૈષુ યજ્‌અલુ રિસાલતહૂ." મેં દોનોં ઈસ્મે અલ્લાહકે દરમિયાન જો દુઆ કી જાએ વો ભી મકબૂલ હોતી હૈ. ઈમામ જઝરી ફરમાતે હૈં હમને ઈસકા બહોત મરતબા તજુર્બા કિયા હૈ ઔર બહોતસે ઉલમાસે ઈસકા મુજર્રબ હોના મન્કૂલ હૈ.

તૌઝીહ :- હાજતોંકો પૂરા કરવાનેકે લિયે ઈસ અમલકા શુરૂ ઈસ તરહ કીજિયે કે મઝકૂરા આયત પઢના શુરૂ કીજિયે (જૈસે : **વઈઝા જા અત્‌હુમ્‌ આયતુન્‌ કાલૂ લન્‌ નુઅ્‌મિન હત્તા નુઅ્‌તા મિષ્લ મા ઊતિય રુસુલુલ્લાહિ**) ફિર ઈસ આયતકા આગેકા હિસ્સા છોડકર અલ્લાહસે અપની સારી મુરાદેં માંગિયે ફિર આગેકા હિસ્સા પઢિયે : **અલ્લાહુ અઅ્‌લમુ હૈષુ યજ્‌અલુ રિસાલતહૂ,** ઈન્શા અલ્લાહ ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર દુઆ કબૂલ હોગી.

એક જેબ કતરેને અજીબ નસીહત કી

એક જેબ કતરા શામકો અપને ઉસ્તાદકે પાસ દો રૂપિયે લેકર ગયા. ઉસને કહા, આજ સારા દિન ક્યા કિયા? કેહને લગા, માલ તો બહોત હાથ આયા થા એક ગોરેકી જેબ કાટી થી, જબ લેકર ચલા તો ખયાલ આયા કે અગર કિયામતકે દિન ઈસા (અલૈ.) ને રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) સે ગિલા (શિકવા) કર દિયા કે આપકે ઉમ્મતીને મેરે ઉમ્મતીકી જેબ કાટી થી તો મૈં ઉનકો ક્યા મુંહ દિખાઉંગા તો મૈંને બટવા (પાકિટ) ઉસકો વાપસ કર દિયા. નાફરમાનોંકો ઐસી શર્મો હયા થી તો ફરમાંબરદાર કૈસે હોંગે :

જો સાઝસે નિકલી હૈ વો સુર સબને સુની હૈ
જો તાર પર બીતી હૈ વો બસ દિલકો પતા હૈ

જિસ અલ્લાહકો જમીનકે ઉપર ભૂલ ન સકી તો જમીનકે નીચે કૈસે ભૂલ સકતી હૂં

હઝરત રાબિઆ બસરિયા (રહ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા, તો ખ્વાબમેં

અપની ખાદિમાકો મિલીં, ઉનહોંને કહા કે અમ્માં! આપકે સાથ ક્યા હુવા? કહા કે મેરે પાસ મુન્કિર નકીર આએ, મુઝસે કેહને લગે, મર્રબ્બુક, તેરા રબ કૌન હૈ? તો મૈંને ઉનસે કહા કે "મર્રબ્બુક". તુમહારા રબ કૌન હૈ ઔર કહાંસે આએ હો? તો ફરિશ્તોંને કહા, અપને પરવરદિગારકે પાસસે. તો હઝરત રાબિઆ બસરિયા (રહ.) ને કહા, જબ ઈતની દૂરીસે આને પર તુમ અપને રબકો નહીં ભૂલે તો મૈં ચાર હાથ જમીનકે નીચે આકર અપને રબકો કૈસે ભૂલ સકતી હૂં.

યે નહીં કહા કે રબ્બિયલ્લાહુ, કહા કે જિસ રબકો સારી ઝિંદગી નહીં ભૂલી, ઉસકો ચાર હાથ જમીનકે નીચે આકર કૈસે ભૂલ જાઉંગી. ઉનહોંને કહા, છોડો ઈસકા ક્યા હિસાબ લેના.

ખાદિમા કેહને લગી કે આપકી ગુદડી કહાં ગઈ? ગુદડી એક લંબાસા જુબ્બાકો કેહતે હૈં જો અરબ પહેનતે હૈં હમારે યહાં ઉસકા કોઈ રિવાજ નહીં.

હઝરત રાબિઆ (રહ.) ને કહા થા કે મુઝે કફન મેરી ગુદડીમેં હી દે દેના, મેરે લિયે નયા કપડા ન લાના. લેકિન ઉનકી ખાદિમાને દેખા કે બહોત આલીશાન પોશાક પહેની હુઈ હૈં, કેહને લગીં કે વો ગુદડી કહાં ગઈ?

કહા કે અલ્લાહને સંભાલકર રખ દી હૈ કે કિયામતકે દિન મેરી નેકિયોંમેં ઉસકો ભી તોલેગા ઔર ઉસકા ભી વજન કરેગા.

હમારે દૌરે અવ્વલકી હુકૂમતેં ઈસ્લામકે ફૈલાનેકા ઝરીઆ થીં, ઉનકી તિજારતેં ઈસ્લામકે ફૈલાનેકા ઝરીઆ થીં, હમારી તિજારતેં ઈસ્લામકો મિટાનેકા ઝરીઆ હૈં.

ગુંજાઈશવાલા ઈસ્લામ નિભેગા ઔર કુરબાનીવાલા ઈસ્લામ ચલેગા

જબ મુલ્ક ફતહ હો ગયે ઔર ફુતૂહાતકે દરવાઝે ખુલ ગયે તો હઝરત ઉમર (રદિ.) કે બારેમેં સહાબા (રદિ.) ને મશવરા કિયા કે અબ યે બુઢ્ઢે હો ગયે હૈં ઔર ફુતૂહાત હો ગઈ હૈં, અબ ઉનકી ઝિંદગી બડી મશક્કતવાલી હૈ

ઉનહેં ચાહિયે કે અચ્છા ખાએં, અચ્છા લિબાસ પહેનેં, કોઈ ખાદિમ રખ લેં, જો ખાના પકાયા કરે ઔર લિબાસ ઔર આરામકા ખયાલ કિયા કરે. અલી (રદિ.), અબ્દુર્રહમાન (રદિ.), ઉસમાન (રદિ.), તલહા (રદિ.), ઝુબેર (રદિ.), સઅદ (રદિ.), યે છ બડે સહાબી આપસમેં મશ્વરા કર રહે હૈં ઉનહોંને કહા, બાત કૌન કરે?

તય યે હુવા કે હફસા (રદિ.) સે કહો જો હઝરત ઉમર (રદિ.) કી બેટી ઔર ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હૈં. હઝરત હફસા (રદિ.) કે પાસ આએ ઔર બાત અર્ઝ કી કે અમીરૂલ મુઅમિનીનકો અબ સખ્તી પર નહીં રેહના ચાહિયે થોડી નરમી પર આ જાના ચાહિયે ઔર ઉનસે બાત કરેં. અગર માન જાએં તો હમારા નામ બતા દીજિયે અગર ન માનેં તો હમારા નામ ઝાહિર ન કીજિયે.

હઝરત ઉમર (રદિ.) તશરીફ લાએ, હઝરત હફસા (રદિ.) ને કહા, અબ્બા જાન! અબ આપ બુઢ્હે હો ચુકે હૈં અગર આપ ખાદિમ રખ લેં જો આપકે લિયે ખાના પકાયા કરે, લિબાસ અચ્છા પહેન લિયા કરેં, આપકે પાસ દૂર દૂરસે વફદ આતે હૈં, કુછ આરામ કર લિયા કરેં.

ફરમાયા, હફસા (રદિ.) યે બાત કિસને તુઝસે કહી હૈ?

ફરમાયા કે પેહલે આપ યે બતાઓ માનતે હો કે નહીં.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, અગર મુઝે યે પતા ચલ જાએ કે યે બાત કિન લોગોંને કહી હૈ તો મૈં મારમારકે ઉનકે ચેહરે લહૂ લુહાન કર દૂં, અય હફસા! **"સાહિબુલ બૈતિ અદરી બિમા ફીહ"** ઘરવાલેકો પતા હોતા હૈ કે ઘરકા હાલ ક્યા હૈ તૂ નબી (સ.અ.વ.) કી બીવી હૈ, તુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) દુનિયાસે તશરીફ લે ગયે ઔર કભી પેટ ભરકર ખાના નહીં ખાયા, અય હફસા! તુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ કે તૂને એક મરતબા છોટીસી મેઝ પર આપ (સ.અ.વ.) કે લિયે ખાના રખ દિયા થા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) આએ થે ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે ચેહરેકા રંગ બદલ ગયા થા ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા થા કે ખાના નીચે રખ્ખો, મૈં મેઝ પર નહીં ખાઉંગા, આપ (સ.અ.વ.) ને ખાનેકો નીચે રખકર ખાયા થા. ઔર હફસા (રદિ.) તુઝે યાદ હૈ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ એક હી જોડા

હોતા થા જિસે વો ધોકર પહેનતે થે ઔર કભી ઐસા હોતા થા કે અભી વો કપડા ખુશ્ક નહીં હોતા થા કે નમાઝકા વક્ત હો જાતા થા ઔર બિલાલ (રદિ.) આકર કેહતે થે : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! અસ્સલાત અસ્સલાત ઔર આપ (સ.અ.વ.) ઈન્તિઝાર કરતે રેહતે થે યહાં તકકે જોડા ખુશ્ક હોતા થા ઔર ઉસીકો પહેનકર જાતે થે.

અય હફસા (રદિ.) ! તુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ કે તેરે ઘરમેં એક ટાટ થા જિસે તૂ દોહરા (ડબલ) કરકે બિછાતી થી રાતકો આપ (સ.અ.વ.) કે આરામકે લિયે, એક રાત તૂને ચોહરા કરકે બિછા દિયા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા! અય હફસા! ઈસ ટાટકો દોહરા કર દે, ઈસને રાતકો ખડા હોનેસે મુઝે રોક દિયા. અય હફસા! તુઝે અચ્છી તરહ યાદ હૈ કે એક ઔરતને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો દો ચાદરેં હદિયામેં ભેજી થીં એક ચાદર પેહલે ભેજ દી, દૂસરી ચાદર દેરસે ભેજી, તો આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ કોઈ કપડા નહીં થા ઉસી ચાદરકો આપ (સ.અ.વ.) ને કાંટોંસે સીકર ઔર ગાંઠ લગાકર ઉસે પહેનકર નમાઝ પઢાઈ થી. અય હફસા! ઘરવાલા અચ્છી તરહ સમઝતા હૈ. ઔર ફિર રોના શુરૂ કિયા.

હઝરત હફસા (રદિ.) કી ભી ચીખેં નિકલ રહી હૈં ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કી ભી ચીખેં નિકલ રહી હૈં, ઔર ફરમાયા! હફસા (રદિ.) સુન લે મેરી મિસાલ ઔર મેરે સાથિયોંકી મિસાલ ઐસી હૈ, તીન રાહી હૈં તીન મુસાફિર હૈં એક ઉઠા મંઝિલકો ચલા, એક રાસ્તા પર ચલા ઔર વો ચલતા ચલતા મંઝિલે મકસૂદ તક પહોંચ ગયા. ફિર દૂસરા ઉઠા મંઝિલકો ચલા, એક રાસ્તે પર ચલા ઔર વો ચલતા ચલતા મંઝિલે મકસૂદ તક પહોંચ ગયા. અબ તીસરેકી બારી હૈ ઔર મૈં તીસરા હૂં. અલ્લાહકી કસમ! મૈં અપને નફસકો મુજાહિદે પર રખ્ખૂંગા ઔર દુનિયાકી લઝ્ઝતોંસે હટાકર ચલૂંગા યહાં તકકે મૈં અપને સાથિયોંકે સાથ મિલ જાઉં, અગર મૈંને અપને રાસ્તેકો જુદા કર દિયા તો મૈં અપને સાથિયોંસે નહીં મિલ સકતા, મૈં ઈસી તરહ ચલૂંગા.

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, હઝરત હફસા (રદિ.) બિન્તે ઉમર (રદિ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) સે કહા, અય અમીરૂલ

મુઅમિનીન! ક્યા હી અચ્છા હોતા અગર આપ ઈન (ખુરદુરે) કપડેસે ઝિયાદા નરમ કપડે પહેનતે ઔર અપને ઈસ ખાનેસે ઝિયાદા ઉમદા ખાના ખાતે, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાને રિઝ્કમેં બડી વુસ્અત અતા ફરમા દી હૈ ઔર માલ ભી પેહલેસે ઝિયાદા અતા ફરમા દિયા હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, તુમહારે ખિલાફ દલીલ તુમસે હી મોહય્યા કરતા હૂં. ક્યા તુમહેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મશક્કત ઔર સખ્તીવાલી ઝિંદગી યાદ નહીં. ચુનાંચે હઝરત ઉમર (રદિ.) ઉનકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મઈશતકી તંગીકે વાકિઆત યાદ દિલાતે રહે, યહાં તકકે વો રોને લગીં, ફિર ઉનસે ફરમાયા, તુમને મુઝે યે કહા હૈ લેકિન મેરા ફૈસલા યે હૈ કે જહાં તક મેરા બસ ચલેગા મૈં મશક્કત ઔર તંગીવાલી હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) દોનોં હઝરાત જૈસી ઝિંદગી ગુઝારૂંગા તાકે મુઝે આખિરતમેં નેઅમતોં ઔર રાહતોંવાલી ઉન દોનોં હઝરાત જૈસી ઝિંદગી મિલ સકે. હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઝહદકે બાબમેં ઈસ બારેમેં બહોતસી મુખ્તસર ઔર લંબી રિવાયતેં ગુઝર ચુકી હૈં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ૨, સફા ૪૭૫)

(નોટ :- અલ્ફાઝ મેરે ઝાતી હૈં મઝમૂન હયાતુસ્સહાબામેં દેખિયે. મુરત્તિબ)

હઝરત ઉમર (રદિ.) કી વફાતકા મંઝર

ફિર અલ્લાહને દિખા દિયા કે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઉમર (રદિ.) કો સાથ મિલા દિયા, જબ અબૂ લૂલૂને ખંજર મારા ઔર આપ ગિરે, આંતેં કટ ગઈ ઔર ખૂન બેહને લગા, ગિઝા ખિલાઈ તો આંતોંસે બાહિર નિકલ ગઈ, પતા ચલ ગયા કે અબ મૈં નહીં બચતા તો અપને બેટેકો બુલાયા, અય અબ્દુલ્લાહ જાઓ. હઝરત આઈશા (રદિ.) સે જાકર ઈજાઝત લો. અમીરૂલ મુઅમિનીન! નબી (સ.અ.વ.) કે પડોસમેં દફન હોના ચાહતા હૈ.

વો હઝરત આઈશા (રદિ.) કે યહાં હાઝિર હુએ, દરવાઝે પર દસ્તક

દી, કહા અબ્દુલ્લાહ હાઝિર હૈ, અમીરૂલ મુઅમિનીન યે ઈજાઝત ચાહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પડોસમેં દફન કિયે જાએ.

હઝરત આઈશા (રદિ.) રોને લગીં ઔર ફરમાને લગીં, અય અબ્દુલ્લાહ! યે જગહ મૈંને અપને લિયે રખ્ખી થી લેકિન મૈં ઉમર (રદિ.) કો અપને ઉપર તરજીહ દૂંગી, ઉમર (રદિ.) કો લાયા જાએ.

વાપસ જાકર અપને અબ્બા જાનસે ફરમાયા, ખૂશખબરી હો આપકો ઈજાઝત મિલ ગઈ.

ફરમાયા બેટા નહીં નહીં, હો સકતા હૈ કે મેરી શરમમેં આઈશા (રદિ.) ને ઈજાઝત દી હો, જબ મૈં મર જાઉં મેરે જનાઝેકો દરવાઝે પર રખના ફિર દો બારહ ઈજાઝત માંગના, અગર ઈજાઝત દે દેં તો દફન કર દેના વરના મુઝે આમ મુસલમાનોંકે કબ્રસ્તાનમેં દફન કર દેના. જબ મૌતકા વક્ત કરીબ આયા તો બેટેને સરકો ગોદમેં રખ્ખા હુવા થા, આપ (રદિ.) ને ફરમાયા, બેટા મેરા સર જમીન પર રખ દો. હઝરત અબ્દુલ્લાહકો સમઝમેં નહીં આયા ક્યા કેહ રહે હૈં. કહા, બેટા! મેરા સર જમીન પર રખ, અબ મુઝે યાદ નહીં કે ક્યા લફ્ઝ ફરમાયા **"તરિબત યદાક"** યા યૂં ફરમાયા, **"ષકલતક ઉમ્મુક"** તેરી માં તુઝે રોએ, તેરે હાથ ટૂટે, મુઝે જમીન પર ડાલ, મૈં અપે ચેહરેકો ખાક આલૂદ કરના ચાહતા હૂં તાકે મેરે મૌલાકો મેરે ઉપર રહમ આ જાએ.

યે વો ઉમર (રદિ.) હૈં જિનકે બારેમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, મેરે બાદ કોઈ નબી હોતા તો ઉમર હોતા. ઈન્તિકાલ હુવા, નમાઝે જનાઝા પઢી ગઈ, જનાઝા ઉઠા, હુજરએ મુબારકકે સામને જનાઝા રખ્ખા ગયા, હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને કહા, અય ઉમ્મુલ મુઅમિનીન! અમીરૂલ મુઅમિનન દરવાઝે પર આ ચુકે હૈં ઔર અંદર આનેકી ઈજાઝત માંગતે હૈં.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા : **મરહબા અમીરૂલ મુઅમિનીન! મરહબા અમીરૂલ મુઅમિનીન.** બેશક અમીરૂલ મુઅમિનીનકો અંદર આનેકી ઈજાઝત હૈ. અમીરૂલ મુઅમિનીનકો અંદર

આનેકી ઈજાઝત હૈ.

મેરે ભાઈયો! અલ્લાહને દિખા દિયા કે જો નબી (સ.અ.વ.) કે તરીકે પર ચલતા હૈ, મૈં ઉસે કૈસે સાથ મિલાતા હૂં, ચુનાંચે હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ઓઢની સર પર રખ્ખી ઔર બાહિર નિકલ ગઈ ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પડોસમેં દફન કિયા ગયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, મૈં કિયામતકે દિન ઉઠૂંગા ઔર મેરે દાઈ તરફ અબૂબક્ર (રદિ.) હોંગે ઔર બાઈ તરફ ઉમર (રદિ.) હોંગે ઔર બિલાલ (રદિ.) મેરે આગે આગે અઝાન દેતે હોંગે.

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં, જબ અબૂ લૂલૂને હઝરત ઉમર (રદિ.) પર નેઝેકે દો વાર કિયે તો હઝરત ઉમર (રદિ.) કો યે ખયાલ હુવા કે શાયદ ઉનસે લોગોંકે હુકૂકમેં કોઈ ઐસી કોતાહી હુઈ હૈ જિસે વો નહીં જાનતે હૈં. ચુનાંચે ઉનહોંને હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કો બુલાયા. હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ઉનસે બહોત મુહબ્બત થી, વો અપને કરીબ ઉનકો રખતે થે ઔર ઉનકી બાત સુના કરતે થે ઔર ઉનસે ફરમાયા, મૈં યે ચાહતા હૂં કે તુમ યે પતા કરો કે ક્યા મેરા યે કત્લ લોગોંકે મશ્વરેસે હુવા હૈ? ચુનાંચે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બાહિર ચલે ગયે. વો મુસલમાનોંકી જિસ જમાઅતકે પાસસે ગુઝરતે વો રોતે નઝર આતે. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) કી ખિદમતમેં વાપસ આકર અર્ઝ કિયા, યા અમીરૂલ મુઅમિનીન! મૈં જિસ જમાઅતકે પાસસે ગુઝરા મૈંને ઉનકો રોતે હુએ પાયા. ઐસા માલૂમ હો રહા થા કે જૈસે આજ ઉનકા પેહલા બચ્ચા ગુમ હો ગયા હો. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને પૂછા, મુઝે કિસને કતલ કિયા હૈ? હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને કહા, હઝરત મુગૈરહ બિન શોઅબાકે મજૂસી ગુલામ અબૂ લૂલૂને. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કેહતે હૈં (જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કો પતા ચલા કે ઉનકા કાતિલ મુસલમાન નહીં બલ્કે મજૂસી હૈ) તો મૈંને ઉનકે ચેહરેમેં ખૂશીકે આસાર દેખે ઔર વો કેહને લગે, તમામ તા'રીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરા કાતિલ ઐસે આદમીકો નહીં બનાયા જો **લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ** કેહકર મુઝસે

હુજ્જતબાઝી કર સકે. ગૌરસે સુનો! મૈંને તુમકો કિસી અજમી કાફિર ગુલામકો હમારે યહાં લાનેસે મના કિયા થા લેકિન તુમને મેરી બાત ન માની. ફિર ફરમાયા, મેરે ભાઈયોંકો બુલા લાઓ. લોગોંને પૂછા, વો કૌન હૈં? ઉનહોંને ફરમાયા, હઝરત ઉસમાન (રદિ.), હઝરત અલી (રદિ.), હઝરત તલહા (રદિ.), હઝરત ઝુબેર (રદિ.), હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ઔર હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ઈન લોગોંકે પાસ આદમી ભેજા. ફિર અપના સર મેરી ગોદમેં રખ દિયા. જબ વો હઝરાત આ ગયે તો મૈંને કહા, યે સબ આ ગયે હૈં. તો ફરમાયા, અચ્છા! મૈંને મુસલમાનોંકે મઆમલામેં ગૌર કિયા હૈ, મૈંને આપ છ હઝરાતકો મુસલમાનોંકા સરદાર ઔર કાઈદ (રેહનુમા) પાયા હૈ ઔર યે અમ્રે ખિલાફત સિર્ફ તુમમેં હી હોગા. જબ તક તુમ સીધે રહોગે ઉસ વક્ત તક લોગોંકી બાત ભી ઠીક રહેગી. અગર મુસલમાનોંમેં ઈખ્તિલાફ હુવા તો પેહલે તુમમેં હોગા. જબ મૈંને સુના કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને આપસકે ઈખ્તિલાફાતકા ઝિક્ર કિયા હૈ તો મૈંને સોચા કે અગરચે હઝરત ઉમર (રદિ.) યૂં કેહ રહે હૈં કે અગર ઈખ્તિલાફ હુવા લેકિન યે ઈખ્તિલાફ ઝરૂર હોકર રહેગા ક્યૂંકે બહોત કમ ઐસા હુવા હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કોઈ ચીઝ કહી હો ઔર મૈંને ઉસે ન દેખા હો. ફિર ઉનકે ઝખ્મોંસે બહોતસા ખૂન નિકલા જિસસે વો કમઝોર હો ગયે. વો છ હઝરાત આપસમેં ચુપકે ચુપકે બાતેં કરને લગે યહાં તકકે મુઝે ખતરા હુવા કે યે લોગ અભી અપનેમેં કિસી એકસે બૈઅત હો જાએંગે, ઉસ પર મૈંને કહા અભી અમીરૂલ મુઅમિનીન ઝિંદા હૈં ઔર એક વક્તમેં દો ખલીફા નહીં હોને ચાહિયેં કે વો દોનોં એક દૂસરેકો દેખ રહે હોં (અભી કિસીકો ખલીફા ન બનાઓ) ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, મુઝે ઉઠાઓ. ચુનાંચે હમને ઉનકો ઉઠાયા ફિર ઉનહોંને ફરમાયા, તુમ લોગ તીન દિન મશ્વરા કરો ઔર ઉસ અરસામેં હઝરત સુહેબ (રદિ.) લોગોંકો નમાઝ પઢાતે રહેં. ઉન હઝરાતને પૂછા, હમ કિનસે મશ્વરા કરેં, ઉનહોંને ફરમાયા, મુહાજિરીન ઔર અન્સારસે ઔર યહાં જિતને લશ્કર હૈં ઉનકે સરદારોંસે. ઉસકે બાદ થોડાસા દૂધ મંગાયા

ઔર ઉસે પિયા તો દોનોં ઝખ્મોંમેંસે દૂધકી સફેદી બાહિર આને લગી જિસસે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને સમઝ લિયા કે મૌત આનેવાલી હૈ. ફિર ફરમાયા, અબ અગર મેરે પાસ સારી દુનિયા હો તો મૈં ઉસે મૌતકે બાદ આનેવાલી હોલનાક મંઝરકી ઘભરાહટકે બદલેમેં દેનેકો તૈયાર હૂં. લેકિન મુઝે અલ્લાહકે ફઝલસે ઉમ્મીદ હૈ કે મૈં ખૈર હી દેખૂંગા. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને કહા, આપને જો કુછ ફરમાયા હૈ ઉસકા બેહતરીન બદલા અલ્લાહ આપકો અતા ફરમાએ, ક્યા યે બાત નહીં હૈ કે જિસ ઝમાનેમેં મુસલમાન મક્કામેં ખૌફકી હાલતમેં ઝિંદગી ગુઝાર રહે થે, ઉસ વક્ત હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને યે દુઆ ફરમાઈ થી કે આપકો હિદાયત દેકર અલ્લાહ તઆલા દીનકો ઔર મુસલમાનોંકો ઈઝ્ઝત અતા ફરમાએ. જબ આપ મુસલમાન હુએ તો આપકા ઈસ્લામ ઈઝ્ઝતકા ઝરીઆ બના ઔર આપકે ઝરીઆસે ઈસ્લામ ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઔર આપકે સહાબા (રદિ.) ખુલ્લમ ખુલ્લા સામને આએ ઔર આપ (સ.અ.વ.) નેં મદીનાકો હિજરત ફરમાઈ ઔર આપકી હિજરત ફતહકા ઝરીઆ બની. ફિર જિતને ગઝવાતમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મુશરિકીનસે કિતાલ ફરમાયા આપ કિસીસે ગૈર હાઝિર ન હુએ. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી વફાત ઈસ હાલમેં હુઈ કે વો આપસે રાઝી થે. ફિર આપને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે તરીકાકે મુતાબિક હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે બાદ ખલીફએ રસૂલકી ખૂબ ઝોરદાર મદદ કી ઔર માનનેવાલોંકો લેકર આપને ન માનનેવાલોંકા મુકાબલા કિયા, હયાં તકકે લોગ તૌઅન વ કરહન (ચારો નાચાર) ઈસ્લામમેં દાખિલ હો ગયે (બહોતસે લોગ ખૂશીસે દાખિલ હુએ, કુછ માહોલ ઔર હાલાતસે મજબૂર હોકર દાખિલ હુએ) ફિર ઉન ખલીફાકા ઈસ હાલમેં ઈન્તિકાલ હુવા કે વો આપસે રાઝી થે. ફિર આપકો ખલીફા બનાયા ગયા ઔર આપને ઉસ ઝિમ્મેદારીકો અચ્છે તરીકેસે અંજામ દિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાને આપકે ઝરીઆસે બહોતસે નયે શહેર આબાદ કરાએ (જિસે કૂફા ઔર બસરા) ઔર (મુસલમાનોંકે લિયે રૂમ ફારિસકે) સારે માલ જમા કર દિયે ઔર આપકે ઝરીઆ દુશ્મનકા કિલઅ કમઅ કર દિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાને હર ઘરમેં આપકે ઝરીઆ દીનકો ભી તરક્કી

અતા ફરમાઈ ઔર રિઝકમેં ભી વુસ્અત અતા ફરમાઈ ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલાને આપકો ખાતિમામેં શહાદતકા મરતબા અતા ફરમાયા, યે મરતબએ શહાદત આપકો મુબારક હો. ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, અલ્લાહકી કસમ! તુમ (ઐસી બાતેં કરકે) જિસે ધોકા દે રહે હો અગર વો ઈન બાતોંકો અપને લિયે માન જાએગા તો વો વાકઈ ધોકા ખાનેવાલા ઈન્સાન હૈ, ફિર ફરમાયા અય અબ્દુલ્લાહ! ક્યા તુમ કિયામતકે દિન અલ્લાહકે સામને ભી મેરે હકમેં ઈન તમામ બાતોંકી ગવાહી દે સકતે હો? હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને કહા, જી હાં! તો ફરમાયા, અય અલ્લાહ! તેરા શુક્ર હૈ (કે મેરી ગવાહી દેનેકે લિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.)કે ચચાઝાદ ભાઈ તૈયાર હો ગયે હૈં, ફિર ફરમાયા), અય અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર! મેરે રૂખસારકો (ગાલકો) જમીન પર રખ દો, (હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કેહતે હૈં) મૈંને ઉનકા સર અપની રાનસે ઉઠાકર અપની પિન્ડલી પર રખ દિયા. તો ફરમાયા, નહીં! મેરે રૂખસારકો જમીન પર રખ દો. ચુનાંચે ઉનહોંને અપની દાઢી ઔર રૂખસારકો ઉઠાકર જમીન પર રખ દિયા, ઔર ફરમાયા : ઓ ઉમર! અગર અલ્લાહને તેરી મગફિરત ન કી તો ફિર અય ઉમર! તેરી ભી હલાકત હૈ ઔર તેરી માં કી ભી હલાકત હૈ, ઉસકે બાદ ઉનકી રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. રહિમહુલ્લાહ. જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ઉન હઝરાતને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) કે પાસ પૈગામ ભેજા. ઉનહોંને કહા, હઝરત ઉમર (રદિ.) આપ લોગોંકો હુકમ દે ગયે હૈં કે આપ લોગ મુહાજિરીન ઔર અન્સારસે ઔર જિતને લશ્કર યહાં મૌજૂદ હૈં ઉનકે અમીરોંસે મશ્વરા કરેં. અગર આપ લોગ યે કામ નહીં કરોગે તો મૈં આપ લોગોંકે પાસ નહીં આઉંગા, જબ હઝરત હસન બસરી (રહ.) સે હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઈન્તિકાલકે વક્તકે અમલકા ઔર ઉનકે અપને રબસે ડરનેકા તઝકિરા કિયા ગયા તો ઉનહોંને કહા, મોમિન ઐસે હી કિયા કરતા હૈ કે અમલ ભી અચ્છે તરીકેસે કરતા હૈ ઔર અલ્લાહસે ભી ડરતા હૈ, ઔર મુનાફિક અમલ ભી બુરે કરતા હૈ ઔર અપને બારેમેં ધોકામેં મુબ્તલા રેહતા હૈ, અલ્લાહકી કસમ! ગુઝિશ્તા

ઝમાનેમેં ઔર મૌજૂદા ઝમાનેમેં મૈંને યેહી પાયા કે જો બંદા અચ્છે અમલમેં તરક્કી કરતા હૈ વો અલ્લાહસે ડરનેમેં ભી તરક્કી કરતા હૈ, ઔર જો બુરે અમલમેં તરક્કી કરતા હૈ ઉસકા અપને બારેમેં ધોકા ભી બઢહતા જાતા હૈ.

હઝરત અમ્ર બિન મયમૂન હઝરત ઉમર (રદિ.) કી શહાદતકા ઝિક્ર કરતે હુએ બયાન કરતે હૈં કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે કહા, દેખો! મુઝ પર કિતના કર્ઝ હૈ ઉસકા હિસાબ લગાઓ, ઉનહોંને કહા, છિયાસી (૮૬૦૦૦) હજાર. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા, અગર ઉમર (રદિ.) કે ખાનદાનકે માલસે યે કર્ઝા અદા હો જાએ તો ઉનસે માલ લેકર મેરા યે કર્ઝા અદા કર દેના. વરના (મેરી કૌમ) બનૂ અદી બિન કઅબસે માંગના. અગર ઉનકે માલસે મેરા તમામ કર્ઝા ઉતર જાએ તો ઠીક હૈ વરના (મેરે કબીલા) કુરૈશસે માંગના, ઉનકે બાદ કિસી ઔરસે ન માંગના ઔર મેરા કર્ઝા અદા કર દેના. ઔર ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા (રદિ.) કી ખિદમતમેં જાકર સલામ કરો ઔર ઉનસે કહો, ઉમર બિન ખત્તાબ અપને દોનોં સાથિયોં (હુઝૂર સ.અ.વ. ઔર હઝરત અબૂબક્ર રદિ.) કે સાથ (હુજરએ મુબારકમેં) દફન હોનેકી ઈજાઝત માંગ રહે હૈં. ઉમર બિન ખત્તાબ કેહના ઔર ઉસકે સાથ અમીરૂલ મુઅમિનીન ન કેહના, ક્યૂંકે મૈં આજ અમીરૂલ મુઅમિનીન નહીં હૂં. ચુનાંચે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) હઝરત આઈશા (રદિ.) કી ખિદમતમેં ગયે તો દેખા કે વો બૈઠી હુઈ રો રહી હૈં. સલામ કરકે ઉનકી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા કે ઉમર બિન ખત્તાબ અપને દોનોં સાશિયોંકે સાથ દફન હોનેકી ઈજાઝત ચાહતે હૈં. ઉનહોંને ફરમાયા, અલ્લાહકી કસમ! મૈંને ઈસ જગહ દફન હોનેકી અપને લિયે નિય્યત કી હુઈ થી, લેકિન મૈં આજ હઝરત ઉમર (રદિ.) કો અપને ઉપર તરજીહ દૂંગી. (યાની ઉનકો ઈજાઝત હૈ) જબ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) વાપસ આએ તો હઝરત ઉમર (રદિ.) ને કહા, તુમ ક્યા જવાબ લાએ હો? હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને કહા, ઉનહોંને આપકો ઈજાઝત દે દી હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા (ઈસ વક્ત) મેરે નઝદીક ઈસ કામસે ઝિયાદા ઝરૂરી કોઈ ચીઝ નહીં હૈ. ફિર

ફરમાયા જબ મૈં મર જાઉં તુમ મેરે જનાઝેકો ઉઠાકર (હઝરત આઈશા (રદિ.) કે દરવાઝેકે સામને) લે જાના. ફિર ઉનસે દો બારહ ઈજાઝત તલબ કરના ઔર યૂં કેહના કે ઉમર બિન ખત્તાબ (હુજરામેં દફન હોનેકી) ઈજાઝત માંગ રહે હૈં ઔર અગર ઈજાઝત દે દેં તો મુઝે અંદર લે જાના (ઔર ઉસ હુજરામેં દફન કર દેના) ઔર અગર ઈજાઝત ન દેં તો મુઝે વાપસ કરકે મુસલમાનોંકે આમ કબ્રસ્તાનમેં દફન કર દેના. જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કે જનાઝેકો ઉઠાયા ગયા તો (સબકી ચીંખેં નિકલ ગઈ ઔર) ઐસા લગા કે જૈસે આજ હી મુસલમાનોં પર મુસીબતકા પહાડ ટૂટા હૈ. ચુનાંચે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને સલામ કરકે અર્ઝ કિયા કે ઉમર બિન ખત્તાબ (અંદર દફન હોનેકી) ઈજાઝત તલબ કર રહે હૈં. હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ઈજાઝત દે દી ઔર ઈસ તરહ અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઉમર (રદિ.) કો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) કે સાથ દફન હોનેકા શર્ફ અતા ફરમા દિયા. જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઈન્તિકાલકા વક્ત કરીબ આયા તો લોગોંને કહા, આપ કિસીકો અપના ખલીફા મુકર્રર કર દેં, તો ફરમાયા મૈં (ઉન છ આદમિયોંકી) ઈસ જમાઅતસે ઝિયાદા કિસીકો ભી અમ્રે ખિલાફતકા હકદાર નહીં પાતા હૂં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈસ હાલમેં ઈન્તિકાલ હુવા થા કે વો ઈન છસે રાઝી થે. યે જિસે ભી ખલીફા બના લેં વોહી મેરે બાદ ખલીફા હોગા. ફિર હઝરત અલી, હઝરત ઉસમાન, હઝરત તલહા, હઝરત ઝુબેર, હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ ઔર હઝરત સઅદ (રદિ.) કે નામ લિયે. અગર ખિલાફત હઝરત સઅદ (રદિ.) કો મિલે તો વોહી ઉસકે મુસ્તહિક હૈં વરના ઉનમેંસે જિસે ભી ખલીફા બનાયા જાએ વો ઉનસે મદદ હાસિલ કરતા રહે ક્યૂંકે મૈંને ઉનકો (કૂફાકી ખિલાફતસે) કિસી કમઝોરી યા ખયાનતકી વજહસે મઅઝૂલ નહીં કિયા થા ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને (અપને બેટે) અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) કે લિયે યે તય કિયા કે યે છ હઝરાત ઉનસે મશ્વરા લે સકતે હૈં લેકિન ઉનકા ખિલાફતમેં કોઈ હિસ્સા નહીં હોગા. જબ યે છ હઝરાત જમા હુએ તો હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ને કહા, અપની રાયકો તીન

આદમિયોંકે હવાલે કર દો. ચુનાંચે હઝરત ઝુબેર (રદિ.) ને અપના ઈખ્તિયાર હઝરત અલી (રદિ.) કો ઔર હઝરત તલહા (રદિ.) ને હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કો ઔર હઝરત સઅદ (રદિ.) ને હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) કો દે દિયા. જબ ઈન તીનોંકો ઈખ્તિયાર મિલ ગયા તો ઈન તીનોંને ઈખઠ્ઠે હોકર મશવરા કિયા ઔર હઝરત અબ્દુર્રહમાનને કહા, ક્યા તુમ ઈસ બાત પર રાઝી હો કે ફૈસલા મેરે હવાલે કર દો ઔર મૈં અલ્લાહસે ઈસ બાતકા અહદ કરતા હૂં કે તુમમેંસે સબસે અફઝલ આદમીકી ઔર મુસલમાનોંકે લિયે સબસે ઝિયાદા મુફીદ શખ્સકી તલાશમેં કમી નહીં કરૂંગા. દોનોં હઝરાતને કહા, હમ દોનોં તૈયાર હૈં. ફિર હઝરત અબ્દુર્રહાન (રદિ.) ને હઝરત અલી (રદિ.) સે તન્હાઈમેં બાત કી ઔર કહા કે આપકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે રિશ્તેદારી ભી હાસિલ હૈ ઔર ઈસ્લામમેં સબકત ભી. મૈં તુમહેં અલ્લાહકી કસમ દેકર પૂછતા હૂં કે અગર આપ (રદિ.) કો ખલીફા બના દિયા જાએ તો ક્યા આપ ઈન્સાફ કરેંગે? ઔર અગર મૈં હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કો ખલીફા બના દૂં તો ક્યા આપ ઉનકી બાત સુનેંગે ઔર માનેંગે? હઝરત અલી (રદિ.) ને કહા, જી હાં. ફિર હઝરત અબ્દુર્રહમાન (રદિ.) ને હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે તન્હાઈમેં બાત કી ઔર ઉનસે ભી યેહી પૂછા. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને જવાબમેં કહા, જી હાં. ફિર હઝરત અબ્દુર્રહમાન (રદિ.) ને હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે કહા, અય ઉસમાન (રદિ.)! આપ અપના હાથ બઢહાએં, ચુનાંચે ઉનહોંને અપના હાથ બઢહાયા ઔર હઝરત અબ્દુર્રહમાન (રદિ.) ને ઉનસે બૈઅત કી. ફિર હઝરત અલી (રદિ.) ઔર બાકી લોગોંને બૈઅત કી.

હઝરત અમ્ર (રહ.) સે ભી રિવાયત હૈ કે જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કી મૌતકા વક્ત કરીબ આયા તો આપને કહા, હઝરત અલી (રદિ.), હઝરત તલહા (રદિ.), હઝરત ઝુબેર (રદિ.), હઝરત ઉસમાન (રદિ.), ઔર હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) કો મેરે પાસ બુલાકર લાઓ. ચુનાંચે યે હઝરાત આ ગયે, ઈન હઝરાતમેંસે સિર્ફ હઝરત અલી (રદિ.) ઔર હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે બાતચીત ફરમાઈ. ચુનાંચે

હઝરત અલી (રદિ.) સે ફરમાયા, અય અલી (રદિ.)! યે હઝરાત આપકી હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે રિશ્તેદારીકો ઔર ઉનકે દામાદ હોનેકો ભી જાનતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલાને આપકો જો ઈલ્મ ઔર ફિકહ અતા ફરમાયા હૈ ઉસે ભી જાનતે હૈં, લિહાઝા અગર આપકો ખલીફા બના દિયા જાએ તો અલ્લાહસે ડરતે રેહના ઔર બનૂ ફલાં (યાની બનૂ હાશિમ) કો લોગોંકી ગરદનોં પર ન બિઠા દેના. ફિર હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે ફરમાયા, અય ઉસમાન (રદિ.)! યે હઝરાત અચ્છી તરહ જાનતે હૈં કે આપ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે દામાદ હૈં ઔર આપકી ઉમર ઝિયાદા હૈ ઔર આપ બડી શરાફતવાલે હૈં, લિહાઝા અગર આપકો ખલીફા બના દિયા જાએ તો અલ્લાહસે ડરતે રેહના ઔર બનૂ ફલાં (યાની અપને રિશ્તેદારોં) કો લોગોંકી ગરદનોં પર ન બિઠા દેના. ફિર ફરમાયાં, હઝરત સુહેબ (રદિ.) કો મેરે પાસ બુલાકર લાઓ (વો આએ તો) ઉનસે ફરમાયા, તુમ લોગોંકો તીન દિન નમાઝ પઢાઓ. યે (છ) હઝરાત એક ઘરમેં જમા રહેં, અગર યે હઝરાત કિસી એકકે ખલીફા હોને પર મુત્તફિક હો જાએં તો જો ઈનકી મુખાલિફત કરે ઉસકી ગરદન ઉડા દેના.

હઝરત અબૂ જઅફર (રદિ.) કેહતે હૈં હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને હઝરાતે શૂરાસે ફરમાયા આપ લોગ અપને અમ્રે ખિલાફતકે બારેમેં મશ્વરા કરેં. (ઔર અગર રાયમેં ઈખ્તિલાફ હો ઔર છ હઝરાત) અગર દો ઔર દો ઔર દો હો જાએં યાની તીન આદમિયોંકો ખલીફા બનાનેકી રાય બન રહી હો તો ફિર દોબારહ મશ્વરા કરના ઔર અગર ચાર ઔર દો હો જાએં તો ઝિયાદાકી યાની ચારકી રાયકો ઈખ્તિયાર કર લેના. હઝરત અસલમ હઝરત ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા, અગર રાયકે ઈખ્તિલાફકી વજહસે યે હઝરાત તીન ઔર તીન હો જાએં તો જિધર હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) હોં ઉધરકી રાય ઈખ્તિયાર કર લેના ઔર ઉન હઝરાતકે ફૈસલાકો સુનના ઔર માનના.

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપની

વફાતસે થોડી દેર પેહલે હઝરત અબૂ તલહા (અન્સારી રદિ.) કો બુલાકર ફરમાયા : અય અબૂ તલહા (રદિ.)! તુમ અપની કૌમ અન્સારકે પચાસ આદમી લેકર ઈન હઝરાતે શૂરાકે સાથ રેહના મેરા ખયાલ યે હૈ કે યે અપનેમેંસે કિસી એકકે ઘર જમા હોંગે તુમ ઉનકે દરવાઝે પર અપને સાથી લેકર ખડે રેહના ઔર કિસીકો અંદર ન જાને દેના ઔર ન ઉનકો તીન દિન તક છોડના યહાં તકકે યે હઝરાત અપનેમેંસે કિસીકો અમીર મુકર્રર કર લેં. અય અલ્લાહ! તૂ ઉનમેં મેરા ખલીફા હૈ.

(અલ્ફાઝ ઝાતી હૈં, મઝમૂન દેખિયે હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૪૭ સે ૫૨)

મુશ્કેલાતકી આસાનીકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ પાક (સ.અ.વ.) મુશ્કિલમેં યે દુઆ ફરમાતે :

અલ્લાહુમ્મ લા સહ્લ ઈલ્લા મા જઅલ્તહૂ સહ્લંવ્ વ અન્ત તજ્અલુલ્ હઝન ઈઝા શિઅ્ત સહ્લા.

"અય અલ્લાહ! કુછ આસાન નહીં મગર જિસે આપ આસાન બના દેં, આપ ગમકો જબ ચાહેં આસાન બના દેં."

(ઈબ્ને હબ્બાન, જિલ્દ ૩, સફા ૯૭૪, ઈબ્ને સુન્ની, ૩૧૧, બ સનદે સહીહ)

હર રંજો ગમ દૂર કરનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત મકહૂલ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જો યે કહેગા, અલ્લાહ ઉસકે હકમેં મુસીબતોં ઔર રંજકે સત્તર (૭૦) દરવાઝે બંદ ફરમા દેંગા (યાની તમામ દરવાઝે) જિસકા અદના ફક્ર હૈ.

લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિ વલા મન્જઅ મિનલ્લાહિ

ઈલ્લા ઈલૈહ.

"ન કોઈ કુવ્વત હૈ, ન તાકત હૈ, સિવાએ અલ્લાહકે. ન કોઈ જાએ પનાહ હૈ અલ્લાહસે મગર ઉસીકી તરફ."

(અબૂ નઈમ, જિલ્દ ૩, સફા ૧૫૬૦, ઈબ્ને અબી શૈબહ, જિલ્દ ૧૦, સફા ૪૨૯)

ફક્ર દૂર કરનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, તુમકો ઈસ બાતસે કૌનસી ચીઝ રોકત્તી હૈ કે જબ રોઝીકી તંગી હો તો જબ ઘરસે નિકલો તો પઢ્હો :

બિસ્મિલ્લાહિ અલા નફ્સી વ માલી વ દીની. અલ્લાહુમ્મ રઝ્ઝિની બિ કઝાઈક વ બારિક લી ફીમા કુદ્દિર લી હત્તા લા ઉહિબ્બુ તઅ્જીલ મા અખ્ખર્ત વલા તાખીર મા અજ્જલ્ત.

"અલ્લાહકા નામ અપની જાન, માલ વ દીન પર, અય અલ્લાહ અપને ફૈસલેસે મુઝે રાઝી ફરમા દે ઔર જો મુકદ્દર ફરમાએં ઉસમેં બરકત અતા ફરમા તાકે જિસે આપ તાખીરસે દેં ઉસમેં જલ્દી ઔર જિસે આપ જલ્દી નવાઝેં ઉસમેં તાખીર મૈં ન ચાહૂં."

(નઝ્લુલ અબરાર, સફા ૨૬૪, ઈબ્ને સુન્ની, સફા ૩૫૦)

ઈમામ હસન (રદિ.) કો આપ (સ.અ.વ.) ને ખ્વાબમેં અજીબ દુઆ સિખાઈ

હઝરત અમીર મુઆવિયા (રદિ.) કી તરફસે હઝરત હસન (રદિ.) કા એક લાખ દિરહમ વઝીફા મુકર્રર થા, એક મહીના વઝીફા આનેમેં દેર હો ગઈ ઔર બડી તંગી આઈ તો ખયાલ આયા કે ખત લિખકર યાદ દિલાઉં, કલમ ઔર દવાત મંગવાયા ફિર યકદમ છોડ દિયા, કલમ

કાગઝ સરહાને રખકર સો ગયે, ખ્વાબમેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા, હસન! મેરે બેટે હોકર મખ્લૂકસે માંગતે હો?

કહા તંગી આ ગઈ હૈ.

તો ફરમાયા, તૂ મેરે અલ્લાહસે ક્યૂં નહીં માંગતા?

કહા ક્યા માંગૂં?

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ખ્વાબમેં નીચેવાલી દુઆ સિખાઈ:

અલ્લાહુમ્મક્ ઝિફ ફી કલ્બી રજાઅક, વક્તઅ્ રજાઈ અમ્મન્ સિવાક હત્તા લા અર્જૂ અહદન્ ગૈરક. અલ્લાહુમ્મ વમા ઝઉફત્ અન્હુ કુવ્વતી વ કસુર અન્હુ અમલી વ લમ્ તન્તહિ ઈલૈહિ રગ્બતી વ લમ્ તબ્લુગ્હુ મસ્અલતી વ લમ્ યજ્રિ અલા લિસાની મિમ્મા અઅ્તૈત અહદમ્ મિનલ્ અવ્વલીન વલ આખિરીન મિનલ્ યકીનિ ફખસ્સિની બિહી યા રબ્બલ્ આલમીન.

"અય અલ્લાહ! હમારે દિલકો અપની ઉમ્મીદોંસે વાબસ્તા ફરમા, ઔર અપને અલાવાસે હમારી ઉમ્મીદેં ખતમ ફરમા, યહાં તકકે તેરે અલાવા કિસીસે ઉમ્મીદ ન હો. અય અલ્લાહ! મેરી કુવ્વત કમઝોર હો ગઈ, ઉમ્મીદ ખતમ હો ગઈ ઔર મેરી રગબત તેરી તરફ ખતમ નહીં હુઈ, ન મેરા સવાલ તુઝ તક પહોંચ સકા ઔર મેરી ઝબાન પર વો યકીન ન જારી હો સકા જો તૂને અવ્વલીન વ આખિરીનકો દિયા. અય રબ્બુલ આલમીન! મુઝે ભી ઉસકે સાથ ખાસ કર દે."

ક્યા ઝબરદસ્ત દુઆ હૈ, બેટા યે દુઅ માંગ, ચંદ દિનકે બાદ એક લાખકે બજાએ પંદરહ લાખ પહોંચ ગયા.

(અલ અરજ, ઈબ્ને અબીદુન્યા ૩/૮૬, અદ્દુઆઉલ મસ્નૂન, સફા ૫૨૦)

નઅત

નબીએ અકરમ શફીએ આ'ઝમ, દુખે દિલોંકા સલામ લે લો
તમામ દુનિયાકે હમ સતાએ, ખડે હુએ હૈં પયામ લે લો

શિકસ્તા કશ્તી હૈ તેઝ ધારા, નઝરસે રૂપોશ હૈ કિનારા
નહીં હૈ કોઈ નાખુદા હમારા, ખબર તો આલી મકામ લે લો

કદમ કદમ પે હૈ ખૌફે રેહઝન, જમીન ભી દુશ્મન ફલક ભી દુશ્મન
ઝમાના હમસે હુવા હૈ બદઝન, તુમહી મુહબ્બતસે કામ લે લો

અજીબ મુશ્કિલમેં કારવાં હૈ, ન કોઈ જાદા હૈ ન પાસબાં હૈ
બ શકલે રેહબર છુપે હૈં રહઝન, ઉઠો ઝરા ઈન્તિકામ લે લો

કભી તકાઝા વફાકા હમસે, કભી મઝાકે જફા હૈ હમસે
તમામ દુનિયા ખફા હૈ હમસે, ખબર તો ખૈરૂલ અનામ લે લો

યે કૈસી મંઝિલ પે આ ગયે હૈં ન કોઈ અપના ન હમ કિસીકે
તુમ અપને દામનમેં આજ આકા તમામ અપને ગુલામ લે લો

યે દિલમેં અરમાં હૈ અપને યૂનુસ મઝારે અકદસ પે જાકે એક દિન
સુનાઉં ઉનકો મૈં હાલ દિલકા, કહૂં મૈં ઉનસે સલામ લે લો

નબીએ અકરમ શફીએ આ'ઝમ, દુખે દિલોંકા સલામ લે લો
તમામ દુનિયાકે હમ સતાએ, ખડે હુએ હૈં પયામ લે લો

કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.)

યાર રહે યા રબ તૂ મેરા

યાર રહે યા રબ તૂ મેરા ઔર મૈં તેરા યાર રહૂં
મુઝકો ફક્ત તુઝસે હો મુહબ્બત ખલ્કસે મૈં બેઝાર રહૂં
હર દમ ઝિક્રો ફિક્રમેં તેરે મસ્ત રહૂં સરશાર રહૂં
હોશ રહે ન મુઝકો કિસીકા તેરા મગર હોશ યાર રહે

અબ તો રહે તા દમે આખિર વિર્દે ઝબાન અય મેરે ઈલાહી
લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

તેરે સિવા મા'બૂદે હકીકી કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં
તેરે સિવા મકસૂદે હકીકી કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં
તેરે સિવા મૌજૂદે હકીકી કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં
તેરે સિવા મશ્હૂદે હકીકી કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં

અબ તો રહે તા દમે આખિર વિર્દે ઝબાન અય મેરે ઈલાહી
લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

દોનોં જહાંમેં જો કુછ હૈ સબ હૈ તેરે ઝેરે નગીં
જિન્ન વ ઈન્સ વ હૂરો મલાઈક અર્શો કુર્સી ચર્ખ વ ઝમીં
કૌનો મકાંમેં લાઈકે સિજદહ તેરે સિવા અય નૂરે મુબીં
કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં કોઈ નહીં હૈ કોઈ નહીં

અબ તો રહે તા દમે આખિર વિર્દે ઝબાન અય મેરે ઈલાહી
લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

યાદમેં તેરી સબકો ભુલા દૂં કોઈ ન મુઝકો યાદ રહે
તુઝ પર સબ ઘરબાર લુટા દૂં ખાનએ દિલ આબાદ રહે
સબ ખૂશિયોંકો આગ લગા દૂં ગમસે તેરે દિલ શાદ રહે
સબકો નઝરસે અપની ગિરા દૂં તુઝસે ફક્ત ફરિયાદ રહે

અબ તો રહે તા દમે આખિર વિર્દે ઝબાં અય મેરે ઈલાહી
લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

તેરા ગદા બનકર મૈં કિસીકા દસ્ત નિગર અય શાહ ન હૂં
બંદએ માલ વ ઝર ન બનૂં તાલિબે ઈઝ્ઝ વ જાહ ન હૂં
રાહ પે તેરી પડકે કિયામત તક મૈં કભી બે રાહ ન હૂં
ચૈન ન લૂં મૈં જબ તક રાઝે વેહદતસે આગાહે ન હૂં

અબ તો રહે તા દમે આખિર વિર્દે ઝબાં અય મેરે ઈલાહી
લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ

યાર રહે યા રબ તૂ મેરા ઔર મૈં તેરા યાર રહૂં
મુઝકો ફક્ત તુઝસે હો મુહબ્બત ખલ્કસે મૈં બેઝાર રહૂં

અલ્લાહને કાન દો દિયે હૈં (યાની ઝિયાદા સુનો) ઝબાન એક દી હૈ (યાની ઢંગકા બોલો ઔર કમ બોલો)

સખ્ત બાતસે ઈસ્લાહ નહીં હોતી :-

નરમ ઔર મીઠી બાત કરનેકે લિયે હક તઆલાને બગૈર હડ્ડીકે ઝબાન બનાઈ હૈ, જિસ તરહ ઝબાનમેં હડ્ડી નહીં હોતી ઉસી તરહ તુમહારી બાતમેં ભી હડ્ડી નહીં હોની ચાહિયે, ક્યૂંકે સખ્ત બાતસે આમ તૌર પર ઈસ્લાહ નહીં હોતી.

અલ્લાહ તક પહોંચનેકે લિયે બેશુમાર રાસ્તે હૈં

જબ બંદા અલ્લાહકા કુર્બ હાસિલ કરનેકી કોશિશ કરતા હૈ તો અલ્લાહ ભી ઉસે કુર્બ અતા ફરમાતે હૈં, હદીસે પાકમેં હૈ :

"મન્ તકર્રબ ઈલય્ય શિબ્રન્ તકર્રબ્તુ ઈલૈહિ ઝિરાઅન"

"જો મેરી તરફ એક બાલિશ્ત બઢતા હૈ, મૈં ઉસકી તરફ એક હાથ બઢતા હૂં" જો મેરી તરફ ચલકર આતા હૈ મૈં ઉસકી તરફ દૌડકર આતા હૂં.

દેખિયે! કિસ કદર પ્યાર હૈ અલ્લાહકો અપને બંદોંસે લેકિન અપની તરફસે તલબ તો હો, વો તો ઈસ કદર મહેરબાન હૈ કે હમારી તરફસે તલબમેં ઝરૂર દસ્તગીરી ફરમાતે હૈં. ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

વલ્લઝીન જાહદૂ ફીના લનહ્દિયન્નહુમ્ સુબુલના.

(પારા ૨૧, સૂરએ અન્કબૂત, આયત ૬૯)

ઔર જો લોગ હમારી રાહમેં મશક્કત બરદાશ્ત કરતે હૈં હમ ઉનકો અપને રાસ્તે ઝરૂર દિખલાતે હૈં.

યાની જો લોગ રાહે ખુદામેં જદ્દો જહદ કરતે હૈં, ઉનકે લિયે રાસ્તે

ખોલ દિયે જાતે હૈં. બુઝુર્ગોંકા કૌલ હૈ :

"તુરુકુલ વુસૂલિ ઈલલ્લાહિ બિ અદદિ અન્ફુસિલ ખલાઈક"

મા'લૂમ હુવા કે અલ્લાહ તક પહોંચનેકે લિયે બેશુમાર રાસ્તે હૈં, ઝરૂરી નહીં કે હર એકકે લિયે એક હી તરીકા હો, બલ્કે હાલાત વ સલાહિયતકે લિહાઝસે અલગ અલગ હો સકતા હૈ, આલિમકે લિયે અલગ, અલ્લાહકે ઈલ્મ વાલેકે લિયે અલગ, ઔર કમ ફુરસતવાલેકે લિયે અલગ અલગ તરીકે હોંગે. ફિર ભી શર્ત એક હૈ, તલબ હો, ઉસકી ફિક્ર ઔર લગન હો.

તલબ મજનૂંકી તરહ

દર રાહે લૈલા ખતરા અસ્ત બજાં
શર્ત અવ્વલ આંકે તૂ મજનૂં બાશી

લૈલાકી રાહમેં જાનકો ખતરા હૈ, શર્ત યે હૈ કે તૂ મજનૂં બન જાએ.

લિહાઝા પેહલે હમેં અલ્લાહકી રાહકા મજનૂં બનના પડેગા, ઔર જિસકે પાસ અલ્લાહકી મુહબ્બત હૈ ઉસકે પાસ ઉઠના બૈઠના પડેગા, ઉલમા, સુલહા, ઔર બુઝુર્ગોંકે પાસ, ઉનકી મજલિસોંમેં આના જાના હોગા, ફિર ઈન્શા અલ્લાહ તુમકો ભી વો મુહબ્બતકી આગ લગ જાએગી, ઉસકે બાદ તો દિલકી દુનિયા બદલ જાએગી.

જો ખાસિયત આગકી હૈ વો ખાસિયત ઈશ્કકી હૈ
એક ખાના બ ખાના હૈ એક સીના બ સીના હૈ

દુનિયાકી આગસે જો કરીબ હોતા હૈ વો આગ ઉસકો જલા દેતી હૈ, ઈસ તરહ જિન અલ્લાહ વાલોંકે દિલોંમેં ઈશ્કકી આગ હૈ વો ઉનસે કરીબ હોતા હૈ.

અસલી ઔર નકલી મજનૂન

એક દફા મજનૂન એક જગહ પર બૈઠા લૈલા લૈલા કર રહા થા,

લૈલાને અપને ખાદિમકો દૂધ દેકર ભેજા કે મજનૂંકો પહોંચાઓ. એક શખ્સને દેખા કે મજનૂંકે લિયે દૂધ જા રહા હૈ, રાસ્તેમેં બનાવટી મજનૂં બનકર બૈઠ ગયા, ખાદિમને મજનૂં સમઝકર ઉસકો હી દૂધ દે દિયા, ઉસને પી લિયા. ખાદિમ જબ વાપસ પહોંચા તો લૈલાને પૂછા કયા હુવા? ઉસને કહા, મજનૂંકો દે દિયા ઔર ઉસને પી લિયા. દૂસરી દફા ફિર ભેજા, ફિર વોહી બનાવટી મજનૂં પી ગયા. તીસરે દિન ભી વોહી પી ગયા. લૈલાને સોચા કે ઈમ્તિહાન લેના ચાહિયે. ચુનાંચે ખાદિમકો છુરી ઔર ગ્લાસ દેકર ભેજા ઔર કહા કે જાઓ, મજનૂંસે કેહના કે લૈલા બીમાર હૈ ઔર હકીમને કહા હૈ કે મજનૂંકા ખૂન પિએગી તો તન્દુરૂસ્ત હોગી, લિહાઝા લૈલાકો તેરે ખૂનકી ઝરૂરત હૈ. અબ ખાદિમને ઉસસે જાકર કહા, ઉસને કહા કે ભાઈ મૈં તો દૂધ પીનેવાલા મજનૂન હૂં, ખૂન દેનેવાલા મજનૂન નહીં. વો તો જંગલમેં બૈઠા હૈ, ચુનાંચે ખાદિમ અસલ મજનૂંકે પાસ પહોંચા તો ઉસને ફૌરન અપને બદન પર ચાકૂ ચલાયા, લેકિન ખૂન નહીં નિકલા ક્યૂંકે લૈલાકે ઈશ્કમેં ઉસકે બદનકા સારા ખૂન ખતમ હો ગયા થા.

ઈશ્કે મૌલાકે કમ અઝ ઈશ્કે લૈલા બુવદ
કૂએ ગશ્તન બેહરે ઉ ઔલા બુવદ

અંદાઝા લગાઈયે કે ઈશ્કમેં મજનૂં કિતના બેકરાર હુવા કે ઉસકે બદનકા સારા ખૂન ખતમ હો ગયા, યે દુનિયાકી મુહબ્બતકા હાલ હૈ, અસલ અલ્લાહકી મુહબ્બત હાંસિલ કરની ચાહિયે.

મુહબ્બતે ઈલાહીકે સાથ મુહબ્બતે નબવી

અલ્લાહકી મુહબ્બતકે સાથ રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બત ભી પૈદા કરની ઝરૂરી હૈ. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ઈરશાદ ફરમાતે હૈં :

"લા યુઅ્મિનુ અહદુકુમ્ હત્તા અકૂન અહબ્બ ઈલૈહિ મિંવ્વાલિદિહી વ વલદિહી વન્નાસિ અજ્મઈન." (મુસ્લિમ શરીફ ૪૯)

"તુમમેંસે કોઈ શખ્સ ઉસ વક્ત તક કામિલ મોમિન નહીં હો સકતા,

જબ તક કે ઉસકે વાલિદ, ઔલાદ ઔર સારે લોગોંકે મુકાબલેમેં મૈં સબસે ઝિયાદા મહેબૂબ ન બન જાઉં."

યાની જબ હર એકકે મુકાબલામેં સબસે ઝિયાદા મુઝસે મુહબ્બત હોગી તો હી ઈત્તિબાઅ વ ઈતાઅત હો સકેગી, જિસકો ઈતાઅતકી તૌફીક મિલ જાએ, નમાઝ વ રોઝાકી તૌફીક હો જાએ તો ફખ્ર નહીં કરના ચાહિયે, ઔર જો નમાઝ ઔર ઝકાતકા પાબંદ નહીં હૈ, ઉસકો હકીર નહીં સમઝના ચાહિયે બલ્કે પ્યાર વ મુહબ્બતસે સમઝાના ચાહિયે તાકે ઈતાઅતવાલી ઝિંદગીમેં રંગ આ જાએ.

અર્શ જબ મૈદાને મેહશરમેં ઉતરેગા સારે ફરિશ્તે અજીબ તસ્બીહ પઢેંગે વો તસ્બીહ યે હૈ

ઈમામ ઈબ્ને જરીર (રહ.) ને યહાં પર એક લંબી હદીસ લિખ્ખી હૈ જિસમેં સૂર વગૈરહકા તફસીલસે બયાન હૈ જિસકે રાવી હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) હૈં. મુસ્નદ વગૈરહમેં યે હદીસ હૈ, ઉસમેં હૈ કે જબ લોગ ઘભરા ઉઠેંગે તો અંબિયા (અલૈ.) સે શફાઅત તલબ કરેંગે. હઝરત આદમ (અલૈ.) સે લેકર એક એક પૈગંબરકે પાસ જાએંગે ઔર વહાંસે સાફ જવાબ પાએંગે, યહાં તકકે હમારે નબીએ અકરમ હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તફા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમકે પાસ પહોંચેંગે. આપ (સ.અ.વ.) જવાબ દેંગે કે મૈં તૈયાર હૂં, મૈં હી ઉસકા અહલ હૂં. ફિર આપ (સ.અ.વ.) જાએંગે ઔર અર્શ તલે સિજદેમેં ગિર પડેંગે ઔર અલ્લાહ તઆલાસે સિફારિશ કરેંગે કે વો બંદોંકા ફૈસલા કરનેકે લિયે તશરીફ લાએ. અલ્લાહ તઆલા આપકી શફાઅત કબૂલ ફરમાએગા ઔર બાદલોંકે સાઈબાનમેં આએગા. આસમાને દુનિયા ટૂટ જાએગા ઔર ઉસકે તમામ ફરિશ્તે આ જાએંગે. ફિર દૂસરા ભી ફટ જાએગા ઔર ઉસકે ફરિશ્તે ભી આ જાએંગે.

ઈસી તરહ સાતોં આસમાન શક હો જાએંગે (ફટ જાએંગે) ઔર ઉનકે ફરિશ્તે આ જાએંગે. ફિર અલ્લાહ તઆલાકા અર્શ ઉતરેગા ઔર બુઝુર્ગ તર ફરિશ્તે નાઝિલ હોંગે ઔર ખૂદ વો જબ્બાર ખુદા તશરીફ લાએગા, ફરિશ્તે સબકે સબ તસ્બીહ પઢનેમેં મશ્ગૂલ હોંગે. ઉનકી તસ્બીહ ઉસ વક્ત યે હોગી :

સુબ્હાન ઝીલ્ મુલ્કિ વલ્ મલકૂતિ સુબ્હાન ઝીલ્ ઈઝ્ઝતિ વલ જબરૂતિ સુબ્હાનલ્ હય્યિલ્લઝી લા યમૂતુ, સુબ્હાનલ્લઝી યુમીતુલ્ ખલાઈક વલા યમૂતુ સુબ્બૂહુન્ કુદ્દૂસુન રંબ્બુલ્ મલાઈકતિ વર્રૂહિ સુબ્બૂહુન્ કુદ્દૂસુન, સુબ્હાન રબ્બિનલ્ અઅ્લા, સુબ્હાન ઝીસ્સુલ્તાનિ વલ અઝ્મતિ, સુબ્હાનહૂ સુબ્હાનહૂ અબદન્ અબદા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૨૮૮)

ઔરતોંકે બારેમેં અલ્લાહસે ડરતે રહો

સહીહ મુસ્લિમમેં હઝરત જાબિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હજ્જતુલ વિદાઅકે અપને ખુત્બેમેં ફરમાયા, લોગો! ઔરતોંકે બારેમેં અલ્લાહસે ડરતે રહો, તુમને અલ્લાહકી અમાનતસે ઉનહેં લિયા હૈ ઔર અલ્લાહકે કલિમહસે ઉનકી શરમગાહોંકો અપને લિયે હલાલ કિયા હૈ. ઔરતોં પર તુમહારા યે હક હૈ કે વો તુમહારે ફર્શ પર કિસી ઐસે કો ન આને દેં જિસસે તુમ નારાઝ હો. અગર વો ઐસા કરેં તો ઉનહેં મારો લેકિન ઐસી માર ન હો કે ઝાહિર હો. ઉનકા તુમ પર યે હક હૈ કે ઉનહેં અપની તાકતકે મુતાબિક ખિલાઓ પિલાઓ, પહેનાઓ ઓઢાઓ. એક શખ્સને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે દરયાફત કિયા કે હમારી ઔરતોંકે હમ પર ક્યા હક હૈં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જબ તુમ ખાઓ તો ઉસે ભી ખિલાઓ, જબ તુમ પહેનો તો ઉસે ભી પહેનાઓ, ઉસકે મુંહ પર ન મારો, ઉસે ગાલિયાં ન દો, ઉસસે રૂઠકર ઔર કહીં ન ભેજ દો, હાં ઘરમેં હી રખ્ખો. ઈસી આયતકો પઢકર હઝરત

ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે મૈં પસંદ કરતા હૂં કે અપની બીવીકો ખૂશ કરનેકે લિયે મૈં ભી અપની ઝીનત કરૂં જિસ તરહ વો મુઝે ખૂશ કરનેકે લિયે અપના બનાવ સિંઘાર કરતી હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૩૧૩)

આપ (સ.અ.વ.) બહોત રોએ

ઈબ્ને મર્દવિયામેં હૈ કે હઝરત અતા (રહ.) હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.), હઝરત ઉબૈદ બિન ઉમૈર (રહ.), હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) કે પાસ આએ, આપકે ઔર ઉનકે દરમિયાન પરદા થા. હઝરત સિદ્દીકા (રદિ.) ને પૂછા, ઉબૈદ! તુમ ક્યૂં નહીં આયા કરતે? હઝરત ઉબૈદને જવાબ દિયા, અમ્માં જાન! સિર્ફ ઈસ લિયે કે કિસી શાઈરકા કૌલ હૈ : ઝુર ગિબ્બન તઝ્દદ્ હુબ્બન્ યાની કમ કમ આઓ તાકે મુહબ્બત બળ્હે. હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ને કહા, અબ ઈન બાતોંકો છોડ દો. માંઈ સાહિબા! હમ યે પૂછનેકે લિયે હાઝિર હુએ હૈં કે સબસે ઝિયાદા અજીબ બાત જો આપને આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી દેખી હો વો હમેં બતાઓ. હઝરત આઈશા (રદિ.) રો દીં ઔર ફરમાને લગીં, હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે તમામ કામ અજીબ તર થે. અચ્છા એક વાકિઆ સુનો, એક રાત મેરી બારીમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) મેરે પાસ આએ ઔર મેરે સાથ સોએ ફિર મુઝસે ફરમાને લગે, આઈશા! મૈં અપને રબ તઆલાકી કુછ ઈબાદત કરના ચાહતા હૂં, મુઝે જાને દો. મૈંને કહા, યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ખુદા તઆલાકી કસમ! મૈં આપ (સ.અ.વ.) કા કુર્બ ચાહતી હૂં ઔર યે ભી મેરી ચાહત હૈ કે આપ અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત ભી કરેં. અબ આપ (સ.અ.વ.) ખડે હુએ ઔર એક મશકમેંસે પાની લેકર આપ (સ.અ.વ.) ને વુઝૂ કિયા ઔર નમાઝકે લિયે ખડે હો ગયે, ફિર જો રોના શુરૂ કિયા તો ઈતના રોએ કે દાઢી મુબારક તર હો ગઈ, ફિર સિજ્દેમેં ગયે ઔર ઈસ કદર રોએ કે જમીન તર હો ગઈ, ફિર કરવટકે

બદલ લેટ ગયે ઔર રોતે હી રહે યહાં તક કે (હઝરત) બિલાલ (રદિ.) ને આકર નમાઝકે લિયે બુલાયા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે આંસૂ રવાં દેખકર દરયાફત કિયા કે અય ખુદા તઆલાકે સચ્ચે રસૂલ (સ.અ.વ.)! આપ ક્યૂં રો રહે હૈં? અલ્લાહ તઆલાને તો આપ (સ.અ.વ.) કે તમામ અગલે પિછલે ગુનાહ મઆફ ફરમાએ હૈં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, બિલાલ! મૈં ક્યૂં ન રોઉં! મુઝ પર આજકી રાત યે આયત ઉતરી હૈ : ઈન્ન ફી ખલ્કિસ્સમાવાતિ..... યાની સૂરએ આલે ઈમરાનકા આખરી રૂકૂઅ. વૈલ યાની હલાકત હૈ ઉસ શખ્સકે લિયે જો ઉસે પઢે ઔર ફિર ઉસમેં ગૌરો તદબ્બુર ન કરે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૪૯૫)

મહેમાનકો ખિલાઈયે, અલ્લાહકે મુકર્રબ બન જાઓગે

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કી આદત થી કે મહેમાનોંકે સાથ ખાએં. એક દિન આપ મહેમાનકી તલાશમેં નિકલે લેકિન કોઈ ન મિલા. વાપસ આએ ઘરમેં દાખિલ હુએ તો દેખા કે એક શખ્સ ખડા હૈ. પૂછા! અય અલ્લાહકે બંદે તુઝે મેરે ઘરમેં આનેકી ઈજાઝત કિસને દી? ઉસને કહા ઈસ મકાનકે હકીકી માલિકને. પૂછા તુમ કૌન હો? કહા મૈં મલેકુલ મૌત હૂં, મુઝે અલ્લાહ તઆલાને અપને એક બંદેકે પાસ ઈસ લિયે ભેજા હૈ કે મૈં ઉસે યે બશારત સુના દૂં કે ખુદાને ઉસે અપના ખલીલ કર લિયા હૈ. યે સુનકર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ને કહા, ફિર તો મુઝે ઝરૂર બતાઈયે કે વો બુઝુર્ગ કૌન હૈં, ખુદાકી કસમ વો જમીનકે કિસી દૂરકે ગોશેમેં હો, મૈં ઝરૂર જાકર ઉનસે મુલાકાત કરૂંગા, ફિર અપની બાકી ઝિંદગી ઉનકે કદમોંમેં હી ગુઝારૂંગા. યે સુનકર હઝરત મલેકુલ મૌતને કહા, વો શખ્સ ખૂદ આપ હૈં. આપને ફિર દરયાફત ફરમાયા, ક્યા સચમુચ મૈં હી હૂં? ફરિશ્તેને કહા, હાં આપ હી હૈં. આપને ફિર દરયાફત ફરમાયા કે ક્યા આપ મુઝે યે ભી બતાએંગે કે કિસ બિના

પર કિન ઉમૂર પર અલ્લાહ તઆલાને મુઝે અપના ખલીલ બનાયા? ફરિશ્તેને ફરમાયા, ઈસ લિયે કે તુમ હર એકકો દેતે રેહતે હો ઔર કિસીસે ખૂદ કુછ તલબ નહીં કરતે.

રિવાયતમેં હૈ કે જબસે હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો ખુદાકે ખલીલકે મુમતાઝ ઔર મુબારક લકબસે ખુદાને મુલક્કબ કિયા તબસે ઉનકે દિલમેં ઈસ કદર ખુદાકા ખૌફ ઔર હૈબત સમા ગઈ કે ઉનકે દિલકા ઉછલના દૂરસે ઈસ તરહ સુના જાતા થા જિસ તરહ ફિઝામેં પરિંદકી પરવાઝકી આવાઝ. સહીહ હદીસમેં જનાબ રસૂલે આખિરૂઝ્ઝમાં (સ.અ.વ.) કી નિસ્બત ભી વારિદ હૈ કે જિસ વક્ત ખૌફે ખુદા આપ પર ગાલિબ આ જાતા થા તો આપકે રોનેકી આવાઝ જૈસે આપ ઝબ્ત કરતે જાતે થે ઈસ તરહ દૂર વ નઝદીક વાલોંકો સુનાઈ દેતી થી જૈસે કિસી હંડિયાંકી ખદબદીકી આવાઝ હો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૬૪૪)

તૌબાકી પુખ્તગીકે લિયે અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલના યે બહોત બડા ઝરીઆ હૈ

બુખારી શરીફકી રિવાયત હૈ કે નિન્નાનવે (૯૯) કતલ કરનેવાલેને સોચા કે તૌબા કર લૂં, કિસી અનપઢસે પૂછા કે તૌબા કરના ચાહતા હૂં, તો ઉસને કહા, આપકી કોઈ તૌબા નહીં.

ઉસને કહા ફિર સો (૧૦૦) કતલ પુરે કર દૂં? તો ઉસકો ભી ખતમ કર દિયા તો સો (૧૦૦) હો ગયે.

ફિર કિસી આલિમસે પૂછા કે મેરી તૌબા હો સકતી હૈ? ઉન્હોંને કહા, હાં તૌબા તો હૈ લેકિન યે જગહ છોડકર કહીં નેક લોગોંકી સોહબતમેં ચલે જાઓ.

અબ તો મુસીબત યે હૈ કે નેક લોગોંકી બસ્તી કહાં હૈ, તો ઉસ આલિમને કહા, બેટા! બસ્તી છોડ દો. ઉસને કહા, બખ્શિશ હો જાએગી તો મૈં તૈયાર

હૂં. ચલ પડે, રાસ્તેમેં મૌત આ ગઈ ઔર સફર અભી થોડા હી તય હુવા થા.

અલ્લાહ તઆલાને કિયામત તકકે લિયે નમૂના બનાયા થા, દો ફરિશ્તે આ ગયે જન્નતકે ભી ઔર દોઝખકે ભી. દોઝખવાલા કેહતા હૈ યે હમારા હૈ. ઔર જન્નતવાલા કેહતા હૈ યે હમારા હૈ, જન્નતવાલે કેહતે હૈં તૌબા કર લી હૈ. દોઝખવાલે કેહતે હૈં, તૌબા પૂરી હી નહીં હુઈ, વહાં જાકર પૂરી હોની થી. તો અલ્લાહ તઆલાને તીસરા ફરિશ્તા ભેજા, ઉસને કહા, ઉસકે સફરકી મસાફત (ફાસલા) કો નાપો, અગર યે યહાંસે ઘરકે કરીબ હૈ તો દોઝખી, અગર નેક લોગોંકી બસ્તીકે કરીબ હૈ તો જન્નતી.

જબ ફાસલા નાપને લગે તો નેક લોગોંકી બસ્તીકા ફાસલા ઝિયાદા થા ઔર અપની બસ્તીકા ફાસલા થોડા થા, અલ્લાહ તઆલાને ઘરકી તરફવાલી જમીનસે કહા, ફૈલ જાઓ, ઔર બસ્તીવાલી જમીનસે કહા સુકડ જાઓ તો વો ફૈલતી ગઈ ઔર યે સુકડતી ચલી ગઈ.

યહાં ચારોં તરફ ગંદ હી ગંદ હૈ, તો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ વકત હમેં એક માહોલ દિયા હૈ, દસ બારહ આદમી એક ઈમાની ફિઝા બનાકર ચલ રહે હોતે હૈં, ઉસકે અંદર જો ચલા જાતા હૈ તો એક ઐસી ફિઝામેં આ જાતા હૈ ઉનકે આ'માલ અગરચે કમઝોર હોતે હૈં, ઉસકે અંદર આહિસ્તા આહિસ્તા ઉસકે દિલો દિમાગમેં તૌબાકી તાકત પૈદા કર દેતે હૈં, અલ્લાહ તઆલાને ચલતા ફિરતા મહોલ હમેં અતા ફરમા દિયા હૈ.

નોટ :- અલ્ફાઝ ઝાતી હૈં, યે હદીસ બુખારી વ મુસ્લિમમેં હૈ.

આપ (સ.અ.વ.) ને કબ્રસ્તાનમેં અજીબ બયાન કિયા

બરાઅ બિન આઝિબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હમ એક અન્સારીકે જનાઝેમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ ચલ રહે થે, ઔર કબ્ર તક પહોંચે તો આં હઝરત (સ.અ.વ.) વહાં બૈઠ ગયે. હમ ભી આપ

(સ.અ.વ.) કે અતરાફ બૈઠે થે ઔર ઐસે ખામોશ ગોયા પરિંદે હમારે સરોં પર બૈઠ ગયે હૈં (હમેં ખામોશ વ બે-હરકત દેખકર) આપ (સ.અ.વ.) કે હાથમેં એક લકડી થી, જમીન પર ઉસસે એક શુગલકે તૌર પર લકીરેં ખીંચ રહે થે. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને અપના સર ઉઠાયા ઔર ફરમાને લગે, અઝાબે કબ્રસે ખુદાકી પનાહ માંગો! દો યા તીન દફા ફરમાયા. ફિર ઈરશાદ હુવા કે મોમિન જબ દુનિયાસે ઉઠને લગતા હૈ ઔર આખિરતકા રૂખ કરતા હૈ તો આસમાનસે રોશન ચેહરેવાલે ફરિશ્તે ઉતરતે હૈં, જન્નતકા કફન લિયે હુએ હોતે હૈં ઔર જન્નતકી ખૂશ્બૂએં સાથ લાતે હૈં. ઈતને ઝિયાદા હોતે હૈં કે જહાં તક નઝર કામ કરતી હૈ ફરિશ્તે હી ફરિશ્તે હોતે હૈં, ફિર મલેકુલ મૌત આકર ઉસકે સરહાને બૈઠતે હૈં ઔર કેહતે હૈં : "અય મુત્મઈન રૂહ! મગફિરતે ખુદાવંદીકી તરફ ચલ! યે સુનતે હી રૂહ નિકલ પડતી હૈ જૈસે મશકકે મુંહસે પાનીકે કતરે નિકલને લગતે હૈં, રૂહ નિકલતે હી ચશ્મ ઝદનમેં (ફૌરન) વો ઉસકો જન્નતી કફન પહેના દેતે હૈં ઔર જન્નતી ખૂશ્બૂમેં ઉસકો બસાતે હૈં, વો મુશ્કકી ઐસી બેહતર ખૂશ્બૂ હોતી હૈ કે દુનિયામેં જો બેહતરીન હો સકતી હૈ ઉસકો લેકર આસમાન પર ચઢને લગતે હૈં. જહાં કહીંસે ગુઝરતે હૈં, ફરિશ્તે કેહતે હૈં કે યે કિસકી પાક રૂહ લે જા રહે હો? કહા જાતા હૈ કે ફલાં ઈબ્ને ફલાંકી. આસમાન તક પહોંચકર દરવાઝા ખોલ દિયા જાતા હૈ ઉનકે સાથ દૂસરે તમામ ફરિશ્તે ભી દૂસરે આસમાન તક સાથ આતે હૈં. ઈસી તરહ આસમાન બ આસમાન સાતવેં આસમાન તક પહોંચતે હૈં. અબ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે મેરે ઈસ બંદેકો ઈલ્લિય્યીનકે દફતરમેં લિખ લો ઔર જમીનકી તરફ વાપસ કર દો. ક્યૂંકે મૈંને ઉસકો મિટ્ટી હીસે પૈદા કિયા હૈ. ઉસીકે અંદર ઉસકો વાપસ કરતા હૂં ઔર ફિર દૂસરી બાર ઉસીકે અંદરસે ઉસકો ઉઠાઉંગા. અબ ઉસકી રૂહ વાપસ કી જાતી હૈ, યહાં દો ફરિશ્તે આતે હૈં, ઉસકે પાસ બૈઠતે હૈં ઔર પૂછતે હૈં કે તુમહારા રબ કૌન હૈ? વો કેહતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મેરા રબ હૈ. ફિર પૂછતે હૈં, તુમહારા દીન કૌનસા હૈ? વો કેહતા હૈ,

ઈસ્લામ મેરા દીન હૈ. ફિર પૂછતે હૈં વો કૌન શખ્સ હૈં જો તુમહારી તરફ ભેજે ગયે થે? વો કેહતા હૈ કે વો ખુદાકે રસૂલ થે. ફિર પૂછતે હૈં કે તુમહારા ઝરીઅએ ઈલ્મ ક્યા થા? વો કેહતા હૈ કે મૈંને અલ્લાહકી કિતાબ પળ્હી થી, ઉસ પર ઈમાન લાયા થા. અબ આસમાનસે એક નિદા આતી હૈ કે મેરે બંદેને સચ કહા. ઉસકે લિયે જન્નતકા ફર્શ લાઓ, જન્નતકે કપડે પહેનાઓ ઔર જન્નતકા એક દરવાઝા ઉસકે લિયે ખોલ દો તાકે જન્નતકી હવા ઔર ખૂશ્બૂ ઉસકો પહોંચતી રહે. ઉસકી કબ્ર તાહદ્દે નિગાહ (જહાં તક નઝર પહોંચે) કુશાદા હો જાતી હૈ. એક ખૂબસૂરત શખ્સ અચ્છે લિબાસમેં ખૂશ્બૂમેં બસા હુવા ઉસકે પાસ આતા હૈ ઔર કેહતા હૈ ખૂશ હો જાઓ કે તુમસે જો વા'દા કિયા ગયા થા આજ પૂરા કિયા જાતા હૈ. વો પૂછેગા, તુમ કૌન હો? વો શખ્સ કહેગા, મૈં તુમહારા ઈલ્મે સાલેહ હૂં. તો મુતવફ્ફા (મુરદા) કહેગા, અય ખુદા! ઈસી વક્ત કિયામત કાઈમ કર દે, મૈં અપને અહલ ઔર માલસે મિલૂંગા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કાફિર જબ દુનિયાસે મુંહ મોડને લગતા હૈ તો સિયાહ રંગકે ફરિશ્તે ટાટ લિયે હુએ આ પહોંચતે હૈં ઔર તાહદ્દે નઝર હોતે હૈં. અબ મલેકુલ મૌત આતે હૈં કે અય ખબીસ રૂહ! નિકલ ઔર ખુદાકી નારાઝી ઔર ગઝબકી તરફ જા, તો વો જિસ્મકે અંદર ઘુસને લગતી હૈ. ફરિશ્તે ઉસકો ખીંચકર નિકાલતે હૈં જૈસે કે લોહેકી સીંખ ભીગે હુએ બાલોંકે અંદરસે નિકાલી જાતી હૈ. વો ઉસકો લેતે હી તરફતુલ ઐનમેં ટાટકે અંદર લપેટ લેતે હૈં, ઉસકે અંદરસે સડે હુએ મુરદારકી તરહ બદબૂ નિકલતી હૈ, ઉસકો લેકર આસમાન પર ચળ્હતે હૈં ઔર જહાં કહીંસે ગુઝરતે હૈં ફરિશ્તે પૂછતે હૈં, યે કિસકી ખબીસ રૂહ હૈ? કહા જાતા હૈ કે ફલાં ઈબ્ને ફલાં કી. ઔર જબ આસમાન પર પહોંચકર કેહતે હૈં કે દરવાઝા ખોલો! તો નહીં ખોલા જાતા હૈ. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને લા તુફત્તહુ વાલી આયત પળ્હી. અબ અલ્લાહ પાક ફરમાતા હૈ કે ઈસકો જમીનકે તબ્કએ "સિજ્જીન" મેં લે જાઓ. ચુનાંચે ઉસકી રૂહ વહાં ફેંક દી જાતી હૈ. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ કે "જો

અલ્લાહકા શુક્ર કરતા હૈ ગોયા આસમાનસે ગિર પડા ઔર પરિંદે ઉસકા ગોશ્ત નોચ રહે હોં યા હવાએં દૂર દરાઝ ઉસકો લિયે ઉડ રહી હોં." ઉસકી રૂહ ઉસકે જિસ્મમેં વાપસ કર દી જાતી હૈ, દો ફરિશ્તે આકર પૂછતે હૈં કે તેરા રબ કૌન હૈ? વો કેહતા હૈ, અફસોસ મૈં નહીં જાનતા. ફિર પૂછતે હૈં, તેરા દીન કૌનસા હૈ? વો જવાબ દેતા હૈ, હાય! મૈં વાકિફ નહીં. અબ દરયાફ્ત કરતે હૈં કે તેરી તરફ કૌન ભેજા ગયા થા? વો કેહતા હૈ, હૈફ મુઝે ઈલ્મ નહીં. અબ આસમાનસે નિદા આતી હૈ કે મેરા બંદા ઝૂઠ કેહતા હૈ, ઉસકે લિયે દોઝખકા ફર્શ લાઓ ઔર દોઝખકા દરવાઝા ઉસ પર ખોલ દો તાકે ઉસકો દોઝખકી હરારત (ગરમી) ઔર બાદે ગરમ (ગરમ હવા) પહોંચતી રહે. ઉસકી કબ્ર ઉસ પર તંગ હો જાતી હૈ ઔર ઈતના દબાતી હૈ કે હડ્ડી પસ્લી મિલ જાએ. એક કબીહ (બદસૂરત) ચેહરેવાલા મેલે કુચેલે કપડે પહેને બદબૂદાર ઉસકે પાસ આતા હૈ ઔર કેહતા હૈ તુઝે અપની બદબખ્તિયોંકી બશારત હૈ યે વોહી દિન હૈ જિસકા તુઝસે વા'દા થા. વો પૂછતા હૈ, તૂ કૌન હૈ? વો કેહતા હૈ, મૈં તેરા બુરા અમલ હૂં. કાફિર કેહને લગતા હૈ કે ખુદા કરે કિયામત કાઈમ ન હો (તાકે મુઝે દોઝખમેં ન જાના પડે). બરાઅ બિન આઝિબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હમ આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે સાથ બાહિર નિકલે, જનાઝેકે સાથ થે, (બાકી બયાન અગલે બયાનકી તરહ હૈ) હત્તાકે મોમિનકી રૂહ જબ નિકલતી હૈ તો આસમાન વ જમીનકે ફરિશ્તે ઉસકે લિયે રહમતકી દુઆ કરતે હૈં, ઉસકે લિયે આસમાનકે દરવાઝે ખુલ જાતે હૈં, સારે ફરિશ્તોંકી દુઆ યેહી હોતી હૈ કે ઉસકી રૂહકો હમારે સામનેસે લેતે જાએં. કાફિરકી રૂહ પર એક ઐસા ફરિશ્તા મુતઅય્યન હોતા હૈ જો અંધા, બેહરા ઔર ગૂંગા હૈ. ઉસકે હાથમેં ગુર્ઝ હોતા હૈ કે અગર પહાડ પર મારે તો રેઝા રેઝા હો જાએ, ફિર વો જૈસા થા વૈસા બહુકમે ખુદા બન જાતા હૈ. ફિર એક ઔર માર પડતી હૈ, વો ચીખ ઉઠતા હૈ કે જિન્ન વ ઈન્સકે સિવા હર મખ્લૂક સુનતી હૈ. અબ દોઝખકા દરવાઝા ખુલ જાતા હૈ ઔર આગ બિછ જાતી હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૧૭૨)

આસમાનકે ફરિશ્તે ઝર્રાતે જમીનસે ઝિયાદા તા'દાદમેં હૈં

કઅબુલ અહબાર (રહ.) કેહતે હૈં કે સૂઈકી નોક બરાબર ભી કોઈ જગહ જમીનમેં ઐસી નહીં જહાં કોઈ ફરિશ્તા તસ્બીહે ખુદામેં મસરૂફ ન હો ઔર આસમાનકે ફરિશ્તે ઝર્રાતે જમીનસે ઝિયાદા તા'દાદમેં હૈં ઔર અર્શકિ ઉઠાનેવાલે ફરિશ્તોંકે ટખ્નેસે સાક તકકી મસાફત એકસો બરસકી મસાફત હૈ.

હકીમ બિન હિઝામ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે હમ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પાસ બૈઠે હુએ થે કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ક્યા તુમ વો સુનતે હો જો મૈં સુનતા હૂં? તો લોગોંને કહા કે હમ તો કુછ નહીં સુન રહે હૈં. તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈં આસમાનકા ચરચરાના સુન રહા હૂં ઔર વો ક્યૂં ન દબે ઔર ક્યૂં ન ચરચરાએ, આસમાનમેં બાલિશ્ત ભર જગહ ભી તો ઐસી નહીં જહાં કોઈ ન કોઈ ફરિશ્તા સિજદહ યા કિયામમેં મૌજૂદ ન હો. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૪૧૮)

એક આયત ઉતરી ઔર સારે જિન્નાત શહેરોંસે નિકલ પડે

ઈન્ન રબ્બકુમુલ્લા હુલ્લઝી ખલકસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝ ફી સિત્તતિ અય્યામિન્ સુમ્મસ્તવા અલલ્ અર્શિ યુદબ્બિરુલ્ અમ્ર, મા મિન્ શફીઈન્ ઈલ્લા મિમ્ બઅ્દિ ઈઝ્નિહી. ઝાલિકુમુલ્લાહુ રબ્બુકુમ ફઅ્બુદૂહુ. અફલા તઝક્કરૂન. (સૂરએ યૂનુસ, પારા ૧૧, આયત : ૩)

બિલા શુબહ તુમહારા રબ અલ્લાહ હી હૈ જિસને આસમાનોં ઔર જમીનકો છ રોઝમેં પૈદા કર દિયા ફિર અર્શ પર કાઈમ હુવા. વો હર કામકી તદબીર કરતા હૈ. ઉસકી ઈજાઝતકે બગૈર કોઈ ઉસકે પાસ સિફારિશ કરનેવાલા

નહીં, ઐસા અલ્લાહ તુમહારા રબ હૈ, સો તુમ ઉસકી ઈબાદત કરો, ક્યા તુમ ફિર ભી નસીહત નહીં પકડતે.

ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તમામ આલમકા પરવરદિગાર હૈ, ઉસને જમીનોં ઔર આસમાનોંકો છ દિનમેં પૈદા કિયા, કહા ગયા હૈ કે યે દિન હમારે દિનોંકે જૈસે થે. ઔર યે ભી કહા ગયા હૈ કે હજાર સાલકા એક દિન થા, જિસકા બયાન આગે આએગા, ફિર વો અર્શે અઝીમ પર મુતમક્કિન હો ગયા. ઔર અર્શ સબ મખ્લૂકાતમેં સબસે બડી મખ્લૂક હૈ, વો સુર્ખ યાકૂતકા બના હુવા હૈ યા યે કે વો ભી ખુદાકા એક નૂર હૈ, ખુદા સારે ખલાઈકકા મુદબ્બિર સરપરસ્ત ઔર કફીલ હૈ. ઉસકી નિગેહદાશ્તસે જમીન યા આસમાનોંકા એક ઝર્રા ભી બચા યા છૂટા નહીં. એક તરફકી તવજ્જોહ ઉસકો દૂસરી તરફકી તવજ્જોહસે નહીં રોક સકતી, ઉસકે લિયે કોઈ બાત ભી ગલત તૌર પર બાકી નહીં રેહ સકતી. પહાડોં, સમંદરોં, આબાદિયોં ઔર જંગલોં કહીં ભી કોઈ બડી તદબીર છોટી તદબીર ધ્યાનસે ઉસકો નહીં રોક સકતી, કોઈ જાનદાર ભી દુનિયામેં ઐસા નહીં જિસકા રિઝક ખુદાકે ઝિમ્મે ન હો, એક ચીઝ ભી હરકત કરતી હૈ, એક પત્તા ભી ગિરતા હૈ તો વો ઉસકા ઈલ્મ રખતા હૈ. જમીનકી તારીકિયોંમેં કોઈ ઝર્રા ઐસા નહીં ઔર ન કોઈ તર વ ખુશ્ક ઐસા હૈ જો ઉસકે લૌહે મહફૂઝ યાની કિતાબે ઈલ્મમેં ન હો, જિસ વક્ત યે આયત ઉતરી :

ઈન્ન રબ્બકુમુલ્લાહુલ્લઝી ખલકસ્સમાવાતિ વલ અર્ઝ.....

મુસલમાનોંકો એક બડા કાફલા આતા દિખાઈ દિયા, મા'લૂમ હો રહા થા કે બદવી લોગ હૈં. લોગોંને પૂછા, તુમ કૌન લોગ હો? તો કહા, હમ જિન્ન હૈં, ઈસ આયતકે સબબ હમ શહેરસે નિકલ પડે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૪૩૪)

અલ્લાહકી કુદરત

કુલિન્ઝુરૂ માઝા ફીસ્સમાવાતિ વલ્ અર્ઝિ. વમા તુગ્નીલ્ આયાતુ

વન્નુઝુરુ અનૂ કૌમિલ્ લા યુઅ્મિનૂન. ફહલ્ યન્તઝિરૂન ઈલ્લા મિષ્લ અય્યામિલ્લઝીન ખલૌ મિન્ કબ્લિહિમ્. કુલ્ ફન્તઝિરૂ ઈન્ની મઅકુમ્ મિનલ્ મુન્તઝિરીન. ષુમ્મ નુનજ્જી રુસુલના વલ્લઝીન આમનૂ કઝાલિક, હક્કન્ અલૈના નુન્જિલ્ મુઅ્મિનીન.

(સૂરએ યૂનુસ, આયત : ૧૦૧ સે ૧૦૩)

આપ કેહ દીજિયે કે તુમ ગૌર કરો કે ક્યા ક્યા ચીઝેં આસમાનોંમેં ઔર જમીનમેં હૈં ઔર જો લોગ ઈમાન નહીં લાતે ઉનકો નિશાનિયાં ઔર ધમકિયાં કુછ ફાઈદા નહીં પહોંચાતીં, સો વો લોગ સિર્ફ ઉન લોગોંકેસે વાકિઆતકા ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં જો ઉનસે પેહલે ગુઝર ચુકે હૈં. આપ ફરમા દીજિયે કે અચ્છા તો તુમ ઈન્તિઝારમેં રહો, મૈં ભી તુમહારે સાથ ઈન્તિઝાર કરનેવાલોંમેં હૂં. ફિર હમ અપને પૈગંબરોંકો ઔર ઈમાનવાલોંકો બચા લેતે થે, ઈસી તરહ હમારે ઝિમ્મે હૈ કે હમ ઈમાનવાલોંકો નજાત દિયા કરતે હૈં.

તશરીહ :- અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકી રેહનુમાઈ ફરમા રહા હૈ કે સારી કાઈનાતમેં હમારી જો નિશાનિયાં જૈસે આસમાન, સિતારે, સય્યારે, શમ્સો કમર (સૂરજ-ચાંદ), લૈલ વ નહાર (રાત વ દિન) ફૈલી હુઈ હૈં ઉન પર નઝરે બસીરત ડાલો કે રાતમેં દિન કૈસે દાખિલ હો જાતા હૈ, ઔર દિનમેં રાત કૈસે દાખિલ હો જાતી હૈ, કભી દિન બડા ઔર કભી રાત બડી. આસમાનકી બુલંદી ઔર ફૈલાવ, સય્યારોંસે ઉસકી ઝેબો ઝીનત, આસમાનસે પાની બરસના, જમીનકા સૂખ જાનેકે બાદ ફિર ઝિંદા વ સર સબ્ઝ હો જાના. દરખ્તોંમેં ફલ, ફૂલ, કલિયાં પૈદા હોના, મુખ્તલિફ નબાતાત (પોદે) કા ઉગના. મુખ્તલિફ ઝાતકે જાનવર, ઉનકી શકલેં અલગ અલગ, ઉનકે રંગ, ઉનકે ઈફાદાત સબ અલગ અલગ, પહાડ, ચટયલ મૈદાન, જંગલ, બાગ, આબાદિયાં ઔર વેરાને, સમંદરકી તેહકે અજાઈબાત, મોજેં, ઉનકે મદ્દ વ જઝર (મૌજોંકા ઉતાર ચડાવ), ઉસકે બાવજૂદ સફર કરનેવાલોંકે લિયે સમંદરકા મુસખ્ખર હો જાના, જહાઝોંકા ચલના યે સબ ખુદાએ કાદિરકી નિશાનિયાં હૈં જિસકે સિવા કોઈ દૂસરા

ખુદા હૈ હી નહીં. લેકિન અફસોસ કે યે સારી નિશાનિયાં કાફિરોંકે ગૌરો ફિક્રકા કુછ ભી સબબ નહીં બનતીં. ખુદાકી દલીલ સાબિત હો ચુકી હૈ, ઈમાન નહીં લાતે હૈં ન લાએં, યે લોગ તો ઉનહી અઝાબકે દિનોંકા ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં જિસસે સાબકા પેહલેકી કૌમોંકો પડા થા. અય નબી! કેહ દો કે વક્તકા ઈન્તિઝાર કરો મૈં ભી તુમહારે સાથ ઈન્તિઝાર કરતા હૂં. ઔર જબ ખત્મે ઈન્તિઝાર પર અઝાબ આ જાએગા તો ફિર હમ અપને રસૂલોંકો બચા લેંગે ઔર ઉનકી ઉમ્મતકો ભી. ઔર પૈગંબરોંકા ઈન્કાર કરનેવાલોંકો હલાક કર દેંગે. અલ્લાહ તઆલાને અપને ઝિમ્મે લે લિયા હૈ કે મોમિનીનકો બચા લે. જૈસેકે નેકોકારોં પર રહમત અપને ઝિમ્મે લે લી હૈ. સહીહૈનમેં હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહકી કિતાબ લૌહે મહફૂઝ જો અર્શ પર હૈ ઉસમેં લિખ્ખા હૈ કે મેરી રહમત મેરે ગઝબ પર ગાલિબ હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૨, સફા ૪૭૬)

મુહમ્મદ બિન કાસિમકા એક ઘર ઉજડ ગયા ઔર લાખોં કરોડોં ઈન્સાન ઈસ્લામમેં આ ગયે

મુહમ્મદ બિન કાસિમ (રહ.) જિનકે ઝરીઆસે સિંધ ઔર પંજાબ મુસલમાન હુવા ઉનકી શાદીકો ચાર મહીને હો ગયે થે, ઉનકે ચચા હજ્જાજ ઈબ્ને યૂસુફને અપની બેટી નિકાહમેં દી થી, ચાર મહીને બાદ ઉનકો ભેજા થા, સવા દો સાલ તક વો યહાં રહે હૈં. આજ તક મુસલમાનોંકે નામએ આમાલ ઉનકે નામ પર જા રહે હૈં, સાડે દો સાલ બાદ ગિરિફતાર હુએ, સુલેમાનકે ઝુલ્મકા શિકાર હુએ, જેલમેં શહીદ હુએ, અપને ઘરકો સિર્ફ ચાર મહીને આબાદ દેખ સકે, ઔર હમેશાકે લિયે દુનિયા છોડ ગયે લેકિન કરોડોં ઈન્સાનોંકી હિદાયતકા અજરો સવાબ અપને નામએ આ'માલમેં લિખવા ગયે ઔર અભી તક લિખ્ખા જા રહા હૈ.

જબ ઉનકો શહીદ કિયા જાને લગા તો કેહને લગે : અઝાઊની વ

અય્ય ફતન્ અઝાઊ ઉનહોંને મુઝે ઝાએઅ કિયા ઔર કૈસે જવાનકો ઝાએઅ કિયા. જો ઉનકી હુદૂદકી હિફાઝત કરતા થા ઔર મુશ્કિલ વક્તમેં ઉનકે કામ આતા થા આજ ઉસકો ઉનહોંને ઝાએઅ કર દિયા. મુહમ્મદ બિન કાસિમ (રહ.) કા એક ઘર ઉજડ ગયા ઔર લાખોં કરોડોં ઈન્સાન ઈસ્લામમેં આ ગયે. (ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૨૭૬)

એક અલ્લાહવાલેને મલિક કાફૂર અહમદ બિન તૂલૂનકો નસીહત કી, તો ઉસકો ગુસ્સા આ ગયા, ઉનકે હાથ ઔર પાંવ બાંધકર ભૂકે શેરોંકે સામને ડાલ દિયા ઔર એલાન કરા દિયા કે બાદશાહકે સામને ગુસ્તાખી કરનેવાલેકા અંજામ ઐસા હોતા હૈ. જબ સબ ઈખટ્ઠે હો ગયે તો એક ભૂકા શેર આકર અપની ઝબાનસે ઉનકે પાંવ ઔર હાથોંકો ચાટને લગા જૈસે જાનવર અપને બચ્ચોંકો ઝબાનસે ચાટતે હૈં.

યે જાનવરકી મુહબ્બત ઔર પ્યારકા તરીકા હૈ, વો શેર ઉસ અલ્લાહવાલેકે પૈર ચાટ રહા થા તો ઉન પર ભી લરઝા તારી હો ગયા કે મૈં અભી ઉસકે મુંહમેં જાઉંગા, ઉસકે બાદ ઉનકે હાથ ઔર પાંવ ખોલકર બાહિર લાયા ગયા ઔર ઉનસે પૂછા ગયા કે જબ શેર આપકે પાંવ ચાટ રહા થા તો આપ અપને દિલમેં ક્યા સોચ રહે થે? તો ઉનહોંને કહા કે મૈં યે સોચ રહા થા કે મેરે પાંવ પાક હૈં યા નાપાક હૈં. અલ્લાહકી અઝમત દિલમેં ઉતર જાતી હૈ તો શેરકો ભી અલ્લાહ તઆલા બકરી બના દેતા હૈ ઔર હમ ઈન્સાનનુમા બકરિયોંસે ડરતે હૈં ઔર અલ્લાહસે નહીં ડરતે હૈં.

(ઈસ્લાહી વાકિઆત, સફા ૨૭૮)

જો હદસે ઝિયાદા ખર્ચ કરતા હૈ વો થકકર બૈઠ જાતા હૈ

વલા તજ્અલ્ યદક મગ્લૂલતન્ ઈલા ઉનુકિક વલા તબ્સુત્હા કુલ્લલ્ બસ્તિ ફતકુઉદ મલૂમમ્ મહ્સૂરા. ઈન્ન રબ્બક યબ્સુતુ રિઝ્ક લિમંય્યશાઉ

વ યક્દિરુ. ઈન્નહૂ કાન બિઈબાદિહી ખબીરમ્ બસીરા.

(સૂરએ બની ઈસરાઈલ, આયત ૨૯-૩૦)

હુકમ હો રહા હૈ કે ઝિંદગીમેં અપની મયાના રવિશ (દરમિયાની ચાલ) રખ્ખો, ન બખીલ બનો, ન મસરફ હાથ ગરદનસે ન બાંધ લો, યાની બખીલ ન બનો કે કિસીકો ન દો. યહૂદિયોંને ભી ઈસી મહાવરેકો ઈસ્તેમાલ કિયા હૈ ઔર કહા હૈ કે ખુદાકે હાથ બંધે હુએ હૈં. ઉન પર ખુદાકી લઅનતેં નાઝિલ હોં કે યે ખુદાકો બખીલીકી તરફ મન્સૂબ કરતે હૈં, જિસસે અલ્લાહ તઆલા કરીમ વ વહ્હાબ પાક ઔર બહોત દૂર હૈ. પસ બુખ્લસે મના કરકે ફિર ઈસરાફસે (ફુઝૂલ ખર્ચીસે) રોકતા હૈ કે ઈતના ખેલ ન ખેલો કે અપની તાકતસે ઝિયાદા દે ડાલો. ફિર ઈન દોનોં હુકમોંકા સબબ બયાન ફરમાતા હૈ કે બખીલસે તો મલામતી બન જાઓગે. હર એકકી ઉંગલી ઉઠેગી કે યે બડા બખીલ હૈ, હર એક દૂર હો જાએગા કે યે મહઝ બે-ફૈઝ આદમી હૈ. જૈસે ઝહીરને અપને મુઅલ્લકામેં કહા હૈ :

વ મન્ કાન ઝા માલિંવ્ વ યબ્ખુલુ બિમાલિહી
અલા કૌમિહી યુસ્તગ્નુ અન્હુ વ યુઝમ્મમુ

યાની જો માલદાર હોકર બખીલી કરે લોગ ઉસસે બેનિયાઝ હોકર ઉસકી બુરાઈ કરતે હૈં. પસ બખીલીકી વજહસે ઈન્સાન બુરા બન જાતા હૈ ઔર લોગોંકી નઝરોંસે ગિર જાતા હૈ, હર એક ઉસે મલામત કરને લગતા હૈ. ઔર જો હદસે ઝિયાદા ખર્ચ કર ગુઝરતા હૈ વો થકકર બૈઠ જાતા હૈ, ઉસકે હાથમેં કુછ નહીં રેહતા, ઝઈફ ઔર આજિઝ હો જાતા હૈ, જૈસે કોઈ જાનવર જો ચલતે ચલતે થક જાએ ઔર રાસ્તેમેં અડ જાએ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૧૯૭)

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ!

યે કિતાબ સનીચરકે દિન તારીખ ૨૦ જનવરી સન ઈસવી ૨૦૦૭ ય઼કુમ/મોહર્રમુલ હરામ સન હિજરી ૧૪૨૮ બાદ નમાઝે અસર હરમે મક્કીમેં મુકમ્મલ હુઈ. અલ્લાહ તઆલા ઈસે શર્ફે કબૂલિયતસે નવાઝે ઔર ઝખીરએ આખિરત બનાએ. (આમીન)

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી બિઈઝ્ઝતિહી વ જલાલિહી તતિમ્મુસ્સાલિહાત

સુબ્હાન રબ્બિક રબ્બિલ્ ઈઝ્ઝતિ અમ્મા યસિફૂન

વ સલામુન અલલ મુર્સલીન વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.

